

- નિજ મતને વહીં પરમત કેરા, આગમનો અભ્યાસ;
સુગર કૃપાથી ક્રમે કરીને, પૂરણ થયો પ્રયાસ. સુ. ૧૦
- વેચાકરણ રૂ દાવ્ય કોપ વૃત, અલંકારને ન્યાય;
કિં બહુના પંચાગી માંહી, અપ્રતિહત ગતિ યાય. સુ. ૧૧
- શ્રી સદ્ગુરના ઇંગિત ગાતા, વાણી અમૃત ધાર;
અધ્યાતમ રસ રસિયા તિમહિજ, અક્ષર મુંદરાકાર. સુ. ૧૨
- બાપા ગ્રંથ “સમકીર્ત કૌમુદી” વિરચ્યો ભવ્ય નિમિત્ત;
કાવ્ય શ્લોક આદિ બહુ કવિતા, સુણતાં કર્ણ પવિત્ત. સુ. ૧૩
- ગુરુપદ આણું શિરપર ધરકર, વિચર્યા દેશ વિદેશ.
બ્રમ નમ હરવા કારણ માનુ, દીપે અવર દિનેશ. સુ. ૧૪
- વિનયી વિનયચંદણ સ્વામી, લક્ષ્મીચંદ સુકુમાલ;
ચક્રપાને વર્ષે શુભવાસર, શિષ્ય યયા સમકાલ. સુ. ૧૫
- ઝોગણિસેને પંચાવનમાં, દેશલપુર ગુરુપાસ;
નિજ પરને પ્રકાશ કરતા, સુખે રહ્યા ચક્રમાસ. સુ. ૧૬
- ચક્રમાસાનંતર જીવપુરમાં, પધારિયા મહો બાબ
પૂરવ અશુભ કર્મન ઉદયે, પ્રગટી વ્યથા અધાગ. સુ. ૧૭
- રત્ન યાત્રા જીમ શ્રીગુરુ સંધે, કીધા ધણા ઉપાય;
(પણ) શ્રેષ્ઠ વસ્તુ નિકૃષ્ટ કાલમે, નવિ ઠહરે એ ન્યાય. સુ. ૧૮
- ભેદ જ્ઞાન બલ મુનિ દિલ નિર્મલ, પરમ સમાધિ બાવ;
શ્રીવિજ્ઞાનજી સ્વામી આદિ, મુનિ દશ તિન પ્રસ્તાવ. સુ. ૧૯
- વ્યથા દર્શિ આતમ રૂચિ નૌકા, સદ્ગુરુ નિર્યામીક;
ક્ષપકને બાવ સમાધિ વર્તે, તિહાં શી મરણની બીક ? સુ. ૨૦
- પોપ શ્વેત છકંતી રજની ગધ, ઘટિકા ચાર પ્રમાણ;
તિણ અવસર અનુમાન પ્રમાણે, પોતા અમર વિમાન. સુ. ૨૧
- પ્રાતે સકલ નિયોગ સાચવ્યો, શ્રાવક જનકર શોગ;
એક સ્વભાવિક એવા મુનિનો, લાગે વિષમ વિયોગ. સુ. ૨૨
- ધન્ય ! કૃતારથ પુણ્ય કૃત્ય મુનિ, કીધું નિજ કમ્પાણ;
દુઃખમ કાલે આપ સંજ્ઞાલે, અલિહારી તસુ જાન. સુ. ૨૩
- એમ ગુણી ! ગુણ અવલંબીને, ધરજા નિજ ગુણ ચાય;
અતિ સંક્ષેપે ગુણિ ગુણ ગાયા, પ્રમોદ બાવ પશાય. સુ. ૨૪
- રત્નત્રયની જોઈ એકમતા, તેહજ મુક્તિ માગ;
રત્ન મુનિ પદ મહિમા મહોતમે, તે પામો મહો બાગ ? સુ. ૨૫

પુષ્પાંજલિ.

અધ્યાત્મરસનિમગ્ન શુદ્ધ સ્વાદ્વાદયૈલિજ્ઞ

શ્રીમદ્ગુરુવર્ય ! શ્રી સૂર્યમહોદય સ્વામીઃ—

આપના સદ્દેહ્ય અમૂલ્ય વચનામૃતપાનથી હું આપનો આભારી છું. એજ આપની અસીમ કૃપા દષ્ટિવડે આપની પવિત્ર વાણીમાં તદ્દલીન થઈને લોહચુંગકની પેદે મારો આત્મા આપના પ્રત્યે સ્વાભાવિક આકર્ષાય છે. આપના અત્યુત્તમ મુખોદ્ગમ વચનવર્ષાથી મારા શુદ્ધ આત્મવૃક્ષને રસપૂરિત કરી અને સદ્ગોષ્ઠિનીજનું વપન કર્યું હતું તે કાલની પરિપક્વ દશાએ સંપ્રતિ અસ્મતીય આત્મવૃક્ષ નવપલ્લવિત થયો છે તે પણ આપ ગુરુવર્યનીજ મહાન્ પ્રસાદી છે. તે આપ શ્રીનાં પુનિત ચરણસરોજમાં સાદરતાએ મારા આત્માને શિષ્યભાવે સમર્પણ કરું છું. તે આપ જ્યાં પારલૌકિક (સ્વર્ગ ભૂમિ)માં નિરાજતા હો ત્યાં પૂર્ણ શુદ્ધ પ્રેમપુરઃસર સ્વીકારીને સદાનો આભારી કરશો એજ પુનઃ પુનઃ પ્રાર્થનાઃ—

ઓમ્ શાંતિઃ

ॐ

સમર્પણ.

અષ્ટકોટી જુહુપદ્મીય પૂજ્યપાદ (આચાર્ય) શાંતમુર્તિ
શ્રીમન્મહાત્મા શ્રીવિજયપાલજી સ્વામી.

આપશ્રી જગતને પોતાની છાયા નાળી મૃત્તિહત કરનાર
મોહ-મહારીનો મહ મોડવા દીવ્ય સામર્થ્ય ધરાવો છો. આધિ
વ્યાધિ અને ઉપાધિ એ ત્રિવિધ તાપથી મુક્ત થઈ, આપના
સમાગમનો લાભ લેનારા અનેક ભવ્યોને ત્રિવિધ પરિતાપથી
બચાવો છો. અનાદિકાળના જન્મ મરણની દુર્નિવાર્ય જાળને
તોડી નાંખવાનું સત્સાધન-સંયમ, આપનામો પ્રભુ રીતે
પ્રકાશિત છે, આપ વયોવૃદ્ધ અને જુના જમાનાને માન આપ-
નારા હોવા છતાં, નવીન કાળના કેટલાક ગ્રાહ્યગુણોની આવ-
શ્યક્તા ધારી, પ્રાચીન અને નૂતન જૈન સાહિત્યનો પ્રભ
સમક્ષ પ્રકાશ કરવા, અસિનવ ઉત્સાહને ધારણ કરે છે. આપની
શાંત આકૃતિધરીજ પ્રાપ્ત કરી, યોગ્ય હવો આંતરિક આનંદ
અનુભવે છે. કર્ણધારસનો પ્રવાહ આપશ્રીના અંતરમાં અને
બાહ્ય પણ અરુપલિતરીતે વહાં કરે, એમ આપનું આરિત્રજ
કહી આપે છે. આવા આપના દીવ્ય અને દેહીધ્યમાન ગુણોની
સાથે આપનું નિર્મલ નામ, આ સમકિત કૌમુદી-સમ્યક્ત્વ
પ્રકાશક ગ્રંથ સાથે જોડી અમે કૃનાર્થ-સાગ્યશાળી થઈએ છીએ.

પ્રકાશક.

પ્રસ્તાવના.

“ કાવ્યશાસ્ત્રવિનોદેન કાલો ગન્છતિ ધીમતામ્ ”

“ કાવ્યશાસ્ત્રવિનોદથી, બુદ્ધિન અવમર જાય ”

શુર્ગરગિરાની રસપૂરિત ભૂમિકાનો આકર્ષણીય અંત પ્રદેશ વર્તમાન કાળે પ્રકાશિત થતો જાય છે. પ્રતિવર્ષે સંખ્યાબંધ પ્રાચીન અને અર્વાચીન વિદ્વન્માન્ય ગ્રંથો મુદ્રિત થઈ, સાહિત્ય પ્રેમી પુરુષોના આનંદી અંતઃકરણને અધિક ઉત્તેજિત બનાવે છે, એટલું જ નહિં પણ હંતર-અન્ય સંખ્યાબંધ લોકોને પોતાના રમણીય પ્રદેશ તરફ આકર્ષે છે.

.પ્રાચીન શુર્ગરી ગિરા અર્વાચીન-આધુનિક શુર્ગર વિદ્વાનોની લેખનશૈલીથી જોડે જુદી પડી જાય છે, તોપણ અત્યારે પુરાણી શુર્ગર ગિરા વધારે માનનીય થઈ પડી છે, તેનું મુખ્ય કારણ એ હોવા જોઈએ કે, પ્રાચીન શુર્ગર ભાષામા રસ અને ગદ્યપદ્યાત્મક જે ગ્રંથો રચાયેલા છે, તેઓમા આતર રસ ઓરજ રીતે રેડાયેલો છે અને તે સાથે પૂર્વકાલની દેશ સ્થિતિનો ઐતિહાસિક પૂરાવો મળી આવે છે કેટલાક સાદી ભાષામા લખાયેલા સરલ પુસ્તકો સિવાય ધાર્મિક અને આધ્યાત્મિક ઉચા પ્રકારના તત્વોથી છલકી રહેલા સંખ્યાબંધ ગ્રંથો અત્યારે ઉપલબ્ધ થઈ શકે છે દ્રવ્યાનુયોગ, કથાનુયોગ અને ચરણ કરણાનુયોગના વિવયથી ઢાળબંધ દેશીઓના રૂપમા એવી તો સકલના કરવામા આવી છે કે, પાઠક અને શ્રોતાને તત્ત્વરસની સાથે સંગીનનો મધુર ગ્વાદ પણ મળી શકે છે, તેથી હાલના વિદ્વન્જનોને એટલું તો એક અવાજે કબૂલ કરવું પડશે કે, પ્રાચીન મહાત્માઓ રમ્ય અને રસ-પેાષક લેખિનીથી જે ગ્રંથો લખી ગયા છે, તેમની સાથે

આધુનિક ભાષામાં લખાયેલાં પુસ્તકોની તુલના-સમાનતા કરવી એ પણ હીનત્વમયક છે

જગદુદ્ધાર માટે જીવન અર્પનારા આર્યયોગીશ્વરો ધાર્મિક અને આધ્યાત્મિક બળથી પૂર્ણ રીતે ગુર્જરભારતીનું પોષણ કરી ગયા છે અથવા તો તેનો પુનરુદ્ધાર કરી, તેમાં હીન્ય તેજનું સંકેતણ કરી, નવું જીવન સ્થાપી ગયા છે. એટલા માટે પછી થયેલ ગુર્જર ભાષાના કવિઓ કે વિદ્વાનો, તે મહાત્માઓના પૂર્ણ રીતે આભારી છે, એમ કહેવામાં લેશ માત્ર પણ અતિશયોક્તિ નથીજ.

આપણા જૈન ધર્મના દ્રવ્યાનુયોગ અને ધર્મકથાનુયોગના સંજ્યાબધ ગ્રંથો મુદ્રિત થયા છે, જેમાંના કેટલાક ઉંચા પ્રકારની પ્રૌઢ અને લલિત ભાષાના રાસો પણ જૈન સમાજને સારી રીતે માન્ય થઈ પડ્યા છે. દ્રવ્ય, ક્ષેત્ર, કાલ અને ભાવનો વિચાર કરી, સાદી અને સરલ ભાષામાં રચાયેલાં પુસ્તકો પણ જૈન પ્રજાના તથા એવાજ પ્રકારના યોગ્ય જીવોને ધર્મરસિક બનાવી સન્માર્ગ તરફ પ્રેરનારાં થઈ પડ્યાં છે.

ધર્મ, અર્થ, કામ અને મોક્ષ એ ચાર પુરુષાર્થની સાધનાનો ઉદ્દેશ દરેક રાસમાં કથાનુયોગદ્વારાએ સામાન્યતઃ જોવામાં આવે છે અને આજ કાલના માર્ગસન્મુખ થયેલા લબ્ધજીવોને તેથી અનુકૂળ અને યોગ્ય જોધ મળી શકે છે.

આ શ્રી સગકિત કૌમુદીરાસ પણ એવાજ ઉદ્દેશથી રચાયેલો છે. મૂલ સંસ્કૃત ગ્રંથના આધારે ત્રણ વિભાગ-ખંડમાં સડસઠ (૬૭) ઢાળોમાં આ રાસની સંકલ્પના કરવામાં આવી છે. અષ્ટકોટી મોટી પક્ષ સંપ્રદાયના સ્વર્ગસ્થ મુનિમહારાજ શ્રીનાનચંદજી સ્વામીના મુશિષ્ય સ્વર્ગસ્થ સ્વામી શ્રીમૂર્ચ-મદ્ભજી મહારાજે, સંવત ૧૯૫૫ ના આતુર્માસમાં કેચ્છ દેશમાં આવેલા દેશલપુર ગામમાં ગુજરાતી ચતુરૂપે આ ગ્રંથની રચના કરી છે, જેમનું હુંક જીવનચરિત્ર મુનિશ્રી રતનરાજજીએ કવિતા-રૂપે બનાવેલ છે, તે આ પુસ્તકની આપેલ-છાપેલ હોવાથી તે તરફ

લક્ષ્ય દોરવા વાચક વર્ગને લક્ષ્યમણ કરીએ છીએ. રાસકર્તા છેવટની વશાવલી ગુરૂપદાવલીની ઢાલ બનાવતાં અત્યાનંદ વ્યાધિગ્રસ્ત થવાથી અને ત્યારબાદ થોડાજ વખતમાં લુગપુર ગામમાં સ્વર્ગસ્થ થવાથી પદાવલીની પૂર્ણાહુતિ-સમાપ્તિ તથા છેવટના ઠળશની રચના તેમના શિષ્યે કરી છે.

રાસની ભાષા પ્રૌઢ છે, પણ તેની કઠિનતા કિંચિત્ દૂર કરવા માટે દરેક પૃષ્ઠપર કંઠે શબ્દોના પર્યાયો આપવામાં આવ્યા છે, તેથી કેટલીક રીતે વાચક વર્ગને સુગમતા મળી શકે છે. ભાષાની પ્રૌઢતા અને ગંભીરતા ઉપરથી એટલું તો વિદ્વદ્વર્ગ અનુમાન કરી શકશે કે, રાસકર્તા મુનિ એક અચ્છા અને અસાધારણ વિદ્વાન્ હતા અને ગિર્વાણ ભાષાના પણ તેઓ સારા જાણકાર હતા, એમ તેમની ચક્રમકતી કૃતિજ પૂરાવો આપે છે. આવા વિદ્વાન્ મુનિ જૈન સાહિત્યમાં વધારે કરી, જન સમાજ પર કેટલો ઉપકાર કરી શકે છે તે સહજ સમજી શકાય તેમ છે.

‘સમકિત કૌમુદી’ ગ્રંથનું નામ રાખવામાં આવ્યું છે, તે યથાર્થજ છે. સમકિત-સમ્યક્ત્વ જે આત્માનો વિશેષ ગુણ, તેને પ્રકાશિત કરવામાં આ પુસ્તક કૌમુદી-ચાંદનીની ગરજ સારે તેમ છે-અર્થાત્ સમકિતને દીપાવે છે. જોકે મુખ્યત્વે કથાનુયોગનું અવલંબન કરવામાં આવ્યું છે, છતાં તેમાં શ્રોતા કે વાચકને લેશમાત્ર પણ કંટાળો આવે, એવા વર્ણન કે વિષયનું ગ્રંથન કરવામાં નથી આવ્યું. કદાચ ભાષાની પ્રૌઢતા માટે ગુરૂગમની કે શબ્દકોશની અચેક્ષા સામાન્ય ભાષા જાણકારને રહેવા સભવ છે, પરંતુ એટલું તો અગ્રે ખાતરીથી કહીએ છીએ કે, એક પછી એક સંબંધાનુસાર કથાની રચના અને તે પણ રસિકતાયુક્ત કરવામાં આવેલ હોવાથી વાચક કે શ્રોતાને ક્ષયિત્ શબ્દાર્થ ન સમજાય, તો પણ કથાના અનુસંધાનથી તેનો ભાવાર્થ સામાન્ય રીતે સમજી શકાય તેમ હોવાથી, ચમત્કારી અને સુબોધક વાર્તાઓની રસિકતાથી,

કોઈ અગત્યના કામ પ્રસંગે પણ વાચકને વિષય-સંબંધ અધુરો મૂકવો અલગમતો થઈ પડે છે. વ્યાવહારિક જ્ઞાનના રમુજ દાખલા શ્રોતાઓને સદાકાળ યાદ રહી શકે તેવા છે, તેની સાથે ગુર્જર ભાષાજ્ઞાનનો વધારો-વધારે શબ્દજ્ઞાન અવશ્ય થાય છે. પ્રાસંગિક વિષયને લગતા કેટલાક શ્લોકો ઉમેરવામાં આવ્યા છે, તેથી સંસ્કૃતભાષાજ્ઞ વાચકને અધિક આનંદ ઉપજે છે. જે રસપૂર્ણ કથાઓ આપવામાં આવી છે, તેનો અહીં ઉલ્લેખ કરી, કથાની રસિકતામાં હીનતા કરવી અમે ઉચિત ધારતા નથી, તથાપિ યત્કિંચિત્ વાચક ગણને માહેતી દેવી તે અમારું કર્તવ્ય છે તેથી બે બોલ કહેવા અત્રે યોગ્ય ગણાશે. બે કે આ રાસ મુખ્યપણે સઘલો ચારિત્રાધારે લખવામાં આવેલ છે, છતાંજે જ્યાં જ્યાં જેવા જેવા ધાર્મિક આદિ વિષયો હતા ત્યાં ત્યાં શ્રીમાન્ કર્તા કવીશ્વરે તે તે વિષયો પોતાની વિદ્વત્તાથી વિસ્તાર વડે વિવરી નીતિ સહ અરજો ધર્મમુખોધ પ્રજોધેલ છે અને તેણે કરી પોતાની ખરી વિદ્વત્તા જાહેર કરેલ છે. તેમાંના થોડાક નમુના આપણે દાખલા તરીકે તપાસીએ. જેમકે દાનાધિકાર ઉપર ખીજ ખંડમાં ૩૭ મી ઢાલથી કેટલીક ઢાલોમાં એ વિષય ખુદ લેહોપલેહોવડે વિસ્તારથી વિવરી દાન વિષયને યોગ્ય-લાયક ઇન્સાફ આપેલ છે. એમ દરેક વિષયો દરેક સ્થલે એવી રીતે યુક્તિ પ્રયુક્તિ પૂરઃસર સ્વ વિદ્વતાવડે નીતિ અને ધર્મપૂર્વક અરજા થયેલ છે કે તે મૂલ ચરિત્ર તપાસનાં સહુને ખ્યાલમાં આવે તેમ છે, તેમજ રાસના યોજક પંડિત મહાપુરુષ અતુલવ-અધ્યાત્મ વિદ્યાના પણ પૂર્ણ માહેતગાર હોવા જોઈએ એ તેઓશ્રીની કૃતિ ઉપરથી અનેક સ્થલે પ્રલિત થાય છે. તેઓશ્રી ખીજ ખંડના પ્રારંભમાંજ થોડા દુહા મુકે છે કે:-

આગમ અણુ લાણીએ કિશું?, લણીએ કિશું? વિશેષ;
એકણુ પદ જાણ્યા વિનાં, ન ગઈ મમતા રેશ.

‘સશય વલિ વિપર્યયો, અનધ્યવસાય એ દોષ;
 વિરહિત શ્રુત ચિત્તાત્મકો, ભાવ જ્ઞાનનો પોષ. ૨
 ભાવ જ્ઞાન સમકિત કહ્યો, સમકિત તેહિજ ભાવ,
 જાણી ભવિષ્યાણી કરો, સમકિત ચિત્ત જમાવ. ૩

તેમજ પ્રથમ ખંડ તથા તૃતીય ખંડ માંડતાં પણ એવાજ દુહા ઘણા છે અને અન્ય પણ સ્થલે સ્થલે રાસમા કેટલાક છે કે જે વિવરી લખતા અત્ર ઘણું લંબાણ થઈ ન્તય તેથી માત્ર સૂચના કરી છે. ઉપરોક્ત દુહાઓમાં એટલું બધું ગૂઢ રહસ્ય સમાવી દીધું છે કે જે એ વિદ્યાના ખરા જાણુ પુરૂષો માટે થોડું નથી, પણ વિરા પુરૂષોનેજ એ લક્ષમા આવશે, તેમજ તેઓશ્રીની કૃતિમા પૂર્ણરસ, અલ-કારની છટા, કાવ્યધ્વનિ તથા કાવ્યચમત્કૃતિ અને સઘલી એ કથાઓમાથી ઝરતો સુખોદનીતિપ્રદ બોધ કે જે માર્ગેન્દ્ર જનોને સુમાર્ગે ચડાવ્યા મિવાય નહીજ રહે. આ વિગેરે રાસની સઘળી ખુબીઓ વિદ્વદ્ વર્ગથી છાની નહિજ રહે એવી અમને પૂર્ણ ખાત્રી છે. છેવટમા અમારે સરોક કહેવું પડે છે કે આ રાસના યોજક કવિકોવિદ મહારાજશ્રી સૂર્ય-મહાજી સ્વામીએ લાંબુ આયુષ્ય ભોગવ્યું હતા તો જૈન વર્ગ ઉપર બીજા પણ ઉપકારો કરવા ચુકન નહિંજ, પરંતુ કાલની ગતિ આિ ગહન છે, ખરેખર જૈન વર્ગે એક રત્ન ગુમાવ્યું છે. એ મહાત્માના દિવ્ય ગુણોથી તેમના સ્વર્ગવાસને લઈને અમને પણ બહુ લાગી આવે છે. તેમના આત્માને શાનિ મળો એટલું કહી આત્મમાં વાચક વર્ગને એટલીજ સુવર્ણ સૂચના બસ થશે કે, તેમણે આ રસિકપ્રિય પુસ્તકની રસિકતાનો આસ્વાદ અનુભવી પૂર્ણ કરવા ચુકવું નહિ. આ પ્રસંગે અમે વધારે લખાણથી લખી વાચકગણને કંટાળો નથી આપતા.

સાથે એટલું પણ કહેવાની અમો તક લઇએ છીએ કે, આ રાસનું મેટર-પ્રેસ કોપી પૃથ્વિ મુનિશ્રી દેવચંદ્રજી સ્વામી તરફથી અમને મળેલ છે, જેઓ હાલ કચ્છના કઠણ પ્રદેશમાં વિચરી લબ્ધજીવોને અનેક રીતે લાલ આપે છે, તેમને આ સ્થલે અમો અત કરણથી આભાર માનીએ છીએ.

પ્રાચીન અને અર્વાચીન ગુર્જરગિરને પ્રકાશમાં લાવી, સાહિત્યસેવા બજાવવા જે પ્રયાસ કરીએ છીએ, તેમાં અમારા સ્નેહી ધર્મબંધુઓનોજ અધિકતર આભાર માનવો ઘટે છે. આશા છે કે, આ અમારા પુસ્તક પ્રસિદ્ધિના સાહસને સ્નેહ નજરથી ટેકો આપી, અમારા ઉત્સાહ બળને ઉત્તેજિત કરી તેઓ અમને પૂર્ણ આભારી કરશે.

શિવમસ્તુ સર્વજગતઃ પરહિતનિરતા ધવતુ ભૂતગણાઃ ।

દોષાઃ પ્રયાંતુ નાશ સર્વત્ર સુલીં ભવતુ લોકાઃ ॥૧॥

પાયધુની ન પદ્મ
શ્રાવણ
શુકલ-દ્વિતીયા.

મેઘજી હીરજી એન્ડ કું.
પ્રદીપક.

શુદ્ધિ પત્રક

પૃષ્ઠ.	લીટી.	અશુદ્ધ	શુદ્ધ
૧	૨	યથાજ્ઞાન	યથાખ્યાત
૫	૨૦	મત્સર	મત્સર
૬	૨	ગિરિગ-છે	ગિરિગચ્છે
૬	૧૩	વીજત	વીજિત
૬	૧૨૨	નિશુણ્ણે	નિશુણ્ણે
૭	૧૪	ભાષ	વાણી
૧૦	૨૩	સદૃશ	સદૃશ
૧૪	૧૩	મહતાડબર	મહતાડબરે
૨૩	૪	વાધિયો	વધિયો
૨૩	૬	ધાજમે	ધીજમે
૨૩	૧૦	ચિંતે	ચિંતે
૨૫	૧૭	મણિક	માણિક
૨૮	૨૩	તુમ તુમ	તુમ
૨૯	૧	સુદર	સુદરે
૩૧	૧૦	બયણુ	વયણુ
૩૧	૧૭	વિણુવુ	વિણુકું
૩૧	૧૯	સિદ્ધ	સિદ્ધ
૩૧	૨૦	વિનદ્	વિનદ્
૩૨	૨૪	છ કહે	છહો કહે
૩૩	૮	લાધા	લાલા
૩૫	૧૯	મહાનટ	મહાભટ
૩૮	૧	શાતિ	સહિ શાતિ
૩૯	૧	મૌન	મૌન ધરી
૪૦	૧૬	તવ કહે પરમુખ	મત્રિ પ્રમુખ પણુ
૪૧	૪	એક	એક
૪૧	૧૯	આચ	આયા
૪૬	૩	ચલ	ચલસ્ય
૪૮	૨૦	દારયો	દરિયો
૪૮	૨૧	છાયો	ઠાયો

પૃષ્ઠ	લીટી.	અગ્ર-દ્વ.	શુદ્ધ
૪૯	૭	વિસિકૃ	વિશિષ્ટ
૫૦	૨૪	ઈહનો	એહનો
૫૧	૧૦	મહારાજ	મહાજન
૫૩	૨૨	કહો	કરો
૫૫	૧૪	આપાયા	આયા
૫૫	૧૫	રહ્યો	રહ્યા
૬૦	૫	કર	કરણુ
૬૧	૫	પ્રભુ ખ્યારા	પ્રભુ મુઝ ખ્યારા
૬૨	૧૬	ભણેરે	ભણો રે
૬૩	૪	મહાનસા	મહાનસ
૬૬	૧૩	શરર	શરીર
૬૭	૧૦	કરૂણાજક	કરૂણાજનક
૬૮	૫	પરિણામ	પરિણામે
૬૮	૫	મુધમ	મુધમે
૬૮	૭	પારસ પ્રતાપ	પારસ પ્રગટ પ્રતાપ
૭૨	૧૬	દેવ	દર્ધ
૭૩	૨૦	ધરણુ	થરણુ
૭૫	૨૫	વ્રપભદાસ	વૃપભદત્ત
૭૬	૧૦	જિનદાતા	જિનદત્તા
૭૮	૧૨	સપત્ની	સપત્ની પતિ
૮૨	૬	મોતકો	મોટકો
૮૪	૨	ભહુ	ગુમ
૮૫	૧	મહૂર્તે	મુહૂર્તે
૮૫	૧	વવા	વલો
૮૬	૧૯	કીધોણ	કીધણ
૮૯	૯	વ્રપભદાસણ	વૃપભદત્તણ
૮૯	૧૩	ત્રટક	ત્રુટક
૮૯	૧૮	વૈ ગ્ય	વૈરાગ્ય
૯૭	૨૨	અર્ન	અંતે
૯૫	૨૬	રવ	રવિ

પ્ર.સં.	લી.સં.	અનુ.સં.	સં.સં.
૯૭	૮	રૂંચો ધર્મ	રૂંચો ધર્મ
૯૭	૧૨	અમામા	સોમા
૯૮	૩	વહુ ત્યાં કણ	વહુ ત્યાં કણે
૯૯	૧૩	કુતકારજરે	કુતકારજરે
૯૯	૧૬	દેખો	દેખ્યો
૯૯	૨૧	દીકો	વિશિકો
૧૦૦	૬	તાહુરા	તાહરી
૧૦૨	૧૩	નવાવધ	નવવિધ
૧૦૩	૮	કહા	કહો
૧૦૬	૧૫	વાનાં	વાનાં
૧૧૪	૨૨	નીચગામી	નીચગામી
૧૧૫	૨૭	વશ	યશ
૧૧૬	૮	કોપવત	કોપવંત
૧૧૬	૧૮	ઓધ	યોધ
૧૧૬	૨૪	યમધર	યમધર
૧૨૧	૯	દિહો	દિઓ
૧૨૧	૪	મથાઉ	મથાઓ
૧૨૩	૧૧	નિમા	નિમ
૧૨૪	૭	સ બાહ્યો	સંબાહ્યો
૧૨૫	૨૧	તહા	તિહાં
૧૨૫	૨૪	જઈ	જઈ તમે
૧૨૭	૧૦	વણ	વિણ
૧૨૯	૯	સ્વામિને	સ્વામિની
૧૨૯	૧૯	કહે વે ?	કહે હવે ?
૧૨૨	૧૩	મન	મત
૧૩૮	૨	છવતર	છવે
૧૩૮	૮	ઉઠિ	ઠર્યા
૧૩૮	૨૧	નિપાવ	અગર્વ
૧૪૦	૧૯	એરેગા	અતિરેગા
૧૪૧	૯	દંપતિ અતિય	દંપતિ ચિત અનુમદે અતિ

પૃષ્ઠ.	લીટી.	અશુદ્ધ.	શુદ્ધ
૧૪૧	૧૭	હિતે રેલો	હિતે સદા રેલો
૧૪૧	૨૨	હાથ	હાથે
૧૪૪	૧૪	સારથે	સરથે
૧૪૬	૧	ઠહિ	ઠરી
૧૪૬	૮	મુગણો	મુઠાણો
૧૪૮	૧૪	નામરેછ	નામ છેછ
૧૫૧	૧૨	ચાલણા	ચાલણી
૧૫૨	૨	રેડું	રેણું
૧૫૨	૨૨	તણે	તણા
૧૫૨	૨૭	સહિત પતિ	સરિતપતિ
૧૫૭	૧૬	દસરા રે	દસરા રે
૧૬૦	૨૦	અવ	હવે
૧૬૧	૧૨	સમુદ્ર	સમુદ્ર
૧૬૭	૧૭	મુંદર	મુદંડ
૧૭૧	૯	કપરા મલ	કપડો મલ
૧૭૧	૨૦	રૂહે	રૂઠે
૧૭૮	૫	ગુણ લતા	કુંડલ લતા
૧૭૮	૧૦	અભલ	અભૂલ
૧૭૯	૧૯	અનપ	અનૂપ
૧૮૦	૧૧	ધર્મશુર	ધર્મશુર
૧૮૧	૫	વિવિક્ષણ	વિચિક્ષણ
૧૮૧	૬	પાણી	પામી
૧૮૪	૧૦	કારણે	કરણે
૧૮૫	૧	શિષ્ય	મશિષ્ય
૧૮૬	૯	કાંવિ નિચમાં ભુજપુર આમે, અશાહિ પુનમે પૂરણકૃતમ્.	મદ, રસ, ને નિધિ ચંદ્ર વરસે, અપાઠ અંતે પૂરણકૃતં,

શ્રી વીતરાગાય નમઃ

શ્રીમદ્ શ્રી જ્ઞાનરવિસદ્ગુરુમ્યો નમો નમઃ

અથ સમકિત કૌમુદીરાસ પ્રારમ્બ્યતે.

—૬૨૧—

હોહા.

- વીતરાગ સર્વજ્ઞને, વિધિ પૂજિત ત્રિદિવેશ^૧;
યથાજ્ઞાન વસ્તુ કથક, શક્તિ અચિંતિત ધર્શ. ૧
- ત્રૈશલેય^૨ ત્રિભુવનપતિ, મૃગપતિ અંકિત દેહ;
હાંચ્છન સહિત રહિત કર્યો, ભવ^૩ પાયોધિ છેહ. ૨
- નત્વા વલિ ગુરૂચરણને, ચરણ કરણ ગુણ ગેહ;
સ્થાદવાદ શ્રદ્ધાનયુત, ગત ભવ વાસન તેહ. ૩
- કવિ વક્તા વરદાયિની, સ્વામિની સરસ્વતી માત;
અજ થકી જ્ઞાની કરે, કાઢે મલ મિથ્યાત. ૪
- અભિવંદન ભાવે કરી, કરૂં કૃતિ સુજગીશ;
હાસ્ય યોગ્ય છું વિભુધને, જે મહા કવિ અધીશ. ૫
- મખ ગુણ ભાજન પ્રત તરૂં, મૂલ સમો સમ્યક્ત્વ;
પ્રતિષ્ઠાન^૪ અપવર્ગનો, સર્વ તંત્રનો^૫ તત્ત્વ. ૬
- સદસન્નિત્યાનિત્યને, વાચ્યાવાચ્ય પ્રશસ્ત;
ધૃત્યાદિક યુક્તિ તણો, ધારક તેહ સમસ્ત. ૭
- કોટી વર્ષ તપેન કિં? જો નહિ સમકિત ચિત્ત;
તેહ છતેહિ તપેન કિં? જો સમકિત પવિત્ત. ૮

૧ દેવતાઓના રાજા-ઈશ્વર. ૨ ત્રિશલા રાણીના પુત્ર. ૩ ભવ
સમુદ્ર. ૪ આધાર. ૫ શાસ્ત્ર.

અસાની નવિ મેલવે, જે ખડુ વાસ પ્રયાસ;
લાલ તેહ સાની લહે, એકણ શ્વાસોશ્વાસ. ૯
— 'નાભિપત્ની નાભેય' જૂ, શ્રીશ્રેણીક શ્રીકૃષ્ણ;
મુલસાદિક જવ જલ તર્યા, મંદિમા તેનો કૃત્તન. ૧૦
તે સમકિત નિકપા પતિ^૨, કૌમુદીપર્વ સમાન,
સમકિત હઠતા કારિણી, સમ મણિ નિધિ જૂ જન. ૧૧
સમકિત કૌમુદીની કથા, સરસ રચુ ચિત રચુ^૩;
વક્તા શ્રોતા સરસ જો, તો રસ અકથ અનૂપ. ૧૨

ઢાલ ૧ લી—દેશી લલનાની.

“દાન કહે જગ હું વડો—એ દેશી.”

જાંખૂનક વૃક્ષ^૧ કરી, જાંખૂદીપ કહંત—લલના,
લક્ષાવધિ યોજન તણો, વૃત્તાકાર મહંત. લલના. ૧
સમકિત ચિત્ત ધરો પ્રાણિયા, શિવ સુખ પાદપમૂલ^૨. લ.
સહજાનંદ સ્થાનક લહું, મત મંદિર ગિરિ ચૂલ. લ. સ. ૨
ખટ સંખ્યા કુલ ગિરિ કહ્યા, મત વૈતાલ્ય તે ચાર. લ.
ચઉતીસ દીર્ઘ વૈતાલ્ય છે, ચિત્ર જમગ યુગ સાર. લ. સ. ૩
વેંચયલ ગજદંતા ગિરિ, વક્ષસ્કાર છે સોલ; લ.
દો શત કંચન મહોધરા, સુરગિરિ મધ્ય અમોલ. લ. સ. ૪
પર્વત દોશ્ય સમતિ, એગુણ જાંખૂ મઝાર; લ.
વાસ ક્ષેત્ર સંપ્ર મનુષ્યનાં, જાંખૂ પત્તિ વિસ્તાર. લ. સ. ૫
ભારહ વાસ છે તેહમાં, ચઢિત ધનુષ્ય આકાર; લ.
મધ્ય રજત^૬ ગિરિ રાજતો, અતિ સુંદર સુખકાર. લ. સ. ૬
દૈક્ષિણ દિશિ એ દીપતો, મગધાભિધ વર દેશ; લ.
આમ કરે દ્રોણપુર વરા, હુર્ગ અનેક નિવેશ^{૧૦}. લ. સ. ૭

૧ મરદેવી. ૨ ભરત મહારાજ. ૩ સંપૂર્ણ. ૪ ચંદ્ર? ૫ વૃક્ષ-
આડ. ૬ વખારા પર્વત. ૭ પર્વત. ૮ મેર. ૯ રૂપાનો પર્વત—હિમાલય.
૧૦ નિવેશ—લસકરની છાવણીઓ, તંજુ-ઈ.

વન વાપી આરામથી, રમણીય જૈન વિહાર; લ.
 સર સુપયો^૧ ભૂત શોભતાં, પાલિ કલિત મનોહાર. લ. સ. ૮
 માગધ મહી મુહુલકૃતી, મનુ કુંડલ અનુહાર; લ.
 અતિ સુંદરવર મેખલા, પ્રોત્તુંગ ગિરિ વૈભાર. લ. સ. ૯
 તટ ઉપવિષ્ઠ મરાલના, શબ્દ સહિત વહે યત્ર; લ.
 નિર્ઝર ઓઘ ગિરીંદ્રના, પદ નૂપુર સમ તત્ર. લ. સ. ૧૦
 મહી મહિલા તે દેશની, પ્રસવે વિવિધ રતત્ર; લ. ૧૧
 રત્નગર્ભા તેહથી કહે, અધુના પશુ સેહુ જન્ન. લ. સ. ૧૧
 તેહની નાભી ભૂત જે, ગજ વાણ રાણ સઘટ. લ.
 સંકીર્ણિત રાજમાર્ગ છે, વર્જિત સેકલ સંકટ. લ. સ. ૧૨
 પૂત પક્ષાંબુજ રેણુએ, જિનવરની અકભૂત; લ.
 પુરવર સુરપુર સમ તિહાં, રાજગૃહ રિદ્ધિ યુત્ત. લ. સ. ૧૩
 પોતોત્તર વાડવેર્ત વાસા, કમલાકર મધ્ય અલબ્ધ; સ.
 રત્નાકર સમ લોક વસે ધન, ઉપકારક નિત્ય લબ્ધ લ. સ. ૧૪
 સરસિ પ્રસિદ્ધા જલાશયા, અહીં દ્વી રસના જલ્પ; લ.
 ખલ ઉક્તિ સૈલિક ઘરે, યમકી નાશ અનલ્પ. લ. સ. ૧૫
 નહિ નગરીનાં મનુષ્યમાં, દાનના વ્યસની જેહ; લ.
 લોભી યશ લેવા ઘણા, પરધને પંગુલ દેહ. લ. સ. ૧૬
 પરસ્ત્રી નિરખણ આંધલા, ભીરુ કરવા પાપ; લ.
 મૂંગા અવગુણ લાખવે, ખંધન ધમિલે ૧૦ વ્યાપ. લ. સ. ૧૭
 હંડ છત્ર દેવલ વિષે, સોગઠી શબ્દ છે માર; લ.
 ખડગે નિર્દયતા વસે, એહવો પુર તે સાર. લ. સ. ૧૮
 ગઢ મઢ મંદિર માલિયા, કોરણી સહિત અનૂપ; લ.
 મનુષ્ય નહીં તિહાં કો રૂણી^{૧૧}, હવે સુણો તત્ર કુણુ ભૂપ. લ. સ. ૧૯

૧ પાણીથી ભરેલાં—તળાવ ૨ ઉચો. ૩ બેડેલા. ૪ હંસ.
 ૫ યોડા. ૬ પ્રકિત. ૭ પવિત્ર. ૮ ચરણકમળ. ૯ જે જીભવાળો સાપ,
 અર્થાત તે શહેરમાં કોઈ જે જીભ વાળો—ખોલીને ફરી જાય તેવો
 માણસ નથી. જે જીભ માત્ર સર્પનેજ છે. ૧૦ સ્ત્રીનો ચોટસો.
 ૧૧ કરજદાર.

'શુક્રવીકૃત યથા ભર થકી, દશ દિશિ વિશ્વ સમસ્ત; લ.
 જન શ્રેણી હિતકર સદા, કીર્તિ કદી નવિ અસ્ત. લ. સ. ૨૦
 લાવણ્ય જલને પીવતી, નેત્ર પુટેન સદૈવ; લ.
 પામી દેવાંગના રાગથી, અનિમિષતાએ લેવ. લ. સ. ૨૧
 સંઘામે' જય મેલવ્યો, શત્રુ નમાવ્યા જેણ; લ.
 દઢ સમકિત ગુણ ધારકો, વરણ્યો જાએ કેણ ? લ. સ. ૨૨
 આજ્ઞા વીર જિજ્ઞંસની, ધારે જિમ ગલે હાર; લ.
 શ્રેણિક નૃપ લોકીકના, લોકોત્તર ગુણધાર. લ. સ. ૨૩
 ન્યાય થકી પાલે પ્રજા, પૂરવ પુન્ય વિશાલ; લ.
 જ્ઞાન^૧ રવી ગુરૂ સેવતાં, પલણી પહેલી ઢાલ. લ. સ. ૨૪

દોહા.

પટ મહિષી પાર્થિવ તણી, દેવી ચેલણા નામ;
 એટલે નૃપની પુત્રિકા, કલાકુશલ ગુણધામ. ૧
 જંગમ ગૃહનીતિ સમી, ભૂમિપતિને ઇષ્ટ;
 સર્વ અંગ સંપૂર્ણતા, ગુણે ઘણીજ ગરીષ્ટ. ૨
 લાવણ્ય રૂપ સુધા નિધિ, કૃત જિનરાજ પ્રશંસ;
 કામરાજની જાણિયે, રાજધાની અવતંસ ! ૩
 સીમંત^૨ દંડ વિરાજતો, ગુરૂ રૂણ આમર શોભ;
 સમકિત રતને ભૂપિતા, નવિ પામે મન ક્ષામ. ૪
 ગુરૂ ભક્તિ શુક્તિ ધરે, જૈન સિદ્ધાંતાસકિત;
 અર્થ વિચારની કારિકા, સાધર્મિક પ્રતિપત્તિ^૩. ૫
 દંપતિ એક મતિ પણે, ધારે ધર્મ સુકર્મ;
 સર્વ ગુણે ઉપમેયતા, પામિ પુરધી પર્મ. ૬

૧ ધોળું કરાયેલ. ૨ જ્ઞાન એટલે જ્ઞાનચંદ્ર સ્વામી અને રવિ
 એટલે સૂર્યમણી સ્વામી આ ગ્રંથના કર્તા છે તે પોતે. આ આખા
 રાસમાં એવી ખુબી રાખી છે કે સ્વગુરૂના નામ સહિત પોતાનું નામ
 નાખેલ છે. આ રીત બીજા કોઈ રાસોમાં દેખાતી નથી. ૩ વાળ
 ઝોળનાં વચ્ચે સેંચો પાડવામાં આવે છે ? ૪ જ્ઞાનસન્માન.

ઢાલ ૨ છ.

“ મારા સાહિબ હો શ્રી શીતલ નાથકે ” એ દેશી.
મગધેશને હો છે પરમ પ્રવીણ કે, જ્યેષ્ઠ પુત્ર પરધાનની;
પદવીનો હો ધારક ચઉ વિધિકે, બુદ્ધિનિધિ મતિ દાનની. ૧
દિક્^૧ શક્તિ હો કલા કુશલ સમગ્રકે, મહા મનિમંત મનોહર;
બહુ રસિયો હો કરવા ઉપકારકે, આગ્રિત તાપ હરણ તર. ૨
સુરશુર^૨ પણ હો બુદ્ધિ શામ્યતા હેતકે, શાલા ભમે ભાર્ગવ^૩ તણી;
વક્ષ વિચિત્ર હો જશ ત્રિભુવન નાથકે, સપરિચ્છદ વસવા ભણી. ૩
ગંભીરતા હો હરિ સમુદ્રની લીધકે, તે રહ્યો ક્ષાર જલે ભયો.
આકર્ષે હો કવિ ગુણ જલ નિત્ય કે, હૃદયકૂપ કદી નવી તયો. ૪
ત્રણ રત્નથી હો અલંકૃત ચિત્ત બસકે, ત્રિવલી કલિત મધ્ય જેહનો;
દેવગણ પણ હો જિન ધર્મથી તાસકે, ન કરે ચલિત મન તેહનો. ૫
ગુણ ગણના હો અગણિત આધારકે, નિર્ભય અભય કુંવર ભલો;
શ્રી શ્રેણિક હો નરવરરૂદ્ધિ રાજકે, વિલસે દ્યુપતિ^૬ જિમ કુલ તિલો. ૬
આસ્થાને^૫ હો નૃપ ચિન્હ સમેત કે, સામંત મંડલ પરિવર્યો;
ખેઠો જિમ હો ઉદયાચલ સૂર્ય કે, ઉત્તમલ છત્ર શિરે^૭ ધર્યો. ૭
ગુણશીલવન હો તેહનો પ્રતિપાલ કે, રાજ્ય સભાયે^૮ અન્યદા;
આવી નમિયો હો સ્તવિયો ભૂમીશકે, કહે સુણો ધિક અચરિજ મુદા. ૮
ઉદેશી હો કોઈ કાર્ય હું આજ કે, પુરૂ પરિસર ગયો જેહવે;
આ જન્મથી હો ધરે મત્શર^૯ ભાવકે, જંતુ ભતિ પણ તેહવે. ૯
અન્ધ મહિયને^{૧૦} હો ઉદર માંગાર કે, સર્પ નકુલ મૃગ મૃગપતિ;
છોડી વેરને હો રમે તેહ એકત્ર કે, મુજ અચરિજ ઉપજ્યો અતિ. ૧૦
મુજ મનમાં હો થયો અતિહિં પ્રમોદકે, નભ^{૧૧} સ્વત સુરભી વાઘયા
પટ ઋતુના હો ફૂલ્યા ફૂલ ફૂલ કે, બ્રમર ગુંબારવે ગાઘયા. ૧૧
તાપ વિરહિત હો તપે દિનકર કિરણ કે, અજવાલું ગગને થયું;
જય જયરવ હો ધ્વનિ અતિ ઉદામકે, દેખી ચકિત મુજ મન ભયું. ૧૨

૧ બહોતેર-૭૨ ૨ બહસ્પતિ. ૩ શુક્રાચાર્ય-અસુરશુર. ૪ સૂર્ય.
૫ સભામાં સિંહાસને. ૬ દૈવ, વેર. ૭ પવન.

ચિત ચિત્યું હો એહ શું કહિવાય કે ? એહનું કારણ શું અ છે ?
 એમ ચિંતી હો આગલ જોઈ જામ કે, વિપુલ વૈભાવ ગિરિંગ છે. ૧૩
 નગ^૧ ઉપરિ હો દેખ્યા જિનરાજ કે, મહાવીર પરમાતમા;
 મિથ્યા તિહાકણે હો સુર અસુર સમૂહકે, પૂજે ભકતે^૨ મહાતમા. ૧૪
 શ્વેતાંશર હો બહુ મુનિ પરિવૃત્તકે, સમવસરણ વિરચે સુરા;
 રજત કનકને હો રચણાતણા^૩ વપ્રકે, કનકરચણ મણિમય વરા. ૧૫
 કપિ^૪ શીર્ષક હો શોભે અદભૂત કે, કેતૂ પતાકા મોહતી;
 તોરણ^૫ તતિ હો તિહાં વિચિત્ર પ્રકારકે, શોભા જન મન મોહતી. ૧૬
 ખારસગુણા હો અતિ ઉત્તંગ અશોક કે, જિનવર શિર છાયા કરે;
 ધર્મ ધોરીનું હો ધર્મચક્ર આકાશ કે, દશદિશિના તમને હરે. ૧૭
 દેવ દુઠ્ઠભી હો ગાજે ગંભીર કે, ઇંદ્રધ્વજ વર શોભતો;
 એક સહસ્રને હો અઠધ્વજ લઘુ જાસકે, મિથ્યા મતને શોભતો. ૧૮
 ખાર છત્રને હો આમર ચોવીશ કે, જોડિયે^૬ વીજત તનુ સદા;
 કનક કમલને હો ઉપર ઠવે પાય કે, હીઠે દુઃખ ન હુવે કદા. ૧૯
 દિવ્ય વૈદુર્ય^૭ હો આસને ઉપવિષ્ટ^૮ કે, પદ્માસન પૂરી કરી;
 અઠ મુખથી હો અઠ ધર્મ પ્રકાશ કે, કરતા અઠ ગતિ નિસ્તરી. ૨૦
 દોષ પાસે હો દો દેવતા સાર કે, વેણું^૯ વળવે વિહાયસે;
 પ્રભુ વાણીને હો પૂરતા પરતક્ષ કે, વાળા અવર પણ ઉત્તરે. ૨૧
 માલ કૌશિક હો રાગે^{૧૦} ઉપદેશ કે, દે ભવજલ નાવા સમે;
 રાગ રાગિણી હો મિશ્રિત તસ શબ્દ કે, ભવિજન ભાવ ધણે નમે. ૨૨
 અર્ધ માગધી હો ભાષા ઉચ્ચાર કે, સર્વ ભાષા અનુગામિની;
 ખાર ભાતીની હો પર્યદ^{૧૧} એક તાન કે, દેશના નનશુણે સ્વામિની. ૨૩
 તેહ દેખી હો તન મન ઉદ્દમિત કે, પ્રણમી હું પાવન થયો;
 મુજ મનથી હો કીધો નિરધાર કે, વૈર પરસ્પરથી ગયો. ૨૪
 જંતુ જાતનો હો તેહનો એક હેતુ કે, પરમ પુરૂષ મહિમા થકી;
 એમ દેખી હો ફલ અહીં નિજ હાથ કે, આવી ભેટ ધરી નકી. ૨૫

૧ પવેત ૨ કોટ. ૩ કાગરા. ૪ પકિત. ૫ એક જાતનો મણિ-
 જેનો રંગ કાળો અને પીળો-ગિલાડીની આખના જેવો ચાપ છે તે.
 ૬ બેઠા ૭ પરિવ્રત-સભામંડળ.

તુમ પુન્યથી હો પ્રેયા જગનાથ કે, આવી સમવસર્યા વિભુ;
વર્ધાપનિકા^૧ હો દેવા ઇણ કામ કે, આળ્યો હું સુણો નર પ્રભુ ! ૨૬
ધમ કહી નમી હો ઉણો વનપાલ કે, ણીજી ઢાલ સોહામણી;
ભાખી જિનગુણ હો સ્તવના કરો નિત્યકે, જ્ઞાન રવીવરો સુરમણી. ૨૭

દોહા.

વન પાલક વચને^૧ સુણી, પ્રભુ આગમન વૃત્ત^૨ત;
મન વિકરયું તન ઉલ્લસયું, કેડિ^૩જયું ધન ગરજ^૪ત. ૧
રાજ્યાસન છોડી રભસ^૫, રાજ્ય ચિન્હ તિમ છોડ;
સમ અષ્ટપદ સન્મુખે^૬, જઈ પ્રણમે મહમોડ. ૨
પંચ અંગ અવની તલે, થાપી નમી અવનીશ;
પુનરપિ વિદર ઉપવિશે, શ્રેણિક અધિક જગીશ. ૩
વન રક્ષક બોલાવિને, બોલે બહુ ધરિ પ્રીતિ;
પ્રિય પ્રભુ વર્ધાપનિ થકી, પ્રીતિ દાનની રીતિ. ૪
વરજી એક ષકિરીટને, દીધું સવિ શૃંગાર;
માલી મન હર્ષિત થઈ, ભણે ભાવ તિણુ વાર. ૫
ફલથી ફલ મુજને મલ્યું, કહિ નિજ થાનક ભય;
જગતીપતી પતિ ઉત્સુક થયો, પ્રભુ દરશન કરણાય. ૬

યતઃ

રિક્તપાણિર્ન ગંતવ્યં રાજાનં દેવતાં ગુરં ।
નૈમિત્તિકં ચ વૈદ્યં ચ ફલેન ફલમાદિશેત્ ॥

દોહા ૩ જી.

“ મુઝીવ નયર સુહામણુજી ” એ દેશી.
અભિયોગિક^૧ નર તેડીનેજી, હુકમ કરે અવનીશ;
આનંદ ભેરિ વળવિને જી, બણ કરો સુજગીશ;
ભવિક જન ભાવે ભજો ભગવંત હોવે ભવભય અંત ભ. એ ટેક. ૧

૧ વધામણી. ૨ મોર-પક્ષી. ૩ જલદી ૪ મુગટ. ૫ સેવક.

સામગ્રી સવિ સજ કરીજી, પરિજન^૧ પુરિજન^૨ સાથ;
 આમર છત્ર ધરાવનોજી, ગભરૂં નર નાથ. લા. લા. ૨
 મહતાડ'બરથી ચલ્યોજી, પુર ખાહિર જળ બાય;
 પ્રભુ અતિશય અવિલોકીનેજી, પદચારી નૃપ થાય. લા. લા. ૩
 પ'આલીગમ પ્રીતિથીજી, કરિ પ્રણમે જગનાથ;
 ઉત્તર દિશિ પ્રવિશિત^૩ થઈજી, ભક્તિ ભર ભૂનાથ. લા. લા. ૪
 કર 'કોડીકૃત સન્મુખેજી, પ્રભુજીને રહી રાય;
 કરે સ્તુતિ મન મોહમુંજી, જય ! જય ! તું જિનરાય ! લા. લા. ૫
 જય ! પરમેશ્વર ! જગધણીજી, જગવલ્લભ ! જગનાથ !
 જય ! શુભ રહિત શુભાકરાજી, જય તું શિવપુર સાથ ! લા. લા. ૬
 જય ! હૃદય ગજ કેસરીજી, હૃદય નિર્જિત કામ;
 ભવિકજ^૪ વિકસન દિનમણીજી, આત્મ'તિકે શુભધામ. લા. લા. ૭
 પદકજ^૫ નત નિત સુરવરાજી, અમલ અમાય અનૂપ;
 રૂપ સહિત પારંગતોજી, જય સ્વાદ્વાદ સ્વરૂપ. લા. લા. ૮
 રાગ દ્વેષ ગત વેદથીજી, જય ગત રોગને સોગ;
 સાર્વદર્શી સર્વજ્ઞ તુંજી, જય ગત લોગ વિભોગ. લા. લા. ૯
 અચલ અનંત અક્ષય વિભુજી, અપુનર્લવ ભગવંત !
 લોગી અલોગી અયોગી તુંજી, યોગી શક્તિ અનંત. લા. લા. ૧૦
 જગ બંધવ જગ રક્ષકોજી, જય પરમાત્મ દેવ;
 અભયદ માર્ગદ ગદ^૬ નહીંજી, ભવ ભવ તુમચી સેવ. લા. લા. ૧૧
 અકથ કથા પ્રભુ ! તાહરીજી, પર પરવાહિ અગમ્ય;
 યોગીગમ્ય શિવ સેહરોજી, જય તું નિરંતર રમ્ય. લા. લા. ૧૨
 મંદબુદ્ધિ મંદાસયોજી, કિમ કહું સકલ સ્વરૂપ;
 ભવ ભય ભીષણ છોડવોજી, જય તું ત્રિભુવન ભૂપ. લા. લા. ૧૩

૧ પોતાનાં માણસો. ૨ નગરનાં માણસો. ૩ મોટા આડ'બરે.
 ૪ જોધને. ૫ વાહનથી ઉતરી પગે ચાલ્યો. ૬ પેસીને. ૭ બે હાથ ભે-
 ગા કરી. ૮ કમલ. ૯ સપળા. ૧૦ અરણ્યકમલ. ૧૧ રોગ.

યતઃ

અઘાતવત્સફલતા નયનદ્વયસ્ય,
 દેવ ત્વદીયચરણાંબુજત્રીક્ષણેન ।
 અથ ત્રિલોકતિલકં પ્રતિભાસતે મે
 સંસારવારિધિરયં ચુલુકપ્રમાણમ્ ॥

એમ નતિ થુતિ કરી ભાવથીજી, ગણધર શેષ મુણિંદ;
 સ્થાન ઉચિત બેઠો-તદાજી, સન્મુખ જ્ઞાન દિણુંદ. ભ. ભા. ૧૪
 લઈ અવસર કિયે દેશનાજી, જિમ પુષ્કર જલધાર;
 મોહ મિથ્યાત્વ નિવારણીજી, ભવ ભય લંબણુહાર. ભ.ભા. ૧૫
 દેશનાંત ઓય વપ્રમેંજી, દેવ છંદક ઉપવીકું;
 પાદપીઠ ઉપર તદાજી, વીર વજ્રર બધકું. ભ. ભા. ૧૬
 ગોતમ મહતા શબ્દથીજી, દે ઉપદેશ વિશાલ;
 સુધા સારણી સારિખોજી, જિમ ગંગાપર નાલ. ભ. ભા. ૧૭
 સપરિચ્છદ નિમુણે તદાજી, અભય સહિત ભૂપાલ;
 જ્ઞાન રવિ ગુરુએ કહીજી, ત્રીજી હાલ રસાલ. ભ. ભા. ૧૮

હોહા.

દેશન અંતે પૂછતો, મગધાધિપ તિણવાર;
 સવિનય નામી 'કંધરા, ગોતમને હિતકાર. ૧
 “સમકિત દોમુદી”ની કથા, પ્રભુ પ્રકાશો આજ;
 સમકિત મુખિ જીમ હુવે, શીજે સઘલા કાજ. ૨
 મુણવા મુજ મન રસિકતા, ધારે અતિશય તેણ;
 કહો કૃપા કરી મુખ વૃત્તિ, હોવે તો હરખેણ. ૩
 તવ ગોતમ ગણભૂત કહે, ભાવ દયા ભંડાર;
 પર ઉપકૃતિ કરવા ભણી, ભાખે મુણ વસુધાર. ૪
 શ્રેણીક નૃપ ઉદેશીને; કહે કથા મુખકાર;
 નિમુણે સર્વે પરમદા, તણે સકલ વ્યાપાર, ૫

લાલ ૪ થી.

“ દેશી વિાછ્યાની. ”

- હારે લાલ ગોતમ કહે મુણ નરપતિ,
સમકિત કૌમુદિની વાન રે લાલ;
જિન મુખથી ધારી જિસી,
ભાખું તુજ વિખ્યાત રે. ૧
- ભવી સાંભલો સમકિત કૌમુદી,
જિમ સમકિત નિર્મલ થાય રે. લાલ;
અક્ષય મુખ નીવી સગો,
મિથ્યામલ દૂર પલાય રે,
વલો સખ ગુણ કેરો રાય. લાલ સાં. ૨
- હારે લાલ. ઇણ જ'બુદ્ધીપમેં જાણીએ,
વર સુંદર ભારહવાસ રે. લાલ;
ખટ ખડે કરી દીપતો,
આપ્તમી શશી સમ છળી જાસરે. લાલ સાં. ૩
- હાં ૦ દક્ષીણ મધ્યમ ખંડમાં,
આતિ મનહર સૌવીર દેશ રે. લાલ;
ખહું વિસ્તૃત સજલ ઘણો,
જિરણ થિર જાસ નિવેશ રે. લાલ સાં. ૪
- હાં ૦ તિણ દેશ ભૂમી ભામિનીસિ રે,
લાલ તિલક સમી મનોહાર રે. લાલ;
ઉત્તર મથુરા પુરી રાજતી,
મુર પુરી સદશ આકાર રે. લાલ સાં. ૫
- હાં ૦ નરલોક પરિવૃત જોહવો,
દ્રઢ ઉજ્જત વર પ્રાકાર રે. લાલ;
આગ અથાગ વૃક્ષે લાર્યા,
પ'ળી પ'થી જિન આધાર રે. લાલ સાં. ૬

- હાં૦ ધન ધાન્યાદિકથી ભરી,
બહુ લોક તણે સમુદાય રે. લાલ;
સુખિયા નિવસે મહાજના,
પર ઉપકારક કહેવાય રે. લાં સાં. ૭
- હાં૦ ખાગ ત્યાગ ભાગ્ય બગતો,
કરે દુશમન પણ પરશંસ રે. લાલ;
નામથી પદમોહ્ય લલો,
સૂર્યોદય પરે કાઢ્યા નૃશંસ રે. લાં સાં. ૮
- હાં૦ તે નૃપની પટરાગિની,
યશોમતી યશવતી સુકુમાલ રે. લાલ;
સુકલિની સુદતી સતી,
મનહરિણી કરિણી સમ ચાલ રે. લાં સાં. ૯
- હાં૦ પુત્ર તથા ઉદીતોદયો,
રાજ્ય કુલ ધુર ધોરી ધીર રે. લાલ;
રૂપ કલા વિભલા લલો,
સાહસ સમરાંગણ વીર રે. લાં સાં. ૧૦
- હાં૦ સચિવ સભિત્રમતિં તેહનો,
ભિન્ન મતિ કીધા મતિમંત રે. લાલ;
સ્તંભ તે રાજ્ય પ્રાસાદનો,
જશ વાદ મહંત લહંત રે. લાં સાં. ૧૧
- હાં૦ સૌદામિની સમ તનુ પ્રભા,
સુપ્રભાત-સપત્ની પવિત્ર રે. લાલ;
તાસ તનય નય માર્ગને,
ન ઉલંઘે પરિવૃત્ત મિત્તરે. લાં સાં. ૧૨
- હાં૦ ધુધિવંતો ધુધુદિ લલો,
વલિ તિણ નયરે એક ચોર રે. લાલ;

- અંગન ગુટિકા બણતો,
તંત્ર મંત્ર યંત્ર તણું જોર રે. ભ૦ સાં. ૧૩
- હાં૦ પશ્યતોહર તાલોદ્ધાટિની,
પ્રમુખા વિદ્યા સાવધ રે. લાલ;
બહુ અનરથકારી લોકમે,
સખ વ્યસનાસક્ત તે સધરે. ભ૦ સાં. ૧૪
- હાં૦ રૌખ્યખુરો તરકર ખુરો,
રૌખ્યખુરી નારી પ્રતિકૂલ રે. લાલ,
જનકથી અધિકો દુર્ગુણી,
સોવનખુરો પુત્ર કુશલ. ભ૦ સાં. ૧૫
- હાં૦ તરકર સપરિકર વસે,
વલિ નિવસે શ્રેષ્ઠી તથ્ય રે લાલ;
જિનહતાલિધ ધનપતિ,
યતિ પતિ ધર્મ સુપસચ્ચ, ભ૦ સાં. ૧૬
- હાં૦ જિન મત વાસીત મતિધારિકા,
જિનમતિ પૂતિભક્તા નાર રે. લાલ;
ગજવાદી અંગજ અંગજ ભલો,
સિંહ સમ અર્હદાસ વિચાર. ભ૦ સાં. ૧૭
- હાં૦ પ્રસેણીજીવ^૧ પ્રસૂ નૃપ આગલો,
કહે ઈંદ્ર ભૂતી ગણધારરે. લાલ;
સુરસાલ એ લાલ ચોથી કહી,
જ્ઞાન ભાસ્કર^૨ શુર ગુણ ધાર. ભ૦ સાં. ૧૮

દોહા.

જિનદેવ સેઠ તનુજકે, અર્હદાસ ઇતિ નામ;
અલિગત જીવા જીવને, સદ્ગુણ નિવસન ધામ; ૧

૧. શ્રેણિક. ૨. ચર્ચ.

॥ ઉક્તંચ ॥

ધમ્માધમ્મા ગાસા, તિય તિય અદ્દા અજીવ દશગાય;
 સત્તાવન્નં સંવર, નિજ્જર દુદસ મુત્તિ નવ ગાય. ૧
 અદ્દાસી અરુવીહવડ, સંપદ મળામિ ચેઅ રુવીળં;
 પમાણુ દેશ પપ્પણા, સંઘ ચર અજીવ રુવીળં. ૨
 જીવે દશ ચર દુચ્છર, વાસી વાયાલ હુંતિ ચત્તારી;
 સદ્ધ અદ્દાસા રુવી, દુસય છ સત્ત નવ તત્તે. ૩

તત્તવાતત્તવ વિચારને, ભક્ષાભક્ષતું ભક્ષ;
 ગમ્યાગમ્ય ગતિ ભક્ષે, પેચાપેચ પ્રત્યક્ષ. ૨
 કૃત્યાકૃત્ય હિતાહિતે, મતિકેવિદ્ધ મુનિ ધંધ;
 ઐહિક પારમાર્થિક ગુણે, ગિરુઓ તેહ ગરીષ્ઠ ૩
 રૂપ કુલે વિભવે કરી, સરખી વનિતા અષ્ટ;
 તે પણુ દહ સમકિત ધરે કરે મિથ્યા મતિ અષ્ટ. ૪
 નાગસિરી^૧ તિમ મિત્ર શ્રી^૨, અંદન^૩ શ્રી વલ્લિ નામ;
 પદ્મલતા,^૪ વિષ્ણુસિરી,^૫ કનકલતા^૬ જસ નામ. ૫
 સમ્પન્ન તિમ વિદ્યુતલતા, કુંદલતા^૭ ઇમ ભણુ;
 પરણી ધરણીસું સુખે, લંધે કાલ સુભણુ. ૬

હાલ ૫ મી.

(ભેગીસર ચેલાની દેશી.)

તિણુ નગરીનો રાજવીરે, પદ્મોદય પુન્યવંતરે, સુગુણુ નર.
 અનુક્રમે પરલોકે ગયોરે લાલ;
^૧ઐર્ધ્વદૈહિક કરિ કાર્યનેરે, રાજ્યમંડલ મતિમંતરે સુ.
 લભ કહી ભેશી મુખેરે લાલ. ૧

રાજ્ય યોગ્ય બાણી તદ્દારે, અલિપેક રાજ્ય કરંતરે સુ.

ઉદિતોદય થયો ભૂપતિરે લાલ;

જનકપરે પાલે પ્રજારે, (કુસુમમાલ) જન્યું વહંતરે સુ.

મસ્તક આણા તેહનીરે લાલ. ૨

પ્રતિવર્ષે પુર પરિસરેરે, અતિ રમણીય વન બાયરે; સુ.

રમણ કરે દિવસે નરાંરે લાલ;

રાત્રે રમણી જન જઈરે, ક્રીડા કરે તિષ્ઠ કામરે સુ.

પુરૂષ કોઈ નવિ જઈ શકેરે લાલ; ૩

રાજ્યશાસનથી કૌમુદીરે.^૧ પૂનમ દિન જળ આયરે સુ.

કૌમુદી મહોત્સવ કારણેરે લાલ;

નાટિક ગીત વિનોદનેરે, કરતાં રાત્રી ગભાયરે સુ.

બીજે દિવસ પ્રભાતમે^૨ રે લાલ. ૪

મહતાડંબર રાજવીરે, સૈન્ય નગર જન સાથરે, સુ.

સન્મુખ જઈ પુર પેસતાંરે લાલ;

ધર્મ કરતા હવે અન્યદારે, ઉદિતોદય નરનાથરે. સુ.

કાર્તિકી મહોત્સવ આવિધારે લાલ. ૫

પુરમાંડે ઉદગોષણારે, ચરમુખથી કહેવાયરે સુ.

શ્રી સમુદય નયરો તણારે લાલ;

વન ક્રીડા કરશે સહીરે, રાત્રી સકલ નિવસાયરે સુ.

પુરૂષ રહો પુર લિંતરે રે લાલ. ૬

કોપિ પુરૂષ યદિ બાયસરે, પુર બાહરં વનમાંયરે સુ.

રાજ્યદંડ સહિ થાયસેરે લાલ;

ચતઃ

આજ્ઞામંગો નરેંદ્રાણાં, ગુરુણાં માનમર્દનં ।

પૃથક્ શય્યાચ નારીણામશ્લવધમુચ્યતે ॥

રાયે જિમ કહ્યું તિમ કર્યુરે, પુરજન રહ્યા પુરમાંડરે સુ.

રાય રાણી પણ બાહિરેરે લાલ. ૭

યતઃ

આજ્ઞામાત્રફલં રાજ્યં વ્રહ્મચર્યફલં તપઃ ।

જ્ઞાનમાત્રફલં વિદ્યા, દત્તમુક્તફલં ધનમ્ ॥

તિહાં જઈ સ્વેચ્છાએ રમેરે, રાજા રક્ષક તદોગરે સુ.

નંદન વન પરિસર રહોરે લાલ;

રાય નગર જન સૌ મિલિરે, ગીત વિનોદ સંજોગરે સુ.

દિવસાતિકાંત થયો હવેરે લાલ.

૨૧^મ દિનમણિ અસ્તાચલ ગયોરે, ચંદ્રોદય થયો જામરે સુ.

૨૧^મ ભૂધવ^૨ વાસભુવન રહોરે લાલ;

રામા રહિત શયનીમાંયરે, સૂતો ભૂપતિ તામરે, સુ.

પટશાળી સ્મૃતિ તળ હુધ રે લાલ.

મિલનોત્કંઠિત ચિત થયુરે, ગત નિદ્રા ભૂમીશરે સુ.

વિરહ વ્યથા ધૂમધ્વજ યથારે લાલ;

મચિવ મુખુધિ તવ તેડિયોરે, જિલો નામી શીશરે સુ.

રાય હુકમ પુરમાવિયેરે લાલ

૧૦

રાય કહે લો મંત્રવીરે, કીકાર્યે વનમાંહીરે સુ.

જામું ધમ વચ સાંભલીરે લાલ;

એશું અમુક્ત કહો! પ્રભુ! રે, વિરૂદ્ધગમન તુમ ત્યાંહીરે સુ.

અતિ વિરોધ કારણ થયેરે લાલ.

૧૧

ખહું જન સાથ વિરોધથીરે, શ્રેય નહીં પળ નાશરે સુ.

નિસુપ્તયો ન સર્પ પિપીલિકારે લાલ;

॥ ઉક્તં ચ ॥

વહુભિર્ન વિરોદ્ધવ્યં દુર્જયો હિ મહાજનઃ ।

સ્ફુરંતમપિ નાગેન્દ્રં મક્ષયંતિ પિપીલિકાઃ ॥

ઉદાહરણ હવે નરપતિરે, કહેશે એણી પર ભાસરે સુ.

પાંચમી લાલ જ્ઞાની કહેરે લાલ.

૧૨

દોહા.

લો મંત્રી ! ભૂપતિ લાલે, સુજ રૂઠે જન રાંક;
 નાશી જાયે બાપડા, જિમ બાંદ્રકે કાક. ૧
 હસ્તિ પ્રમુખ વનચર મને, ચિંતે ઘણું અનિષ્ઠ;
 પણ મૃગપતિ ગર્જન સુણી, દૂર પલાયન ઇષ્ટ. ૨
 પુનઃ પ્રાહ મંત્રીધરો, સુષુ ઇંક ચિત્તે નાહ;
 શ્યાલ એકલે સિંહને, નાંખ્યો કૂપક માંહ, ૩
 કહે રાજા તે કિમ થયું ? તણ પરધાન કહંત;
 દોઈક મહો વનમાં પસે, મૃગપતિ મહો 'દુર્દેત. ૪
 વનચર પ્રાણીને હણે, ઉપજાવે અતિ ત્રાસ;
 સખ વન પશુ મિલિ એકઠા, જાવે સિંહ 'સકાશ. ૫
 નર્મી કહે તેને તે ઘણા, લવ વિણાસો નિત્ય;
 સહુ ભયભીત રહે સદા, વિનતિ ધરો અમ ચિત્ત. ૬
 જાતિ જાતિને વાર કે, એક એક નિતમેવ;
 આવે પશુ સમભવિયો, તેપણુ સમજ્યો 'લેવ, ૭

ઢાલ ૬ કી.

(“નમીધર ગયલ, થારી જાન બણી અતિ જોર” એ દેશી)

ઇમ કરતાં કઇ દિન ગયાલ, વારક રીતે જાય;
 તેણે હણી કરે લક્ષનેલ, પરને નહિ ભય કાંય.—

હઠીલા રાજવી ! તુમે એ હંકુ છાડાલ,

રસીલા રાજવી ! એહ નીતિ ન તોડાલ. ૧

વૃધ 'જ'બુકનો આવિયોલ, વારો એકણુ દિત્ત;

'વનચર મિલિને મોકલ્યોલ, મનમે હુવો ખિનખિત્ત હ. ૨

મન ચિંતે બુદ્ધિબલ થકીલ, માહરા પ્રાણુ બચાય;

અપરને પણ હું^૧ ઉપગરૂં^૨લ, જિમ જશ અધિકો થાય. હ.૩
 સારો દિન વનમે^૩ રહ્યોલ, સુખમે કાલ ગમાય;
 સાંજ સમે ગયો સિંધપેં^૪લ, આઈ ઉલો વધ ઠાય. હ.૪
 ભૂખે કલકલતો કહેલ, રીસે^૫ ખલતો સિંહ;
 રે ! કિમ મોડો આધયોલ ? વીતિ ગયો જખ દીહ. હ.૫
 મૃગધૂર્તક^૬ કહે માહરીલ, વાત સુણો ઇકવાર;
 કોપ કરો પછી તે કહેલ, શુ કહે છે ઇણ વાર. હ.૬
 ગોમાયૂ^૭ કહે ઇણ વનેલ, તુમ સરિખો કોઈ આય;
 રોક્યો મુજને આવતોલ, મેં^૮ કહ્યું પચપેં^૯ ભય. હ.૭
 કહોતો વારો તુમ ભણીલ, કરી દેશે ઉજમાળ;
 એમ સમજાવી આવિયોલ, ખડું કષ્ટી હું અખ ચાલ. હ.૮
 મેં^{૧૦}તો સેવક રાઉલોલ, હિત ચાહું નિશ દીસ;
 આજ અસૂરો હું^{૧૧} આવીયોલ, ફળ કરણ સુણ ઇશ^{૧૨}. હ.૯
 સાંભલિ ઇમ મૃગરાજનેલ, કોપ ચઢ્યો અસરાલ;
 રે ! ચાલ ખતાવ તે ક્યાંય છેલ, મારૂં એકણ કાલ. હ.૧૦
 શીઘ્ર ચલો કહે વચકોલ, ઇમ કર્હો ચાલ્યા દોય;
 આડો અવલો ફેરવ્યોલ, સિંહને દીઠો ન દોય. હ.૧૧
 કુબુધિ કહે ઉભા રહોલ, હું^{૧૩} જોઈ આણું તતકાલ;
 થોડી ભૂમ જઈ આવી કહેલ, ખીનો તુમને લાલ. હ.૧૨
 કૂપમે^{૧૪} જઈ સંતાઈયોલ, ચાલો દેખાડું ઠોર,^{૧૫}
 કૂપક ઉપક^{૧૬}ઠે જઈલ, દેખો એ તુમચો ચોર. હ.૧૩
 નિજ પ્રતિબિંબને દેખિનેલ, ધમધમતો અતિ કોધ;
 ધ્વનિથી પ્રતિ ધ્વનિ સાભલીલ, રોસ ભર્યો જિમ જોધ. હ.૧૪
 નખ આટોપ કર્યો તૈણેલ, પ્રતિબિંબે પણ થાય;
 નિરખીને કૂલો તહાલ, પડિયો કૂપમે^{૧૭} ભય. હ.૧૫

૧ ઉપકૃત કર્. ૨ આખો. ૩ સિયાળવું. ૪ રાજનો. ૫ રોજ.

૬ રવામી. ૭ ખડું—અત્યંત ૮ નિહાવી. ૯ સ્થાન.

હસ્તિ પ્રમુખને ^૧દેડ કહેલ, કાઢ્યો આપણે સાલ;
 વાત કહી સળ નીપનીલ, અળ મુખમે કાઢો કાલ. હ.૧૬
 ઇણ દ્રઘાંતે રાજવી ! જી, સમજો તુમ મનમાંય;
 નળલે સળલો મારિયોલ, કહું તુમને સમજાય. હ.૧૭
 તદપિ ન સમજ્યો નરપતિજી, આગલ વાત રસાલ;
 જાન સૂરજ લાખી લલીજી, સુંદર છટ્ટી ઢાલ. હ.૧૮

દોહા.

રાત્રે તારા ઝગમગે, જળ નહિ ^૨શશિ ઉઘોત;
 પ્રગટ્યો અંદ્ર પ્રકાશતો, તળ નહિ તારક જ્યોત. ૧
 એ ઉપનયથી સમજ તું, સાંભલ ચતુર ! પ્રધાન;
 વાર વાર મુજ કિમ કહે ? બોલે મંત્રિ સુભણ. ૨
 રાજન ! મુણજે હું કહું, એક એક અસમર્થ;
 સમુદય ત્રણનો જો મિલે. બાંધે હસ્તિ સમર્થ. ૩
 રાય વલી પલણે ઇચ્છુ, શક્તિ નહીં પ્રત્યેક;
 તાસ સમૂહ મિલ્યા થકી, ક્યાંથી સમરથ છેક ? ૪
 તૈલ શક્તિ નહિ રજકણે, તો સિકતા ^૫ સમુદાય;
 તેહથી રનેહ ન સંભવે, મુણ મુજ વચ ચિત લાય. ૫
 સત્વ અધિક સળકામમાં, વિધિ બાણે નર એક;
 જેહ કરે ન કરી શકે, તે અમ્મર્થ અનેક. ૬
 દિગ્મુખ મંડલ ^૭અર્ચમા, કરે પ્રકાશિત જેમ;
 દીપક શત તમ સર્વને, દૂર કરે કહોં કેમ ? ૭

દાલ ૭ મી.

(“ સખીરે આયો વસંત અદારડો ” એ દેશી.)
 રનેહી વલિ નરવર કહે સચિવને, હારેહાં,
 જિમ એક અંદન વૃક્ષ, સુગુણિ જન સાંભલો.

સ્ને. વાસિત વન સઘલું કરે હાં, કુલ સત પુત્રે પ્રત્યક્ષ. સુ. ૧
 સ્ને. તિમ હું એક પણ નાયકો, હાં. શક્તિવંત મતિમંત; સુ.
 સ્ને. લોક ઘણા પણ જાણુને, હાં. બલબુધિ રહિત અત્યંત. સુ. ૨
 સ્ને. મુજને લય નહિ તેહનો હાં. બધંશ વન ઇણવાર; સુ.
 સ્ને. પટરાણી સહકીડસું હાં. સચિવ કહે તિણવાર. સુ. ૩
 સ્ને. બોલ બોલે લહી સમયને હાં. કટુ વચન કહું આજ; સુ.
 સ્ને. ઔપધ જિમ કટુ આયતી હાં. મુંદર મુણ શિરતાજ. સુ.
 નરપતિ સાંભળો. ૪

સ્ને. ન્યાયયુક્તિ કહેતાં છતાં હાં. સમજ્યો નહિ લવલેશ; સુ.
 સ્ને. પત્થરપર પાણી પડે હાં. ભીંજે નહિ ઇકે રેસ. સુ. ૫
 સ્ને. ઇણ વાતે મહારાયણ ! હાં. અપયશ દેશ વિદેશ; સુ.
 સ્ને. અનિવારિત બહુ વિસ્તરે, હાં. તેલ જલે જયું વિશેષ. સુ. ૬
 સ્ને. દોષ નહીં પણ તાહરો હાં. યુદ્ધિ કર્મ અનુસાર; સુ.
 સ્ને. ખોઈ લંકા દશકંધરે હાં. કૌરવપતિ તિમ ધાર. સુ. ૭
 સ્ને. કાલ વિનાશનો આવિયો હાં. તુમ પણ જાણું હું એમ; સુ.
 સ્ને. નહિતો વિપરીત એહવી, હાં. મતિ ઉપજે કહો કેમ ? સુ. ૮
 સ્ને. ઉદ્યોધણુ ઠરિ નયરીના, હાં. લોક નિષિદ્ધ કરાય; સુ.
 સ્ને. રાત્રે વન જાવા લણી હાં. બોલ સંભાલો રાય ! સુ. ૯
 સ્ને. તે વલિ તમ થકો નીપજે હાં. તો મહા અનરથ થાય; સુ.
 સ્ને. રાજન ! બહુ જન દૂહવ્યે, હાં. હોવે વિરુધ અપાય. સુ. ૧૦
 સ્ને. નાશ વિહાય ખીજું પ્રભુ ! હાં. કારજ કિમપિ નહોય; સુ.
 સ્ને. અત્ર નિર્દર્શન છે ઘણાં, હાં. હૃદય વિમાસી જ્યે. સુ. ૧૧
 સ્ને. પુરિજન રીસાયાં થકાં, હાં. રાજ ગમાયો મુયોધ; સુ.
 સ્ને. તેણી પરે તુમ પણ હોય સે હાં. કહું કરણ પ્રતિબોધ. સુ. ૧૨
 સ્ને. ઉદિતોદય ભૂધવ વદે હાં. કહો કયાનક સાર; સુ.
 સ્ને. અતિ મતિમંત સંલિનમતિ હાં. કહેં ગત વાત સંભાર. સુ. ૧૩

સ્ને. સ્વામી ! સુણ ગજપુર વરે હાં. સુયોધન ^૧ધરાધીશ; સુ.
 સ્ને. દુષ્ટ ^૨નિઘ્ન શિષ્ટ પાલના, હાં કરતો અધિક જગીશ. સુ. ૧૪
 સ્ને. રાણી તસ કમલાવતી, હાં. કલાવતી ગુણગેહ; સુ.
 સ્ને. ગુણનિધિ ગુણપાલ પુત્ર છે હાં. યોવન વય ધરે દેહ. સુ. ૧૫
 સ્ને. સચિવ નામે પુરુષોત્તમો, હાં. સ્વામિ હિતાનુગ સાર; સુ.
 સ્ને. રાજ્યકોશ વૃદ્ધિકારકો, હાં. માનનિ તસ મનોહાર. સુ. ૧૬
 સ્ને. નામ લક્ષ્મી લક્ષ્મી સમી હાં. નામે ^૩તનુજ દેવપાલ; સુ.
 સ્ને. કપિલ ^૪પુરોધસ ચોભતો હાં. રાજ્ય તણો રખવાલ. સુ. ૧૭
 સ્ને. કપિલા મહિલા ઉદરથી, હાં. સોમશર્મા સંભૂત; સુ.
 સ્ને. પુત્ર છે, વક્ત્રી તસ રાયનો, હાં. ^૫ગુપ્તિપાલ ગુણયુત્ત. સુ. ૧૮
 સ્ને. ચમકંડ શક્તિ પ્રચંડ ધરે હાં. ધનવતિ રતિનો કંત; સુ.
 સ્ને. વસુમતિ સુત ગુણે ભર્યો હાં. પ્રિયજન જનક મહંત સુ. ૧૯
 સ્ને. એવં મહો સુખથી પ્રભા હાં. પાલે રાજ્ય ઉદાર; સુ.
 સ્ને. સાતમી હાલ ભલી કહી હાં. જ્ઞાન રવિ અનુહાર. સુ. ૨૦

દોહા.

સુયોધન નૃપ અન્યદા, પૂરી સભા સમક્ષ;
 બેઠો આબ્યો તિણસમે, સંધિપાલ અતિદક્ષ. ૧
 કરી ^૧પ્રણિપતિ ભૂપતિ ભણી, કહે તુમ શત્રુવૃંદ;
 મિલી દેશને ઉપદ્રવે, ઉપજાવે દુખ દંડ, ૨
 આપ સરીખા રાજવી, ^૨પંચાનન સમ શૂર;
 મૃગ પરિભવ કરતે ચક્રે, શૂર ચઢે નહિ ભૂર ! ૩
 વચન સુણી કોપ્યો ઘણો, કહે ભૂપતિ તિણવાર;
 વેરી ગર્જરવ કરે, મુજ પરમાદ પ્રકાર. ૪

૧ રાજા. ૨ સભા. ૩ પુત્ર. ૪ પુરોહિત-શાંતિ કરનાર. ૫ કો-
 ટવાલ નગર રક્ષક અધિકારી. ૬ નમસ્કાર. ૭ સિંહ. ૮ ઘણો.

સાવધાન થૈ સન્મુખે, બાઇશ હું તિણુવાર;
 ૧ દિગ્વિભ્રમ હોંશે તદા, થાશે લય અતિસાર. ૫
 રણુભંભા વજકાવતો, દલ ચતુરંગ સમેત;
 અહો ! સુલટ ! તુમ આનિયો, સમય કરણુ રણુખેત. ૬

॥ યતઃ ॥

જાનીયાત્ પ્રેપણે મૃત્યાન્, વાંધવાન્ વ્યસનાગમે ।
 મિત્રં ચાપદિ કાલે ચ, ભાર્યાં ચ વિમવક્ષયે ॥

ઢાલ ૮ મી.

(૬૨ી નણુદલની.)

ઇમ કહ તો સવિ સજ કરી, સામગ્રી સંગામ; હો. સુંદર.
 ૧ નિરગમ સમય બોલાવતો, ચમકડ પ્રતિ નૃપ તામ. હો. સું. ૧
 સાંભલો કૌતકની કથા, વિકથા દૂર નિવાર; હો. સું.
 ગૌતમ વીર વજ્રના, વચન મહા સુખકર. હો. સું. સાં. ૨
 કરજોડી હાજર રહ્યો, ગુપ્તિપાલ ૨ તિણુવાર; હો; સું.
 કહે નૃપને કુરમાવિયે, હુકમ હું કરે તૈયાર. હો. સું. સાં. ૩
 હું સન્મુખ સંગ્રામને, બાવણુને ઉજમાલ; હો; સું.
 રાજ્ય પ્રભાની લડીપરે, કરજો સાર સંલાલ. હો. સું. સાં. ૪
 વૈરી વશ કરો આવશું, તિહાં લગે એ તુજ કામ હો; સું.
 કરણું સુણી પ્રણમી કહે, આણુ પ્રમાણુ છે સ્વામ હો. સું. સાં. ૫
 યોગ્ય યથા ૧ નિરૂપણુ કરી, ચાલ્યો નૃપતિ તિવાર હો; સું.
 ચમકડ પણુ ડાહ્યો ઘણો ૨ આશ્રિત જન આધાર હો. સું. સાં. ૬
 પાલે પ્રભા ૩ પ્રમુદિત પણુ, જનમન નયનાનંદ હો; સું.
 નયર લોક આહે ઘણું, એ અમ સુખનો કંદ હો. સું. સાં. ૭

૧ દિગ્મુદ. ૨ સંગ્રામમાં ભાતી વખતે. ૩ કોટવાલ. ૪ કથન.
 ૫ સંગે રહેલ ૬ સદર્પણુ.

ખેત્ય નહિ કિણ વાતની, લોક કરે વિવહાર હો; મું.
 લાલ ઘણો વ્યાપારમાં, વૃદ્ધિ દોહાર ભંડાર હો. મું. સાં. ૮
 ચાર ભુગારી ઠગ જિંદે, કાંસીગર વસ પ્રીધ હો; મું.
 ચલવે મુધ આચારમાં, જગમાં જશ બહુ લીધ હો. મું, સાં. ૯
 'કતિપય દિવસે શત્રુને, છતાં વસ્યો 'નરપાલ હો; મું.
 મહાનંદ ભર નિજ પુરે, આડળર મુવિશાલ હો. મું. સાં. ૧૦
 'મહાજન 'પુરજન 'સમુદો, 'રાજમંડલ પણ તેમ હો; મું.
 સૈન્ય સાહિત આવી વસ્યો, રાજ્ય ભુવનમે 'ક્ષેમ હો. મું સાં. ૧૧
 છત કરી બહુ દિન ફરી, આબ્યાથી મહોજન હો; મું.
 રાય શિલામે લેટણા, ધરિ નમે 'વિકસિત મત્ર હો. મું સાં. ૧૨
 આદર દીધો 'નરવરે, તવ મહોજન સમુદાય હો; મું.
 કુશલ વૃત્તાંતજ રાયને, પૂછ્યાં કહે નરરાય હો. મું સાં. ૧૩
 હવે નરપતિ પુરિજન પ્રતે, પૂછે મુખ સમાચાર હો; મું.
 કહેં યમદંડ પ્રતાપથી, પરમાનંદ પ્રચાર હો. મું સાં. ૧૪
 કિંચિત કરિય વિલંબને, તાંબુલ પરમુખ દેય; હો. મું
 પુનરપિ પૂછે પ્રથમ પદે, જન પણ તિમજ કહેય હો. મું સાં. ૧૫
 શીખ દેઇ મહોજન પ્રતે, થયો નૃપ ચિંતા 'લીન હો; મું.
 અહો! યમદંડ પુરિજના, સર્વ થયાં 'સ્વાધીન હો. મું. સાં ૧૬
 નામ લિયે નહિ માહરં, કહેં યમદંડ પસાય હો; મું.
 કામ કર્યું ઇણે આપણું, મહો કપટી કહિવાય હો. મું. સાં. ૧૭
 'ઉપનય દૂધ બિલાડનું, મન ચિંતે મહિપાલ હો; મું.
 જ્ઞાન સૂરજ ભાખી લલી, અનુપમ આઠમી ઢાલ. હો. મું. સાં. ૧૮

॥ ઉક્તં ચ ॥

નિયોજ્ય હસ્તાપિંતરાજ્યભારાઃ તિષ્ઠંતિ યે સ્વૈરવિદ્યારસારાઃ ।

વિદ્યાલઘ્નદાર્પિતદુઃખમુદ્રાઃ સ્વપાંતિ તે મૂઢધિયઃ સિતેન્દ્રાઃ ॥

૧ કટલાક. ૨ રાજ. ૩ નગરનાં સેકીયા-પંચો. ૪ ખીજ લોકો.
 ૫ સમુદાય. ૬ પ્રધાન કોટવાલાદિ ૭ મુખે. ૮ પ્રજુલીત. ૯ રાજ.
 ૧૦ ચિંતાગ્રસ્ત. ૧૧ વશવર્તી. ૧૨ દ્રષ્ટાંત-દાખલો.

દોહા.

- જન મુજને જાણે નહીં રીસાણો ^૧નરનાથ;
 યમદંડ ધૂત મહા અધમ, પુરજન કીધા ^૨હાથ. ૧
- રાજ્યદ્રોહી દુષ્ટાતમા, વાધિયો જિમ વિષ વેલ;
 સ્વારથ સાધન તત્પરો, સ્વેચ્છા કરતો કેલ. ૨
- કોઈક કરી ઉપાયને, માફ અવસર દેખ;
 એવું ચિંતવ્યું ચિતે, નૃપ અજ્ઞાન વિશેષ. ૩
- હર્ષ હામ વિષવાદને, રીઝ દિકાણે ખીઝ;
 શુણ્ણ હામે અવશુણ્ણ જિણે, ધાજમે ધરે અધીજ. ૪
- મહા પ્રસાદને ધાનિકે, ચિંતે યમ પ્રાસાદ;
 મોજ હામમે ચિંતવે, કાઢણ જોજ વિવાદ. ૫
- કુમતિ સર્પિણીએ ગળ્યો, ગૂંથે મનમાં જાલ;
 ગતિ મતિ શુધિ બુધિ વીસરી, ચિંતે આલપૈપાલ. ૬

ઢાલ ૯ મી.

(“કાચી કલિય અનારકીરે હાં ” એ દેશી.)

વાત કહે નહિ કોઈનેરે હાં, મનમે ચિંતે ઘાત;
 નરપતિ સાંભલો, ઉઠિતોદય નૃપને કહે, રે હાં;
 અચિવ સુબુધિ ઈમ વાત; ન. ૧

॥ ઉક્તં ચ ॥

આયુર્વિત્તં ગૃહચ્ચિદ્રં, મંત્રમૌષધમૈયુનં ।

દાનમાનાપમાનં ચ, નવ ગોપ્યાનિ કારયેત્ ॥

સુખ દ્રષ્ટી ભૂકૃષ્ટી થકી રે હાં, આદર દેખી મંદ; ન.
 આશય જાણ્યો ભૂયનો રે હા, મતિ યમદંડ ^૩અમંદ. ન. ૨

મન ચિંતે હા ગુંથયું ? રે હાં, નૃપમન કિમ વિપરીત; ન.
 વિરુધાચરણ ન મેં કર્યું રે હાં, જિમ ઉપજે અપ્રતીત. ન. ૩
 સખ જન ચિત્તાનંદનો રે હાં, કારક કાર્ય મહંત; ન.
 નૃપતિ કથન અનુસારથી રે હાં, કામ કર્યું મન ખંત. ન. ૪
 તોપણ રાજા હુદતા રે હાં, મુજ ઉપર ન તજંત; ન.
 ૧ઉપકૃતિ સ્થાનક તેહમાં રે હાં, ૨અપકૃતિ લાવ લજંત. ન. ૫
 ન હુવો ન હોશે રાજવી રે હાં, વશ્ય ૩કસ્યાપિ કદાપિ; ન.
 લોકોક્તિની સત્યતા, રે હાં, આજ જણાણિ અમાપિ. ન. ૬

॥ ચત્તઃ ॥

કાકે શૌચં દ્યૂતકારેષુ સત્યં, સર્પે ક્ષાંતિઃ સ્ત્રીષુ કામોપશાંતિઃ ।

હીવે ધૈર્ય મદ્યપે તત્ત્વચિંતા, રાજા મિત્રં કેન દૃષ્ટં શ્રુતં વા ॥

તોપણ કિમપિ બાધ છે રે હાં, સાચને નહિ કંઈ આંચ; ન.
 ૧પાચને કાચ કહે કદી રે હાં, પાચ ન હોવે કાચ. ન. ૭
 પગ બંધ્યો મણિ મૂરખે રે હાં, મુકુટે જડિયો કાચ; ન.
 આય મિદ્યો જળ ગવહરી રે હાં, મણિ મણિ કાચ હિ કાચ. ન. ૮
 ઇમ મન ધીરજને ધરી રે હાં, પૂર્વ પરે નૃપ સેવ; ન.
 કરતો કાઢે કાંલને રે હાં, નૃપ ન તજે અહમેવ. ન. ૯
 ઇક દિન રાચે તેડિયા રે હાં, પ્રોહિત ને પરધાન; ન.
 ૫નિર્જન સ્થલ ઘેસી કરી રે હાં, તીને જણુ ૧ગતસાન. ન. ૧૦
 ભૂપતિ કહે બિહુને તદ્દા રે હાં, તુમ મુજ આણાકાર, ન.
 મુજ વિશ્વાસુ છા તમે રે હાં, તિણુ કહું એક વિચાર ન. ૧૧
 રાજ્યદ્રોહી યમદંડને રે હાં, કાઈક મતિ ઉપભાય; ન.
 આપણુ મારિયે એહને, રે હા, જિમ ૨નિષ્કંટક થાય. ન. ૧૨
 રાય વચન સુણિને કહે રે હાં, પ્રભુ! તુમ બાણુ આજ; ન.
 પુરજન ઇણુ સહુ વસ ક્રિયા રે હાં, તેહનાં સમારી કાજ. ન. ૧૩

૧ ઉપકાર ૨ અપકાર. ૩ કોઈને ૪ હીરો. ૫ મનુષ્યરહિત.

૬ લાજ. ૭ કાંટા વગર.

તેથી લડશે તો સહી રે હાં, લેશે ઉલાટી રાજ; ન.
મતિ ધૃતિ કલ બલ તેહમાં રે હાં, છે અતિશય મહોરાજ! ન. ૧૪
ઇમતો પહુચાએ નહીં રે હાં, સુષ્ટિ ચમક્યો મહિપાલ; ન.
પણ કોઇ લઇ અપરાધમાં રે હાં, મારયું સુણ નરમાલ. ન. ૧૫

॥ વતોક્ત ॥

તાદૃશો જાયતે બુદ્ધિ, વ્યવસાયાથ તાદૃશાઃ ।

સહાયસ્તાદૃશા જ્ઞેયા, યાદૃશો ભવિતવ્યતા ॥

ત્રણ કુબુધી ઇક મત કરી રે હાં, આલોચી તિણવાર; ન.
ઉડી ચલિ આયા તિહાં રે હાં, જ્યાં નૃપતિ ભંડાર. ન. ૧૬
દોય પ્રહર ગઇ ચામિની રે હાં, નિદ્રા વથ સૌ થાય; ન.
ભંડારી પણ ઉઘતો રે હાં, આતર દીધો જાય. ન. ૧૭
આતા સાંભલો જે હુવે રે હાં, આગલ વાત જણાવ; ન.
જાન રવિ નવમી કહી રે હાં, ઢાલ માંહે ઇક ભાવ. ન. ૧૮

દોહડા.

ખાત્ર મુજે રાજ રહ્યો, રખવાલીને કામ;

મંત્રી પ્રોહિત બે જણા, ધસિ પેલ ગતમામ.^૧

કાઠ્યો મહાનિધિ સામટો, મણિ મણિક વર રત્ન;

દોઇક હામે ગોપયો, ગાઢો કરિય પ્રયત્ન. ૨

ચાર કામ કરતાં થકાં, તિણ સમયે ચમકડ;

પુરચર્યા જોવા લગી, તેજ પ્રતાપ પ્રચંડ. ૩

નીકલિયો તે આવિયો, તિણ હામે ગતશંક;

રાજા પ્રમુજે દેખિયો, દૂરથી થયા સશંક.^૪ ૪

નાહા નિજ થાનક ગયા, નાશંતા તિણ દીક;

તિહાં આવીને જોઇયું, પેસણ વિવર ગરીક.^૫ ૫

૧ ધીંગલ. ૨ વિચારી. ૩ રાત્રિ. ૪ લાજ તજીને. ૫ સંકાતજા.

૬ મોટો.

રક્ષક મુજ સરિખો છતે, કુણુ એ ચોર નિઠાર ?
કાડયો રાજભંડારને, લાય નહિ માને ચોર. ૧ ૬

હાલ દશમી.

(“બાડી તો આઈ થારા દેશમાં માણ” એ દેશી.)

નિશ્ચય કરિને નિરખીઉ, રાજાજી, જેએ ત્યાં કોટવાલ હો;
હઠ લીનો હઠ પ્રભુ છોડવો. રા.
રણસથી વીસરી ^૧પાદુકા, સાહિબજી રાયતણી કરજલ હો;
રસ લીનો નવલ રસ જોડવો. રા. ૧
ઓલખી તે નરરાયની, રા. વળિ જોયું તખ દીઠ હો; હઠ.
^૨ઉપવિત ^૩મુદ્રા પ્રોહિત તણી, સા. મંત્રીની ^૪ભૂપીઠ હો. રા. ૨
તેહને પણુ તેણે ઓળખી, રા. રાખી પાસ ઉપાડ હો; હ.
ચિતે મહા અદભૂત એ સા. વાર તિહાંથી ધાડ હો. રા. ૩
એહનું કારણ શું હશે ? રા. ઇમ ચિંતી ગયો ગેહ હો; હ.
વસ્તુ ત્રણ લોહ લેખ જયું. સા. રાખી ચત્ત્ર સું તેહ હો. રા. ૪
તે પણુ ત્રણ જણ માંહોમાં, રા. કહે આપણુ ગયા ભૂલહો; હ.
ઉપવિત ^૫પાદુકા ^૬મુદ્રિકા, સા. એહ ઉપાયો કુશલહો. રા. ૫
ઈમ કહિ નિજ નિજ ધર ગયા, રા. ^૭અરુણોદય થયો જામહો; હ.
ભાંડારી પોકારિયો, સા. આવી નૃપને તામ હો. રા. ૬
સહસા ^૮વિશ્વમ ^૯મુણિ થયો, રા. કપટકોટ નરરાય હો; હ.
હુકમી ચમદંડ તેડિયો સા. આવી નમ્યો પ્રભુપાય. રા. ૭
રોસ ધરી ભુકુટી કરી, રા. નેત્ર અરુણ ^{૧૦}જિમ આગ હો; હ.
રે ! કોટવાલ ! તું શું કરે ? સા. રખવાલી ઇણુ માગ હો. રા. ૮

૧ પૃથ્વીપર. ૨ મોજડી. ૩ જનોઇ. ૪ વીંટી. ૫ મોજડી.
૬ જનોઇ ૭ પગની મોજડી. ૮ હાથની વીંટી. ૯ સર્વોદય. ૧૦
ઓચિતો. ૧૧ ગજરાટ. ૧૨ રક્ત.

રાત્રે મુજ લંડારથી, રા. ચોરે ચોરી કીધ હો; હ.
 તું સુખમે સૂતો રહે, સા. ચોર સાહાય તે દીધ હો. રા. ૯
 મહોજનની રક્ષા કરે, રા. મુજપર યૌદાસીન હો; હ.
 ગત વરતું મુજ શીઘ્ર તું સા. લાવી કર સ્વાધીન હો. રા. ૧૦
 નહિ તો માડું તુજ લણી, રા. સાંભળી પાયો ખેદ હો; હ.
 ચમદંડ ચામિની^૧ ચરિતનું, સા. સાચો પાયો લેદ હો. રા. ૧૧
 ખખર હુધ તખ શહેરમે, રા. પુરિજન થાય ઉદાસ હો; હ.
 જન સમુદય મિલી વિનતી, સા. કરતા રાય^૨ સકાસ હો. રા. ૧૨
 સ્વામી ! ચમદંડ સારિખો, રા. નહિકો રાજમે ચૌર હો; હ.
 છોડ કુછોડ દેખિયે, સા. ન કરે માવિત્ર રૌર હો. રા. ૧૩
 ચાકર ચુકે ચાકરી, રા. ઠાકુર નહિ રીસાય હો; હ.
 કૃષ્ણ^૩ કરણ ધર ભય થકી સા. કેમ^૪ કૃશાનુ મુકાય હો. રા. ૧૪
 જાણ અજાણ હુવે કદા, રા. ધવડી ન કીજે રીસ હો; હ.
 મોટા આપ મહીપતિ, સા. ગુનહ કરો બક્ષીસ હો. રા. ૧૫
 દ્રવ્ય ગચું લંડારથી, રા. નમિલે તો અમૈ આપ હો; હ.
 દેશું પણ કોટવાલને, સા. માકરો મન સંતાપ હો. રા. ૧૬
 અવગુણ ઉપર ગુણ કરે, રા. ઉત્તમજનનો દાલ હો; હ.
 દાલ લલી દશમી કહી, સા. જ્ઞાન ગુરુને બાલ હો. રા. ૧૭

દોહા.

મહોજન જન કરે વિનતી, પણ હઠિ હઠ ન તજત;
 અરણ અમ પુરજનતણી, સફલ કરો^૧ ભૂકંત ! ૧
 કૃપા કરીને અમ લણી, માગ્યા દો દિન સાત;
 કોટવાલ ઉદતપણે, તસ્કર શોધ કરાત. ૨
 સમ દિવસની અવધમે, જો ન કરે જો કામ;
 નિમ મન માને તિમ કરો, મુણો અરજ અમ સ્વામ ! ૩

૧ રાત્રિ ૨ પાસે. ૩ કાળો ૪ અગ્નિ. ૫ હે રાજ

બહુ કષ્ટે કરિ માનિયું, પણ સુણુએ ઇંક વાત;
 સોંપે નહિ દિન સાતમે, ચોર તો કરશું ઘાત. ૪
 કેણુ ન માનું કોઈનું, ઇંમ કહિ મૂકે રાય;
 શીખ દિયે ચમદંડને, મહોજન પણ ઘર બંધ. ૫
 મુખ્ય મુખ્ય પુરજન પ્રતે, તેડિ કહે કોટવાલ;
 ભો ! પુરજન ! કરવું કશું ? મુજ રૂઠો મહિપાલ. ૬

હાલ અગિયારમી.

(“ ઝાંઝરિયા મુનિવર ! ” એ દેશી.)

કોટવાલ જનને કહે છે, આંચો મુજ 'અવસાન;
 ચોર શોધ કરૂં ઠયાં થકી છે ? એહિજ ચોર નિહાન ! ૧
 શુણુવંતા ભવિજન ! સાંભલો ભવિતબ્ય વાત;
 કર્મથી બલિયો કો નહીં છે, ગતિ તેવી મતિ થાત. શુ. ૨
 નીપની નિશાની* વારતા છે, સવિ સંભલાવી તાસ;
 પ્રમુખ પાહુકા તેહની છે, અહિનાણી મુજ પાસ. શુ. ૩
 રાજા માગે ચોરને છે, આપ કરી એહ કામ;
 તીને જણુ મળી એકઠા છે, કુણુદિ કપટના ધામ. શુ. ૪
 *રાજ્યકોશના ચોરને છે, બાણું છું ભલિભાત;
 પણ કિમ કહિવાયે મુજે છે, અતિ વિપરીત એ વાત. શુ. ૫
 કહેંતે અણુ કહેંતે થકે છે, બિંહુ પદે સંકટ મુજ;
 ઇત છે 'વ્યાપ્રી ઇત 'નઇછે, કહો કિમ કહિયે મુજ. શુ. ૬
 મુજ મારણુ કારણુ રમ્યું છે, કૂટ પ્રપંચ અત્રાણુ;
 તણ મહોજન કહેંતુમ ભણી છે, ભય નહિ રંચ સુબાણુ. શુ. ૭
 કપટ કરી તુમ તુમ ભિપદે છે, રચિયો એહ પ્રપંચ;
 આદમ દિન પરગટ કહો છે, 'તસ્કર નામ સસંચ. શુ. ૮

૧ ઊઠો (અંત) ૨ રાત્રિની. ૩ રાજમંડાર. ૪ વાધણુ. ૫.
 નદી. ૬ ચોર.

જો સમજે તો સુંદરા છ, નહિતો કરશું દૂર;
 રાત્ર્યથકી પણ એહને છ, ^૧કચવર ઘરથી જિમ ભૂર. શુ. ૯
 થાજે ઇમ કહી જન ગયા છ, હવે ચમદંડ તિવાર;
 ધૂર્તવૃત્તિથી ચોરની છ, કરતો ગવેષણ સાર. શુ. ૧૦
 સંધ્યા સમયે નૃપ કને છ, નમી બેઠો કોટવાલ;
 પૂછે નૃપ લાગ્યો નહીં છ, કિમ તું ચોરને ઝાલ ? શુ. ૧૧
 કહે તે મેં જોયો ઘણો છ, પણ નવિ લાધો ચોગ;
 વળતાં મેં અવિલોકિયું છ, જન સમુદય ઇક ઠોર. શુ. ૧૨
^૧કાશ્વિત કથક કથા કથે છ, સુણવા હું ^૨વિલગ્ન;
 તેથી ઇહાં કણ આવતાં છ, બહુ વેલા મુજ લગ્ન. શુ. ૧૩
 કહે ^૩નરવધ ^૪ગયમધ તદ્દા છ, મરણનો ભય ^૫અવહેલ;
 સરસ કથા કેહવી સુણી છ ? કહે ચમદંડ મતિલેલ. શુ. ૧૪
 કલ્પિત વાત બુદ્ધિ બલે છ, કહી કથક જે ^૬તથ્ય;
^૭અથ્ય ભરી નિસુણી મહા છ, ^૮ગાહા એક ^૯પસથ્ય. શુ. ૧૫

॥ ચત્તઃ ॥

દીર્ઘ કાલ વર્ણ તથ્ય, પાયવે નિરુવજ્જવે ।

મૂલાઓ લટિયા વહ્ની, જાઓ સરણાઓ ભયમ્ ॥ ૧ ॥

અણુ લહતો ^{૧૧}પરમથ્યને છ, કહે નૃપ કહો ^{૧૨}સુપયથ્ય;
 હું વલિ સહુ સભા સુણે છ, ^{૧૩}શુત્તીપાલ ^{૧૪}સુકયથ્ય; શુ. ૧૬
 મહામતિવંત વહે હવે છ, એકાદશમી ઢાલ;
 નૃપ સમભવન કારણે છ, રાત્ર રવિ સુરસાલ. શુ. ૧૭

૧ કચરો. ૨ કોઈક. ૩. લાગ્યો. ૪ રાત્ર. ૫ મતિબુદ્ધિ. ૬
 અવગણી-છોડી-મુકી. ૭ તિહાં, ૮ અર્થ. ૯. ગાયા. ૧૦ સારી. ૧૧
 પરમાર્થ. ૧૨ સારો અર્થ. ૧૩ કોટવાલ. ૧૪ સારી રીતે કહે છે.

દોહા.

- ભૂપતિને ચમદંડ છ, કહે કો વન મુઝાર;
એક સરસ ^૧સર જલ ભર્યું, માનસ ^૨સર અતુહાર. ૧
- પાલ ^૩પરિવૃત શોભતો, દુર્લભ વિવર જણાય;
નીતિવંત નરપતિ જિસા, તેવા ^૪સદલ સઘાય. ૨
- ^૫વૃક્ષતતી અતિ રાજતી, તેહમાં એકણુ વૃક્ષ;
વાસ વસે તિણુ ઉપરે, નિર્મલ હંસ ^૬સપક્ષ. ૩
- ^૭ભૂમિરૂઢ રૂઢવલ્લિકા, અંકુર દેખે વૃદ્ધ;
હંસ વૃદ્ધમતિ ઇમ કહે, પુત્ર પૌત્રપ્રતિ બુદ્ધ. ૪
- એહિજ વહી વિસ્તરણુ, શીલા અંચુ પ્રહાર;
ફર કરો નહિ તો થશે, આપણુ મારણુહાર. ૫
- તરણુ હંમ હસિને કહે, અહો ! વૃદ્ધ ભયભીત;
મરણુ થકી હજિ કેટલી ? જીવિત આશા ચિત્ત. ૬
- ઇંહ કિંચિત પણ ભય નથી, વહી થકી અમ કાંચ;
નહિ તો પણ પ્રાણી સહુ, મરણુ ધર્મ કહિવાય ! ૭

ઢાલ ખારમી.

(“ નમી ઝપિરાયારે ” એ દેશી.)

- વચન સુણી નિજ ખાલનાં, નિમુણો નરસાયારે;
^૧જરક ચિંતે જુઓ, એહ સુણો મહારાયારે !
- હિતવચ શત સરથે નહિ નિ, ઉલટું હાસ્ય કરેહ; સુ. ૧
- મૂરખ નરને બોધ કો નિ. લુપ્ધ ને ચાચક શત્રુ; સુ.
- ભરિણીને પતિ જેહવો નિ. ચોરને ચંદ પવિત્ર સુ. ૨
- તિમ એ પરિકર માહરો નિ. મૂર્ખ શિરોમણિ થાત; સુ.
- લેશે આપદ જેહવે, નિ. તવ સંભારશે તાત. સુ. ૩

૧ તથાવ. ૨ તથાવ. ૩ ઘેરાયેલો. ૪ પત્ર સહિત. ૫ પંક્તિ.

૬ નિજ પરિવાર સહિત. ૭ વૃક્ષ. ૮ ઉગેલી. ૯ ધરડો.

ચિંતી મૌન કર્યું તિણે નિ. રહિયા તિણહિજ દેશ; સુ.
 વેલિ વધી કાલોતરે નિ. ^૧પાદપ છાયો વિશેષ. સુ. ૪
 પટઆવાસ સોંહે જિસો નિ. નિરખ્યો સહુ નયણેણ; સુ.
 ઇક દિન લક્ષ લણી ગયા, નિ. હંસ સહુ હરખેણ સુ. ૫
 ઇણ સમે ^૨લુખક આવિયો, નિ. બણી ^૩ખડ્યર ઠાય; સુ.
 વેલી અવલંબી ગયો, નિ. ^૪જલરૂહ ભલ ણિજાય. સુ. ૬
 સાંજ સમય અણુબણુતાં, નિ. આશય ^૧પાદપ હંસ; સુ.
 ખેઠા તવ બધાઇયા, નિ. કરત કુલાહલ ^૫ભૂંસ. સુ. ૭
^૧જરઠ ^૬મરાલ સમય લહી નિ. અહો ! મૃત ! દેખો આજ; સુ.
 તિણ દિન બયણ ન માનિયું, નિ. તો થયું મરણતું સાજ. સુ. ૮
 ચિંતાતુર ચિત્તે થયા, નિ. કહિણ ન માન્યું તાય; સુ.
 મંદમતિ અમ હોઇયા, નિ. તેહતું કલ એહ થાય. સુ. ૯
 ભવિષ્ય કહું તિણ દિન તુમે, નિ. તિમ જીવન ઉપાય; સુ.
 હમણા પણ કહો તાનજી, નિ. બધન ^૭મોક્ષ કરાય સુ. ૧૦
^૮અમજ હંસ અંગજ લણી નિ. કહે તુમ શૂન્ય વિવેક; સુ.
 આબુ મરણ હવે શું કરું ? નિ. પાછલ મતિ અતિ છેક. સુ. ૧૧
 અણપણે વિણવું જિકે, નિ. કારજ નિફલ પ્રયામ; સુ.
^{૧૦}સરિતાપૂર વહી ગયો, નિ. ^{૧૧}સેતુબંધ તણો આયાસ. સુ. ૧૨
 વર ખુદિ વિદ્યા નહીં નિ. ખુદિ વિદ્યા થકી મિલ; સુ.
 ખુદિહીન ^{૧૨}દીજ સિંહને, નિ. અઠીથો કરત વિનદ. સુ. ૧૩
 પુનરપિ હંસ લણુક કહે, નિ. તાતજી ! કરી ચિત્ત રસથ, સુ.
 માણુ ધરણુ જિણથી હુવે, નિ. ચિંતવો તજી અન્ય અધ્ય. સુ. ૧૪
^{૧૩}જરઠ કહે કહું તિમ કરો નિ. હોય જો જીવિત આશ; સુ.
 ચેદા મૃતક તણી કરી નિ. રહો રૂઘો તુમ શ્વાસ, સુ. ૧૫

૧ જ્ઞ. ૨ શિખરી. ૩ પક્ષી. ૪ જ્ઞ. ૫ ગાદો-આકરો. ૬
 ધરડો. ૭ હંમ. ૮ બધનનું છુટવું. ૯ મોટો ૧૦ નદીપુર. ૧૧ પા-
 લનુ બાંધવું. ૧૨ આલણ

પાશ 'રન્ન'થી છૂટ્યું, નિ. ગલ મોટ જિમ નહિ થાય; સુ.
 સાંભળી ઇમ સહુએ કર્યું, નિ. 'લુપ્પક પ્રભાતે' આય. સુ. ૧૬
 હંસ સમૃદ્ધ મૃત બાણિને, નિ. નાખ્યા સહુ 'અધઃ ભાગ; સુ.
 વૃદ્ધ કહિણથી ઉડિ ચડ્યા, નિ. પામી સખલો લાગ. સુ. ૧૭
 અહો ! વૃદ્ધ વયણથી લવિયા, નિ. માને બહુ ઉપકાર; સુ.
 તિણ દિનથી માને ઘણું, નિ. વૃદ્ધ વચન હિતકાર. સુ. ૧૮
 'દ્વાદશ સંખ્યા ઢાલ એ, નિ. કહિ જ્ઞાન રવિ કવિ ચંગ; સુ.
 હવે ઉપનય ચમદંડે, નિ. કહે આગલ ધરા મનરંગ. સુ. ૧૯

દોહા.

- કોટવાલ બૂપાલને, ભાળે મુલુ વસુધાર !
 હંસવર્ગ નિવસે સુખે, વૃક્ષતણે આધાર. ૧
- મૂલધરી વેલી વધી, વધ કારણ તે થાય;
 જેહ શરણુ તેથી મરણુ, કહે કિણ શરણે જાય ? ૨
- મૂલથી વિણકું કામ એ, કયા સુણી અભિરામ;
 ઇમે ચમદંડ કહી નમી, પહુતો આપણુ ધામ. ૩
- અભિપ્રાય સહુ સૂચવ્યો, પણ નવિ સમજ્યો રાય;
 દુરાગ્રહી સમજાવવા, પ્રધા પણુ અકુલાય. ૪
- ખીજે દિન વલિ આવિયો, સાંજ સમય કોટવાલ;
 નૃપ પૂછે કિમ આજ પણુ, ન કરી ચોર સંભાલ ? ૫
- કહે તે જોયું જડ્યો નહિ, વલતાં મારગમાંડિ;
 કુંભકાર કયતો કયા, સુણવા ઉભો ત્યાંડિ. ૬

દાલ ૧૩ મી.

(“ જી હો બાણુ” અવધિ પ્રયુજને ” એ દેશી.)

જી હો કુંભકાર કેહવી કહી લાલા ? કહો મુજ આગલ વાત;
 જી કહે ચમદંડ જો હુંકમ તો લાલા, કહું સઘળું અવદાત. ૧

૧ દોરડી. ૨ શિકારી ૩ પૃથ્વી ઉપર હો ૪ ખાર

સુગુણ નર કીજે^૧ કામ વિભાસ,
 ૭ હો અવિચારિત જે આચરે લાલા, પશ્ચાતાપ નિવાસ. સુ. ૨
 ૭ હો ગાથા એક કહી તિણે લાલા, અતિ ગંભીર જસ^૧ અથ્ય;
 ૭ હો તેહ વિચારથી અતિ ઘણા લાલા, સાધન કાજ સમથ્ય.^૨ ૩

॥ ગાથા ॥

જેણ મરુત્વં વલં દેમી, જેણ પોસેમી અપ્પયં ।

તેણ મે પુઠિયા મગા, જાઓ સરણઓ મયં ॥

૭ હો પૃથ્વીપુર નયરે વસે, લાલા કુંભકાર^૧ એક સાર;
 ૭ હો પુર પરિસર મૃતકાતણી, લાલા, આણથી માટી અપાર. સુ.
 ૭ હો લાવી વિવિધ પ્રકાગ્ના, લાલા, લાંડ^૪ ઘડી ઘડી જાય;
 ૭ હો શહેરમે^૫ વેથણ કારણે, લાલા, બહુ ધન તેથી ઉપાય. સુ.
 ૭ હો કરે કુટુંબ પ્રતિપાલના, લાલા, ચાચક દેવે દાન;
 ૭ હો ધન ખરચે નિજ જ્ઞાતિમા, લાલા, સુખિયો પાવે માન. સુ.
 ૭ હો સુખિયો ઘણો કુંભકાર તે, લાલા, ઈક દિન રાસબ^૬ લેય;
 ૭ હો માટી આકરે^૭ આવિયો, લાલા, ખોદી પુન^૮ કરેય. સુ.
 ૭ હો વિવર કર્યો મૃદ^૯ કાઢતાં, લાલા, તિણ માથે તિણવાર;
 ૭ હો શિખર પડયો તેણે દાખિયો, લાલા, કરતો અતિય પુકાર. સુ.
 ૭ હો મુખ ઉધાડો દેખિને, લાલા, મિલિયા લોક અપાર;
 ૭ હો મહત્તા^{૧૦} કળે કાઢિયો, લાલા, બોલ્યો બોલ તિવાર. સુ.
 ૭ હો અનધન વધિયો જિણ થકી, લાલા, જેહ કુટુંબ આધાર;
 ૭ હો તેજ મૃતિકા^{૧૧} ધસિ પડી, લાલા, મુજ આપ્યો ઇલવાર. સુ.
 ૭ હો જેહનું શરણ મુજ હર્તું, લાલા, તેહિજ મારણહાર;
 ૭ હો હવે શરણ કહો કેહનું^{૧૨} ? લાલા, કહેતો ચકી^{૧૩} તે વાર. સુ.
 ૭ હો કાટવાલ કહે એ કયા, લાલા, સુણવા લાગો જામ;
 ૭ હો વેલા વ્યતિક્રમ બહુ થયો, લાલા, થયો ન તુમચો કામ. સુ.
 ૭ હો ગુનહ થયો તે બખસિયે^{૧૪}, લાલા, ઇમ કહિ નમો ધર જાય;

૧ અર્થ-૨ સમર્થ ૩ કુભાર. ૪ વાસણ ૫ ગધેડા ૬ માટીની ખાણો. ૭ ઢગનો. ૮ માટી. ૯ બહુ કળે. ૧૦ માફ કીજે.

છ હો તોપણ નવિ સમજ્યો જડો, લાલા, મતિ અતિ વિપરોત થાયસુ.
 છ હો ખીજો દિન ઇંમ વહિ ગયો, લાલા, નૃપ સૂતો ધર જાય;
 છ હો તરકર લાવશે કયાં થકી ? લાલા, નિશ્ચય મન ઠહરાય. સુ.
 છ હો કોટવાલ ચિતે ચિતે, લાલા, હુજિય ન સમજ્યો રૂપ;
 છ હો સાંભલ્યું પણ અણ સાંભલ્યું, લાલા કરતો એ મુજ ભૂપ.સુ.
 છ હો ચેતે અતુર નિજ ચિતથી, લાલા મૂરખ સમજે હાંથ;
 છ હો શાણો સમજે જોલમે, લાલા ઉન્નત નવિ સમજાત. સુ.
 છ હો ખીજા દિવસતણી લલી, લાલા એહ કથા અલિરામ;
 છ હો જ્ઞાન રવિ કહી તેરમી, લાલા ઢાલ ઘણી ગુણુ ધામ. સુ.

દોહા.

વાસર^૧ ત્રીજે આવિયો, સાંજ સમય યમહંડ;
 નૃપ કહે ચાર ન લાવિયો ? પામિશ સખલો દંડ. ૧
 તે કહે સાંભલો મેં કથા, તિણસું લાગી વાર;
 કહે રાજન કેહવી સુણી ? વાત કહો વિસ્તાર. ૨
 હવે ભાખે યમહંડજી, પ્રગટ દેશ પાંચાલ;
 નગરી વર શક્તિમતિ, તિલક સમી ભૂલાલ^૩. ૩
 નામ સુધર્મ મહીપતિ, જિનપતિ ધર્મે રક્ત;
 આસ્તિક ધોરી ધર્મનો, વર ગુરુ ચરણાસક્ત^૪, ૪
 *ભુવન પતિના માર્ગમાં, દઢમતિ ધારણુહાર;
 પતિલક્ષ્મી જિનમતિ સતી, નામે નૃપ પટનાર, ૫
 પ્રોહિત જ્યહેવાલિધો, ગિધો મત ^૫આર્ષક;
 નાસ્તિક નિર્દય નિર્ગુણી, માંસે જિમ ગૃધ કાક. ૬

દાલ ૧૪ મી.

(“ અરણીક મુનિવર ચાલ્યા ગોચરી ” એ દેશી.)
 એક દિવસ આસ્થાન સભા મધ્યે, બેઠો નૃપ જિમ રામોજી;

૧ દિવસ ૨ પૃથ્વીકું બાલસ્થલ ૩ ગુરુ ચરણોમાં લીન. ૪ તીર્થંકર.
 ૫. નાસ્તિક

ન્યાયે દાનેરે હરિચંદ સાચિખો, લીમ જ્યુ' ભુજબલ થામોલ. ૧
 ગણપતિ^૧ કહે નરપતિજી ચિત ધરો, સરસ કથા અભિરામોલ;
 નીતિ ન્યાય સરસ રસ જાણુથો, સીજ્યો સમિહિત કામોલ ગ. ૨
 સંધિપાલ કહે મહાબલ પ્રભુ ! દેશ સધિ નૃપ જેહોલ;
 તુજ જનપદ^૨ જનરૂપી વિષ્ણુસાડતો, ગાજતો જિમ મેહોલ. ગ ૩
 નિર્બલ રાય નમાડી મેલિયો, 'દલ સખલો તિણ કીધોલ;
 લૂટે સાથ ને નગરાદિક ઘણાં, દૂત સંદેશક^૩ દીધોલ ગ. ૪
 વચન પવનથીરે કોપ અનલ^૪ જલ્યો, ધુમ શિખાગઈ શીથોલ;
 મૂછે કર ધરિ સૈન્યાધિપ^૫ લણી, સૈન્ય સજો કહે ઇથોલ ગ. ૫
 તાવત^૬ ગર્જતિ આવત મેં નહિ, બંધન ચત્ર ધરાયોલ;
 દુષ્ટ નિશ્ચલ^૭ કરવો નૃપ ધર્મ જો, ઇમ સિદ્ધાંત કહાયોલ ગ. ૬
 ચતુરંગ દલબલ સખલ સજી કરી, રણભેરી-તિહા વાજોલ;
 સુલટ લટા જિમ મેઘ ઘેટા ચહી, રતનાકર^૮ જિમ ગાજોલ, ગ. ૭
 મહો વિકરાલ કરાલજ^૯ જમ જિસી, ધરિ કરમાં^{૧૦} કરવાલોલ;
 ખલિયા કલિયારે અખતરિયા વલિ, વૈરી મન મહો કાલોલ. ગ. ૮
 તિરછી ખરછીરે ભાલા બલહલે, 'વિદ્યુત જ્યુ આતકારોલ;
 રણ રસિયા^{૧૧} કસકસિયા પહિયાં, કેસરિયા શણગારોલ. ગ. ૯
 હયગય પયદલ^{૧૨} રહબલ સામટા, ઉલટયા સમુદ્ર તરંગોલ;
 વિકટ મહાનટ ઉતકટ રસેલયાં, સજ થયું સૈન્ય અભંગોલ. ગ. ૧૦
 તસ સાથે નર નાયે ગમન કર્યું, શુભ શકુને પ્રેરતોલ;
 દૂર જઈ દૂત મુખથી કહાંચું, આંચો કરણ તુજ અંતોલ. ૧૧
 સાંભલી મહોબલ સદલ આવતો, અચલ મમો નિજ માનેલ;
 ત્રંખાલુ શુભલુ ઘણા ધુરે, દૃષ્ટિ ધરી અસમાનેલ. ગ. ૧૨
 બિહુ લશ્કર વર મિલિયા સન્મુખે, નિજ નિજ સ્વાર્મી પ્રથાસેલ;
 વર વરિયા વડવડિયા વલગીયા, 'સમરાંગણુને વિશેયેલ. ગ. ૧૩

૧ ગણધર. ૨ દેશ. ૩ સૈન્ય ૪ સંદેશો. ૫ અગ્નિ. ૬ સૈન્યોના
 ઉપરી પ્રતો. ૭ રામ. ૮ ત્યા લગે ૯ હેન બેન ત્રાસ. ૧૦ સમુદ્ર.
 ૧૧ ભયકારી ૧૨ તરવાર. ૧૩ વિજળી. ૧૪ શરીરપર ચોટી મહે નેવા.
 ૧૫ રય. ૧૬ રણશૂનિ.

તીર વહે જિમ ધાર નીરની, ગગનાંગણ તિણે છાયેલ;
 ગોલી ચલે ચમ કવલિત^૧ તે કરે, ગિરી પડછંદા ઉઠાયેલ. ગ.૧૪
 કરત ગદાયુધ માંડી તદાકરે, ખગ^૨ ધારા જે પડંતલ;
 રૂધિરમયી સમરાંગણ મહી^૩ થઈ, કેઈ કળ^૪ પડંતલ. ગ. ૧૫
 ધરણી ધૂણેરે કાયર લડથડે, રણુરસ અધિક ઉમંગેલ;
 અરિમહ મોડેરે ભેડે મરણુ મુખે, દોડે હોડે ઉછંગેલ. ગ.૧૬
 ઇમ રણુ હોતેરે દલ મહાખલ તણું, કેસરીથી અજ જેમલ
 જાય ઉગતુરે મહાખલ ઝકડીને, ખાંધ્યો પકડીને તેમલ. ગ.૧૭
 રાય નરે નરરાયને સોંપિયો, રૂધિ સહુ લૂટી તેમલ;
 દેશ નિકાલ ક્રિયો ફલ પાવિયો, અનય તાણું મુણો એમલ. ગ.૧૮
 જય ૧૧ નિદોષ થયો મુધર્મનો, વલિયો નરપતિ તામલ;
 આનંદભરથીરે નિજ પુરં આવિયો, નયર ૧૨ પ્રતોલિયે જામલ. ગ.૧૯
 હવે તિણુ અવસર જે થયું તે કહું, “સમકિત કૌમુદી” રાસેલ;
 દાલ ચૌદમીરે જ્ઞાન રવિ કહે, ભવિ મુણો મન ઉઠાસેલ, ગ.૨૦

દોહા.

શત્રુ છૂતી રાજવી ક્રિયો ૧ નિરૂપદ્રવ દેશ;
 સજ્જન જન હરખ્યા સવિ, નગર પ્રતોલિ પ્રદેશ. ૧
 આળ્યો જેહવે તેહવે, સિંહદ્વાર તતખેવ;
 પડિયો તવ નૃપ ચિંતવે, એ શું! અકારજ હેવ ? ૨
 મંગલને કામે થયું, એ અપમંગલ આજ;
 માટે જાણું નવ ઘટે, નયરમાંહિ સુસમાજ. ૩
 ઇમ ચિંતી નિજ આગમે, આય વરયો નરરાજ;
 હુકમ કયો સજ કરણનો, સિંહદ્વારને કાજ. ૪
 નવિન વલી નિખળવિયું, પુનરપિ ધસી પડંત;

૧ કોલીયા. ૨ ખડગ. ૩ પૃથ્વી. ૪ માયા વિનાના ધડ.
 ૫. પૃથ્વી. ૬ સંગ્રામ રસ. ૭ શત્રુ. ૮ સામસામા. ૯ બકરો.
 ૧૦ અન્યાય. ૧૧ ધ્વનિ. ૧૨ દરવાજો. ૧૩ ભયરહિત.

વાર બીજી ત્રીજી ફરી, દ્વાર કિમે ન રહંત. ૫.
 નૃપ મન ચિંતાતુર થયો, પ્રોહિત તેડ્યો તામ;
 કહે પ્રતોલી થિર હુવે, કરો ઇચ્છુ' તુમ કામ, ૬.

ઢાલ ૧૫ મી.

(૬૨ી—ભટ્ટીની.)

તવ પ્રોહિત કહે 'દ્રોહી હો, ગત સોહી ચિત્ત 'પ્રતોલિકા;
 'અધિષ્ઠાઈકા રીસાય;
 પુર 'પોલી તિણ પડતી હો, નરંપતિજ. આપણ હાથકું, પુરૂપ
 પલલ' ને કેવાય. ૧
 ભૂપતિજ ! કાંઈ કીજે' હો, બલિ દીજે' રીજે દેવતા, સીંજે જયું
 આપણ કાજ;
 ભીંજે રુધિરે પોલી હો, નવિ ખીજે, છીજે પાપ જયું કીજે
 રાજ સુસાજ. ભૂ. ૨
 નર હણિ દેવને પૂજે હો, 'નરદેવ ! વિધન દરે ટલે, શાંતિ
 કરમ કરો એમ;
 ધર્મ ધુરંધર 'નરવર હો, કરુણાવર ઢાંકી કાનને, 'અસમંજસ
 કહો કેમ. ભૂ. ૩
 ભૂપતિ કહે હિં'સાએ હો, 'નવિ થાય શાંતિ સુણો સવે, ધર્મ
 અહિં'સા મૂલ;
 કહિયો ■ સહુ શાસે હો, પ્રોહિતજ બાધા કિમ કરો ? હિં'સા
 મહો પ્રતિકૂળ. ભૂ. ૪
 મનથી પણ ને હણિયે' હો, બહુ ભવમે ભમિયે' દુઃખ ભણી,
 પર પ્રાણીને દુઃખ;
 કે તે પામે પોતે હો, ફલ તેનું 'અફલ ન સંભવે, હિં'સાથી નહિ
 સુખ. ભૂ. ૫

૧ દ્રોષી. ૨ દરવાજો. ૩ રક્ષાની કરવાવાળી. ૪ માંસ. ૫ રાગ

૬ વિગર વિચાર્યું. ૭ નિષ્ફળ.

પરને પાપ ન ચિંતે હો, તોંક ઇહ પર ભવ સુખિયો, શાંતિ
કરમ પણ તાસ;
પર આતમ નિજ આતમ હો, સમબલે માણે શાસ્વતા, સિદ્ધિ
વધુ સુખ ભાસ. ભૂ. ૬

॥ યતોક્તં ॥

યો દદ્યાત્ કાંચનમેહં, સાંગરાંતવસુંધરાં ।

एकस्य जीवितं दद्यात् नैव तुल्यं कदाचन ॥

પ્રોહિત કહે સુણ મહિપતિ હો, તુમ મતિથી માનો પાપને,
તો પણ શાંતિ નિમિત્ત;

કરતાં પાપ ન ભાખ્યું હો, ઇમ હાખ્યું તે પણ શાસ્ત્રમેં, ઇમ
અવધારેણ ચિત્ત. ભૂ. ૭

શુભકર્મી શુધ ધર્મી હો, કહે ભૂધવ પ્રોહિત પ્રતે, બ્યાધિ
સમાવણ હેત;

હાલાહલ વિષ ખાયે હો, કિમ જાયે રોગ શરીરથી, પ્રાણ જાય
સંકેત. ભૂ. ૮

પાપ નહિ જોડ સરિખો હો, ચિત પરિખો જગમેં ઇણ સમે
તેણે ન કરું એ કામ;

સુધિને 'હુદ્ પુરોહિત હો, પાપિષ્ટ કહે પુરજન લણી, કામ કરે
નહિ સામ. ભૂ. ૯

તોપણ આપણ કરિયેં હો, જિમ વરિયેં સુખ લક્ષ્મી ધણી,
ભૂમિધણી સુધિ એમ;

કહે પુર પુન્ય 'પાતકમે' હો, ઘાતકમે' ભાગ છઠો લહે, પરમત
કહે પણ તેમ. ભૂ. ૧૦

નવો નગર નિવસાવિ હો, કેઇ અવર કિકણે જઈ વસું, પણ
ન કરું નર ઘાત;

પ્રોહિત પ્રમુખા ભાવે હો, જિમ યાશે શુદ્ધ ઉપાયને, કરશું તુમ
બાધ ન થાત. ભૂ. ૧૧

ઇમ સમજાવ્યો નૃપને હો, તવ કાવ્યો દાવ અભિષે ને મૌન
 રહ્યો રાય;
 પ્રોહિત મંત્રી પુરીજન હો, મિલિ દુરિજન સહુએ સામટા,
 દ્રવ્ય એકત્ર કરાય. ભૂ. ૧૨
 તે દ્રવ્યથી સોવનનો હો, મણિ ભૂષિત પુરુષ પ્રમાણુનો, નિપ-
 જાવી આરોધ;
 કરિને 'શકટે ફેરી હો, પુરશેરી કરિ ઉદ્ધોષણા. ચાકર કરતો
 ભેષ. ભૂ. ૧૩
 કોપણુ પુત્ર દેઇને હો તસ માતા લઇને વિષ કરે, જનક કરે
 ગલ મોહ;
 તસ કાંચનમય પુરૂષો હો, અતિ સરસો ઠોટી દ્રવ્યને, દેશું
 ઇમ કહે જોડ ભૂ. ૧૪
 પુર પોલીની દેવી હો, તસ દેવી બલિ નૃપ હુકમથી, તે માટે
 નર એક;
 જે દેશે તે લેશે હો, બહુ દ્રવ્ય ધણી થાશે સહી, સુણો ચાર
 નર કહે છેક. ભૂ. ૧૫
 સમકિત કોઝુઘોં રાસે હો, ઇમ ભાસે જ્ઞાન રવિ કવિ, 'તિથિ
 સંખ્યા ઇંદ ઠાલ;
 ભાખી ચરિત્ર છે સાખી હો, મન રાખી સજ્જન આપણે,
 ચાખી કથા સુરસાલ. ભૂ. ૧૬

(દોહા.)

તિણુ નયરે 'વાઠવ વસે, દારિદ્ર નિવસન ઠામ;
 વરદત નામે, તેહની, ગેહિણી 'નિકૃષ ધામ. ૧
 સમ તેહના સુત અછે, પટહ સુણી તિણુવાર;
 દોડી આયો ઘર ભણી, બોલે હરખ અપાર. ૨

૧ ગાડા ઉપર. ૨ શેવક. ૩ પત્ર. ૪ આજ્ઞા. ૫ નિર્દય.

નિર્ધન આપણ અતિ ઘણા, ઇંદ્રદત્ત લઘુ પુત્ર;
 દીને રાય લણી જઈ, ઇંણ અવસર ઝોહુ ચુત. ૩
 કોટી દ્રવ્ય સોવનમયી, પુરુષો દે ભૂપાળ.
 પુત્ર અછિ વલિ હોયરો, જો છે પુન્ય રખવાલ; ૪
 ધન લહી લાહો લીણ્યે, સુખ વિલસો દિનરાત;
 લોલણી પાપણી માનિયું, નૃપ ચરને સંલલાત. ૫
 હું દેશું સુજ પુત્રને, ઇમ સુણી તે નર ભય;
 પ્રોહિત પ્રમુખ લણી કહ્યું, નામ ઠામ સંલલાય. ૬

ટાલ ૧૬ મી.

(“ મેહેલાંમે બેઠી રાણી કમળાવતી.” એ દેશી.)

ઇંદ્રદત્ત નિજ ચિત્ત સાથે ચિંતવે, અહો ! ધનનું જુઓ કામ ?
 અકૃત પણુ ધનને અરયેં ઇમ કરે, 'ગૃહિત અતિ 'ગતમામ;
 સાંભલ મહારાજ ! નિર્બલ બાલકરો જોર જ કો નહીં. ૧
 વરદત્ત દ્રવ્ય લઈને સોંપિયો, મહાજનને ઇંદ્રદત્ત;
 કરી અલંકાર સહિત માતાપિતા, નગર પ્રતોલી સંપત્ત સાં. ૨
 શેઠ પુરજન મહાજન સધલા મિલ્યા, બહુ આડંબરે રાય;
 પ્રોહિત તવ કહે પરમુખ 'ગણુ સહુ, પોલિપ્રદેશે આય. સાં નિ. ૩
 પ્રોહિત તવ કહે વરદત્તને જીઠતું, કામ કરો 'અવિલંબ;
 ઇમ સુણિ મારણુ તત્પર તાતણ, વિષ લઈ આઈ 'અંબ. સાં. નિ.
 દોનું જણુને જમ દીઠા આવતા, મારણુ કારણુ જામ;
 પુત્ર ઇંદ્રદત્ત દેખી ઝોહવું, હસવા લાગો છ તામ. સાં. નિ. ૫
 રાય પરમુખ પરિજન ચિત ચમકિયા, દેખી પાયા અચંબ;
 રાય કહે કિમ બીક લહે નહિ ? મરણુ થકીરે તું 'કિલ ! સાં. નિ. ૬
 રોવણુ ઠામે કિમ હસવું આવિયું ? એ અચરજ અમે લાલ,
 ઇંદ્રદત્ત બોલ્યો સમય લઈ લલો, વચન વિલાસ રસાલ. સાં. નિ. ૭

૧ નિંદિત. ૨ લાજવિના. ૩ સમુદાય-ટોણું. ૪ ઉતાવળું.

૫ માતા. ૬ બાલક.

હાસ્ય કરી કહે રાજા ! સાલજો, ભય જળ લગ નહિ આય;
તખ લગ કરવું જિમ ભય આવે નહિ, જળ ભય આય
ચલાય. સાં. નિ. ૮

સન્મુખ ભય આયા નિર્ભય હોધયે, એક 'કોવિદ નર નીત;
મારે પણ ભય થાનક અખ આઈયું, રોવણની નહિ રીત. સા. નિ. ૯
રોયા રાજા ! રાજમિલ નહીં, એ જળ કહિવત સાચ;
જનક ખાલકરો ભરપોષણ કરે, આવણુ દિયે નહિ આય સાં. નિ. ૧૦
જનક થકી જવ પરિભવ સંભવે, તવ પ્રસૂ^૧ શરણે જી ભય;
રોતો કરુણ સ્વન્થી નિજગોદમે, બુચકારી લિયે માય. સાં. નિ.
જનક જનની જવ રૂસે બે જણા, ન્યાત મુખી નર પાસ;
તેહ થકી પણ ગરજ સરે નહિ, નૃપતિને કરે અરહાસ સા. નિ.
પંચમ રાજા પાલક લોકનો, દુષ્ખિત જન પ્રતિપાલ;
'અખલાને પણ ભય ઉપરે જળ અતિ, ઇણહિજ રીત સભાલ.
સા. નિ. ૧૩

કાચન પુરુષો વલિ દ્રવ્યના લોભિયા, માતપિતા મુજ 'અજન;
'જનક રાજા ! ગલમોડન કરે, 'જનની વિષ લેઈ હુઈ
'સજન. સાં નિ. ૧૪
નાત મુખી પણ પતડયા ઇણ સમે, મુખી મુજ મારણ કાજ;
ઉદત થઈ આય, વળી થે' રાયજા ! ઉભા બુવો છોજ આજ.
સાં. નિ. ૧૫

અખતો રખવાલો રાજન ! ઇકે રહ્યો, ભક્તવત્સલ ભગવંત;
ધારી ધીરજ મે' હૃદય કઠિન કિયો, શોક કિયે શું 'સરંત સાં. નિ. ૧૬
નહાનો જળ હુતો લાડ લક્ષવતા, ધરતા અતિ ઘણો મોહ;
તેહિજ અખ મારણ કારણ આવહી, હાસ્ય આનંદુ' તિણુ દમોહ.
સા. નિ. ૧૭

૧ પડિત ૨ માતા. ૩ નિર્જન-ખવરિત. ૪ આજ ૫ પિતા.

૬ માતા. ૭ તૈયાર. ૮ મુને

હસતાં રોતાં હો રાયલ ! ગ્રાહુણો, લિખાણો કહે લોય;
 મરણ આયો રાજાલ ! 'સમ્મુહો, રૂદન કિયે શું હોય ? સાં. નિ.
 રાજન કહે માહરે એહ નયરતણો, નહિ પ્રયોજન હોય;
 'ચત્ર હું તત્ર નગર, પણ નહિ કરૂં, બાલક નરણજ હોય. સાં. નિ.
 નિરખી ધીરજ નૃપની વલિ બાલની, પ્રસન્ન હુધ સુરી તેહ;
 નગર પ્રતોલી કરિ દીધી નવી, પ્રગટ પ્રથંસા કરેહ. સાં. નિ. ૨૦
 સાહસ બલ દેખી પુરદેવી કરે, પુષ્પ વૃદ્ધિ તિથુ વાર;
 બાબ્યબલી નૃપ, એહ બાલક ભણો, વરત્યો જયજયકાર, સાં. નિ.
 સખલ આડંબર કરી કરૂણા ધરી, ઘર પહોંચાઓલ બાલ;
 રાજા પણ શુભ સુહુરત પુરમે' ગયો, પ્રગટી હો મંગલમાલ. સાં. નિ.

॥ ચતઃ ॥

उद्यमं साहसं धैर्यं, बलशुद्धिपराक्रमम् ।

पठेते यस्य चिन्हानि, तस्माद् देवोपि शङ्कते ॥

પૂરણ હુધ હાલ કથા ત્રોલ વલી, યોડસમા મન રંગ;
 જ્ઞાન રવિ કહે ઓતા જન સુણો, બાવ ધરીલ અભંગ. સાં. નિ.

ટોહા.

ત્રીજા દિવસ તણી કથા, કહી સરસ ચમકંડ;	
સુખમે' પોતો નિજ શહે, મહામતિમંત અખંડ.	૧
વાત રસિક સૌભલાવતો, નિત નિત કહે નરરાય;	
પણ મગશેલિક નવિ ગલે, વચન જલે' પરખાય.	૨
અમરપ નવિ છાટે કિમે, નિજ મનથી નિરધાર;	
શુભકથણી નારી જિસી, કોપે 'કંચુકિકાર.	૩
ચતુર વલી ચોથે દિને, આયો રાજહનૂર.	
બેઠો કરિય જુહારને, બોલે નૃપ થઇ ફૂર.	૪

૧ સામે, ૨ જ્યા. ૩ મગશેરીયો પથ્થર. ૪ દરજી.

રે ! તસ્કર પકડયો નહી, હજી લગણુ દિન જાય;
 મૃત્યુભય કિં. નવિ ગણે ! કહે ઇમ ભૂકુટી ચઢાય. ૫
 કોટવાલ કર જોડીને કહે કથા સુણી આજ;
 તિણથી વિલેજ થયો ઘણો, કહો કથા કહે રાજ. ૬

ઢાલ ૧૭ મી.

(“ ગિરિ વૈતાલ્યને ઉપર ” એ દશી.)

પુર રક્ષક કહે નરપતિ ! સુણો થઈ સાવધાન રે; લોલસુ.
 કોઈક કાનન ચોભતું, રમણીય અમાનરે. લો. ૨. ૧
 અંબ કંઠળ જ'બૂ જિહાં, વટ પીપલ અસમાન; રે. લો. ૫.
 પાડલ વલિ રાયણુ ભલા, બહુ પાદપ થાન. રે. લો. ૭. ૨
 નિંબ કુટજ નિમોધના, સાલ તાલ તમાલ; રે. લો. સા.
 અર્જુન બકુલ અંકોલ છે, ખેર કેર વિશાલ. રે. લો. ખે. ૩
 વંજુલ તિલક કંઠળ વસી, ધવતિણિય પલાસ; રે. લો. ધ.
 તિમ ખારેક ખજૂરીના, બહુ વૃક્ષ નિવાસ. રે. લો. બ. ૪
 ચિહ્ન દિશ સરસ જલ ભયાં, સર સોહે વિશાલ; રે. લો. સ.
 સાંખર વાઘ હરિણ શશા, શિયાલ રોઝ રસાલ-રે. લો. શિ. ૫
 ઇત્યાદિક વનચર બહુ, નિવસે સુખમાંહી રે. લો. નિ.
 હરિણ ઘણાં શિશુ સાથ લે, વિચરે તરૂ છાંહી રે. લો. વિ. ૬
 તૃણ ભક્ષણ કરતા સદા, સરથી જલપાન; રે. લો. સ.
 સ્વેચ્છાએ તે કીડતા, નિરૂપદ્રવ્ય સ્થાન રે. લો. નિ. ૭
 તત્રાસન નગરે ભલો, રિપુ મર્દન રાય; રે. લો. રિ.
 બહુ સંતાનથી પરિવર્યો, સુખે કોલ ગમ્યાય. રે. લો. સુ. ૮
 પારધિ આયો ઇક દિન, મૃગ શાવક લેય; રે. લો. મૃ.
 રાજકુંવર રમવા ભણી, લેઈ કુંવરને દેય. રે. લો. લે. ૯

૧ ચોર. ૨ કોટવાલ. ૩ વન. ૪. હુકડો. ૫. મૃગનો ખાલક.

અન્ય કુમર તે દેખીને, કહે ગયને એમ; રે લો. ૬.
 અમને પણ મૃગશાવકા, આપો રમિયે' જેમ. રે લો. આ. ૧૦
 તે સુણિ તેડયો 'વ્યાધને, કહો કિહાં મૃગવાસ; રે લો. ૬.
 મૃગ પાલક ન્યાં મિલે ઘણા, એ દેખાવો નિવાસ. રે લો. સો. ૧૧
 તે કહે જીર્ણ ઉદ્યાનમે', મિલશે, સુણિ રાય; રે લો. મિ.
 આપણે વ્યાધનો વેધ લે, તિણ વનમે' જાય. રે લો. તિ. ૧૨
 વન ખડુ વિપમ જાણી તિણે, ફિરતી તેહ વનને; રે લો. ફિ.
 'ગત્તાં ખણાવી સરથકી, લાયો તિહાં જલને. રે લો. લા. ૧૩
 સર્વ દિશે રમ્યા પાશને, રહ્યા સુલટ અનેક; રે લો. ૨.
 અગ્નિ લગાડયો 'સર્વતો, કહે વ્યાધને છેક. રે લો. ૬. ૧૪
 વન અવગાહી 'ચોતને, મૃગનાં ધણુ વાર; રે લો. મૃ.
 પાશ પડ્યા તે પણ ગ્રહો, ઉભો નૃપ તિણ ઠાર. રે લો. ઉ. ૧૫
 મૃગ શાવક લઇને ઘણાં, દીધ કુમરને માણુ; રે લો. દી.
 કાંઈક પંડિત તેહવે, દેખી તે વિનાણુ. રે લો. દે. ૧૬
 ભાંજે તેહ અનર્થ એ, કરતો મહારાય; રે લો. ૬.
 તૃણ આસી વનવાસિયા, નિર્દયે' ધંકડાય. રે લો. નિ. ૧૭
 ઉપર ઉભો રાજવી, કરે પાપ આદેશ; રે લો. ૬.
 જેહનું શરણુ તેહથી, થયો ભય અંતિશેશ. રે લો. થ. ૧૮
 કોણુ સુણે ? મૃગની કહો ! નિણુ ઠામ પોકાર; રે લો. તિ.
 પંડિત મુખથી સાંભળી, નરપતિ મન ધાર. રે લો. ન. ૧૯
 ચોથા દિવસ તણી કથા, કહી ઢાલ સનૂર; રે લો. ૬.
 જ્ઞાને રવિ કહે સતરંગી, સંખ્યા સંપૂર. રે લો. સં. ૨૦

દોહા.

નગરપાલ કહિ એ કથા, પહુતો નિજ ઘર જાય;
 હારદ ન લહો નૃપ હજી, હીનમતિ કહિવાય. ૧

૧ ચિકારી. ૨ ખાઈ ૩. ચોગેર ૪ બાલક. ૫. હાથ.

પંચમ દિવસે આવિયો, પૂર્વ પરે કોટવાલ;
 પૂર્વ પરે નૃપ પૂછિયું, કોપ કરી વિકરાલ ૨
 બાણ તુજ પાખડને, કાલક્ષેપ કરે એમ;
 સોપે કિમ નહિ ચોર મુજ ? દિવસ ગમાવે કેમ ? ૩
 'ગુપ્તિપાલ કહે સ્વામિભા ! કહો વચન તમ ઠીક;
 જોયો ઘણો જડ્યો નહિ, આયો નયર નભક. ૪
 કથક કથા કથતો હતો, સુણવા ભણો જામ;
 થયું મોડું તિણે આવિયો, પાછો, ન થયું કામ. ૫
 નૃપ ભાષે દિન દિન પ્રતે, કથક મિલે તુજ કેમ ?
 પણ ભલું કહો તિણે શુ કહ્યું ? કહેતો ચમદડ એમ. ૬

ઢાલ ૧૮ મી.

(“ સંવેગી શુદ્ધ સાધુભા ” એ દશી.)

દેશ નેપાલમેં દીપતું હો રાજ ! પાંડલીપુર વર નામ,
 વારી મોરા સાહિબા.

મહિપાલક વસુપાલભા હો રાજ, વસુમતિ નામે છે *વામ. વા. ૧
 સત્ગતન દુર્ગત અંતરો હો રાજ, અણુ મેરૂ સમ જોય; વા.
 ઉત્પલ હંસ સહુ થકે, હો રાજ, કાક તે કાલા હોય. વા. ૨
 કવિતા કરણ કરીધરો હો રાજ, તે નૃપ છે મતિમંત; વા.
 *ભારતિ ભૂષણ મંત્રવી હો રાજ, શીઘ્ર કવિ ગુણવંત વા. ૩
 નેત્ર નિમેષમેં *કૃતિ કરે હો રાજ, કવિ જન મેવિન *વૃંદ; વા.
 ભાર્યા દેવકી ગુણ ભરી હો રાજ, નહિ તસ કો દુષ્પદંડ. વા. ૪
 એકણુ દિવસ સભા વિષે હો રાજ, ભૂપ મંત્રી થયો વાદ; વા.
 કાન્ય વિપયમેં મંત્રિયે હો રાજ, નૃપ ભત્યો અનિવાદ વા. ૫
 પ્રતિઉત્તર ન થયો, થયો, હો રાજ, *કોપાકુણુ નરરાય; વા.
 અહો ! સભા વિષય પાપયેં હો રાજ, માહરૂં માન ઘટાય. વા. ૬

૧ કોટવાલ ૨ સ્ત્રી ૩ સરસ્વતી છે ભૂપતુ જેનું. ૪ કવિતા.

૫ સમુદાય. ૬ કોપથી રાતો

॥ યત્તત્કમ્ ॥

વિદ્યા વિદ્યાદાય ધનં મદાય, શક્તિઃ પરેષાં પરિપીઢનાય; ।

સ્વલસાધોર્વિપરીતમેતત્, જ્ઞાનાય દાનાય ચ રક્ષણાય ॥

પાઠાંતર અન્ય રીતથી હો રાજ, કોપ નિમિત્ત કહાય; વા. ૭
 કોષક સુગલ નરે કહ્યું હો રાજ, ભૂપતિને ભરમાય. વા. ૭
 તુમ દુરમન સાથે ઘણો હો રાજ, મંત્રી દિખાવે હેત; વા. ૮
 ૧સંદેશક વલિ લેટણા હો રાજ. દીર્ઘે લીર્ઘે એ સંદેત. વા. ૮
 સુષિ નૃપ રીસ ભરાઈયો હો રાજ, સાન રહિત નરનાય; વા. ૯
 અન ધન માન વધારિયો હો રાજ, સોંખ્યો રાજ મેં હાથ. વા. ૯
 ૨કૃતક શેખર એ થયો હો રાજ, સેવક હુકમ કરંત; વા. ૧૦
 ઘર લૂંટી ફૂટી ધરો હો રાજ, યમઘર એહ તુરંત. વા. ૧૦
 રાય સહિત પુરજન મલ્યા હો રાજ, સચિવને ગાઠો બાંધ; વા. ૧૧
 ગંગ પ્રવાહ વહાવિયો હો રાજ, ઉઠો જલ ન્યૂં અગાધ. વા. ૧૧
 દેવયોગ દૂખ્યો નહિ હો રાજ, શિર બાહિર દેખાય; વા. ૧૨
 તિણ સમયે મહોમંત્રિયે હો રાજ, વાયક એમ કહાય. ૧૨
 ઉદ્ભવ બીજ તણો હુવે હો રાજ, વૃક્ષ વૃદ્ધિ વલિ થાય; વા. ૧૨
 જગલવારણ શરણથી હો રાજ, મરણજ તોડ્યો જણાય, ૧૨
 ૩કલિમલ હરણ કરણ શુચિ હો રાજ, પોષક ગ્રાણિ સમસ્ત; વા. ૧૩
 તું પય ? નીચો ચલે, હો રાજ, રોકણ કોણ સમઘ્ય ? વા. ૧૪
 અન્યોક્તિ ઉક્તિ સુણી હો રાજ, ચિંતે નૃપ નિજ ચિત્ત; વા. ૧૫
 અહો વિરૂપ એ કામ મેં હો રાજ, કીધું અતિ વિપરીત. વા. ૧૫
 આશ્રિત જન અવગુણ ભણી હો રાજ, સતપુરૂષા ન ગણુંત; વા. ૧૬
 ૪શશધર વક વલી સયી હોરાજ, ૫દોષાકર પલણુંત. વા. ૧૬
 વિરહી જન દુખદાયકો હો રાજ, મસ્તક ધર્યો ૧મહેશ; વા. ૧૭
 ચિંતી સચિવ જલપૂરથી હો રાજ, કાઢ્યો તામ નરેશ. વા. ૧૭

૧ સમાચાર. ૨ કરેલ ઉપકારને ઓળખનાર. ૩ મેલ. ૪-૫ ચંદ્ર.

૬ મહાદેવ.

આદર માન દેઈ ઘણું હો રાજ, મૂલ પદે થાપંત; વા;
 એ અભિપ્રાયને સૂચવી હો રાજ, યમદંડ ગ્રહભણિ જંત. વા. ૧૮
 પંચમ દિવસ તણી કથા હો રાજ, કહી અતિ સુરસાલ;
 અષ્ટાદશમી સોહતી હો રાજ, શાન રવિ ઇંહ ઢાલ. વા. ૧૯

દોહા.

નૃપ સમભવણ કહિ કથા, પણ નવિ સમજ્યો ભૂપ;
 વિકલ વિવેક થકી થયો, માણસ પગુ સ્વરૂપ. ૧
 દિન છઠું દરબારમેં, યમદંડ આયો ચાલ;
 આજ લગણ પકડયો નહિ? ચોર કહે ભૂપાલ. ૨
 હું જાણું તુજ મરણની, હુંસ અછે મુજ હાથ;
 પુરસ્કષક પૂરવ પદે, કહે સાંભલ નરનાથ! ૩
 વાત સુણી મેં આજ પણ, કહો કહે નરરાજ;
 પુરચિંતક વલતું વહે, કુરૂ જંગલ શુભ સાજ. ૪
 તેમાં પાંડલિ પુરતણો, નરપતિ નામ સુભદ્ર;
 રાણિ સુભદ્રા ભદ્રિકા, સચિ સહ સોહે ઇંદ્ર. ૫
 રાય તણો ઇંક બાગ છે, અતુપમ અતિય વિશાલ;
 બહુ વૃક્ષની ઐણિયે, ચોલિત તાલ તમાલ. ૬

ઢાલ ૧૯ મી.

(દેશી—સૂરતી મહિનાની.)

બહુ તરુવર ઉપ ચોલિત પક્ષીગણુ સેવંત,
 વિરહિત વિવર પરિમલ પસરે દૂર દિગંત;
 ઇંછુ વનમેં કોઈ દિન મર્કટ વૃંદ આયાત,
 તાડી આસવ પાનથી તાનથી ઉન્મત્ત થાત. ૧

નાનાં વૃક્ષ ઉખેડી મોડી 'શાખી સાખ,
તોડી કાચા કુંપલ ફેડી ફલ ફૂલ ચાખ;
હાંક્યા પણ નવિ જાય, છાકથી સામા થાય,
આરામી અકુલાયો આયો રાય જણાય.

૨

મર્કટ વન વિધ્વસિત સાંભલિ રક્ષણ હેત,
રાયે' મોકડ્યા સામા કપિકુલ કરિ સંકેત;
કહું નિજ મર્કટને તુમે રાખજો વન નિર્ભીત,

માલી ચિંતે મૂલથી વિણકું કાજ એકાંત.

૩

આરામ રક્ષક મર્કટ મદિરા રક્ષક 'શુ'ડ,
અજ રક્ષક મૃક જિમ ખિડાલને દુગ્ધનો કુંડ;
ભરને ભરિણી ક્ષુધિતને લોજન સોવન ચોર,
રખવાલા કીધાથી વિણસે કારજ જોર.

૫

અક્ષુ વિવેકે વિરહિત નરપતિ મર્કટ તાસ,
તે સધલા પૂરવના સાથે મિલી વન નાશ;

કીધો, કહો કુણુ રક્ષાકારક થાય ઉદાન ?

એહ કથા મેં સાંભલિ આજ સુણો રાજન !

૫

ઇમ કહી કરિ મુજરો યમદંડ ગ્રહલણિ જાય,
તોપણ રાયના મનમાં ન કિંચિત સમજણ થાય;
આવતી દુષ્ટ દંશાવશથી તસ ન થયો બોધ.

અજ્ઞાને આવરિયો ભરિયો દારયો કોપ.

૬

સમમ દિન વલી આયો છાયો નૃપતિ નજીક,
નગરારક્ષક પ્રથમ પદે અતિશય નિરણીક;

રાય કહે મત લેખજે સહજ તું દેખજે જોહ,
કાલ પ્રભાતે કોપાનલમે ભસ્મજ દેહ.

૭

કહે યમદંડ મેં આજે પણ સુણિ વાત રસાલ,
ચોર મુખી ન થઇ અપરાધ થયો નરપાલ !

રાજ કહણથી કહતો વયણથી તવ કોટવાલ,
 માલવદેશ ઉજળેણી જિન શત્રુ મહિપાલ. ૮
 વડ લાગી સોલાગી વ્યવહારી પુરમાંડ,
 નામ યશોધર વરગુણ શોભિત એક સમ્પવાહ.
 લગ્ન ઘણી પણ તનય લાણી તસ લક્ષ્મી જોય;
 તરણી મનહરણી બહુ રૂપ નિધિ જસ દોય. ૯
 નિજ નારી અવિશ્વાસી રાખે યતન વિસિદ્ધ,
 દોષક કામ ઉદેશી પરદેશે જવું ઇંદ;
 ધારિ કહે નિજ માતને રાખજો યતને સાર,
 વહુવરને એકલકી ન મોકલો પર ઘરખાર; ૧૦
 સંગતિ નીચ નિવારી ધારી કુલવટ વાત,
 ઘરની ભલામણ તુમને હેઇ જાવું સુણ માત !
 એમ કહી પુર બાહીર બાગમે' કીધ વિરામ,
 મધ્ય નિશા સમયે નિરખણ આયો નિજ ધામ. ૧૧
 અંતર ઘર સુવાડી વહુઅર જાર સંગાય,
 સૂતી કરતી કીઠા કામની દેખી માત;
 કુશિક 'વિવરે જોઇ વહે ઉઘાડો કપાટ,
 શબ્દ સુણી તવ નાઠો માઠો જાર વાટ. ૧૨
 મન ચિંતે અહો ! શેઠ એ જેઠ છે મદન વિકાર,
 પ્રજ્ઞા શંકર 'ગિરિધર મુખકર નરવર ધાર;
 વિવશ થઇ 'મકરધ્વજને અહો ! નિહિતકામ,
 કરતા પણ ચિત ધરતા ન તેના ફલ ગતમામ. ૧૩
 ત્રિજગ જયી ઇંદ કામને વશ થઇ મુજ માત,
 વિચિત્ર અહો ! સ્ત્રી ચરિત્રને જાણ્યો કિમહિ ન જાત;
 મેં સોંપી વહુ માતને મૂલથી વિણકું એ કાજ,
 કેવી કરે એહ રક્ષા ! આપહિ કરત અપ્રાજ. ૧૪

॥ યતઃ ॥

વાયુના યત્ર નીચંતે, કુંજરા પાદિહાયનાઃ ।

ગાવસ્તત્ર ન ગણ્યંતે, મત્સકેષુ ચ કા, કયા ? ॥

૧વાદિકા પણ એમ કરતી તરૂણીની શી વાત ?

ચિંતી દ્વાર ઉઘાડી નારી તેડી કહાત;

તુમ અમ શોભ વધે જિમ તિમ કરજો કહી જાય,

શેઠ ચલ્યો પરદેશ, વિશેષે વાત સુણાય. ૧૫

એહ કથા મેં સાંભલિ નરવરને કહિ જેહ,

આયો સુઠાયો ચમદંડ નિર્ભય સૂતો ગેહ;

એ ગુણ વીશભો ઠાલ એ જ્ઞાન રવિ ગુરુ જાલ,

ભાખી ભલી ભવિ ! સાંભલો આગળ વાત રસાલ. ૧૬

દોહા.

સમ ૧સમાસ દિવસ હુવા, ૨આસ્થાને ૩ભૂપાલ

આવી ઝેઠો દીનતો, ભીષણ અતિ વિકરાલ. ૧

ઠોટવાલ બોલાવિયો, અદ્દમ દિન પરભાત;

૪કોધાનલ જલતો કહે, ચોરનો પૂછે વાત. ૨

ઠોટવાલ કહે નવિ જડયો, ભૂપતિ ભૂકુટિ ચઢાય;

અરે ! દુષ્ટ ! પાપિષ્ઠ તું ! કિમ મુજ મુખ દેખાય ? ૩

૫કલ્પિત કથા કહી કહી, દિવસ ગમાયા સાત;

મુખ મીઠો મીઠો હૃદય, કપટી કુટિલ કુળત ! ૪

અખ છોડું નહિ જીવતો, ઝોલે વચન કસૂર;

મહોજન તેડયો સામેઠો, આયો રાય હજૂર. ૫

ભો ! મહોજન ! તુમ કથનથી, સાત દિવસ વેલંત;

દ્રવ્ય ચોર ગિહુ નવિ મિલ્યા, આળ્યો ઇહનો અંત. ૬

૧ વૃધાન્સ્યાવાલી. ૨ પૂર્ણ ૩ સમા મડપ ૪ રાજ. ૫ ક્રોધામિ.

૬ નવિ જોડેલી.

ઢાલ ૨૦ મી.

(“ ગયો જોગા નાકો વનમાંહી ” એ દેશી.)

રાય કહે મુજ ચોર ગ્રહી દે, નહિ તો તુંહિજ ચોર,
એમ કહી નૃપ હુકમજ કીધો, પકડો પાપીં નિઠોર હો ભવિકા !
દુર્જન દુષ્ટતા દેખો, પુન્ય દશા પરવારી પેખ્યો, ”

પ્રગટયો પાપ વિશયો હો. ભ. હ. ૧

રાજ સભામેં ચોર મચ્યો અતિ, કોટવાલ પણ કોપ;—
કરિને કહે સુણો મહોજન સર્વે, ચોરજ માગે ભૂપ હો. ભ. હ.
સહુ દેખતાં પ્રગટ કરૂં છું, ચોરને હું ઇણ વાર,
પાદુકા યજ્ઞોપવિત ને શુદ્રા, આગલ ધરિ તિણુવાર હો. ભ. હ.
ન્યાયવાદિ અહો ! મહારાજ ! દેખો, વસ્તુ જેહની એહ;
તેહિજ ચોર એહિજ અહિનાણે, સમજી ન્યાય કરેહ. હો. ભ. હ.
ખીજે ચોર હું લાવું કિહાંથી ? ઇમ કોટવાલ જ ભોલ્યો;
મહોં જીવિવંત મતિનો સાગર, ગિરવો સત્વ અટોલ્યો હો. ભ. હ.

॥ ચતઃ ॥

જથ્થ રાયા સયં ચોરો, સમંતિ સપુરોહિઓ ।

વળ વચ્ચાઓ સજ્જેવિ, જાયં સરણઓ ભયં ॥ ૧ ॥

રાય પ્રધાન પુરોહિત આપે, જેહ રક્ષક તેહ ચોર;
હવે કિમ કરવું તેહ કહો તુમ, શરણથી લય ઇણ ઠોર હો. ભ. હ.
ઉલટો મુજ કોટવાલનેં કહે, ચોર થઇ સહુ ભેલા;
મહોજન પણ સમજ્યા નિજ મનમેં, નિહુર એહિજ એકેલાહો. ભ. હ.
લોક સભા સહુ કહે નિજ હાથે, કરિને તરકર કામ;
યમદંડ માથે ચોરાશે પણ, કરતા નિ.તા નિકામ હો. ભ. હ.
રાજમંડલ પુરલોક પ્રગટ એ, દેખીને અન્યાય;
રાય પ્રધાન પુરોહિત જીપર, કોપ ઘણો પ્રગટાય હો. ભ. હ.

૧. રાજ ૨. મોજડી ૩. જનોઇ, ૪. વીંટી, ૫. ચોર. ૬.

ચોરીનુ આરોપણ

॥ યતઃક્રમ્ ॥

મિત્રં શાઠ્યતરં કલત્રમસતીં, પુત્રં કુલધ્વંસકં,
મૂર્ખં મંત્રિણમુત્સુકં નરપતિં, વૈદ્યં પ્રમાદાસ્પદં ; ।
દેવં રાગયુતં ગુરું વિપયિણં, ધર્મં દયાવર્જિતં,
યો નૈતાનિ ત્યજંતિ મોહવશતઃ સ ત્યાજ્યતે ઐયસા. ॥૧॥

રાજ સુખી પુરિજન સત્યપક્ષી, યમદૈંડ પક્ષમે ભલિયા;
પક્ષ રહિત થયો નૃપ તેહવે, રાય સુભટ જેહ બલિયા હો. ભ. હ.
રાય પ્રમુખ તીને જણ તેહને, ખાંધી નિજ વશ કીધ;
તતક્ષણ મહો આડંબર કરિને, રાજ કુંવરને દીધ, હો. ભ. હ.
તિમજ વહી પ્રોહિત મંત્રિ સુત, તેહને જનક દિકાણે;
થાપીને, નૃપ પ્રમુખને કીધો, દેશનિકાલ સુખણે હો. ભ. હ.
તીને જણ નિજ મન પરતાવે, આપણ કીધા નડિયા;
અતિ તાણુ નવિ માન્યુ કોઈનું આપદમાંહે પડિયા હો. ભ. હ.
નખલા પણ બહુ જનસુ કીધો, મોટો એહ વિરોધ;
તેથી એ ફલ પાયા કુણ કરે, વિણસણ કાલ નિરોધ ? હો. ભ. હ.
રાય નયરજન સહુ બહુ માને, યમદૈંડ ન્યાય સુદક્ષ;
સુખસુ રાજ પ્રજા પ્રતિપાલે, દાલે જે પ્રતિપક્ષ હો. ભ. હ.
જ્ઞાન શશી મજ રક્ષક ગુરુજસ, સુજથ સુવાસ દિગંત;
ગીતારથ સગાતા રસ સાગર, સુનિગણ માંહે મહંત હો. ભ. હ.
તસપદ પદ ભ્રમર સમ, નામે-રવિપદ અગ્રણિ યુદ્ધ;
“સમક્ષિત કૌમુદી રાસ” રસીલો, ભવિક કરણ પ્રતિયુદ્ધ હો, ભ. હ.
તેહનો ખંડ પ્રથમ ધર્મ લાખ્યો, વીશગી દાલ સનુરી;
યમદૈંડ કેરી કયા કહી ન રહી-વાતજ કાંઈ અધુરી હો. ભ. હ.

૧ રોડી કોણ શકે. ૨ દિશાઓના અતશુધિ ૩ કમલ ૪ સૂર્ય.

૫ પ્રથમ ૬. મધ

(કલસ) હારગીત.

અતિ રવચ્છ કચ્છ અતુચ્છ ધર્મ સુકર્મ જન આરાધતા,
 બહુ શ્રવણ સમુદય સુખ વિહારે સાધ્ય સિદ્ધિ સુસાધતા;
 આગણીશ શત પંચાવને કૃત વાસ વર્ષા કાલને,
 પ્રભુ ! સિદ્ધિ સુખ આભાસ દેને જ્ઞાન ગુરૂના ખાલને. ૧
 શ્રી આમ દેશલપુર વરે રહિ, સરસ એક કૃતિ કહી,
 વર'વિબુધ દોષ સુધારણે, અતિ મંદ મતિ મુજ છે સહી;
 શ્રી સંઘ રંગ અલંગ ભવતુ રેશિતુ મંગલ માલને,
 પ્રભુ ! સિદ્ધિ સુખ આભાસ દેને જ્ઞાન ગુરૂના ખાલને. ૨
 ઇતિ પ્રથમ ખંડ સમાપ્ત.

દ્વિતીય ખંડ.

દોહા.

શિવવાસી અવિનાશી જે, અતીંદ્રિય સુખ રાશ;
 નાકિનાથ પણ દાસ જસ, પ્રભુમું અધિક ઉદ્ધાસ. ૧
 'ઉરગ' 'ઉરગપતિ' પદ દિયો, 'ઉરગાંકિત' હરિતંગ;^૧
 કાશી ધણી મહિમા ધણી, નમું પાશજિન રંગ. ૨
 આગમ અણુજાણ્યે કિમું ? જાણ્યે કિમું વિશેષ ?
 એકણું પદ જાણ્યા વિના, ન ગઈ મમતા રેષ. ૩
 સંશય વલી વિપર્યયો, અનંધ્યવસાય એ દોષ;
 વિરહિત સુત ચિંતાત્મકો, ભાવ જ્ઞાનનો પોષ. ૪
 ભાવ જ્ઞાન સમકિત કહો, સમકિત તેહિજ ભાવ,
 જાણી ભવિ પ્રાણી ! કહો, સમકિત ચિત જમાવ ૫
 ગુરૂ ગિરૂવો ગૌતમ કહે, સમદર્શી સંપ્રાપ્ત;
 અરહંતાસ જિમ યથા લતા, ત્રિભુવન હોવે વ્યાપ્ત. ૬

૧ પ કિત ૨ આપો. ૩ ઈંદ્ર. ૪ સર્પને. ૫ ધરણેદ્ર (નાગેદ્ર)
 ૬ સર્પના લાંછનવાળા ૭ નિલો વર્ણ

અથ બીજા ઉદ્ધાસને નિમિલે સુભગ અખંડ;
અતિ ઉલસિત મનથી કહું, આલસ વિકથા છંડ. ૭

ઢાલ ૨૧ મી.

(“ કહેલણાં, ધડ દેરે ” એ દેશી.)

ઉદિતોદય નૃપને કહેરે, સુખુદ્ધિ નામ પ્રધાન;
સુયોધનની મતિ ચલીરે, વિષુસણ કાલ નિદાન.
સુશુષ્ણિ જન સુષ્ણિ લેરે, સમજ સમજ ચિતમાંડી સુ. ૧
ન કરે કોઈ થકી કહીરે, વિરોધ અતિ દુખદાય;
રજ જો ઠોકર મારિયેરે, શિર ઉપર ચઢિ જાય. સુ. ૨
આખ્યાનક^૧ સુષ્ણિ ચિતમે^૨રે, ચમકયો ભૂ^૩ભરતાર;
લો ! સુખુદ્ધિ ! જે તું કહેરે, સત્ય સહુ નિરધાર. સુ. ૩
વિરૂધ ગમન વન^૪ સાંપ્રતેરે, સમજયો મનમાં એમ;
રખે સુયોધનની પરેરે, થાયે મુજ પણ તેમ. સુ. ૪
આપદ-સાથર દુખતારે, તુજ ભુધિ^૫ એડી બેઠ;
પારંગત મુજ હેતુ આરે, સઘલા તુજથી હેઠ. સુ. ૫
અનરથથી વારે જિઠેરે, મંત્રી તેહિજ ધન્ય !
સ્વામી હિત જિમ સંપજેરે, કરતો કામ અગન્ય. સુ. ૬
હર્ષ^૬ ભરે ભયો રાજવીરે, અહો ! સત્ય પુરૂષજ તુંહિ;
તુંહિ છતે સત્ય કીર્તિનેરે, દુર્ભતિ કયું ગલે મુંહિ ? સુ. ૭
એમ પ્રસંશા બહુ કરીરે, નીતિ નિપુણ નરનાય;
પુનરપિ કહે હો ! મિત્રવી ! રે, રાત્રી કિમહિ ન જાય. સુ. ૮
કેતો કહો કોઈ વારતારે, કેતો ચલો પુરમાંહિ;
વિવિધ વિનોદને દેખશુંરે, પુરચર્યા ઉચ્છાંહિ. સુ. ૯

૧ કથા. ૨ રાજ. ૩ હમણા. ૪ નાવ. ૫ કાંડે પોચાડનાર-અ-
ર્થાત આપદ સમુદ્રમાં પુડતો મુજને ન્યાય કાંડે ચડાવનાર, લાવનાર.
૬ ધણા. ૭ સમુદ્ર.

- ૧ તહત કરી મંત્રી પ્રભુરે, વેષ અલક્ષી ભૂત;
 પ્રહરી ચાલ્યા, ૨ ચંદ્રિકારે, ચંદ્રની છે અદ્ભૂત. સુ. ૧૦
 ખડગ કોઈંડ ધર્યું કરેરે, ચાલે ગતિ અતિ મંદ;
 પુરસ્ચના ભેતા કરેરે, આનંદ ભરથી ૩ અમંદ, સુ. ૧૧
 એક પ્રદેશે દેખતોરે, નરછાયા નરરાય;
 મંત્રી ભણી દેખાડતોરે, કહોં એ શું કવાય ? સુ. ૧૨
 દેવ ! અંજન ગુટિકા થકીરે, પ્રસિધ એ ચૌર અદૃશ્ય;
 સુવર્ણ ખુરે વિદ્યાનિધિરે, ન કરિ શકે કો વશ્ય. સુ. ૧૩
 ૪ ક્ષિતિપતિ કહે કયાં જાયશેરે ? આપણુ પણ ઇંદ લાર-;
 ચાલો ઇંમ કહિ ચાલિયારે, ૫ શુભપણે તિણવાર. સુ. ૧૪
 ૬ તરકર અનુકર્મે આવિયોરે, અરહદાસ ઇતિ શેઠ;
 શહ ૭ પ્રાકાર ઉજાંધિનેરે, ૮ વૈશ્રવણાલય જેઠ. સુ. ૧૫
 તેની શાખા ઉપરેરે, શુભપણે તે ચૌર;
 ભેઠો, રાજા મિત્રવીરે, તે પણ આપાયા દોર. સુ. ૧૬
 અલક્ષ પણે વૃક્ષ મૂલનેરે, અવલંબી રહ્યા દોય;
 ચૌર ચિંતે જાગે સહુરે, ચૌરી કિણિ પડે હોય. સુ. ૧૭
 નિદ્રાવશ સૌ થાય ભેરે, તો કહોં ૯ કામિત કામ;
 રાય મંત્રી કહે ભેઇયેરે, ચૌરનું ચરિત્ર તમામ. સુ. ૧૮
 અશ્મિન પ્રસ્તાવે હવેરે, અરહદાસ જે શેઠ;
 અષ્ટ કથા ઉપવાસનેરે, ૧૦ ઉછિઠું તેડ ૧૧ ધર્મિઠું. સુ. ૧૯
 અષ્ટ સંખ્યા ભાર્યા પ્રતિરે, સુંદરિ સાંભળો વાત;
 આજે આપણુ નયરમેરે, પુરુષમાત્ર નિવસાત. સુ. ૨૦
 સીજન સર્વ મલી વનેરે, વિવિધ વિનોદને હેત;
 ગઈ છે તિમ તુમ પણ વધીરે, જાવો વનમે તેય. સુ. ૨૧
 હું નિર્વિઘ્ને સાધસુરે, ધર્મ ધ્યાન ઇણુ રાત;
 રાય હુકમ છે એહવોરે, તે અન્યથા ન થાત. સુ. ૨૨

૧ પ્રમાણ. ૨ ક્રાંતિ. ૩ પૂર્ણ. ૪ રાજા. ૫ જાના. ૬ ચૌર.
 ૭ કોટ. ૮ વડનું વૃક્ષ. ૯ ઇચ્છિત. ૧૦ ઉછેડ. ૧૧ ધર્મિષ્ઠ.

‘મહિપ સર્પ સરખા કહ્યારે, દાખ્યા દુખદાતાર;
આજ્ઞા લાંગ નરેન્દ્રનીરે, આયતિ^૨ નહિ સુખકાર. સુ. ૨૩
જાવો તે માટે વનેરે, શેઠ કહે જળ એમ;
એક અધિક કહિ વીસમીરે જ્ઞાન રવિ ધરિ પ્રેમ. સુ. ૨૪

દોહડા.

વચન સુણી તરૂણી કહે, શેઠ લણી અમ આજ,
અદમ દિન ઉપવાસનો છેલો છે શિરતાજ. ૧
ઉપોપિત^૩ દિન ધર્મને, છાડી ઇન્દ્રિય પોષ;
કરવું અતિ અઘટિત કહ્યું શાન્તે સખલા દોષ. ૨
વિષય કપાય અહારનો, હોય જિહાં પરિહાર;
સમજે મત ઉપવાસ તે, લાંઘન શેષ વિચાર. ૩
રોપ તોષ ભૂપતિ તણો, એહિજ લવમે^૪ હોય;
ધર્મ ભૂપ આરાધિયો, લવલવ મુખ દે સોય. ૪
શેઠ કહે નૃપ કોપશે, તો નહિ રૂડી વાત;
હઠ નવ કીજે કામિની ? ‘યામિની’ વીતી જાત. ૫
લણે લામિની કોપશે, તો નૃપ લેશે પ્રાણ;
ધર્મ ખજાનો માહરો, તેમાં નહિ કંઈ હાણ. ૬

ઢાલ ૨૨ મી.

(“ દક્ષિણ દોહિલો એ રાજા ! ” એ દેશી.)
કામિની આઠ હો રાજ, કહે સુણો શેઠ ! હો રાજ;
ભય નવ માનુ^૧રે, મરણનું કિંચિત પણ અમેલ,
‘અનલ પ્રવેશ હો રાજ, કરવું વિશેષ હો રાજ;
પણ મત વિધિનોરે લોપ નહિ કરવું કિમેલ. ૧
જે વિધિ લોપિ^૨ હો રાજ, સ્વમતી આરોપી રાજ.
કુમતિ પડતારે નિન્હવ જ્યું ભવ વધારિયે’લ;

અવિધે કરિયું હો રાજ મત તપ ધરિયું રાજ,
તેહની પ્રશંસારે, કરતાં પણ ગુણ હારિયેં. ૨

ઐવધ મંત્ર હો રાજ, વસ્તુ વિચિત્ર હો રાજ;
અવિધિયેં સેવ્યારે, રોગ મરણ ફલ તેહથીં;
તેહિજ વિધિથી હો રાજ, ચિત્ત શુદ્ધિથી રાજ;
વિવિધ પ્રકારે, મુખ પ્રસવે વિધિવાદથીં. ૩

જગગુરુ ધર્મ હો રાજ, તેહનો એ મર્મ હો રાજ,
આણ ઉદ્ધાનરે, વિધિ રસિયો ન કરે કદાલ;
અંધ પરંપર હો રાજ, કરતા જે નર રાજ,
આણા વિરહિતરે, સંસૃતિ અનંત કરે સદાલ. ૪

શેઠ સુણીને હો રાજ, ધન્ય ગણિને રાજ,
એવડી દ્રઢતારે ! ધારો છો તમે ધર્મમેં.
જે તુમ ભાખ્યું હો રાજ, સત્ય તે કાખ્યું રાજ,
મત દિન ધરવુરે, મન જિનમત સત મર્મમેં. ૫

જિનગુરુ ભક્તિ હો રાજ, ચિત્ત આસક્તિ રાજ,
આતમ શક્તિરે, ગોપે નવિ દ્રવ્ય ભાવથીં;
શાંતિ થાય હો રાજ, ભવ દુખ જાયે રાજ,
વન નવિ જાવુરે, રહેલું ધર શુભ દાવથીં. ૬

॥ વતઃ ॥

एकाग्रचित्तस्य द्रव्यतस्य, पंचेंद्रियप्रीतिनिर्वर्त्तकस्य; ।
अध्यात्मयोगे गतमानसस्य, मोक्षो ध्रुवं नित्यमहिंसकस्य. ॥१॥

કંપતિ કરતાં હો રાજ, અધમલ હરતા રાજ,
સમ સુખ ધરતારે, વાતે નૃપાદિક રીજિયાલ;
અહો ! ધન્ય ! જોહને હો રાજ, ધીરતા જેહને રાજ,
ધર્મે ધિરતારે, માનવ ભવ ભલે પામિયાલ. ૭

અમે પણ આયા હો રાજ, બહુ ફલ પાયા રાજ,
 મનમે માનેરે, બેઠા ગુપ્તપણે સુણેલ;
 ૧ દયિતા બોલે હો રાજ, જેહ અમોલે રાજ,
 આપણુ અહમેરે, ૨ ધર્મોલય છે જ્યાં કહેલું. ૮
 પૂરવ ઉદયે હો રાજ, ગુરૂની સુદયે રાજ,
 જૈનધર્મ લાધોરે, સાધો ત્રિભુવન ચોલતોલ;
 આપણુ જઈને હો રાજ, પવિત્ર થઈને રાજ,
 બાહ્ય અવ્યંતરરે, સંકોચન અથ હોલતોલ. ૯
 'અસ્તુ' કહિને હો રાજ, વસ્તુ લઈને હો રાજ,
 ધર્મોપકરણેરે, આબ્યા જ્યાં ધર્મોલયોલ;
 ધ્યાન ગૈભારે હો રાજ, તેજ ઐભારે હો રાજ,
 ૩ ભુવન ગુરૂનેરે, ભક્તિભર થઈ પ્રણમિયાલ. ૧૦
 સ્તુતિ કરે ભાવે હો રાજ, શુદ્ધ ધ્યાન ધ્યાવે હો રાજ,
 વિધે' ધ્યાન ધ્યાયીરે, ત્રિકરણ યોગ સુચિર કરીલ;
 બાહિર આવિ હો રાજ, શુભ મન ભાવિ હો રાજ,
 હંપતિ બેઠારે, વાત કરે ઉગ્ગ ધરીલ. ૧૧
 ભાર્યા ભણતી હો રાજ, શેઠને કહતી રાજ,
 સમકિત દ્રઢતરરે, થયું કિમ તુમયું વહોલાલ;
 શેઠ કહે અમ હો રાજ, પ્રથમ કહો તુમ રાજ,
 વનિતા વહતીરે, ભાંખો તુમે અમ નાહલાલ. ૧૨

॥ ચત્તઃ ॥

ગુરુરાત્રિદ્વિજાતીનાં, વર્ણનાં વ્રાહ્મણો ગુરુઃ ।

પતિરેવ ગુરુઃ સ્ત્રીનાં, સર્વસ્યાખ્યાગતો ગુરુઃ ॥ ૧ ॥

અમ ગુરુ ભાવે હો રાજ, આપ સુહાવે રાજ,
 તેહથી ભાંખોરે, કરુણા કરી પ્રથમ તુમેલ;
 અરહંતાસ હો રાજ, લણે લલી ભાપ હો રાજ,

- 'સુદતી ! સુણિયે રે, વાત કહું' મનહર અમેલ. ૧૩
 એહિજ મથુરા હો રાજ, સહુથી ઉતરા રાજ,
 નામથી નરવર રે, પદોદય ન્યાયી લલોલ,
 યશોમતિ રાણી હો રાજ, કવિયે' વખાણી રાજ,
 તેહનો અંગજ હો, ઉદિતોદય યશ નિર્મલોલ ૧૪
 'સાંપ્રત રાજ હો રાજ, ઋધિબલ ઝાઝા રાજ;
 મંત્રિ સલિનમતિરે, પતિ ભાર્યો સુપ્રભા તણીલ;
 સાંપ્રત સમયે હો રાજ, મંત્રી 'સુનયે રાજ,
 પ્રસૂ તસ સોહરે, સુબુદ્ધિ બુદ્ધિબલ અતિ ઘણીલ. ૧૫
 અંગન શુટિકા હો રાજ, વિદ્યા પ્રસિદ્ધા રાજ,
 તેહનો ધારકરે, રૌપ્યપુરો તરકર તણીલ,
 રૌપ્યપુરીનાર હો રાજ, અંગજ તેનો રાજ,
 હમણા શૌરીરે, કરતો સુવર્ણપુરો ઘણીલ. ૧૬
 જિનહત શેઠ હો રાજ, શોભિત શ્રીપટ' રાજ,
 પત્ની જિનમતીરે, અરહદાસ હું' સુત લલોલ;
 જન મન ભાવી હો રાજ, જ્ઞાન રવિકવિ રાજ,
 ઠાલ બાવીશમીરે ભાખો સજન જન સાલલોલ ૧૭

દોહા.

- રાય મંત્રિ કૌતુક થકી, સુણે કરી ધક ચિત્ત;
 સુવર્ણ પુરો પણ ધિર થઈ, નિસુણે વાત પવિત્ત. ૧
 અહો પ્રસિધ માહરો, લોકમાંહિ પરબધ;
 શેઠ કહે નિજ નારીને, આગલ કહું સંબધ. ૨
 દેખી સાંલલી જે કયા, તે દત્તા અવધાન,
 સાવધાન 'શ્રુતિગત કરો, સારણિ 'સુધા સમાન. ૩

૧ સારા દાતવાળી સ્ત્રી ૨ હમણા ૩ ભલે-ન્યાય માગ લઈ જ-
 નાર. ૪ નગર રોકાઈના પટનો બાધનાર ૫ કર્ણગોચર. ૬ અમૃત

અમે પણ આયા હો રાજ, બહુ ફલ પાયા રાજ,
 મનમે' માનેરે, બેઠા ગુપ્તપણે સુણેલ;
 'દયિતા બોલે હો રાજ, જેહ અમોલે રાજ,
 આપણુ ગ્રહમે'રે, 'ધર્માલય હિ જ્યાં કહેલ. ૮
 પૂરવ ઉદયે હો રાજ, ગુરૂની સુદયે રાજ,
 જૈનધર્મ લાપેરે, સાધો ત્રિભુવન શોભતોલ;
 આપણુ જઈને હો રાજ, પવિત્ર થઈને રાજ,
 બાહ્ય અભ્યંતરે, સંકેચન અથ શોભતોલ. ૯
 'અસ્તુ' કહિને હો રાજ, વસ્તુ લઈને હો રાજ,
 ધર્મોપકરણેરે, આબ્યા જ્યાં ધર્માલયોલ;
 ધ્યાન જાંભારે હો રાજ, તેજ ઝંજારે હો રાજ,
 'ભુવન ગુરૂનેરે, ભક્તિભર થઈ પ્રણમિયાલ. ૧૦
 સ્તુતિ કરે ભાવે હો રાજ, શુદ્ધ ધ્યાન ધ્યાવે હો રાજ,
 વિધે' ધ્યાન ધ્યાયીરે, ત્રિકરણ યોગ સુધિર કરીલ;
 બાહિર આવિ હો રાજ, શુભ મન ભાવિ હો રાજ,
 દંપતિ બેઠારે, વાત કરે ઉમંગ ધરીલ. ૧૧
 ભાર્યાં ભણતી હો રાજ, શેઠને કહતી રાજ,
 સમકિત દ્રઢતરે, થયું કિમ તુમયું વહોલાલ;
 શેઠ કહે અમ હો રાજ, પ્રથમ કહો તુમ રાજ,
 વનિતા વહતીરે, ભાંજો તુમે અમ નાહલાલ. ૧૨

॥ ચતઃ ॥

ગુરુરગ્નિદ્વિજાતીનાં, વર્ણનાં બ્રાહ્મણો ગુરુઃ ।

પતિરેવ ગુરુઃ સ્ત્રીણાં, સર્વસ્યાભ્યાગતો ગુરુઃ ॥ ૧ ॥

અમ ગુરુ ભાવે હો રાજ, આપ સુહાવે રાજ,
 તેહથી ભાંજોરે, કરુણા કરી પ્રથમ તુમેલ;
 અરહુદાસ હો રાજ, ભણે ભલી ભાપ હો રાજ,

- 'સુદતી ! સુણિયે'રે, વાત કહું' મનહર અમેલ. ૧૩
 એહિજ મથુરા હો રાજ, સહુથી ઉતરા રાજ,
 નામથી નરવર રે, પદ્માદ્ય ન્યાયી ભલોલ;
 યશોમતિ રાણી હો રાજ, કવિયે' વખાણી રાજ,
 તેહનો અંગજ હો, ઉદિતોદય યશ નિર્મલોલ. ૧૪
 'સાંપ્રત રાજ હો રાજ, ઋધિભલ આઝા રાજ;
 મંત્રિ સંલિનમતિરે, પતિ ભાર્યો સુખલા તણીલ;
 સાંપ્રત સમયે હો રાજ, મંત્રી 'સુનયે રાજ,
 પ્રસૂ તસ સોહેરે, સુખુદિ બુદ્ધિભલ અતિ ઘણોલ. ૧૫
 અંગન શુટિકા હો રાજ, વિદ્યા પ્રસિદ્ધા રાજ,
 તેહનો ધારકરે, રૌખ્યપુરો તરકર તણીલ;
 રૌખ્યપુરીનાર હો રાજ, અંગજ તેનો રાજ,
 હમણા ચૌરીરે, કરતો સુવર્ણપુરો ઘણીલ. ૧૬
 જિનહત શેઠ હો રાજ, શોભિત શ્રીપટ' રાજ,
 પત્ની જિનમતીરે, અરહઠાસ હું' સુત ભલોલ;
 જન મન ભાવી હો રાજ, જ્ઞાન રવિકવિ રાજ,
 ઢાલ બાવીશમીરે ભાખી સજન જન સાંભલોલ. ૧૭

દોહા.

- રાય મંત્રિ કૌતુક થકી, સુણે કરી ઈક ચિત્ત;
 સુવર્ણ પુરો પલ્લુ ધિર થઈ, નિસુણે વાત પવિત્ત. ૧
 અહો પ્રસિધ્ધ માહરો, લોકમાંહિ પરખધ;
 શેઠ કહે નિજ નારીને, આગલ કહું સૈખધ. ૨
 દેખી સાંભલી જે કથા, તે દત્તા અવધાન;
 સાવધાન 'શ્રુતિગત કરો, સારણિ 'સુધા સમાન. ૩

૧ સારા દાંતવાળી સ્ત્રી. ૨ હમણા. ૩ ભયે-ન્યાય માંગે લઈ જન-
 નાર. ૪ નગર શેઠાઈના પટનો બાંધનાર. ૫ દર્ણગોચર. ૬ અમૃત.

૧ મહાપ્રસાદ ઇતિ કામિની, કહે શેઠ અલિરામ;
 પશ્યતહર વ્યસની મહા, રૌપ્યખુરો જસ નામ. ૪
 એક દિન ૨ ઘૂતાપણુ જઈ, ક્રીડા ઘૂત કરંત;
 છત્રો દ્રવ્ય ઘણું તિહાં, યાચક જન દેવંત. ૫
 ૩ કુધાકાંત નિજ અહુપ્રતિ, લોજન કર મધ્યાન્હ;-
 સમયે આલ્યો આવિયો, રાજલુવન ૪ આસન્ન. ૬

ઢાલ ર૩ મી.

(“ હો પિયુ ! પંખીયડા ! ” એ દેશી.)

હો પ્રિય મનહરણી ! રાજમંદિર આસન્ન ભો, આયો જેહવે
 રસવતિ મુગંધ પરિમલેરે લોલ,
 હો પ્રસર્યો સર્વ પ્રદેશભે, રૌપ્યખુરાના નાશાપુટ માંહે ભલેરે
 લોલ. ૧
 હો મનમે' પાગ્યો મોદભે, એહ અપૂરવ 'વર રસવતી
 અતિ મન ગોહતીરે લોલ;
 હો નહિ મુજ દુધર કાંધભે, 'અતિહતગતિ પવન જયુ'
 અંજન યોગથીરે લોલ. ૨
 હો ચિંતી નિજ મન સાથભે, આંખે અદૃશ્યાંજનને આંછ
 આવિયોરે લોલ;
 હો રાજ મહિલમે' રાયભે, સાથે લોજન કરતાં અતિ મન
 માનિયોરે લોલ. ૩
 હો ઇમ પ્રતિદિન આવંતભે, સરસ મધુર લોજનથી મન
 લોલાઈયુરે લોલ;
 હો ઉદર' 'શરિ તે ચોરભે, રાજન અંગ થયો દુર્બલ
 શોભાઈયુરે લોલ. ૪

૧ મોટી મહેરબાની. ૨ જુગદુ' રમવાની ફકાન. ૩ લુખ્યો.
 ૪ હુકો. ૫ પ્રધાન-એટ. ૬ કોઈ સ્થાને નહિ આવડાતો. ૭ પેટભરો.

હો ઉદરપૂરણુ નવિ થાયલો, તેહનું શું કારણ હોયે ?

ચિત્તથીરે લોલ. ૫

હો 'નપથા માગે ન અન્યલો, દેખ્યું મંત્રીશ્વર કૃશ શરીર
તે રાયનુરે લોલ.

હો ! પ્રભુ ખ્યાસ ચિંતી પૂછે તામલો, ભાષો કારણ દુર્બલતા
તુમ કાયનુરે લોલ. ૬

હો શું ન રૂચે તુમ અન્નલો, અહવા કોઈક મન ચિંતા
આવી વસીરે લોલ;

હો કહો કારણ અવિતથલો, વિતથ કહ્યાથી અથ ન
સરસે કહું હસીરે લોલ. ૭

અન્નેન ગાત્રં નયનેન વક્ત્રં, ન્યાયેન રાજ્યં લવણેન મોહ્યં ; ।
ધર્મેણ હીનં નચ જીવિતવ્યં, ન રાજતે ચંદ્રવિના નિશીથં. ॥૧॥

હો તુમ જેવા મંત્રીશલો, બેઠાં મુજને ચિંતા નવિ કોઈ
ભાતનીરે લોલ.

હો પણ મોટો એ અચલલો, થાયે મનમે' ન પડે ખબર
ઇંહ વાતનીરે લોલ. ૮

હો આજકાલ ઇમ હોય લો, ઉઠું છું અઘાતપણે^૧ લોજન
થકીરે લોલ.

હો 'દ્વિગુણુ ત્રિગુણુ પણ લેઉંલો, તો પણ ઉદર અપૂર્ણ
અતૃપ્ત રહે નકીરે લોલ. ૯

હો જઠરાગ્નિ નવિ શાંતલો, થાયે એહિજ દુખ વલિ ચિંતા
ભણિયેરે લોલ.

હો મુણિ ચિંતે મહામાત્યલો, કોઈક સિદ્ધ^{૧૦} અદૃશ્યપણે
મન આણિયેરે લોલ. ૧૦

૧ લાજથી. ૨ ઝીણું. ૩ સત્ય. ૪ અમત્ય. ૫ ભોજન મુખ્યા
સિવાય. ૬ ખમણો. ૭ ત્રમણો. ૮ ઝાણો-ખાલી. ૯ મોટો મંત્રી.
૧૦ જાનો.

હો નૃપ સાથે જમીં જાયજો, નિશ્ચય કરવા વાટે 'ધાટે
પાથરો'રે લોલ.

હો સૂક્ષ્મ ચુરણ ઇંટજો, પદ્મપંક્તિ પડવાથી નિર્ણય મન
કરો'રે લોલ. ૧૧

હો જાણ્યો એક સહી ચોરજો, રોપ્ય ખુરો જે અંજન
વિદ્યા જાણતો'રે લોલ.

હો આવી જિંમે તુમ સાથજો, લોજન વલિ ઘર રાજતું
ધન ભર્યું માનતો'રે લોલ. ૧૨

હો કહે મંત્રી સુણ સ્વામજો, નવિ આયો કદિ 'કરમે'
કરત ઉપાયને'રે લોલ.

હો કાલ ઘણાનો રોપજો, આપણનો એક માથે અછે કહે
ચાયને'રે લોલ. ૧૩

હો નવિ ગુહ્યો તુમ સાથજો, લોજનથી પણ ભાગ લિયે એ
અધમ ઘણો'રે લોલ.

હો હવે ફેજો પ્રભુ ! આપજો અગટ કરીને પકડું તો મંત્રિ
ભણે'રે લોલ. ૧૪

હો સહુને 'શલ્ય સમાનજો, વિદ્યાબલથી કપટથી
નવિ અહો કો શકે; લોલ.

હો આળ્યો હવે 'અવસાનજો, જીવ સહિત ગલીને સોંપું
તુમ લોલ. ૧૫

હો દ્રઢ કરિ એક વિચા 'તુમ' જેવું ને

દોહા.

- ચાકર પુરૂષ લણી લણે, મંત્રિ સંભિનમતિ એમ;
 ૧ અર્ધ નિંબને ખેરનાં, લઈ પત્ર તુમ નેમ. ૧
- મહાનસા માંહે થાપિને, ઘરમાંહે તે પત્ર;
 અગ્નિ લગાડી ઘટ તણું, મુખ બાંધીને તત્ર,— ૨
- રાખો, એમ કહ્યા થકી, કીધું તેમજ કામ;
 લોજન સમય થયો હવે, નરપતિ આયો તામ. ૩
- લોજન પિરસ્યાં લાવતાં, મંત્રિ રહ્યો નૃપ પાસ;
 રાય સુલટ પ્રચ્છનપણે, રહિયા રાય સકાસ. ૪
- રૌપ્યખુરો પણુ આવિયો, લોજન કરવા કાજ;
 ઇન્દ્રિય વિષયે મોહિયો, ગણે ન કાજ અકાજ. ૫
- ભૂપતિ સહ જમતો થકો, નિર્ભયપણે અભણ;
 કર્મ પરિણતિ પ્રેરિયો, ઘેર્યો ઘણો અનાણ. ૬

ઢાલ ૨૪ મી.

(“ હરિણી જવ ચરે લલના ” એ દેશી.)

- લોજન અર્ધ સમય થયો લલના, તિણુ સમયે મહામાત્ય;
 મતિ જૂવો મંત્રિની લલના;
 મુખ જોલ્યો તવ ૧ કુંભનો લ. ધુન્ન ૨ ઘટલ પ્રગટાત. મ. ૧
- પ્રસર્યો લોજન ખંડમેં, લ. ૩ દર્દર ક્ષાર અત્યંત; મ.
 નાશા મુખ વર્ણી ચક્ષુના, લ. વિવર થકી પ્રવિશંત. મ. ૨
- કોઈક કાર્યનો મિલ કરી, લ. જીઠિ ચલ્યો નરરાય; મ.
 દ્વાર કપાટ જડયા તિસે, લ. સુલટ સહુ સજ થાય. મ. ૩
- ઝેરિ ધૂમના જોરથી, લ. નાશા નેત્ર વહંત; મ.
 જલધારા અસરાલ તે, લ. પરનાલા જ્યું ચલંત. મ. ૪

૧ આકડો. ૨. રસોડું. ૩ પાસે. ૪ ઘડો. ૫ સમુદાય. ૬ ખારો-તીખો.

હો નૃપ સાથે જમીં બાયજો, નિશ્ચય કરવા વાટે 'ધાટે'
પાથરોરે લોલ.

હો સૂક્ષ્મ ચુરણ ઇટજો, પદ્મકિત પડવાથી નિર્ણય મન
કરોરે લોલ. ૧૧

હો બાણ્યો એહ સહી ચોરજો, રાખ્ય ખુરો જે અંજન
વિદ્યા બાણ્યોરે લોલ.

હો આવિ જિમે તુમ સાથજો, લોજન વલિ ઘર રાજનું
ધન ભર્યું માનતોરે લોલ. ૧૨

હો કહો મંત્રી સુષુ સ્વામજો, નવિ આયો કદિ 'કરમે'
કરત ઉપાયનેરે લોલ.

હો કાલ ઘણાનો રોપજો, આપણનો એહ માથે અછે કહો
રાયનેરે લોલ. ૧૩

હો નવિ શુદ્ધો તુમ સાથજો, લોજનથી પણ ભાગ લિયે એ
અધમ ઘણોરે લોલ.

હો હવે દેખો પ્રભુ ! આપજો પ્રગટ કરીને પકડું તો મંત્રિ
ભણેરે લોલ. ૧૪

હો સહુને 'શલ્ય' સમાનજો, વિદ્યાબલથી કપટથી
નવિ ગ્રહો કો શકેરે; લોલ.

હો આબ્યો હવે 'અવસાન'જો, ભવ સહિત ગલીને સોંપું
તુમ જિજ્ઞેરે. લોલ. ૧૫

હો દ્રઢ કરિ એહ વિચારજો, મહાભુધિવંત પ્રધાન કલા જે
કેલવેરે; લોલ.

હો જ્ઞાનરવિ એહ દાલજો, ત્રેવિશમી વર લાખી આગે સુણો
હવેરે. લોલ. ૧૬

દોહા.

- ચાકર પુરુષ લાણી લણે, મંત્રિ સંલિનમતિ એમ;
 ૧ અર્ધ નિંજને ખેરનાં, લઈ પત્ર તુમ નેમ. ૧
- મહાનસા માંહે થાપિને, ઘરમાંહે તે પત્ર;
 અગ્નિ લગાડી ઘટ તણું, સુખ બાંધીને તત્ર,— ૨
- રાખો, એમ કહ્યા થકી, કીધું તેમજ કામ;
 લોજન સમય થયો હવે, નરપતિ આયો તામ. ૩
- લોજન પિરસ્યાં લાવતાં, મંત્રિ રહ્યો નૃપ પાસ;
 રાય સુભટ પ્રચ્છનપણે, રહિયા રાય સકાસ. ૪
- રૌખ્યખુરો પણ આવિયો, લોજન કરવા કાજ;
 ઈંદ્રિય વિષયે મોહિયો, ગણે ન કાજ અકાજ. ૫
- ભૂપતિ સહ જમતો થકો, નિર્ભયપણે અનલજ;
 કર્મ પરિણતિ પ્રેરિયો, ઘેર્યો ઘણો અનાજ. ૬

દોહા ૨૪ મી.

(“ હરિણી જવ ચરે લલના ” એ રશી.)

- લોજન અર્ધ સમય થયો લલના, તિણ સમયે મહામાત્ય;
 મતિ જૂવો મંત્રિની લલના;
 સુખ ખોલ્યો તવ કુંભનો લ. કુમ્ર પટલ પ્રગટાત. મ. ૧
- પ્રસર્યો લોજન ખંડમેં, લ. દર્દર ક્ષાર અત્યંત; મ.
 નાશા સુખ વર્જી અધુના, લ. વિવર થકી અવિશંત. મ. ૨
- કોઈક કાર્યનો મિષ કરી, લ. જીઠિ ચલ્યો નરરાય; મ.
 દ્વાર કપાટ જડયા તિસે, લ. સુભટ સહુ સજ થાય. મ. ૩
- ઝેરિ ધૂમના જ્વેરથી, લ. નાશા નેત્ર વહંત; મ.
 જલધારા અસરાલ તે, લ. પરનાલા જ્યું ચલંત. મ. ૪

૧ આક્રો. ૨. સ્સોડું. ૩ પાસે. ૪ ઘડો. ૫ સમુદાય. ૬ ખારો-તીખો.

ચક્ષુ મસલવાથી ગયો, લ. આંખથી અંજન તાંમ; મ.
 ૧અદશ તજિ લલિ ૨દશ્યતા, લ. પ્રગટ થયો તિષ્ઠુ દામ. મ. ૫
 નાશણુને જોયું ઘણું, લ. પણ નવિ મલિયો ભાગ; મ.
 એવે મંત્રી હુકમથી, લ. નૃપભટ પામી લાગ. મ. ૬
 બાંધીને ૧કાઠોકિયો, લ. ૫મહોકમ માર્યો માર; મ.
 રે ! પાપીષ્ઠ ! ૧અનીષ્ઠ તું, લ. ફૂડ કપટ કોઠાર. મ. ૭
 પાપ કર્યો પરગટ થયા, લ. બહુ દિનના ઇણવાર; મ.
 આપ કમાણી આપણી, લ. જ્યાં જાવે ત્યાં લાર, મ. ૮
 અખ ક્યાં જાઈશ પાપિયા, લ. ૭થરકયો ચોર તિવાર; મ.
 પરવશ પડિયો શું કરે ! લ. નડિયા કર્મ વિકાર. મ. ૯
 લાવી રાય હજૂરમેં, લ. કહે મંત્રી ઇહ ચોર; મ.
 રોઅયખુરો પ્રણુ જાણિયેં, લ. કરતો કર્મ કોઠાર. મ. ૧૦
 હવે જિમ જાણો તિમ કરો, લ. રોપ ભરાણો ભૂપ; મ.
 અધમ અન્યાથી નિર્દયી, લ. બહુ જનને દુખરૂપ. મ. ૧૧
 શિર મુખ મૂંડી પુર ફેરી, લ. કરિ રાસભ આરોપ; મ.
 ૮ડિડિમ વિરમ વગાડતા, લ. જાઓ ધરિ ચિત ચોપ. મ. ૧૨
 શૂંઘ્યારોપણુ જઈ કરો, લ. મુભટ રહો ઇહ પાસ; મ.
 મરણુ લગે કહે કાંઈજી, લ. વાત કહો મુજ તાસ. મ. ૧૩
 તેમજ રાયતરે કર્યું, લ. કરિ સહુ લોકને જાણુ; મ.
 શૂંલિ રહો દુખ લોગવે, લ. કોઈ નહીં ત્રસ ત્રાણુ. મ. ૧૪
 મંત્રિ મુધાર્યો કામને, લ. નિરૂપદ્રવ કિયો આમ; મ.
 જુદિ જલથી કલથી ગ્રહો, લ. નૃપ પરશરયો તામ. મ. ૧૫
 પુરિજન પણ ફરખ્યા ઘણા, લ. સૌ મુખ કહે શાખાથ ! મ.
 રાય નયર જનમેં વધ્યો, લ. આદરમાન સુવાસ. મ. ૧૬

. ૧ જાનો કોઈ ન દેખે તે. ૨ પ્રગટ હોવાપણું. ૩ રાજના
 સેવક. ૪ ટાટ. ૫ ઘણો. ૬ ખરાબ. ૭ ચમક્યો-હાથઆપલીઆ. ૮
 પુટો દોલ. ૯ રક્ષણ કર્તા.

ચતુર ! મુળો ચોવીશમી, લ. જ્ઞાનરતી કહિ હાલ; મ.
ચેઠ કહે ભામિની ભણી લ. આગલ વાત રચાલ. મ.

૧૭

ટોહા.

તરકર શુલિયે' ઝઘો, ચિંતે નિજ મનમાંસિ;
અહસોજન તિમ રાયનું, મુજ વશ યાશે પ્રાંહિ. ૧
ઇમ ભણ્યું પણ શું થયું ! એ અણભણ્યું આજ !
શું ચિંતે શું નીપજે ! 'વિધિવશ થયું' અજાજ. ૨

॥ ચત્ર ઉક્તનં ॥

રાત્રિર્ગમિષ્યતિ ભવિષ્યતિ સુપ્રભાતં,
ભાસ્વાનુદેષ્યતિ દસિષ્યતિ પંકજશ્રીઃ ।

एवं विचिंतयति कौपगने द्विरेपे,

हा ! मूलनः कमलिनीं गम उज्जहार ॥ १ ॥

એક બ્યસનથી પણ લુગો, મગલુ લહે 'નિયમેન;
'કિમુત સમ બ્યસને કરી, દુખ નવિ પામ્યું' કેન ? ૩
એક એક ઉદ્રિય વશે, પ્રાણ હજી એ યાય;
તો શું કે'લું ! જેહની, વશ પંચ ન કમય ? ૪

॥ उत्तम् च ॥

कुतंग मातंग पतंग भृंगा, मीना हताः पंचभिरेव पंच; ।

इत्यादि ॥ १ ॥

શુદ્ધારોપિન ચોરની, સાથે ને પુરલોક;

કરશે વાત્તાલાપને, તે લલશે યમલોક. ૫

રાજદ્રોહિ તે ભાણ્યો, તમ પાને તત્ત્વ દ્રવ્ય,

હોશે એમ નજીયશે, નમ્પતિ કહિયું ભવ્ય. ૬

ચક્ષુ મસલવાથી ગયો, લ. આંખથી અંજન તામ; મ.
 ૧અદશ તજિ લહિ ૨દૃશ્યતા, લ. પ્રગટ થયો તિલુ દામ. મ. ૫
 નાશણને જોયું ઘણું, લ. પણ નવિ મલિયો માગ; મ.
 એવે મંત્રી હુકમથી, લ. નૃપભટ પામી લાગ. મ. ૬
 બાંધીને ૩કાઠોકિયો, લ. ૪મહોકમ માર્યો માર; મ.
 ૨ ! પાપીષ્ઠ ! ૫અનીષ્ઠ તું, લ. ફૂડ કપટ કોઠાર. મ. ૭
 પાપ કયાં પરગટ થયા, લ. બહુ દિનના ઇણવાર; મ.
 આપ કમાણી આપણી, લ. જ્યાં જવે ત્યાં લાર, મ. ૮
 અખ કયાં જાણશ પાપિયા, લ. ૭થરકયો ચોર તિવાર; મ.
 પરવશ પડિયો શું કરે ! લ. નડિયા કર્મ વિકાર. મ. ૯
 લાવી રાય હનૂરમેં, લ. કહે મંત્રી ઇહ ચોર; મ.
 રોખ્યખુરો પ્રભુ જાણિયેં, લ. કરતો કર્મ કોઠાર. મ. ૧૦
 હવે જિમ જાણો તિમ કરો, લ. રોપ લગણો ભૂપ; મ.
 અધમ અન્યાથી નિર્દયી, લ. બહુ જનને દુખરૂપ. મ. ૧૧
 શિર મુખ મૂંડી પુર ફેરી, લ. કરિ રાસલ આરોપ; મ.
 ૮કિંકિમ વિરમ વગાડતા, લ. જાઓ ધરિચિત ચોપ. મ. ૧૨
 શૂંચારોપણુ જઈ કરો, લ. સુભટ રહો ઇહ પાસ; મ.
 મરણુ લગે કહે કાંઈજો, લ. વાત કહો મુજ તાસ. મ. ૧૩
 તેમજ રાયનરે કર્યું, લ. કરિ સહુ લોકને જાણુ; મ.
 શૂંલિ રહ્યો દુખ લોગવે, લ. કોઈ નહીં ત્રસ ત્રાણુ. મ. ૧૪
 મંત્રિ સુધાર્યો કામને, લ. નિરૂપદ્રવ કિયો ગ્રામ; મ.
 બુદ્ધિ બલથી કલથી ગ્રહ્યો, લ. નૃપ પરશર્યો તામ. મ. ૧૫
 પુરિજન પણ હરખ્યા ઘણા, લ. સૌ મુખ કહે શાખાશ ! મ.
 રાય નયર જનમેં વધ્યો, લ. આદરમાન સુવાસ. મ. ૧૬

૧ જાનો કોઈ ન દેખે તે. ૨ પ્રગટ હોવાપણું. ૩ રાખના
 સેવક. ૪ ટાટ. ૫ ઘણો. ૬ ખરાબ. ૭ ચમકયો-હાથખાપલીઆ. ૮
 પુરો દોલ. ૯ રક્ષણ કર્તા

ચતુર ! સુણો ચોવીશમી, લ. જ્ઞાનરથી કહિ હાલ; મ.
શેઠ કહે ભામિની ભણી લ. આગલ વાત રસાલ. મ.

૧૭

ટોહા.

તસ્કર શૂલિયે' રહ્યો, ચિતે નિજ મનમાંહિ;
અહ્યોજન તિમ રાચનું, યુજ વશ યાશે પ્રાંહિ. ૧
ઇમ જાણ્યું પણ શું થયું ! એ જાણજાણ્યું આજ !
શું ચિતે શું નીપજે ! 'વિધિવશ થયું' અકાજ. ૨

॥ યત્ત ઉક્તં ॥

રાત્રિર્ગમિપ્યતિ મવિપ્યતિ સુપ્રભાતં,
માસ્વાનુદેપ્યતિ હસિપ્યતિ પંકજર્થાઃ ।

एवं विचिंतयति कोपणते द्विरेफे,

हा ! मूलतः कमलिनीं गम उज्जहार ॥ १ ॥

એક બ્યસનથી પણ જુઓ, મરણ લહે 'નિયમેન;

'કિમુત સમ બ્યસને કરી, દુખ નવિ પામ્યું કેન ? ૩

એક એક ઉદ્રિય વશે, પ્રાણ હરણુ એ થાય;

તો શું કે'વું ! જોહની, વશ પંથ ન કરાય ? ૪

॥ उक्तम् च ॥

કુરંગ માતંગ પતંગ મૃંગા, મીના હતાઃ પંચભિરેવ પંચ; ।

इत्यादि ॥ १ ॥

શૂદ્યારોપિત ચોરની, સાથે જો પુરવોક;

કરશે વાર્તાલાપને, તે લડશે યમવોક. ૫

રાજદ્રોહિ તે જાણવો, તસ પાસે તસ દ્રબ્ય;

હોશે એમ જણાયશે, નરપતિ કહિયું લબ્ય. ૬

ઢાલ ૨૫ મી.

(“ વાહાલોલ વાએ છે વાંસલીરે ” એ દેશી.)

- ધણુ અવસર જિનદતલરે, મુજ ^૧જનક ગુણવંતઃ
સાત વરસ વય માહરીરે, સાથ લઈ ^૨નિકસંત. ૧
- સમકિત દ્રઢ ધરો પ્રાણિયારે, સમજો નિજ પરરૂપ;
આતમ રામ રમણ કરોરે, સુખ લહો ^૩અમિત અનૂપ સ. ૨
- પુત્ર સહિત પુર ^૪પરિસરેરે, આબ્યા જતના એ ચાલ;
સચિતાચિત સંકોચથીરે, નિસહીત્રિક સંભાલ. સ. ૩
- વિધિદ્રવ ભાવે ધારિનેરે, પરમ ગુરૂજિનચંદ;
ધર્મગુરૂ લટારકોરે, પાદકમલ અભિવંદ. સ. ૪
- કરિ ચાહ્યો નિજ ગ્રહ પ્રતિરે, શૂલિ રહ્યો જે ચોર;
પાંસે થઈને નીકલ્યોરે, દેખ્યો કરતો શોર. સ. ૫
- ^૫ત્રપિત, શરર શ્રોણિત ^૬શ્રવેરે. પરલોક ^૭પ્રાહુણુ પ્રાણુ;
દ્વષિ મેં પિતુને પૂછિયુરે, એ છે કવણુ વિનાણુ. સ. ૬
- એવીં અવસ્થા એ કિમ લહ્યો ? કહે સુણુ સુતા સુવિચાર;
“પૂર્વોપાનિત ફલ કર્મનાંરે, ભોગબ્યા વિણુ ન ^૮નિસ્તાર. સ. ૭

॥ તથોક્ત ॥

પાતાલમાવિશતુ યાતુ સુરેન્દ્રલોકે,

આરોહતુ ક્ષિતિધરાધિપતિં ચ મેરું ।

મંત્રોપધાદિકરણૈશ્ચકરોતુ રક્ષાં,

યજ્ઞાવિતં તદ્ભવતિ નાત્ર વિચારહેતુઃ ॥ ૧ ॥

^૧તસ્કર તવ કહે શેઠનેરે ત્રણુ દિવસ ગયા મુજજ;

પણુ હુજિ પ્રાણુ જતા નથીરે, અહો ! જિનદત ! કહું તુજજ અ. ૮

પાદ શૃંગાલિયે મુજ લખ્યારે, જર્જર શિર કર્યું કાક;

તોડીં માંસ લક્ષણુ કરેરે, પૂર્વ કર્મ પરિપાક. સ. ૯

૧ પીતા. ૨ નિકલ્યો. ૩ પૂર્ણ-ધણુ. ૪ પાંસે. ૫ તરસ્યો. ૬.

વહે-નિકલે. ૭ પડ્યો. ૮ પૂર્વે બાંધેલ. ૯ છેડો-આરો ન આવે. ૧૦ ચોર.

શુ' કરું? શેઠ! દયાનિધિરે, તું કરે જગઉપકાર;
 ધર્મિ ધની સતપુરૂષ તુંરે, ત્રપિત થયો હું અપાર. સ. ૧૦
 માશું હું જલપાનનેરે, પણ નરપતિ લય ધાર;
 નાવે કોઈ મુજ હકડોરે, તિણે કરું અતિય પુકાર. સ. ૧૧
 ॥ યતઃ ॥

यस्य चित्तं द्रवीभूतं, कृपया सर्वदोहिषु ।

तस्य ज्ञानं च मोक्षं च, किं जगदभस्मचीवरैः ॥ ११ ॥

પિવંતિ નયઃ સ્વયમેવ નાંભ; સ્વાદંતિ ન સ્વાદુફલાનિ વૃક્ષાઃ ।
 પયોદ કિં સ્વં વિલસતિ શસ્પં, પરાપકારાય સતાં વિભૂતયઃ ॥૨॥

ખહુધા^૧ દીન વચન ચવે^૨રે, કણ્ણાજક તસ બોલ;
 સાંભળી શેઠ કહે ઇચ્છુંરે, મધુર વચન ^૩નિર્મોલ. સ. ૧૨
 રે! તરકર મુજ ગુરૂતણીરે, ^૪દ્વાદશ વર્ષની સેવ;
 કરતાં તંત્ર મહા લહ્યોરે, આજ કહું તુજ લેવ. સ. ૧૩
 તુજ અર્થે જલ લેહવારે, બાઈ તો વિસ્મૃત થાય;
 ક્યાંથી મિલે ફરી એહવોરે, ?તેણે કહો કેમ જવાય? સ. ૧૪
 ચોર પૂછે તે મંત્રથીરે, શુ ફલ હોવે તામ ?
 શેઠ કહે મુખ સર્વનેરે, સારે વંછિત કામ. સ. ૧૫
 ધન અર્થાને ધન દિયેરે, રાજ્યાધિને રાજ;
 પુત્ર પ્રિયા મુખ મેલવેરે, યશ જગમે અતિ ^૫ભ્રાજ. સ. ૧૬
 કિં ખહુના મન ^૬અક્ષનેરે, અર્પે જે અલિરામ;
 'પદપંચ' પદ પર્મનેરે, સ્વર્ગ દિયે મુખ ઠામ. સ. ૧૭
 ચોર લણે જલ જ્યાં લગેરે, લાવો ત્યાં લગિ મંત્ર;
^૭યોપણ કરશુ મુજ કહોરે, શીઘ્ર લાવો જલ અત્ર. સ. ૧૮
 'અસ્તુ' કહિ તમ શીખવ્યોરે, મંત્રરાજ 'પદપંચ';
 મમરણ કર કહિ ચાલિયોરે, શેઠે ન કરિ ^૮ખલ ખંચ. સ. ૧૯

૧ ધણી રીને. ૨ કહે ૩ મહા અમુલ્ય. ૪ બાજ. ૫ ખડુ
 જોભાવમાન. ૬ હટિય. ૭ ઉચ્ચાગું. ૮ અડો. ૯ ભવે. ૧૦ દીસ.

જ્ઞાનરવી કહ્યો હાલ એરે, પવિત પચીશમી સાર;
એવા જે ઉપકારનેરે; કરે તમ ધન ! અવતાર ! સ. ૨૦

દોહા.

ધ્યાન ધરે નવકાન્તુ, શેઠ વચન પરમાણુ;
શુભ પરિણામ ઉપને, સ્વર્ગમુધર્મ જાણુ. ૧
ઉપયોગે 'અવિલોકિયું', ઉપકૃતિ શેઠ અમાપ;
'અયઃથી જ્યું' સોવન કરે, પારસ પ્રતાપ. ૨
જ્ઞાને દેખી હરખિયો, ઈણુ સમયે જલ દેય;
આખ્યો જળ જિનહત્તણ, 'મૃતક રૂપ નિરખેય. ૩
મન ચિંત્યું મહોમત્રનું, ધરિયું હોશે ધ્યાન;
તો 'સદ્ગતિ પાખ્યો હશે, શ્રી જિન વચન પ્રમાણ. ૪
શેઠ તિહાંથી આવિયા, શુરજિનચંદ નમંત;
શુર મુખ લઈ ઉપવાસને, ભાખ્યો ચોર વૃતંત. ૫

॥ ચતઃ ॥

મહાનુભાવસંસર્ગઃ કસ્યોન્નતેર્ન કારણં । ?

ગંગાપ્રવિષ્ટરથ્યામ્બુ, ત્રિદશૈરપિ વંચતે ॥ ૧ ॥

શુર સમિપ ઉદ્ધાસથી, નિશ્ચલ ધ્યાન ધરંત;
ઈણુ અવમર નૃપ^૧હેરિકા, જઇ નૃપને ભાવંત. ૬

દોહા ૨૬ મી.

(“ લાલ પીઆરીનો સાહિબો રે ” એ દેશી.)

હાંરે હાંરે રાયનારે. 'ચરનર નરસાયે રાખ્યા હુતારે;

ચોર 'પ્રવરતિ જાણુ નિમિત્ત હો લાલ.

તે દોડી આવી કહે ભૂપનેરે, એ જિનહત મહા 'અપવિત.

હો લાલ. ૧

૧ જોયુ. ૨ લોટ. ૩ પ્રાણુ રહિત-એથા. ૪ સારી ગતિ. ૫ રાજ પુત્ર. ૬ નરી જુની ખમર લાવનારો પુત્ર ૭ રીતિ. ૮ ખરાબ.

સાંભલો શ્રી ગુરુ દેશનારે, લહો જિમ સાધ્ય સિદ્ધિ અનુકૂલ.
હો લાલ.

ભક્તિ નવધા પાંક્તિ ધર્મનીરે, દશધા શ્રવણ એ તેહનુ મૂલ.
હો લા. સાં. ૨

હારે હારે સાંભલોરે ચોરથી ^૧ગોષ્ઠી કરતો કરતો દેખિયોરે;
જલ લેવા પણ તિમ હો લાલ.

તસ્કરમાટે તો જાણિયોરે ^૨પશ્યતહર ^૩સહાયક ઇમ.
હો લા. સાં. ૩

હારે હારે ભૂપતિરે, નિસુણી વાતને ^૪તતક્ષણ કોપિયોરે,
^૫દ્રોહી રાજ્યતણો પ્રત્યક્ષ. હો લાલ.

એની ^૬સનિધિમે દ્રવ્ય હોયથરે, ચોર તણો એ જાણો લક્ષ.
હો લા. સાં. ૪

હારે કરે હુકમ તેરે, લો ^૭મુલટો ^૮અહો જાઇનેરે;
જિનહતને ઇણ વાર. હો લાલ.

ધર લૂટો વલિ ^૯કૂટો એહનરે, મુણિને ધાયા લટ તિણવાર.
હો લાલ. સાં. ૫

હારે હારે દેવતારે, ^{૧૦}આસન કપથી અવધે દેખતોરે,
^{૧૧}પર્મ ધર્મના દાતા મુજ હો લાલ;

ક્ષણ પણ મુજ મનથી નવિ વીસરેરે, દેવગુરુપરે માહરે પૂજ.
હો લાલ. સાં. ૬

હારે હારે ચિંતવેરે, એક અર્ધ પદદાયક ગુરુતણોરે;
નવિ જાણે જે નર ઉપકાર હો લા.

મહા પાપી ગુણલોપી તે કહોરે, ધર્મગુરુ ન ગણે જે ગમાર.
હો લા. સાં. ૭

૧ વાગમીત ૨ ચોર. ૩ સર્વ ગીતે મદદનો આપનાર. ૪ ઉ-
તાવળો-તેજ વખતે. ૫ દ્રોષી. ૬ પામે. ૭ લડાઈમાં લડનાર પુરુષ.
૮ પકડો-ઝાવો. ૯ મારો. ૧૦ આસનના આસવાવી. ૧૧ ઉત્કૃષ્ટ.

હાંરે એહ શેઠજીરે, મુજ 'નિમિત્તથી મહાકદનેરે;
પામે કિમ ન કરું ? 'પ્રતિકાર હો લા.
ચિંતી આલ્યો તત્ક્ષણ દેવતારે, ધરિને લોહ દંડ રહ્યો 'દાર.
હો લા. સાં. ૮

હાંરે હાંરે આવિયારે, શેઠને ગ્રહવા'ચર નરસાયનારે;
પકડો એહ અન્યાયી આજ હો લા.
કહેતા તેને સન્મુખ ઉઠિનેરે, કહતો કેસરિ જ્યુ' 'ધનગાજ.
હો લા. સાં. ૯

હાંરે તવ બોલતોરે, તરકરદેવ અહો ! નૃપ 'ક્રિકારે;
શું તુમ મરણ તણી થઈ હુંસ. હો લા.
મુજ જીવંતાં શેઠને કોઈ પરેરે, પરિભવ નહિ થાય તિલ 'તુંપ.
હો લા. સાં. ૧૦

હાંરે હાંરે રાયનારે, સેવક પુરૂષ કહે તું એકલોરે;
અમ બહુ તેહમાં આટે લૂણુ હો લા.
થાવા કિમ માંગે મૂરખપણેરે, 'અમ આગલ તું લેખે કુણુ;
હો લા. સાં. ૧૧

હાંરે કહે 'અમર તેરે, હરિત અંકુશ વશ તંમ લીપકેરે;
નાશે વજીથી વલિ 'ગિરિ જેમ. હો લા.
તેજ સખલ પણ પુદ 'તનુ થકીરે, કિમપિ ન થાયે જાણે તેમ.
હો લા. સાં. ૧૨

હાંરે હાંરે ભૂપનારે, સેવક કોપ કરી અતિશય તદારે;
પેસણુ લાગ્યા ધસી તિણુ વાર; હો લા.
દંડ 'અમોઘ થકી કેઈ મારિયારે, કેઈક મૂર્છિત નાઠા તિવાર.
હો લા. સાં. ૧૩

૧ કારણ. ૨ ઉપાય. ૩ પારણ. ૪ સેવક-આકર. ૫ ગર-
'જારવ. ૬ મેવકો. ૭ તિલમાવ. ૮ દેવ. ૯ પર્વત. ૧૦ શરીર. ૧૧
કદાપિ ખાલી ન જાય.

હાંરે કહ્યું ભૂપનરે, મૂક્યા અન્ય સુલટ તેહને વહીરે;
 તિમહિજ કીધું તવ નરસાય; હો લા.
 કુપિત થઈ ^૧ચતુરંગ ^૨દલ બલ લઈરે, આબ્યા સંગ્રામે સજ થાય.
 હો લા. સાં. ૧૪

હાંરે હાંરે ^૩નિર્જસરે, ઉગ્રદંડ દડે નૃપ સૈન્યનોરે,
 મથન કર્યો સહુ બાય ^૪પલાય. હો લા.
^૫મહાવિકરાલ ^૬કરાલ તે દેખિનેરે, નૃપ પણ નાઠો પ્રાણ ખયાય.
 હો લા. સાં. ૧૫

હાંરે કહે સુર તદ્દારે, માર્યા નિશુ નવિ મૂકું તુજ લણીરે,
 પાછળ ધાયો રૂપે ભીમ. હો લા.
 કહે ચોર રાયને શેઠનેરે, શરણુ બાય તો મારણુ નીમ.
 હો લા. સાં. ૧૬

હાંરે ઇમ સાંભલીરે, મરણુ ભયે કર્યું શરણુ તે શેઠતુરે,
 'દક્ષ તું રક્ષ રક્ષ !' કહે રાય. હો લા.
 શેઠ કહે ભય કેહથી ? નૃપ વદેરે, તુમયો દ્વારપાલ દુખદાય.
 હો લા. સાં. ૧૭

હાંરે જિનદત્તશરે, ચિંતે સુજ ઉપમર્ગ નિવારકોરે;
 માયા કરિ કોઈ દેવ સુબળુ. હો લા.
 કહે તેહને ઇમ કરણું નવિ ઘટેરે, એ અમ નરપતિ સુલભતિ બળુ
 હો લા. સાં. ૧૮

હાંરે હાંરે એ કહીરે, સુંદર દાલ રસાલ છત્રીશમીરે;
 કિયો શુદ્ધ મન ઉપકાર ન બાય. હો લા.
 જ્ઞાનરવિ ઇમ કરો ઉપકારનેરે, જયલક્ષ્મી જિમ લહો સદાય.
 હો લા. સાં. ૧૯

દોહા.

- પાઠાંતર^૧ વલિ એહની, કહિયો અપર વૃતંત;
 રાય સહિત લશ્કર ગયું નાશી પુર પેસંત. ૧
- કૌપં કરીને દેવતા, પર્વતપુર પરિભાણ;
 વૈક્રિય કીધો ગગનમેં, ભય પામ્યા તિણુ ઠામ. ૨
- કહે દેવ એ નયરને, કરૂં આજ ચક્રચૂર;
 કે'તો જિનદત્ત શેઠને, નમન કરો જઈ ભૂર. ૩
- રાય નયરજન સૌ મલી, ખામે તુમ અપરાધ;
 એ ભવતિ આશા હુવે, ચાહો કરણુ સમાધ. ૪
- સુણી રાય પરમુખ સહુ, *પયચારી પ્રણમંત;
 મતિહીનમેં મૂરખે, માહું કિયું અત્યંત. ૫
- ક્ષમા કરો કરૂણા ધરો, દો અમ ભવિતદાન;
 ધન્ય ! તુમે કૃત પુન્ય ! તુમ, ગુણ અગણિત નિધાન. ૬

ઢાલ ૨૭ મી.

(દેશી આઠિયાની.)

- પ્રગટ થયો છ દેવ, કરતો શેઠનીં સેવ;
 દૈવ પ્રદક્ષણા એ, કરતો વંદણા એ;
 દેવગુરૂ પ્રણમંત, પાછલથી મતિવંત,
 ગ્રેઠ આગલ જઈ એ, બેઠો થિર ધઈ એ. ૧
- રાય કહે વિપરીત, *વિણુધ બુદ્ધિ વિરહીત,
 દેવગુરૂ તજે એ, ગૃહસ્થ પ્રથમ ભજે એ;
 એ *અપક્રમ કહિવાય, પ્રસિદ્ધ ક્રમ લંઘાય,
 સનાન લોજન યથા એ, કરી દેવગુરૂ તથા એ. ૨
- વંદન કરવું *અયુક્ત, દેવ ભણે એ યુક્ત,

૧ ખીજ રીતે. ૨ પગે ચાલી. ૩ દેવ. ૪ ઉલટું-ક્રમથી જુદું.

૫ ખોટું.

બાહ્ય વિવેકને એ, યોગ્ય અયોગ્યને એ;
 પશુ ધંહ કારણ જોય, શ્રેષ્ઠ મમ ગુરુ હોય,
 પ્રથમ નમન કર્યું એ, 'ચરણે' 'શિર ધર્યું' એ. ૩
 'ભૂપતિ કહોં કહોં કેમ ? પ્રથમ ગુરુ થયોં જેમ,
 તવ દેવે કહ્યું એ, ગતભવ જે થયું એ;
 'નિધારણ મુજ બધુ, 'ઉપકૃતિશુભજલસિંધુ,
 ગુણ કેતા કહું' એ ? પાર નવિ લહું' એ. ૪
 લધુ વય જ્યું જલપાન, કરિ શ્રીફલ તરુ જાન,
 મોટો વાધતો એ, જલ શિર રાખતો એ;
 મોટા પર ઉપકાર, વિસારે ન કિવાર,
 તિમ મુજ ચોરને એ, ધર્મે જોડને એ. ૫
 દેવતણી ગતિ લાધ, ચોર થકી થયોં સાધ,
 પ્રથમ તેણે નમ્યો એ, પાપ પ્રગટ વમ્યો એ;
 શેઠ ભણે સુણ દેવ, મંત્રરાજની સેવ,
 અર્પે સ્વર્ગને એ, વલિ 'અપવર્ગને' એ. ૬
 જિનવર ધર્મનો યોગ, શુભ લક્ષ્મી સંયોગ,
 સંગતિ સાધુની એ હરત ઉપાધિને એ;
 વિદ્વજનની 'ગુણ, પદ્મતા વચનની પુષ્પી,
 સત્કીય કુશલતા એ, સદ્ગુરુ શોભતા એ. ૭
 ધરણ કમલની સેવ, પાત્રદાનની ટેવ;
 નિર્મલ મતિ ગતિ એ, ભાગ્યભલી અતિ એ;
 પામે પુન્ય પ્રતાપ, સુર શિવ સુખ 'અમાપ,
 પામ્યો તું સહિ એ, દેવપણું લહિ એ. ૮
 દેવ તદા ભરભક્તિ, અનુપમ જેહની શક્તિ,
 પૂજા પુષ્પથી એ, પરસંસ્યો અતિ એ;

૧. પગ. ૨ મસ્તક. ૩ રાજ. ૪ કારણ વિના. ૫ ઉપકાર. ૬
 મોક્ષ. ૭ ગોષ્ઠી-વાતચીત. ૮ અણુતોલ્યો-ગણો.

એ સરવે પ્રત્યક્ષ, દેખિ ધર્મનો લક્ષ,
 વિસ્મય નૃપ લહો એ, મુખથી ઇમ કહો એ. ૯
 અહો ! મહિમા જીવે ધર્મ, મુર નર વશ હોય ધર્મ,
 દાસપણું કરે એ, આણા શિર ધરે એ;
 હાર લતા હોય નાગ, વિપ પણુ અમૃત લાગ,
 શત્રુ નિત્રતા એ, અગ્નિ જલ યથા એ. ૧૦
 સમુદ્ર તે 'ગોપ્પદ પ્રાય, કેસરિ હરિણજ થાય,
 રૂદિવૃદ્ધિ લહે એ, 'ભુવનગુરુ કહે એ;
 યાવત સાસ્વત મુખ, ધર્મ થકી ગત દુઃખ,
 થાય પ્રગટપણે એ, નરપતિ ઇમ લણુ એ. ૧૧
 ઇમ ચિંતી વૈરાગ્ય, પામિ ધર્મનો લાગ,
 આરિત્ર મોહનો એ, ઉપશમ તેહનો એ;
 નિજપદ થાપી પુત્ર, રાજા સચિવ સંયુત,
 જિનહતજી વલિ એ, દિક્ષા નિર્મલો એ. ૧૨
 લિયે કરી ચિત શોધ, બીજા પણુ બહુ બોધ,
 ગુરુ જિનચંદ કને એ, મુનિ નિર્મલ મને એ;
 'નતિશ્રુતી કરી કેવ, મુનિ દર્શન તતજેવ,
 નિજ 'નાકે ગયો એ, માને ધન્ય થયો એ. ૧૩
 ત્રણે મુનીશ્વર સાર, પ્રમાદ દોષ નિવાર,
 અનસન આરાધતા એ, સ્વર્ગને સાધતા એ;
 સત્યાવીશમી ઢાલ, જ્ઞાનરવિ ઉજમાલ,
 ગોતમ ગણિ કહો એ, લવિજન સર્વહિ એ. ૧૪.

દોહા.

એહ સર્વમે દેખિયું, પ્રતક્ષ મહિમા ધર્મ;
 ગૃહસ્થ ધર્મ અંગીકર્યું, સાચો સમકિત મર્મ. ૧

થિરતા અરિહંત ધર્મમે, તિણુ દિનથી થઈ મુજન; ૧
 મુણે સુંદરી ! માહેરી, સમકિત દહતા મુજન. ૨
 ભણે ભામિની સ્વામિણ, તુમે કહું સહુ સાચ; ૩
 એવા નિમિત મિલ્યા થકી, થાય સુદહતા વાચ. ૪
 કામિની કુંદલતા ^૧લધુ, કહે ન રૂએ મુજ વાત; ૫
 સર્વ ^૨અલીક કહું તુમે, ભણે એમ સાક્ષાત. ૬
 રાજા ચોર સચીવ મુણી, કુંદલતાના બોલ; ૭
 કુપિત થયા મનમે ઘણા, અહો એ નિપટ નિટોલ. ૮
 સર્વ વૃત્તાંત અત્યક્ષ એ, દેખ્યું તિમ સહુ લોક; ૯
 ભણે પ્રગટપણે, ભણે, કુંદલતા તેહ ફાક. ૧૦

ઢાલ ૨૮ મી.

(“ લોહારણુ બયો દીકરો લોહારીરે. ” એ દેશી.)

અસમજસ એ બોલતી, મુણે પ્રાણી લાલ; ૧
 દિયું ^૧શિક્ષા ખરલાત, અતિગુણુ ખાણી લાલ. ૨
 નૃપ ચિંતે કેલું કહે, સુ. દુષ્ટ એ બુઢી વાત. ૩
 પ્રથમ કથા શેઠે કહી, સુ. નિજસમકિત થિરકાર; ૪
 મિત્રસિરીને શેઠણ, સુ. કહે હવે કહો તુમ સાર. ૫
 મિથ્યા મત વામી કરી, સુ. કિમ સમકિત તુમચિત; ૬
 થયું નિશ્ચલ તેનું કહો, સુ. કારણુ જેહ પવિત. ૭
 શેઠ રાય પ્રમુખા મુણે, સુ. કરિ ઈક ચિત વિશેષ; ૮
 મિત્રસિરી ભાણે લલી, સુ. ^૨મનહર માગધ દેશ. ૯
 નયર રાજગૃહ ^૩ભૂતલે, સુ. ^૪મુરપુર ^૫સમ શોભત; ૧૦
 સમરશૂર ^૬નરપતિ તિહાં, સુ. નામ યથાર્થ વિખ્યાત. ૧૧
 કનકમાલો ગુણુ માલિકા, સુ. ^૭પટમહિષી મહિપાલ; ૧૨
^{૧૦}તત્ર શેઠ નિવસે ગુણી, સુ. વપલદાસ સુકુમાલ. ૧૩

૧ નાની સી. ૨ અસત્ય. ૩ દંડ. ૪ સારો-ગોભા યુક્ત. ૫
 પૃથ્વી, ૬ દેવનગર. ૭ સદશ ૮ રાજ્ય. ૯ પટરાણી ૧૦ તિહાં.

પરમાર્હત ધર્મી ધની, સુ. પાત્ર ત્યાગ ગુણ રાગઃ અ.
 શાસ્ત્રબોધ રણ્યોધને, સુ. પરિજન સહ ધન લાગ. અ. ૭
 પુરૂષ પંચ લક્ષણ કરી સુ. લક્ષિત તેની નાર; અ.
 સમકિતવ્રતધારી જિકા, સુ. ગુલ લક્ષણ ધરનાર. અ. ૮
 રહા તુષ્ટ અનુકૂલતા, સુ. ભર્તૌથી મતિ દક્ષ; અ.
 સાધની લક્ષણ કૌશલા, સુ. જાણે કલાનો લક્ષ. અ. ૯
 જિનહતા નામે ભલી, સુ. ધન ધર્મે ^૧ભરપૂર; અ.
 વધ્યા કર્મ વશે કરી, સુ. સુત ^૨વિરહિત હુખ પૂર. અ. ૧૦
 કરે બહુ ઉપચાર તે, સુ. પણ વાંછિત નવિ થાય; અ.
 ઇકદિન જિનહતા કહે, સુ. પતિને અવસર પાય. અ. ૧૧
^૩અંજલિ કરિ, મુણે સ્વામિજી, સુ. નયન વિના ^૪તતુ જેમ; અ.
 હૃદય જ્ઞાન શૂન્યે યથા, સુ. ^૫નિશિપતિ વિણ નિશિ તેમ. ૧૨
^૬નાગ મહે, ^૭જલરૂહ જલે, સુ. શબ્દ જ્ઞાન વિણ વાણ; અ.
 સરવર હંસ ^૮મિથુન વિના, સુ. પંડિત વિણ પર્યંત જાણ. અ.
^૯શ્યામા શીલ રહિત જસી, સુ. ^{૧૦}જવવિણ જેમ તુરંગ; અ.
 નયર યથા નરપતિ વિના, સુ. સત વિણ ધર્મ ઉતંગ. અ. ૧૪
 તિમ કુલ સતપુત્રે કરી, સુ. રહિત નવી શોભંત; અ.
^{૧૧}પ્રાદુર્ભુક અતિથી તણે, સુ. નહિ આગમન હવંત. અ. ૧૫
^{૧૨}સંતતિ તતિ વૃદ્ધિ થવા, સુ. કન્યા પરણે અન્ય; અ.
 ચાલે જેમ પરપરા, સુ. જસ સુત તેહિજ ધન્ય. અ. ૧૬
^{૧૩}શર્વરી દીપક ચંદ્રમા, સુ. દિન દીપક દિનરાજ, અ.
 ત્રિભુવન દીપક ધર્મ છે, સુ. કુલદીપક સુત સાજ. અ. ૧૭
 સંસારે સ્થિત જીવને, સુ. ભૂમી તીન વિશ્રામ; અ.
^{૧૪}અપેત્ય ^{૧૫}કલત્ર સતસંગતિ, સુ. નીતિ નિપુણ કહે આમ. અ.

૧ પૂર્ણ. ૨ ગહિત-વિના. ૩ બે હાથનું બોડવું ૪ શરીર. ૫
 ચદ્ર. ૬ હસ્તી ૭ કમળ ૮ યુગન. ૯ સ્ત્રી. ૧૦ વેગ ૧૧ પ્રાદુર્ભુ. ૧૨
 સંતાન પરપરા ૧૩ રાત્રિ ૧૪. પુન. ૧૫ સ્ત્રી.

દાલ એ અઠાવીશમી, સુ. મિત્રસિરી કહે વાત; અ.
જ્ઞાન રવિ શ્રોતા સર્વિ, સુ. સુણે આગલ અવદાત. અ. ૧૯

દોહા.

જિનહત્તા વાયક સુણી, શેઠ વહે તિણવાર;
તનુ ઇકે 'કવલ' કૃતાંતનો, ઇચ્છા દોષ અપાર. ૧
મુધા મૂર્ખ સંસારમે, હુણ્ધ વિષય વિષમાંહિ;
ઈકે પરલવ બહુ દુખ લહે, નહિ સુખ તેહને કયાંહિ. ૨
વલિ વનિતે ! વય માહરી, 'દ્વાપત્ર' વર્ષ પ્રમાણ;
તિણથી કરવું ધર્મને, જેહ મહા સુખ ખાણ. ૩
હાસ્ય યોગ્ય વલિ લોકમે, કરતાં અન્ય વિવાહ;
લણે ભામિની વિષયને, અર્થે તો હોય નાહ' ! ૪
વૃદ્ધિ થવા સંતાનની, કરતાં નહિ કંઈ દોષ;
'પ્રતિપત્ત' મહુ આશહે, તવ પામી સંતોષ. ૫
તિણહિજ નગરે તસ પિતા, જિનહત તિમ તસ માત;
ખંધુસિરી નામે અછે, 'લગિની' કનકસિરી થાત. ૬

દાલ ૨૯ મી.

(“ કંત તમાકું પરિહરે ” એ દેશી.)

નિજપતિ અર્થે ચાચતી, લગિની માત સમીવ, મેરે લાલ.
અન ધન વસ્ત્ર ભૂષણ ઘણા, પણ સુત વિષુ દુઃખ અતીવ. મે. ૧
સયણ સનેહી સાંભલો, મિત્રસિરી કહે વાત; મે.
સાંભલતાં સુખ સંપન્ને, સમકિત જિમ ચિરથાત. મે. સ. ૨
જિનહત્તા કહે જનકને, લોજન કાલ વિહાય; મે.
નવિ આવું હું ઘર લણી, કરશું ધર્મ સદાય. મે. સ. ૩

૧ કોલિઓ. ૨ કાળનો. ૩ ખર વર્ષ. ૪ નાચ. ૫ અંગીકાર.

૬ બહેન.

સોંપું સવિ ઘર સાર તે, કનક સિરીને હાથ; મે.
 શપથ કરી કહું તુમ લણી, નવિ કરે કપટ તુમ સાથ. સા. ૪
 હું નિરવિધને સાધમું, દેવ ગુરુવર સેવ; મે.
 પિતરે પણ માન્યું તદા, લમ કર્યું તતજેવ મે. સ. ૫
 ગુલ ગુહુતે પરણ્યો વધૂ, મુખ વિલસે ઘર આય; મે.
 જિનદત્તા જિન ધર્મને, આરાધે મુખદાય. મે. સ. ૬
 ઇક દિન કનક સિરી હવે, આંવી પિતરને ગેહ; મે.
 પૂછી કિમ મુખણી અછે? કે નહિ? તવ કહે તેહ. મે. સ. ૭
 કૂટ^૧ કરી પરચંચને, કપટ કુટિ મતિ ધીઠ; મે.
 શું પૂછો મુખ વારતા! પતિ મુખ કદિય ન દીઠ. મે. સ. ૮
 વયણ નયણ જોડે નહીં, પ્રીતિજનક મુજ સાથ; મે.
 બહિન સ^૨પત્ની કર્યો, સર્વ પ્રકારે હાથ. મે. સ. ૯
 ધર્મમિશે અંત્ય ઘર વિષે, રમણ કરે નિશિદીહ; મે.
 દ^૩પતિ લોજન કારણે, આવે મુજ ઘર તેહ. મે. સ. ૧૦
 એકાકી ઘરમે^૪ રહું, ન લહું રતિસણ એક; મે.
 ક્ષીણ ગાત્ર માડું થયું, પણ રાખું મુજ ટેક. મે. સ. ૧૧
 શિર મુંડન કરિ પૂછવું, વાર તિથી અકચથ; મે.
 શોક્ય શાલ જાપર દઈ, વિણસાઠયો મુજ અથ. મે. સ. ૧૨
 અવિચારિત કરી કામને, પુત્રી દુખ સનમુખ; મે.
 જોડી પૂછો મુખને, સ્વપ્ને પણ નહિ મુખ. મે. સ. ૧૩
 માયા જલ ભરિ નેત્રમે, કનકસિરી નિજ માત; મે.
 ભરમે ભરમાવી ઘણું, ભંભેરી અકુલાત. મે. સ. ૧૪

॥ ચતઃ ॥

કવયઃ કિં ન પશ્યંતિ ? કિં ન કુર્વંતિ યોગિનઃ ?

મથપાઃ કિં ન જલ્પંતિ ? કિં ન કુર્વંતિ યોપિતઃ ॥૧॥

પણ પુત્રી ! તુજ પતિ તણા, કેવો તવ પરિ પ્રેમ ? મે.

નિજ ગુણે રંજિત પિયુ વસ કર્યો, જિનદત્તા છતાં નહિ હેમ.

૧ ખોટો-ગુડો. ૨ શોક્ય. ૩ રાતદિવસ. ૪ અર્થ.

ખંધુસિરી ચિંતે મને, રતિરૂપા સમ એહ; મે.
 પરિહરિ પુત્રી માહરી, ^૧જરસા જર્જર દેહ. મે. સ. ૧૬
 વૃદ્ધ વિરૂપા સેવતો, ધિક ધિક એહ વૃષદત્ત; મે.
 અનુચિત ઉચિત બાણે નહિ, કામિ લબ્ધ વિરહિત મે. સ.
 કલા કુશલ ^૨વિકલિત કરે, પંડિત જન પાણુ તેમ; મે.
 ધીરને વહી અધીરતા, કરે ^૩મકગ્ધવજ એમ. મે. સ. ૧૮

॥ ચતઃ ॥

કામી ન લજ્જતિ ન પશ્યતિ ન શૃણોતિ,
 નોપેક્ષતિ ગુરુજનં પરં વા;
 ગચ્છાગ્રતઃ કમલપત્રવિગાલનેત્રે,
 વિદ્યાટવી પ્રતિદિશા મમ રાજમાર્ગઃ ॥

ઉન્મારગતું દ્વાર એ, નરક ^૪સૌપાન સમાન; મે.
 સ્વર્ગ ^૫અર્ગલા આપદા, ધામ ^૬અનંગ અસમાન. મે. સ. ૧૯
 કિં ખહુના ખંધુસિરી, કહે સુણુ પુત્રી જેમ; મે
 જિનદત્તા પાપીષ્ઠ તે, મરશે કરશું તેમ. મે. સ. ૨૦
 તુજ સુખ થાશે તિમ કરું, જ્ઞાન રવિ કહિ ઢાલ; મે.
 સુદર એશુણુત્રીશતી, ખલ ખર જ્યુ અસરાલ મે. સ. ૨૧

દોહા.

કનકસિરી હરખિત હુંધ, શોકચતું બાશે શાલ;
 સર્વ સ્વતંત્ર પણે પછી, વિલશું સુખ વિશાલ. ૧
 દુષ્ટજ ચિંતે દુષ્ટતા, પરની પણુ નિજ થાય;
 દુઘપાત્ર દેખે બિલી, ^૭યદિ નવિ દેખાય. ૨
 દુરિત દરી કપટે ભરી, કનકમિરી સંતોષ;
 ઉપભાવી જનની તિણે, મૂકી નિજ ઘર બેસ. ૩

૧ વૃદ્ધાનસ્થાવરે. ૨ વિદ્યુલ-ગાડો. ૩ કામદેવ. ૪ નીસરણી.
 ૫ ભુગય. ૬ કામદેવ. ૭ લાકડી. ૮ પાપની શુદ્ધા.

વૈરભાવ ધારે મને, તિણ દિનથી તસ માત;
 ધર્મિણી જિનદત્તા તણી, પાપિણી ચિંતે ઘાત. ૪
 વિરથે વિવિધ ઉપાયને, પણ નહિ આયો દાય;
 ઇણ અવસર કાપાલિકો, જોગીસર તિહાં આય. ૫
 'ભૂતિલાલ અવધૂત તે, દીશ'તો ચમદૂત;
 અસ્થિ વિભૂષિત તનુ કરી, જટાભૂટ જિમ ભૂત. ૬

ઢાલ ૩૦ મી.

(“ નાહનો નાહલોરે ” એ દશી.)

ડમરૂ ત્રિશૂલ ધાર્યો કરેરે, રોદ્ર મૂર્તિ અતિ ભસ;
 માનનિનુ' મન માનિયુરે, મહતાડ'બર દેખિનેરે—
 દિલ ઉલસિત થયું તાસ. માનનિ. ૧
 બ'ધુસિરી ચિંતે અહોરે, કેખ્યા જોગીં અનેક મા.
 મહિમા એહવોં ન કેહનોરે, એ સહુથી અતિરેક. મા. ૨
 કામ સમારેએ માહરૂરે, નિશ્ચય નિજમન કીધ; મા.
 વિવિધ સરસ રસવતિ ભલીરે, અતિ આદરથી દીધ. મા. ૩
 કારજ નિજ પ્રિય પ્રાણિનેરે, વલી પદારથ પિય; મા.
 'વત્સ ક્ષીરક્ષય દેખિનેરે, માત તજે નિજકીય. મા. ૪

॥ ચત્તઃ ॥

કાર્યાર્થી મજતે લોકં, ન કચિત્કસ્યચિત્પ્રિયઃ ॥

વત્સઃ ક્ષીરક્ષયં દૃષ્ટ્વા, સ્વયં ત્વજતિ માતરં ॥ ૧ ॥

ગરજ 'અધિલ જગ જન ઘણારે, બોલત કરત નિહાર; મા.
 બિન ગરજે બોલે નહિરે, ગિરવરહૂકો મોર. મા. ૫
 આપોં લિહાં ભણે લામિનીરે, 'અનુદિન આવળોં આપ; મા.
 લિહા કારણ મુજ ઘરેરે, એમ કર્યો 'આલાપ. મા. ૬

તે પણ નિતનિત આવતોરે, ^૧આહાર દિયે હરખેણુ; મા. ૭
 ભક્તિ ભલી તસ દેખિનેરે, મનમાં ચિંતવ્યું તેણુ. મા. ૭
 દીસે કોઈ કારણ ખડુંરે, અર્થેયા એવી ન ભક્તિ; મા. ૮
 જો એ કહે મુજ કામનેરે, કરિ આપું નિજ શક્તિ. મા. ૮
 જન્મદાતા ઉપકારનોરે, કરતા દાતા જ્ઞાન; મા. ૯
 અનદાતા ત્રાતા ભયેરે, પંચ પિતા સમ જણુ. મા. ૯

॥ ચતઃ ॥

જનેતા ચોપનેતા ચ, યસ્તુ વિદ્યાં પ્રયચ્છતિ ।

અન્નદાતા મયત્રાતા, પંચૈતે પિતરઃ સ્મૃતાઃ ॥ ૧ ॥

રાજપત્ની મિત્રપત્ની ગુરુપત્ની તથૈવ ચ;

પત્નીમાતા સ્વમાતા ચ, પંચૈતે માતરઃ સ્મૃતાઃ ॥ ૨ ॥

કહો, માઈ ! જોગી કહેરે, મુજ લાયક કોઈ કામ; મા. ૧૦
^૧શુદ્ધ સિંધ મહાસિદ્ધિથીરે, કહું વાંછિત ^૨વિષુ દામ. મા. ૧૦
 ખંધુસિરી ^૩ફટતી કહોરે, નિજ પુત્રી વરતાંત; મા. ૧૧
 જિનદાતા સુતા શોક્યનેરે, હણવાથી મુખ થાત. મા. ૧૧
 તિમ કરો જેમ મુજ પુત્રીનોરે, ^૪વિપમ વિમ્ન વિલાય; મા. ૧૨
 યોગી કહે ધરો ધૈર્યનેરે, કામ કરું ચિતલાય. મા. ૧૨
 હવ મારણુ શંકા નહોરે, મુજ મનમાં તિલભાત; મા. ૧૩
 કૃષ્ણ ચતુર્દશી જવ હુવેરે, પ્રેત ^૫નિકેતને રાત. મા. ૧૩
 વિદ્યાદેવી સાધશું રે, તેથી તેહનો નાશ; મા. ૧૪
 કરશું—નહિ તો હું પામશું રે, હુત ^૬ભુકમાંહિ વિનાશ. મા. ૧૪
 એમ પ્રતિજ્ઞા આકરી રે, સા મુષ્ટિ પામિ સંતોષ; મા. ૧૫
 સૈલદાવી યોગી જયો રે, કરતો પાપનેા પોષ. મા. ૧૫
 ઇચ્છિત દિન અજ આવિયો રે, સામગ્રી લઈ હાય; મા. ૧૬
 પ્રેત વને આવ્યો વહીરે, લાર્યો ^૭મૃતક ઇક સાથ. મા. ૧૬

૧ અન્નપાન. ૨ શુદ્ધ દિધિવ. ૩ વિના પૈસે. ૪ રૂદન કરતી.

૫ હુઃખદાઇ. ૬ રમશાનમૂર્ખિ. ૭ અમિ. ૮ મુલક.

ખડગ દિયો શબ હાથમે રે, મંડલમાંહિ બહીંક; મા. ૧૭
 પૂજોપકરણે પૂજિને રે, શબને રાખી હેઠ. મા.
 ત્રીશમો કહી સોહામણી રે, જ્ઞાન રવિ ઇહ ઢાલ; મા. ૧૮
 પાપકર્મ કોઈ મત કરો રે, જોથી બહુ જન્મલ. મા.

દોહા.

અમિકુંડ કરિ મોતકો, હોમે વસ્તુ અનેક;
 જપ માલા લઈ મંત્રનો, જપ કરે ગ્રહિ ટેક. ૧
 વિદ્યા નામ વૈતાલિકા, કીધું તસ ^૧આહવાન;
 યુધ્ધ નિકર ^૨પાસે કર્યો, મુદ્રામંડલ ધ્યાન. ૨
^૩કલિપય મંત્ર જપ્યા તિણે, મંત્રશક્તિ અદ્ભૂત;
 આકર્ષી જિમ દેવતા, સૂચિ^૪તંતુ અનુસૂત. ૩
^૫ઝટિતિ મૃતક શરીરમે, કરિ ^૬સંક્રમ તતખેવ;
 વૈતાલી વિદ્યા પ્રગટ, થઈ ઈમ વચન કહેવ. ૪
 લો ! કાપાલિક યોગિ ! તું, ^૭દેહી મુજ આદેશ;
 કઈં કાર્ય તારું અવલ, મુણિ થયો હર્ષ વિશેષ. ૫
 મહામાયે ! રહિ જિણ ધરે, કનકસિરીની ચોક;
 જિનહતા મારો જઈ, થાયે વાંછિત ચોક.

ઢાલ ૩૧ મી.

(“ એહયો દુપમ દુપમ આરોજ પંચમે ” એ દર્શી.)
 તહત વચન કરિ દેવી તદા, કર ^૧નિશિત ધરી કરવાલ હો
 રવામીજ;
 અતિ ક્રોધ ^૨હુતાશન કલકલી, મૂકે ^૩લૈરવ શબ્દ ^૪કરાલ
 હો સ્વા. ૧

૧ બોલાવવાનું. ૨ સમુદાય. ૩ કેટલાક. ૪ શોષમાં દોરાનીપરે.
 ૫ જલદી. ૬ પ્રવેશ. ૭ આપ-દે. ૮ તીક્ષણ. ૯ અગ્નિ. ૧૦ અતિ
 બિહામણો. ૧૧ આકરો.

હું જાણિકારી હો, શ્રી જિનવર ધર્મની;—મહિમા જાસ અપાર
હો સ્વા.

^૧અનૈકાંતિક લક્ષણુ ગુણુનિધિ, ^૨એકાંતિક ન લહે તસ પાર
હો. સ્વા. હું. ૨

સા વિદ્યાદેવી, જ્યાં જિનદત્તા, રત્તા જિનવયણુ અત્યંતહો; સ્વા.
થઈ નિશ્ચલ ^૩ચિત્તા જિનમતે, ^૪ધત્તા ધ્યાન પ્રભુસું એકંત
હો. સ્વા. હું. ૩

દેવી આવી તિહાં મારણુ ભણી, દેખોં ધર્મમે' દૃઢમતિ તાસ હો;
કોપ અનલ શીતલ થયો દેવીનો, અહો ! ધર્મિણી ધર્મની
રાશ હો. સ્વામી. હું. ૪

^૫અસમર્થ ^૬અનિષ્ઠકરણુ ભણી, હુંતો શું ? પણુ ^૭સુર
નર ^૮ઈંદ્ર હો. સ્વા.

ઉલટો ભય માનેણુ એહનો, લહો દેવી આનંદ ^{૧૦}અમંદ સ્વા.
પરદક્ષિણુ કરી વૈતાલિ તે, કરિ વંદન વલોં તિણુ ^{૧૧}કાયહો; સ્વા.
કહુ' યોગિને શક્તિ ન માહરી, તસ શક્તિ અપાર દેખાય
હો. સ્વા. હું. ૬

કાપાલિક કહે ^{૧૨}પુનરધિ તુમે, કરો કામ શીઘ્રપણે જાય હો; સ્વા.
એમ બીણુ ત્રીણુ વારે' વલી, આવી કહે મુખથી ન કરાય
હો. સ્વા. હું. ૭

યોગી ચિંતે એ ન કરે જો તેહનો, ધાત તો કરથે મુજ ધાત હો; સ્વા.
કહે મરણુ ભયે' એ જોહુમાં, કરો દુષ્ટા તણુ અતિ ^{૧૩}પાત;
હો. સ્વા. હું. ૮

એમ કહીને ^{૧૪}પ્રેરિત કરી તેહને, આવી કનકસિરી ઘરમાંહી હો; સ્વા.
^{૧૫}શયની એ સૂતી તસ જ્ઞાનથી, જાણી દુષ્ટા કોપ કરેહિ હો.
સ્વા. હું. ૯

૧ સ્વાહા. ૨ એક પક્ષને મદણુ કરનાર. ૩ ચિત્ત. ૪ ધરતી.
૫ શક્તિહીણુ. ૬ ખરાબ. ૭ દેવ. ૮ મનુષ્ય. ૯ ઈંદ્ર. ૧૦ ધરો. ૧૧
કામ. ૧૨ ફરી-બીજવાર. ૧૩ વિનાશ-નાશ. ૧૪ ચાતુરી, ૧૫ સપ્પામાં.

શબ કનેથી અસિ લેઈ કનકલતા, શિર છેતું નિરલીક હો; સ્વા.
રક્ત 'શ્રવિત યોગીને કણુ', બહુ કામ કર્યું મેં કીક હો.

સ્વા. હું. ૧૦

કહું દેવીને જાઓ સુખે હવે, સુષ્ટિ વેતાલી ગઈ નિજ કામ હો, સ્વા.
યોગીએ જઈ બધુસિરી લણી, હણી દુષ્ટા મેં કર્યું કામ હો.

સ્વા. હું. ૧૧

સુષ્ટિ હરખ થકી પુત્રીમહે, જાણે દિયું વધામણી સાર હો; સ્વા.
જઈ જોયું તો છિન્નશિરા પડી, રડતી કરતી પોકાર હો.

સ્વા. હું. ૧૨

મહા પાપિણી સાપિણી સારખી, કાકણી ગઈ રાય હજુર હો; સ્વા.
અહો ! ભૂપતિ ! મમ પુત્રી હણી, શોક્ય શેઠ મિલી પાપ પૂર

હો. સ્વા. હું. ૧૩

એ વાત સુણી નરપતિ થયો, કોપ પરાયણ હંપતિ, દોષ હો. સ્વા.
બાંધો લાવો ગ્રહ સાર લેઈને, ભટ મોકલ્યા, સોપો મોય હો.

સ્વા. હું. ૧૪

તિણુ અવસર 'હંપતિ' ધર્મસ્થળે બેઠા કરતા ધર્મ બ્યાપાર હો; સ્વા.
નૃપ સેવક આચા જે હવે, શાસન સુરી થંભ્યાતે વાર હો.

સ્વા. હું. ૧૫

એહ સાંભલી સર્વ વૃતાંતને, વપલદાસ કહે સુણે નાર હો; નારીજી;
પૂર્વ સંચિત લંઘાય નહિ, લોગબ્યા વિણુ ધણુ સંસાર હો.

ના. હું. ૧૬

ચલે મહાસતી સત્યમેરુ જો, ચલે સુમુદ્ર તજે મર્યાદ હો; ના.
ન ટલે કૃત કર્મજે આપણા, સહે સુર નર પણ અવિવાદ હો.

ના. હું. ૧૭

'સ્થણાયર' દોષ ન તાહરો, દોષ અમહ અદ્યનો હોય હો; ના.
સ્થણાયર રત્ન ભર્યા થકી, લહો 'સાદુર હાથમે' જોય. હો.

ના. હું. ૧૮

જિણુ દેશે કાલ જિણુ મહુતે, જિણુ દિન વૃધિ વલા હાણુ હો. ના.
યશ અપયશ લાલ અલાલ તે, ન ટલે ન ચલે ઇમ જાણુ હો.
ના. હું. ૧૯

॥ યતઃ ॥

યસ્મિન્ દેશે યદા કાલે, યન્મુહૂતે ચ યદિને ।

હાર્નિર્વદ્ધિર્યશોભ, સ્તત્તથા ન તદન્યથા ॥ ૧ ॥

પરસ્પર કરતા ઇમ વાત તે, 'હ'પતિ ગુણમણિરત્ન ભંડાર હો;સ્વા.
હાલ કહી એકત્રીશમી રસભરી, ધર્માધર્મ ચટ'તર સાર હો.
સ્વા. હું. ૨૦

હોહા.

- હ'પતિ વાર્તાલાપને કરતાં ધરતાં ધર્મ;
ઉપજતો ઉપસર્ગ તે, જાણી તેહનો મર્મ. ૧
- 'સાગારી' અનસન કર્યો, વલિ મન ચિત્યું તેમ;
જો સંયમ નવિ આદર્યું, તો એ 'આપદ' એમ. ૨
- ઇમ ચિંતવતાં યુનિ તણો, વેપ લઇ તિણુ ઠાય;
શાસન દેવી આપિયો, પહિયો હ'પતિ આય. ૩
- ભાવથી પડી'વજ્યો તિણે, સંયમ સમ સુખ'કંઠ;
તિણુહિજ ઠામ 'સમાધિથી, રહિયાં અતિ આનંદ. ૪
- એહવે શાસન દેવિ તે, કાપાલિક પુરમાંહિ;
લાવી શંરીરે 'સંક્રમી, યોગી મુખે કહે ત્યાંહિ. ૫
- અહો ! નયરજન ! સાંભળો, જિનદત્તા નિકલંક;
ધર્માસક્ત મહા સતી, ઇમ જાણો નિઃશંક. ૬

૧ સ્ત્રી ભરયાર. ૨ જ્ઞાતરો. ૩ આગાર સહિત-ઉપવર્ગિત ત્યાં
લગલુગ. ૪ ચારે આધારનો ત્યાગ ૫ હુન્ન-સંકટ. ૬ અગીકાર
કર્યો. ૭ મૃગ. ૮ સમતાભાવે. ૯ પેહી-પ્રવેશ કીરો.

રાખ કનેથી અસિ લેઈ કનકલતા, શિર છેતું નિરણીક હો; સ્વા.
રક્ત 'શ્રવિત યોગીને કણુ', બહુ કામ કર્યું મેં ઠીક હો.

સ્વા. હું. ૧૦

કહું દેવીને જાઓ સુખે હવે, સુણિ વેતાલી ગઈ નિજ ઠામ હો; સ્વા.
યોગીએ જઈ બંધુસિરી લણી, હણી દુષ્ટા મેં કર્યું કામ હો.

સ્વા. હું. ૧૧

સુણિ હરખ થકી પુત્રીઅણે, જાણે કિયું વધામણી સાર હો; સ્વા.
જઈ જોયું તો છિત્તશિરા પડી, રહતી કરતી પોકાર હો.

સ્વા. હું. ૧૨

મહા પાપિણી સાપિણી સારખી, ઠાકણી ગઈ રાય હજુર હો; સ્વા.
અહો ! ભૂપતિ ! મમ પુત્રી હણી, શોક્ય શેઠ મિલી પાપ પૂર

હો. સ્વા. હું. ૧૩

એ વાત સુણી નરપતિ થયો, કોપ પરાયણ હંપતિ, દોય હો. સ્વા.
ખાંધો લાયો અહ સાર લેઈને, ભટ મોકળ્યા, સોપો મોય હો.

સ્વા. હું. ૧૪

તિણ અવસર 'હંપતિ' ધર્મસ્થળે બેઠા કરતા ધર્મ વ્યાપાર હો; સ્વા.
નૃપ સેવક આયા જે હવે, શાસન સુરી થંબ્યા તે વાર હો.

સ્વા. હું. ૧૫

એહ સાંભલી સર્વ વૃતાંતને, વપલદાસ કહે સુણે નાર હો; નારીણ;
પૂર્વ સંચિત લંઘાય નહિ, લોગવ્યા વિણ ધણ સંસાર હો.

ના. હું. ૧૬

ચલે મહાસતી સત્યમેરુ જો, ચલે સુમુદ્ર તજે મર્યાદ હો; ના.
ન ટલે કૃત કર્મજે આપણા, સહે સુર નર પણ અવિવાદ હો.

ના. હું. ૧૭

રયણાયર દોષ ન તાહરો, દોષ અમહ અદૃષ્ટનો હોય હો; ના.
રયણાયર રત્ન ભર્યા થકી, લહો 'સાલુર હાથમે' જોય. હો.

ના. હું. ૧૮

૧ અવતુ. ૨ મસ્તક છેઢાયેલી. ૩ સ્ત્રી ભરતાર. ૪ દરિયો. ૫ દેડકો.

જિણુ દેશે કાલ જિણુ મહુતે, જિણુ દિન વૃધિ વલા હાણુ હો. ના.
યશ અપયશ લાલ અલાલ તે, ન ટલે ન ચલે ઇમ બાણુ હો.
ના. હું. ૧૯

॥ યતઃ ॥

યસ્મિન્ દેશે યદા કાલે, યન્મુહૂતે ચ યદિને ।

હાનિર્દિદિર્પશોલાભ, સ્તત્તથા ન તદન્યથા ॥ ૧ ॥

પરસ્પર કરતા ઇમ વાત તે, 'ઈ'પતિ ગુણમણિરત્ન લંકાર હો; સ્વા.
કાલ કહી એકત્રીશમી રસભરી, ધર્માધર્મ પટ^૨તર સાર હો.
સ્વા. હું. ૨૦

દોહા.

- ઈ'પતિ વાર્તાલાપને કરતાં ધરતાં ધર્મ;
ઉપજતો ઉપસર્ગ તે, બાણી તેહનો મર્મ. ૧
- 'સાગારી' 'અનસન કર્યો, વલિ મન ચિત્તુ' તેમ;
જો સંયમ નવિ આદર્યું, તો એ 'આપદ એમ. ૨
- ઇંગ ચિંતવતાં મુનિ તણો, વેપ લઇ તિણુ ઠાય;
શાસન દેવી આપિયો, પહિયો ઈ'પતિ આય. ૩
- ભાવથી પડી'વજ્યો તિણે, સંયમ સમ સુખ'કંઈ;
તિણુહિજ ઠામ 'સમાધિથી, રહિયાં અતિ આનંદ. ૪
- એહવે શાસન દેવિ તે, કાપાલિક પુરમાંહિ;
લાવો શંરીરે 'સંક્રમી, યોગી મુખે કહે ત્યાંહિ. ૫
- અહો ! નયરજન ! સાંભળો, જિનહત્તા નિકલંક;
ધર્માસક્ત મહા સતી, ઇમ બાણો નિઃશંક. ૬

૧ શ્રી ભરવાર. ૨ આંતરો. ૩ આગાર સહિત-ઉપદ્રવમિટિ ત્યાં
લગણનું. ૪ ચારે આહારનો ત્યાગ. ૫ હુન્ન-સંકટ. ૬ અંગીકાર
કર્યો. ૭ મૃત. ૮ સમનાભાવે. ૯ પેહી-પ્રવેશ કરી.

ઢાલ ૩૨ મી.

(દશી—એકવીસાની.)

ખંધુ સિરી મુજ લોજને, લોલવીને ઇમ લાપેલ; ૧
મુજ પુત્રીની 'સપત્નીને, હણવાથી મુખ થાયેલ.

ટૂટક.

મુખ થાય જો એ શાલ જાયે, ઇમ કહ્યાથી માનિયું;
વેતાલિ વિદ્યા સા'યથી, તસ પાપથી અંત આણિયું;
શાસન 'મુરી વેતાલિને કર જાલિને તારી અતિ,
લય માનીને વૃદ્ધાતણું, ધરિ રૂપ વાત કહે છતી. ૨

ચાલ.

અહો ! એ જિનહત્તા સતી, દોષરહિત ગુણ કોપલ;
કનકસિરી પાપીણે, દુષ્ટને ધરી રોપલ. ૩

ટૂટક.

અતિ રોપથી મેં હણી જાણે, કહી વેતાલી ગઇ,
શાસનમુરી વેતાલિયે, કહી વાત ખર્સી સૌ સર્દઈ;
'નૃપ 'સુભટ 'થંબ્યા જાણિને, 'થરહયાં લયમન આણિને,
સુણિ રાય પુરજન કહે ધન ! ધન ! ધર્મ ધન ધણિયાણીને. ૪

ચાલ.

મહિમા તાસ કરણ લણી, શાશન દેવીયે' કીધોલ;
પ્રગટપણે સૌ દેખતાં, 'પ'આશ્ચર્ય પ્રસિદ્ધલ. ૫

ટૂટક.

'પરસિદ્ધિ પામી ધર્મણી, તિમ પાપિણી ખંધુસિરી,
સુણિ 'તોપને વલિ રોપને, બિહુ અનુભવે મિશ્રિત કરી;
નૃપ હુકમ કીધો ખંધુસિરીને, બાંધિ ખર ૧૧ ૧૨ આરોપીને,
'શિર મૂડીને પુર જાહિરે, કાઢો કહે નૃપ કોપિને. ૬

૧ શોક. ૨ શાસનદેવી. ૩ બંડાર. ૪ રાજ. ૫ માણસ.
૬ ચોટાડયા. ૭ કંથ્યા. ૮ મુખ્ય દષ્ટિ આદિ. ૯ અપ્યાતિ ૧૦ સંતોષ.
૧૧ ગધેડો. ૧૨ ખેસાડી. ૧૩ અસ્તક.

ચાલ.

૧મિત્રદ્રોહિ ૨કૃતધન વલો, ઘાતક ૩પિશુન એ ચારણ;
દેશનિકાલકે વધ વિના, હંડ ૪અપર ન વિચારણ. ૬

ત્રુટક.

વિચારીને એમ રાજનીતિ, જાંધુસિરિ નિર્ધાટિને,
ઉત્કૃષ્ટ પુન્ય ને પાપના ફલ શીઘ્ર મલતા પ્રાણિને;
ત્રતીય વર્ષે ત્રતીય માસે ત્રીન પક્ષે ત્રણ દિને,
અતિઉદ્ધ ડીધા અશુભ શુભ જે ફલે લહિ પરિપાકને. ૮

॥ યતઃ ॥

ત્રિભિઃપક્ષૈઃ ત્રિભિઃમાસૈઃ ત્રિભિર્વર્ષેઃ ત્રિભિર્દિનૈઃ
અત્યુગ્રપુણ્યપાપાનામિહૈવ ફલમીક્ષતે ॥ ૧ ॥

ચાલ.

તદનંતર રાજા મને, ચિંત્યું જૈન સમાનણ,
ઈતર નહિ લૌકીકના, ધર્મે મહિમા અમાનણ; ૯

ત્રુટક.

અગણીત મહિમા જૈન ધર્મે, જાણિ ધર્મ થલ આવિયો,
સુમતિ સમાધી સહિત દંપતિ, મુની દર્શન પાવિયો;
કરિને ૧નમસ્કૃતિ ભાવથી રોમાચથી કર જોડિને,
૨ઉપવિષ્ટ, મુજ પાપીયનો, અપરાધ ખમજો કોડિને. ૧૦

ચાલ.

૩મહ ઉપસર્ગ તે ધર્મથી, મેઘ ઘટા જિમ પવનેણ;
૪દુરિત ૫પૂર દુરે થયો, ૬પ્રહ્લ સ્પર્શ જ્યુ યવનેણ. ૧૧

ત્રુટક.

પ્રહ્લ યવને સ્યાત શબ્દે, જૈનથી મિથ્યામતિ;
મુનિનાથ મુક્તિ સાથથી, જ્યમ ગલે કર્મની સંતતિ;

૧ મિત્રદ્રોહી. ૨ કરેવ શુભનો અગણ ૩ ચાડીઓ. ૪ ખીન્ને.
૫ ત્યાર પછી ૬ નમસ્કાર. ૭ બેડો. ૮ મોટો. ૯ પાપ ૧૦ સમુદ્ધ.
૧૧ પ્રાણણ

તિમ રાય ભાપે પાપ નારો, ધર્મથી અઘ^૧ નવિ અડે,
 કાંતાર અરિ *કરિ* હરી દુષ્ટા, પુન્ય^૨ પુષ્ટા નવિ નડે. ૧૨
 ચાલે.

દ્રવ્ય ભાવ ભયભીતને, *સતત* સહાર્યો સમાનલ;
 સંસૃતિ સમુદ્રમૈ દૂષતા, *પ્રવરવઆ* અમાનલ. ૧૩
 તૂટક.

અમાન^{૧૦} યાન તું ધર્મધારી, દોરી તોડી^{૧૧} દુરિતની,
 ધનધન્ય ! તું કૃતપુણ્ય હું પણ, ખખર થઈ તુમ ચરિતની;
 ઇમ બહુ પ્રસંશી મુનિ સુવંશી, કહે નૃપને મુનિ મુદા,
 ઇમ બાણિને શુણુ ખાણી ધર્મે, ધીરતા ધારો સદા. ૧૪
 ચાલે.

૧*અર્થ અનર્થનો બાણિયે ૧*પાદરભોષમ બાણોલ;
 ૧*ગિરિ નહી વેગ સમો ગણો, યૌવન વનહ વખાણોલ. ૧૫
 તૂટક.

વખાણિયે^૧ રહેા કામ રાક્ષસ, કુપિત ૧*કોદંડ ધરિ જિહાં,
 જલભિંદુ લોલ કલોલ જલધિ ફેન સમ લવિત તિહાં;
 સુ*નોપમ ગણુ સ્વજન કેરો, સંભાધ સમલ ધર્મને,
 ૧*સ્વર્ગોર્ગલા ઉદ્ધાટનો, ન કરે કરે સંતાપને. ૧૬
 ચાલે.

પરિણત જરસા હતધિયા, શોક ૧*અનલ યૌવ દગ્ધલ;
 નૃપ પૂછે તે કેહવો, ધર્મ કહો મતિ શુદ્ધલ, ૧૭
 તૂટક.

મતિશુદ્ધથી હિસા મૃધાવચ, અદત ૧*અપ્રમ પરિ હરો,
 ઇન્ધા પ્રમાણુ સુખાણુ સમતા, સેવિ સુક્તિ વધૂ વરો;

૧ પાપ. ૨ અટવિ. ૩ શત્રુ ૪ હરિત. ૫ સિંહ. ૬ બયવાન
 ૭ નિરતર. ૮ ગતિ-આગતિ ૯ જહાજ. ૧૦ જહાજ. ૧૧ પાપની
 ૧૨ પેસો. ૧૩ પગની ધૂલ સમાન ૧૪ પર્વત ૧૫ ધનુષ ૧૬ સ્વ-
 ગની ભુગવ. ૧૭ અમિ. ૧૮ મૈથુન.

કોધાદિ યોધા જીતિને, નિજ આત્મ વીર્ય ઉદ્ધાસથી,
નિત પ્રીતિ જૈન મતે કરે, નિમ છુટવો મોહ પાસથી. ૧૮

ચાલ.

નરપતિ સંગ્રામ શૂર તે, નિસુણી બોધ વચનજ;
સિંહ શૂર ઈર્ષા પુત્રને, રાજધુરા શુભ મનજ,

ત્રુટક.

શુભ મનથી સંવેગધર ગુરુ ગુણ સમાધી શુભજ,
બ્રહ્મ પાસ દિક્ષા ઉભયશિક્ષા, ધારતા વિધિ યુક્તજ;
એહિજ ગુરુજ પ્રપલદાસજ, સેવના કરતા સદા,
જિનમતિ શુધમતી સાધ્વી સાથે, રહે જિનકૃતા સુદા. ૨૦

ચાલ.

ગુરુ કહે વત્સ ! લલુ કર્યું, વર્યું સુ સંયમ રતનજ;
સર્વે પદાર્થે લય રહ્યો, સંસારે અચરનજ. ૨૧

ત્રુટક.

વિષ્ણુ ચરન લોગે રોગ સુખમાં, દુઃખ ધન આશિ નૃપા,
ત્યમ દાસ સ્વામી ગુણે ખલતા, વંશમા યોગિત લતા;
વલિ માને જ્ઞાનિ જયે રિપુ લય, મરણનો તનુ લય કલ્પો,
પણ એક ઈહ સંસારમે' લય-રહિત વૈ ૧૧ પદ લલ્યો. ૨૨

ચાલ.

તે પામી તુમે' ધન થયા, ગુરુજ એમ કહાયજ;
સંયમ શુધમને પાલતા, ભૂમંડલ વિચરાયજ. ૨૩

ત્રુટક.

અનુક્રમે સદ્ગતિ પામિયાં સહુ, વહુ મિત્ર સિરી કહી,
અરહંતસજીને કહે મે', સત્ય દેખીયું પરગટ વહી;
સમકિત દલતર તેહ કારણ થયું ગુજ સ્વામી ! લલ્યો,
ગત્રીશમી ઇહ ઢાલ લાખી, જ્ઞાન રવિ નિરમલપણે. ૨૪

દોહા.

- અરહદાસ શ્રેષ્ઠી મુણી, મિત્રશ્રીની વાત;
કહે સફલ ભવ તમ તણો, ધર્મ રૂઝો જગતાત. ૧
- સુદર્શી સરહદી રાયવી, ધન! તું મુગુણ મુનળ;
અપર નારી તિમહિજ કહું (પણ) કુંદલતા કહે વાણ. ૨
- સર્વ અસત્ય કહો તુમે, હું નવિ માતું એક;
રાજા મંત્રી ચોર તે, સુણિ મનમેં થું કેક. ૩
- મૂઢમતિ કિમ મત્યને, અસત્ય કહે નિરભીક;
કાલે દેશું હંડને, તેડી મુજ નજીક. ૪
- ગુણ છોડી અવગુણ ગ્રહે, નિર્ગુણ હૃદયન લોક;
ગોસ્તનથી પય છોડીને, રૂધિર ગ્રહે જયું જલોક. ૫
- અથ શ્રેષ્ઠી અંદનસિરી, બીજી શુદ્ધિ નિધાન;
બોલાવી કહે તુમ કહો, ચિર સમકિત નિદાન. ૬

ઠાલ ૩૩ મી.

(“ થારે માથે પંચરંગી પાધ સોનારો છાગલો માણ. ”
એ દેશી.)

- અંદનસિરી લાખે વાત જ દાખે, મોહના વારુજ,
સુણો સ્વામી ખ્યારા પ્રાણ આધારા માહરા વારુજ;
મેં દેખી જેહવી, લાખું તેહવી, મો. વા.
- સમકિત ગુણ સ્થિરતા મતિ મુજ દહતા જિમ થઇ વા. ૧
- કુરુ જંગલ દેશે નામ વિશેષે, મો. વા.
- હથિણાપુર પુરવર ૫સુરપુર સમ શોભાનિલો; વા.
- ત્યાં મુલોગ રાજા ૫દલગલ તાજા મો વા.
- લોગાવતી રાણી પ્રગટ વખાણી ચુન્યથી. વા. ૨

૧ બય વિના. ૨ ગાયનાં આંચ ૩ જલુકા-જલો. ૪ દેવનગર.
૫ ચતુરંગ સૈન્ય.

વલિ રાજ્યનો શ્રેષ્ઠી પદ પરમેષ્ઠી, મો. વા.
 મન ધારે ^૧નિરંતર ગુણ પાલ અંતર ધર્મને; વા.
 ગુણવતી તસ ભાર્યો, સુગુણ સુકાર્યો, મો. વા.
 ધરે ધર્મજ અધિકો, ^૨ત્રિભુવન પતિકો નિશ્ચલો. વા. ૩
^૩તત્ર ^૪વાડવ નિવસે, દારિદ્ર ઉલસે, મો. વા.
 સોમદત્ત, સુશીલા, ^૫ધરણી સોમિલા નામથી; વા.
 તસ પુત્રી મોમા, અતિ અલિશમા, મો. વા.
 લક્ષણ ગુણ સુંદર, રૂપ ^૬પ્રવર વર ^૭ધારિકા વા. ૪
 એક દિવસને યોગે, ^૮નવર લર રોગે. મો. વા.
 સોમિલા ખરલોકે, ગઈ કુણ રોકે મરણને; વા.
 સોમા તસ શોકે, ગત દુખ શોકે, મો. વા.
 કોઈકે તિહા આયા, મુનિ મન લાયા તેહને. વા. ૫
 સોમા જઈ વંદા, પાપ નિકંદા, મો. વા.
 મુનિ પૂછે ^૯વચ્છે ! કારણ શું છે ? શોકનો; વા.
 તિણે કહ્યું કારણને, મુનિવારણને, મો. વા.
 મુનિરાજ પર્યંચે, મત તું ^{૧૦}કપે, શોકથી. વા. ૬
 જે ઈહ ^{૧૧}સંભતા, મરણજ થાતા, મો. વા.
 મહા યત્ન થકી પણ, ^{૧૨}સુર ^{૧૩}અસુર ^{૧૪}ગણ કોઈને; વા.
^{૧૫}કવલિત કરતો, ત્રિભુવન કરતો, મો. વા.
 મહા પાપિ ^{૧૬}કૃતાંતો, કિંમપિ ન થાતો વશ્ય તે. વા. ૭
^{૧૭}બ્રહ્મ લોક ^{૧૮}પાતાલે, ^{૧૯}સુરપતિ લાલે, મો. વા.
 વલિ જાય વનાંતે સાગર અંતે વેગથી; વા.
 દિગચક ઉલંઘે, ^{૨૦}શૈલને શુંગે, મો. વા.
 વન દ્રહ ^{૨૧}દરિ ^{૨૨}દુર્ગે, ભૂમી ^{૨૩}ગર્ભે જો પેશિયે. વા. ૮

૧ હમેશ. ૨ ત્રણ ભુવનનાં સ્વામી. ૩ તિહાં ૪ આઠાણ.
 ૫ સ્ત્રી. ૬ પ્રધાન. શ્રેષ્ઠ. ૭ ધરનારી. ૮ તાવ. ૯ હે પુત્રી. ૧૦ બીહં.
 ૧૧ જનમ્યા. ૧૨ દેવ. ૧૩ નાગ. ૧૪ સમુદ. ૧૫ કાલિઆ. ૧૬
 કાલ. ૧૭ દેવલોક. ૧૮ નરક-ચમલોક. ૧૯ દેવના સ્વામી. ૨૦ પર્વતને
 શિખરે. ૨૧ શુક્ર. ૨૨ કિશ્તો. ૨૩ ભોંયરે.

રહોં સુલટ ઘટામેં, વિકટજ કામે, મો. વા.
 કાલ એ કૂરકર્મા, મરણધર્મા પ્રાણિને; વા.
 કરતો સંચરતો, ધર્મજ ધરતો, મો. વા.
 ઇહ લવ પરલવમેં, નવિ દુખ દવમે તે પડે વા. ૯
 રાજ સંપદ લોગા, શુભ સંયોગા, મો. વા.
 સુકુલે ઉત્પત્તિ, નહિ કદી વિપત્તિ સુરૂપતા; વા.
 બુધિબળ 'સપ'નો, આયુ સપ'નો, મો. વા;
 આરોગ્ય 'સંતુકો, લહે પુન્ય પુકો ધર્મથી. ૧૦
 યતિ વચન સુણિને, સોમા સુશુણીને, મો. વા.
 મન સમતા 'સંજ્ઞતા, શ્રાવિકા જ્ઞતા વ્રત લઈ; વા.
 યથાશક્તે પાલે, દૂષણ ટાલે, મો. વા.
 સમક્રિત અશ્રુવાલે, કર્મને જાલે તત્પરે. વા. ૧૧
 ઇમ કાલજ જ્ઞતે, સમય કહાતે, મો. વા.
 સોમદત્તને જાણી, હારિદ્ર ખાણી શેઠજી; વા.
 શુણ્ણપાલજી તેને, નિજ ઘર લઈને, મો. વા.
 આશ્વાસ્થો વાસ્થો, સર્વ પ્રકારે, જીવિકા. વા. ૧૨
 નિરવાહ કરતો, નેહુ ધરતો, મો. વા.
 સોમદત્ત વિચારે, ચિત્ત તે વારે હર્ષથી; વા.
 મોટાની સંગતિ, પુન્યની સંતતિ, મો. વા.
 શુભ ગતિમતિ આપે, દુર્ગતિ કાપે સન્નજના. વા. ૧૩
 જો શુણ્ણથી વિહીનો, શુણ્ણિ આધીનો, મો. વા.
 વરતે જો સગીષે, શુભ અશુ દીષે સુંદરા; વા.
 કાણાક્ષી અંજન, પામે મંજન, મો. વા.
 અવશુણ્ણ પણ્ણ જાએ, શુણ્ણિ સંગ થાએ, લાગ્યથી. વા. ૧૪
 પુર 'વીથી વાહે ગંગ પ્રવાહે, મો. વા.

૧ સહિત. ૨ સતુષ્ઠ. ૩ ધધ. ૪ નગરની શેરીમાંથી નીકળતું જલ.

નિર્મલતા ધારે, તાપ નિવારે ^૧તનુતણા; વા.
 તેહિજ ^૨ચણાયર, સંગથી ^૩કદુતર મો. વા.
 ઇમિ ગુણિ અવગુણીથી, સંગતિથી ફલ પામિયે. વા. ૧૫
 સોમદત્ત ઝોંક દિન, મરણ સમય મન, મો. વા.
 જાણિ શેઠ બોલાયો, આયો ^૪ઠાયો ^૫દિજકને; વા.
 અહો ! તુમ ^૬સહાયે, દુખ નવિ થાયે, મો. વા.
 પણ કોઈ વાતનો, એ સોમા સુભતનો સુજ મને. વા. ૧૬
 બહુ દુઃખજ થાયે, તુમ પસાયે, મો. વા.
 ચિંતા સવિ જાશે, ચિંતીત થાશે માહરૂં; વા.
 સોંપું છું તુમને, ^૭તુલ્ય ^૮જનકને, મો. વા.
 જાણી પાલે જો, દિજ વર દેજો આવડો. વા. ૧૭
 ઇમિ કહોં નિજ પુત્રી, પુન્ય પવિત્રી, મો. વા.
 સોંપી પરલોક સિધાયો, ઉભાયો નિજ મને; વા.
 ગુણપાલજ આયો, સોમા લાયો, મો. વા.
 નિજ ઘર પ્રતિપાલે, પુત્રિજ લાવે શેઠ તે. વા. ૧૮
 બાલા સુકુમાલા, પુન્ય વિશાલા, મો. વા.
 શેઠ ઘરમેં વસંતી, ધર્મ કરંતી અહોંનિયે; વા.
 ત્રયત્રીશમી ભાખી, મુઘા સમ ચાખી, મો. વા.
 જ્ઞાનરવિએ દાખી, ચરિત્ર છે સાખી દાલ એ. વા. ૧૯

દોહા.

^૧સાધર્મી સગપણ ગણી, સોમા પાલે શેઠ;
 તિણહિજ નયરે રૂઢત, કરતો દેવની વેઠ. ૧
 મહો મિથ્યાત્વી વ્યસન તે, દૂતાદિક સેવંત;
 બેઠો ^૨દૂતાપણ કદા, સોમાને નિરખંત. ૨

૧ શરીર. ૨ રત્નાકર-સમુદ્ર. ૩ ખારો. ૪ બેઠો. ૫ બાલણ
 પાસે. ૬ મદદથી. ૭ સમ. ૮ પિતા. ૯ એક ઘરમી. ૧૦ જુગારની દુકાન.

૧ ઉદ્ભવ યૌવન પૂરવર, રતિ સમ રમણી રૂપ;
 નાગ કન્યા કે અપ્સરા, ૨ દામિની જેમ અનૂપ; ૩
 નયન વદન રતન જેહના, કમલપત્ર શયિ કુંલ;
 શોભા જીતી યુવતિ તે, પામ્યો દેખિ અચંલ. ૪
 જાણુ પુરૂષને પૂછિયું, કેહની કન્યા એહ;
 સોમદત્ત મૃત દ્વિજ ૫ કની, ૬ ખની રૂપ કહે તેહ. ૫
 ધરે રહે શુણ્ણપાલને, વર મિથ્યાતી ટાલ;
 દેભે તસ જનકે કેહ્યું, મરણુ સમય ઉજમાલ. ૬

— — —
 હાલ ૩૪ મી.

(“ સંસારમાં સગપણ સ્વારથનું છે ” એ દેશી.)

સોમદત્તે સોંપી હાથ સોમાને, પુત્રીપરે થેઠ પાલેલ;
 રૂદ્ર ભણે પરણું હું એહને, તે કહે થેઠ ન આલેલ. ૧
 કામ મહા ૨ દુરદંત જગતમાં, કામી અખેંડ આણુ માનેલ;
 નિષ્કામી તૃણ તુલ્યજ લેખે, શમિયો સમ જલ પાનેલ. ૨
 તેહ પુરૂષ કહેરે ! શું ખાલે ? દિક્ષિત ને ભટ યાચીલ;
 જૈન વિના નવિ આપી કોઈને, જૈને જસમતિ રાચીલ, કા. ૩
 તુંતો ભટ ને નટ ક્રિયાથી, હોંસ વૃથા નવ કીજેલ;
 અભિમાની કહે રૂદ્ર અવશ્ય હું, ૪ શામા સોમા પરણીજેલ; ૪
 અહો ! દેખો મમ બુદ્ધિ બલથી, જો વરૂં તો સુજ નામેલ;
 સાર્થક છે ઈમ કીધ પ્રતિજ્ઞા, ૫ દેશાંતર કોઈ આમેલ. કા. ૫
 ૬ વેપાંતર કરી જૈન સુનિથી, શીખ્યો સર્વ વિચારલ;
 કપટી શ્રાવક થઈ નિજ નયરે, આઈ રહ્યો ધર્મ દ્વારલ. કા. ૬
 ઉભય ૭ ટંક આવશ્ય કરણીને, કરે સામાયિક નિત્યેલ;
 દેવગુરૂ સાધર્મિક ભક્તિ, કરે નિત્ય અતિશય પ્રીતેલ. કા. ૭

૧ પ્રગટ થતો. ૨ વિજલી. ૩ કન્યા. ૪ રૂપની ખાણ. ૫ દુન્યે
 જીતવા જેમ. ૬ સ્ત્રી. ૭ ખીજે આમે. ૮ ખીજે વેપ. ૯ જે વખત

ત્રત પચખાણુ કરે વલિ પોપધ, કલ્યાણિક જિનરાજેલુ;
 પર્વ તિથી સંભાલે પાલે, બ્રહ્મચર્યજ સુ સમાજેલુ. કા. ૮
 ધર્મ પુસ્તક લણે વાંચે, નિરંતર, જીવાણવને જાણેલુ,
 જોલે ચાલે વલિ ચતનાએ, તત્વાત્ત્વ પિછાણેલુ. કા. ૯
 ગુણપાલ પણુ તિહાં આવે નિરંતર, દેખી ધર્મ વ્યવસાયલુ;
 ઇચ્છાકાર કરી બ્રહ્મચારી, શુદ્ધિ દર્શન તુમ ધાયલુ. કા. ૧૦
 આશીર્વાદ પ્રણામ કહીને, શેઠ કહે કુણુ કામેલુ;
 વાસ વસો શિષ્ય કેણુ ગુરના? આવંતું ઇહાં કેણુ કામેલુ. કા. ૧૧
 તે ભાજો અહો! સ્વામી! માહરા, માયી આવક તવ ભાપેલુ;
 આઠંબર કરી, શેઠજી શાણુ, સુકત ન પૂછવું ભાસેલુ. કા. ૧૨
 જાતી કુલ નવ પૂછો ગુણીના, જો પૂછો તો ગ્યાનોલુ;
 મૂલ કીજે અસિ સાર વસ્તુનો, પડયો રાખીજે ભયું મ્યાનોલુ. કા. ૧૩
 'ધેનુ પ્રમુખનું' 'પય પૂછીજે', 'મલ નવિ પૂછે કાઠલુ;
 શુભિજનથી ત્યમ ગુણુ ગ્રહીજે', જાતિ વિશેષ ન હોઈલુ. કા. ૧૪
 જિનવર માર્ગે જ્ઞાનાદિક ગુણુ, પ્રવર કહ્યા જિનરાજેલુ;
 ધર્મહીણો ઉત્તમ કુલ જાતી, કાર્ય સિધિ નવિ છાજેલુ. કા. ૧૫
 જાતી કુલ કહેવા ન પ્રયોજન, પણ કહું 'અપર ઉદંતોલુ;
 'અળોપવાસિ હું' ગુરુ ભટ્ટારક, જિન ચંદસૂરિ મહંતોલુ. કા. ૧૬
 અંતેવાસી પૂર્વ દિશે હું, ગુરના દર્શન કરિનેલુ;
 પશ્ચિમ દિશિ દર્શન લણિ આયો, પુન્ય ભંડાર ભરીનેલુ. કા. ૧૭
 અનિયત વાસે વાસ વચું છું, વલિ અમ સમ સંસારીલુ;
 આણીને પંચમિ ગતિ વિષુ નહિ, સ્થિરતા દેખો વિચારીલુ. કા. ૧૮
 શેઠ સુણી સમજ્યો નિજ મનમે', અહો! એ ધન્ય પુરીયોલુ;
 ધર્મધ્યાને દિલમે' નિત વસિયો, પૂરવ પુરૂષ 'સરથોલુ. કા. ૧૯
 'શ્રદ્ધાધિત જીવિત એહનો જાણો, શેઠ જાહુ હરખાયોલુ;
 ચોત્રીશમી કહિ ઢાલ મનોહર, જ્ઞાન રવ ઇમ ગાયોલુ. ૨૦

૧ વ્યાપાર. ૨ ગાય. ૩ દૂધ. ૪ જાણુ. ૫ ખીજવાત. ૬ આઠ
 ઉપવાસી. ૭ સરખો. ૮ વખાણુના લાયક.

દોહા.

- ફરિ પૂછે શુભપાલજી, તુમે કહ્યો સહુ સત્ય;
તોપણ જન્મની ભૂમિકા, પ્રમુખ કહો વૃત્તાંત. ૧
- ધૂત કહે તુમ આગ્રહે, કહું ઈણ નગર મુઝાર;
સોમ શર્મા દિજ તેહનો, ફરદત્ત સુત આર. ૨
- મરણ અવસ્થા માહરા, માતપિતાની દેખ;
મુજ મન વૈરાગે વસ્યો, ન લહું રતિ ક્ષણ એક. ૩
- વાણારસિ નયરે ગયો, મુજ ભાગ્યે જિનચંદ;
સૂરીશ્વર મળિયા મને, પ્રતિ બોધ્યો સુખકંદ. ૪
- જિનવાણી આપધ થકી, ગમિયો રોગ મિથ્યાત;
મહો ઉપકાર કર્યો શુર, લવ લવ સુખ જિમ થાત. ૫
- પ્રદાયર્ય તત આદર્યું, અખ શું કુલનું કામ !
ધર્મ શરણ અંગી કર્યું, વળી સંયમ પરિણામ. ૬

ઢાલ ૩૫ મી.

(“ આસણરા હો ચોગી ! ” એ દેશી.)

ધૂત કહે ‘ઉલગ્યું’ મન માહરું, લવ બ્યસનથી આતમ તારૂંરે;
સમકિત ચિત્તે વસિયું, વાર અનંત હું ભમિયો ભર્મે—

નવિ વાસ્યો આતમ ધર્મેરે. સ. ૧

તે પામી કૃત પુન્ય થયો હું, નવિ ક્ષણિક પદાર્થે મોહુરે; સ.
શેઠ સુણી તસ અતિ પરશર્યો, ધન્ય તુમ કુલ ભતિને

વંશોરે. સ. ૨

શેઠ કહે પ્રદાનત ૨સાવધિકો ? ધરિયો અથવા નિર્વધિકોરે; સ.
કહે સાવધિક અછિ પણ માહરે, નહિ વાંછો વિપય ચિત્ત

ક્યારેરે. સ. ૩

શેઠ કહે જોપરણા નારી, મત પરણા સોમા નિવારી રે; સ.
 રૂપ કહે શું ભાંજો વાત ! ખેડી-ખંધન નારિ કહાત રે. સ. ૪
 નર્ક^૧ નિપાત નારીથી થાવે, મુજ^૨ વિધન ચરણ મેં આવે રે; સ.
 શેઠ લણે સોમા તુમ સરખી, જુગતી જોડી ચિત પરખી રે. સ. ૫
 ધર્મે સહાય હોશે તુમ બિહુને, પરણા તુમ ઇંદ વહુને રે; સ.
 તે કહે નવિ પરણવા ભાવ, વિષસમ વિષયા અતિ પાવ રે. સ. ૬
 કિંપાકદ્વલસમ જિનવર ભાખ્યા, અતિ કુપિત^૩ ભુજંગસમ દાખ્યા રે.
 ધર્મ રૂઝો ઇંદને તનમનથી, શેઠ રૂઝો ધૂર્ત વચનથી રે. સ. ૭
 મન ચિંતે એહવો નહિ મળશે-વર, સોમા મનોરથ ફળશે રે; સ.
 શેઠ કહે જ્ઞાનીને ન ખંધન, ઉદાસીનપણું જસ મન રે. સ. ૮
 પળાહિર હઠ અંતર હરખાયો, મહા આશ્રકથી પરણાયો રે. સ.
 રથામા પરણી કીધી ધરણી, જુઓ કપટ તણી ઇંદ કરણી રે. સ. ૯
 જ્ઞાન દઇ ખહુ માને વળાબ્યો, લેઇ સોમા નિજ ઘર આવ્યો રે. સ.
 જિતકાશી વિકસિત થયો મનમેં, છાંડ્યો ધર્મ આસક્ત વ્યસનમેં રે. ૧૦
 દ્વેષ કરે ઉલટો સોમાથી, છાંડ ધર્મ તુજ મનમાંથી રે; સ.
 તે નિસુણી સોમા ખેદાણી, કહે શેઠ લણી વિલખાણી રે. સ. ૧૧
 શેઠ સશોક થઇ કહે ખાઇ ! એ કપટકલા ન જણાઇ રે; સ.
 કહે ગુણપાલણ કરતાં રૂડું, તુજ કર્મ વશે થયું ભુડું રે. સ. ૧૨
 ધર્મજ કરજો શોકને હરજો, અવિચલ મુખ લીલા વરજો રે; સ.
 દ્રવ્ય ધણું દીધું ગુણપાલે, કરે શ્રી ગુરૂ ભક્તિ ત્રિકાલે રે. સ. ૧૩
 સામુ પ્રમુખ સહુ મહામિથ્યાતી, સોમા જિન ધર્મે રાતી રે; સ.
 રવિ-દર્શન લહી ઉલુક જેમ, કરે દ્વેષ મહી સહુ તેમરે. સ. ૧૪
 રૂપે રૂપણે તજિ સોમા, મનચિંતે મરે પ્રતિલોભારે; સ.
 તો રૂડું ઇમ ચિંતી કપટમેં, સંથબ્યો આસિવિષ ઘટમેં રે. સ. ૧૫
 કામલતા નણદી કહે જાવો, ઘટથી સજ પુષ્પનો લાવો રે. સ.
 પરમેષી સમરી કર આવ્યો, ફૂલમાલા થઇ સા લાવ્યો રે. સ. ૧૬

૧ પતન. ૨ અંતરાય. ૩ ચારિત્ર. ૪ સર્પ. ૫ ઉપરથી. ૬ ધ્રુવડ.

૭ સ્થાપ્યો. ૮ સર્પ. ૯ માળા.

સોમાએ નાખી ગલે તસ માલા, કરડયો અહિ પડી તત્કાલારે; સ.
 'સગલ કુલાહલ કરિતવ સાચુ, મુજ પુત્રી હણી વહુ કાસુ રે. સ. ૧૭
 લોક સુણી વહુ ત્યાં કણ મિલિયા, નાખ્યો ઘટમે' અહિ ખલલસિયારે; સ.
 રાજા પાસ પોકારે જાઈ, નૃપતિ તવ મોમા બોલાઈ રે. મ. ૧૮
 પાંત્રીશમી કહી ઢાલ સનૂરી, સોમા મહુગુણ ભરપૂરી રે; સ.
 જાનરવિ કહે મંગલમાલા, ધર્મે લહો સુખ વિશાલા રે. સ. ૧૯

દોહા.

સોમા આવી નૃપ કને, કોપ કરી કહે ભૂપ;
 કામલતા કારણ વિના, કિમ મારી? કહે રૂપ. ૧
 કહે મોમા કર લેડિને, નરપતિ સુણ મુજ વાત;
 નણુદી મારી મેં નવી, હું જેન મતિ સાક્ષાત. ૨
 'મયા દયા સુજા થકી, જીવ ઘાત કિમ થાત ?
 પર પ્રાણીને પીડતાં, થાવે નરક 'નિપાત. ૩
 સ્વર્ગ મોક્ષ સુખ અર્થિયો, 'ત્રસ 'પ્રાણી ન હણુંત;
 નિજ પર આતમ આતમા, સરિખા જેહ ગણુંત. ૪
 સુખ દુખ મિય અમિય અછે, આપણને તિમ અન્ય;
 મિત્ર ભાવના જેહને, ચિત્ત વસે તસ ધન્ય ! ૫
 સોમા શબ્દ સુણી કહે, નૃપ, તુજ સામે આય;
 પોકારી કહિ વારતા, કૂઠી કિમ કહિવાય ? ૬

ઢાલ ૩૬ મી.

(“ જીજે વધાવે રે સજની ! ” એ દેશી)

તવ નરપતિને રે કહતી, સોમા સુગુણી 'સત્વ 'વહંતી;
 પૂર્વ વૃત્તાંતજ રે સુણાયો, કપટી કુટિલ કલા જ્યું જણાયો :
 શીલ સલૂણી રે સોમા 'અમર અમુર મહુ જસ 'અનુલોમા. શી. ૧

૧ ગાદો. ૨ મારાથી. ૩ પતન-પડવું. ૪ હાલતા ચાલતા.
 ૫ જીવ ૬ ધર્મ ૭ ધરતી. ૮ દેવ. ૯ સાનુકૃત.

કામલતાના રે કહિણથી, પુષ્પની માલા તાસ વયણથી; -
 લાવી નાખી રે માલા, ગલમેં પ્રગટયો 'અહિ' 'વિકરાલા. શી. ૨
 કરકયો તેહથીંરે પડતી, 'ભૂપીઠે સાસુ ઇહાં રહતી;
 આવી પોકારીરે તુમને, માલથી કાલની ખખર ન અમને. શી. ૩
 તળ તિહાં સાસુ રે આવી, સર્પ સહિત 'કુટિની 'ઘટ લાવી;
 કહ્યું એ સર્પે રે મારી, મુજ પુત્રીને વડું હત્યારી. શી. ૪
 રાયેં સોમા રે સાહસું, જોયું જાણ્યું 'કલંક એ 'વાસું;
 એમ કહિ રાયને રે પાસે, લોક સહુ દેંજે ઉલાસે. શી. ૫
 ઘટથી 'કૃષ્ણધર રે લેઈ, નિજ જુજ થાયો માલ હહેઈ;
 અહિ કીટીને રે સુગંધી, શાસન સુરિયે તલસુવ કીધી. શી. ૬
 સાસુને કહેરે રાજા, વહુના કરથી લ્યો તુમે વાઝ;
 ફૂલની માલારે તળ તે, રાય કહિણથી લીધી જત્ર તે. શી. ૭
 મહા કુતકારજ રે કરતો, રાયેં રસનાં રસન ધરતો;
 જોરની જવાલારે જરતો, દેખી જન સુઝાય સુઝુ યતો. શી. ૮
 રાડ કરીને 'જટકયો, સોમા સુઝુ 'જટ રે હટકયો;
 જૂમિ લણી તે રે પટકયો, જૂકાં જૂકાં દેજે જૂજ હટકયો. શી. ૯

એમ કહીને રે દોડી, કામલતા જે મરણ મુખ જોડી;
 લાવી સલામે રે છોડી, 'શબ સમ દેખે જનના કોડી. શી. ૧૪
 રાય કથનથી રે થાતી, સોમા સજ સત્ય ધર્મમે' રાતી;
 જિનરતુતિ કરતી રે છાતી, અતિ દ્રઢતર મનહર્ષ ન માતી. શી. ૧૫
 કામલતાને રે તેહવે, હસ્તલતા નિજ સ્પર્શીતિ જેહવે;
 જિઠ તું નણુદીરે માહરી, કિમ સૂતી? રાતી 'પ્રસૂતા તાહરા શી. ૧૬
 'તત્ક્ષણુ' 'નિર્વિષ રે થઇને, 'નિદ્રિત જ્યુ' જાગૃતપણું લઇને
 બેઠી દીઠી રે લોકે, જ્ય જ્ય રવ પ્રસર્યો ગત ચોકે. શી. ૧૭
 સાસુ નણુદીને રે દીધો, અલયદાન સહુ જગત પ્રસિદ્ધો;
 રાજા કોપે' રે પૂછે, સાચ કહો એહ કારણ શું છે? શી. ૧૮
 તે બિહુ કહતી રે પામી, -અવસર, 'ફૂટ ચરિત્ર અમ સ્વામી !
 પામી ખામી રે ગામી, -નીચ ગતિ અમ કહે શિરનામી. શી. ૧૯
 સોમા પરમા રે સુધર્મા, ગતકરમા આવી અમ ધરમાં;
 અતિય સુશરમારે 'તનમાં, નહિ કોઈ દ્રવણ એહના મનમાં. ૨૦
 ગત વૃતાંતજ રે કહિયું, સાંભલી નરપતિ મન સરદહિયું;
 દેવ મનુષ્યે રે પૂછ, સોમાસમ નહિ સર્તી કો દૂછ ! શી. ૨૧
 દેવ 'ગગનમે' રે રહિયા, રાય પ્રમુખ મન અતિ ગહગહિયા;
 બોલે મુખથી રે દેખો, ધર્મ વૃક્ષ ફલિયો સુવિશેષો. શી. ૨૨
 'નિર્મલ મૂર્તિ રે કીર્તિ, -'લતિકા, જગ મંડપ વિસ્તરતિ;
 'પ'આનન પરે રે ગર્જે, બ્રહ્માંડે મંડિત અતિ તર્જે. શી. ૨૩
 'આપદ 'અપગમ રે થાયે, સંપત ઉદય અધીરતા જાયે;
 'કર્મે'ધનનો રે 'કૃશાતુ', સત્યનો મહિમા જગતિ ન છાતુ' શી. ૨૪
 નરવર નામે રે સુલોગો, શુણુ પાલણુ પણુ કરિ શુભ ચોગો;
 ખીજા' પણુ બહુ રે લીધી, શુરુ છનચંદથી દિક્ષા સીધી શી. ૨૫

૧ મુડક ૨ માતા ૩ તત્કાલ ૪ વિષ રહિત, વિષ વિનાની ૫ સુતેલ
 ૬ કુડો ૭ શરીરમાં ૮ આકાશ ૯ શુદ્ધ ૧૦ લતા ૧૧ સિંહની પેડે.
 ૧૨ કુઝ ૧૩ વિનાશ ૧૪ કર્મરૂપી લોકમાં ૧૫ આત્મ..

શ્રીમતિ ગણિની રે પાસે, રાણી સોજ્યવતી ઉઠાસે;
 શ્રેષ્ઠી ભાર્યોને રે સોમા, લીધી દીક્ષા વિકસિત રોમા. શી. ૨૬
 રૂઢ વલી તસ રે માતા, વસુમિત્રા વલિ કામલતા;
 સા શ્રાદ્ધપણું તે રે ધારે, મહા મિથ્યામતિ દૂર નિવારે. શી. ૨૭
 ચંદનસિરિયે^૧ રે કહિયું, સર્વ વૃતાંત મેં પ્રત્યક્ષ લહિયું;
 તેહથી સમકિત રે દ્રઢતા, યદ્યં મારી મુણે સુગુણા ભરતા ! શી. ૨૮
 ત્રીશને છઠી રે ભાખી, દાલ લલી ભવિજન ચિત રાખી;
 જ્ઞાન રવિ કહે રે રાખો સ્થિરતા સત્યે, સમ સુખ ચાખો. શી. ૨૯

દોહડા.

- ચતુરા ચંદનસિરો કહી, સાભલિ કહે સહુ સત્ય;
 કુંદલતા નવિ માનવી, કહેતો સર્વ અસત્ય. ૧
- શુભ રદ્યા રાજા પ્રમુખ, ચિંતે અધમ જો^૨ વામ;
 મિથ્યા અભિમાને મચી, પાપ તણા જો ધામ. ૨
- અછતા અવગુણ કહે મુખે, ગુણ અહેવા છમ^૩ મૂક;
 દુષ્ટ પાપકારી કહો, નિંદક જેમ જલક. ૩
- આરોહણ^૪ રાસભ કરી, રવિ ઉદયે પુર આર;
 કાઠી કરશું પાધરી, ચિંતે રાય તિવાર. ૪
- અર્હદાસ વિષ્ણુ સિરી, કરિ આમંત્રણ તાસ;
 અહો ! સુભગે ! સાચી કહે, શુભ સદગુણ આવાસ. ૫
- તુમ સમકિત ચિરતા તણા કારણ જે^૬ અવિતથ્ય;
 શેઠ વચન સુણિને હવે, વિષ્ણુ શ્રી^૬ કહે તથ્ય. ૬

૧ નારી-શ્રી ૨ મુખે ૩ અડાવડું-એસાડવું ૪ રાસભ-ગધેડો

૫ અસત્ય ૬ સત્ય.

દાલ ૩૭ મી.

(“ઉલી ભાવલહે રાણી અરજ કરે છે.” એ દેશા.)

સ્વચ્છ અતિ કુચ્છ દેશ મનોહર, ઋધિભરી પુરી ક્રેશાંખી હો,
 સુણે! સ્વામીજી માહરા, નેહી સુશુણ સનેહી;
 રાજા અણતજ્ય તસ પટરાણી, સુપ્રભા કણયર કંખી હો. સુ. ૧
 રાય સચિવ સોમશર્મા તેહની, નારી સોમસિરી સારી હો; સુ.
 મંત્રી ભદ્રક ભાક્તિક બહુલો, દાને કુબેર જ્યું ભારી હો. સુ. ૨
 પાત્ર કુપાત્ર વિશેષ ન સમજે, તિણ સમયે તિહાં આયા હો; સુ.
 સમાધિ ગુપ્ત આચારજ રૂઝ, સંયમ યોગ સુહાયા હો. સુ. ૩
 નિઃસૈંગ નિર્મમ સમ મુખ સાગર, આગર ગુણ મણિ કેરા હો; સુ.
 ધર્મારામ નિવાસી અભ્યાસી, આગમ અગમ ભલેરા હો. સુ. ૪
 ઉજવલ ^૧શશિકર જ્યું નિજ આતમ, ^૨સ્વાયત્ત નિજ રૂધિ ભોગી હો;
 નર્વાનધ બાદ્ય પરિશ્રદ્ધ ત્યાગી, ઉદ્યમી ^૩અષ્ટાંગ યોગી હો. સુ. ૫
 ચૌદ ^૪પ્રકાર અભ્યંતર વિરહિત, પરિગૃહ ગૃહથકી રહિયા હો; સુ.
 ઉપવનમાંહી માસોપવાસી, રાશી ગુણ તિહાં વસિયા હો. સુ. ૬
 તે મુનિવર મહિમાથી વિકસ્યા, વૃક્ષ વહી વનરાજી હો; સુ.
 પુષ્પફલ પલ્લવયુત નમતા, માનુ મુનિ દર્શને રાજી હો. સુ. ૭
 હંસ ચકોર કોકિલ શુક ^૫કૂન્જિત, કરતા મુનિ ગુણ ગાતા હો; સુ.
 મુનિવરના મુનિ પારણ અરથે, ^૬સચિવસદન પ્રવિશંતા હો. સુ. ૮
^૧શ્રદ્ધા ^૨તુષ્ટા ^૩ભક્તિ ^૪વિજ્ઞાનજ, ^૫લોભરહિત ગત ^૬ક્રોધ હો; સુ.
^૭સત્ય એ સમ ગુણે કરી શોભિત, દાયક નાયક શુદ્ધ હો. સુ. ૯
^૧અત્યાદર ^૨અવિલંબ ^૩ઉદાર્યે, પ્રિય ^૪વચ સન્મુખ ^૫ગામી હો; સુ.
 પંચ અમી ^૭શુધ દાનના ભૂષણ, મંત્રી નરમો શિરનામી હો. સુ. ૧૦
 પ્રતિલાભ્યા તપોધન મનહરપે, વરસે પુષ્પની ધારા હો. સુ.
 વસુધારા વૃષ્ટિ કરી દેવે, જય જય ધ્વનિ વિસ્તારા હો. સુ. ૧૧

૧ ચંદ્રકિરણ. ૨ સ્વાધીન. ૩ યમાદિ. ૪ મિથ્યાત્વાદિ. ૫ શબ્દ.

૬ પ્રધાનના ધરમાં. ૭ એ. ૮ ધનની.

દાન ફલાતિશય દેખીને, મંત્રી વિસ્મય પાચે હો; સુ.
 અહો ! વૈધ્યુવધર્મમે^૧ એહવો, મહિમા કહિ ન દિખાયો હો. સુ. ૧૨
 અગ્નિહોત્રી, પુરાણી પાઠક, વામન વેદ અભ્યાસી હો; સુ.
 તપસી વનવાસી વળિ યોગી, ઇત્યાદિકને ઉઘાસી હો. સુ. ૧૩
 કનક હસ્તિ તિલ રથ^૨ વસુ આકર, ગૌ કન્યા ઘર દીધાં હો; સુ.
 દાન ધર્મ અર્થે, પણ મુજને, વસુ વ્યય અતિશય ક્રીધા હો. સુ. ૧૪
 એહવો પ્રત્યક્ષ ફલ ન દિખાયો, ચિંતી પૂછે મુનિને હો; સુ.
 કહો ભગવન ! શું કારણ તેહનું^૩ ? કહે શુરૂ અળ મંત્રીને હો. સુ. ૧૫
^૪અનવધ મુક્તિ પથે જે પ્રવરતે, નિરુપહ શીલ સંવેગ હો; સુ.
 નિરાસંગ નિપરિશદ્ધી જ્ઞાની, બધ મોક્ષ તપતેગ હો. સુ. ૧૬
 દેવશુરૂ રાગદ્રેષ રહિત જે, સેવે સ્વર્ગને મોક્ષ હો; સુ.
 તેહનેઃ અર્થી પ્રાણી જાણી, શુદ્ધ અશુદ્ધનો લક્ષ હો. સુ. ૧૭
 ઉત્તમ પાત્ર તે સાધુ મુજાની, શ્રાવક મધ્યમ પત્તા હો; સુ.
^૫જનન શુકી અવિરય સમદ્વિષ્ટ, તીન એ પત્ત સુપત્તા હો. સુ. ૧૮
^૧અન્ન^૨ ઔષધ વર્ણી^૩ અભય ને^૪ શ્રુતનો, ચાર પ્રકારે દીજે હો; સુ.
 લોગ^૧ આરોગ્ય^૨ મુરૂપ^૩ ને^૪ જ્ઞાનજ, પરલવ ફલ પામીજે હો. સુ. ૧૯
 દાલ એ સમકિત કૌમુદી રામે, જ્ઞાનરવે કહોં એમ હો; સુ.
 સહત્રીશમી શ્રાતાજન ધર્મે, ધરજે અવિહત પ્રેમ હો. સુ. ૨૦

હોહા.

દાન વળી ત્રિવિધિ કહ્યું, જ્ઞાન અભય તિમ જાણ;
 ધર્મ ઉપગ્રહ મન ધરો, મુણે જ્ઞાન અવદાન. ૧
 જ્ઞાનદાન દેતાં ચકાં, જાણે બધને મોષ;
^૧શાન્ત સુખ તરૂ બીજ સમ, અતિ ઉપજે સંતોષ. ૨
 પુન્ય લહે જે દાનથી, જાણે પાપ અરોષ;
 જાણિ પુન્યને આદરે, ટાલે પાપ વિરોષ. ૩

૧ ધન. ૨ નિષ્પાપ. ૩ કનિક પ્રકારે. ૪ મોક્ષનાં સુખ.

પુન્ય કરંતો પામતો, ^૧નર ^૨સુરગતિના સુખ;
 પાપ થકી ટલતાં થકાં, ટલે નરક^૩તિરિ દુઃખ. ૪
 પ્રભુ ભાષિત વર જ્ઞાનનું, દીધું દાન વિશાલ;
 ઇહ પરલોકનાં સુખ ઘણાં, દીધાં તિણે સુરચાલ. ૫
 શગદ્રેષ મોહ ટાલિને, કેવલ નાણુ લહંત;
 સિદ્ધિ ગમન કંમે હુવે, જ્ઞાનદાન દેવંત. ૬

દાળ ૩૮ મી.

(“ સાંભળ રે છું સજની મારી ” એ દેશી.)

સૂરીશ્વર કહે ‘સચિવ સાંભલ તું, એકાંતે હિતકારીલ,
 હાયક આહકને’ એ જ્ઞાનનું, દાન અતિ સુખકારી
 સચિવલ, સુધિયે’લ. ૧

હવે ખીલું અભય જે ત્રસને, ^૧થાવર આણિ ન હણિયે’લ;
 મન ^૨વચ^૩તનુથી મુનિજન સેવિત, નિજ આતમ સમ ગણિયે’સ. ૨
 ‘ઇ’દ્રગોપ વલી ‘ઇ’દ્ર સરીખું, લવીતર હિ તેહ બાણીલ;
 મરણજ લય સમ છે બેહુને, હિંસાથી ગુણ હાણી. સ. ૩
 સાગર^૪અંત ^૫વસુધરાં ^૬કાંચન, મેરૂ પ્રમુખ સવિ દીને’લ;
 તો પશુ તેથી અધિકું લવિત, જનવર એમ કહીને સ. ૪
 શક્તિ યથા આવક જન સેવે, અભય હવે કહું ત્રીનેલ;
 ધર્મ ઉપગ્રહ સાધુ સુપાત્રે, અચનાદિક શુધ દેને. સ. ૫
 ચઉ કારણ શુદ્ધ સમલ દીને’, ^૭હાયક ^૮આહક ^૯કાલોલ;
 ‘ભાવ શુદ્ધિ હાયક જ્ઞાની નવિ-મહ અહંકાર દયાલો. સ. ૬
 શ્રદ્ધા આદર રોમાંચિત વલિ, ન્યાય સંપત્ત દ્રવ્ય તેથીલ;
 એખણીક આશુક અવિરોધી, નર સુર ^{૧૦}શિવ સુખ જેથી. સ. ૭

૧ મનુષ્ય. ૨ દેવ. ૩ તિર્યચ. ૪ પ્રધાન. ૫ સ્થિર રહેનાર.
 ૬ વચન. ૭ શરીર-કાયા. ૮ કીડો. ૯ ઈદ્ર જેવું. ૧૦ સમુદ્ર પર્યંત.
 ૧૧ પૃથ્વી. ૧૨ સોનું. ૧૩ મોક્ષ.

પુર્ણ સુખ 'આસં'શા ન ધરે, શુભ ભૂમી જિમ બીજલ;
 શ્રદ્ધા જલ વિષુ કીર્તિ અર્થે, અહંકારે બલે બીજ. સ. ૮
 પ્રાણીવધ કરી ધર્મ શ્રદ્ધાએ, દેવે દાન ઐંગારલ;
 ચંદન ખાલી લાલજ ઇન્દ્રિય, ખૂડ સમુદ્ર સંસાર. સ. ૯
 લોકને ધર્મ વિરુધ નવિ દીજે, આહુક કહું હવે શુદ્ધલ;
 મહો નતધારી શુરવચકારી, પ્રવચન માત વિશુદ્ધ. સ. ૧૦
 ચતિ ધર્મે શોભિત ઇન્દ્રિયનો, નિગ્રહ ચરણ કરણનીલ;
 સિત્તરી પાલે જ્ઞાની ધ્યાની, ભીતિ નહિય મરણની. સ. ૧૧
 પરભાવે ઇહુ ભવ પર ભવમે, અપ્રતિબદ્ધ વિહારીલ;
 પરિસહ પવને નવિ ક્ષોભાએ, નગ 'જ્યુ' અડગ વિચારી. સ. ૧૨
 કાલ શુદ્ધ તે કાલ વિચારી, કરણુ પ્રમુખ કરીનેલ;
 તો ફલ અધિકુ પામે તિમ. એ, કાલે બહુ ફલ લીજે. સ. ૧૩
 તપ પારણ ને ઉત્તર વારણ, વિહાર થકો મુનિ આકાલ;
 લોચ કર્યો વલિ જ્ઞાન અભ્યાસે, રોગી વચથી પાકા. સ. ૧૪
 ઇત્યાદિક કાલે શુભ શુણનો—ખાણી બાણી દાનલ;
 ભાવ વિશુદ્ધ કહું હવે ચોથો, મુષ્ટિ લ્યો લાભ અમાન. સ. ૧૫
 રામાન્વિત માને કૃત શુણતા, 'આર્ત' વશે નવિ દીજેલ;
 આશં'શા નવિ કાંઈ કરિયે, 'કલુપિત' ચિત નવિ કીજે. સ. ૧૬

યતઃ

અનાદરો વિલંબથ, વૈમુલ્કમમિયં વચઃ

પશ્ચાતાપથ પંચામી સદ્દાનં દૂપયંત્યહો ! ॥ ૧ ॥

મોક્ષને અર્થે દાનને દીજે, એ વિધિ તેનો બલોલ;

અનુકંપાદિક દાન જે ભાખ્યા, તેનો નિર્વેધ મત આણો. સ. ૧૭

યતઃ

મોરકત્યં જં દાણં, પદ્મસો વિહિ મુણેયન્વો

અણુકંપાદાણં, પુણ જિણે ન કહિં પડિસિદ્ધો ॥ ૧ ॥

અડત્રિશમી હાલે એ ભાખ્યો; દાન ધર્મ જે કરશેલ;

જ્ઞાનરવિ કહે તે ભવિ પ્રાણી, ભવસાગરને તરશે. સ. ૧૮

૧. ઇન્દ્રિય. ૨. પવન. ૩. દુઃખ ધરીને. ૪. દુષ્ટ ચિત.

દોહા.

શીલરહિત મિથ્યામતિ અસત કદાચહરત;
 મત્તારંભ પરિગ્રહે, શુરુ બુદ્ધિ સંપત્ત. ૧
 તેવા જોહ કુપાત્રને, દેવું દાન અમાન^૧;
 'ભસ્મ' નિહુત વત જાણિયે^૨, ન લહે લાભ નિદાન. ૨
 ઉપર^૩ ખેત્રે વાવિયું, શુદ્ધ બીજ બળો જાય;
 તિમ કુપાત્રના દાનથી, નિર્ઝર ફલ નવિ થાય. ૩
 એકજ^૪ વાપી જલ પિયે, 'ઇંદુ' નિંબ રસ લિત;
 'સ્વાતિ' જલ શુક્તા સરખ, શુક્તા વિષ જિમ લીન. ૪
 તિમહિજ પાત્ર કુપાત્રનો, 'શુરુ' અંતર ઉરધાર;
 પાત્ર વિશેષે ફલ કહ્યો, સમજે ચિત મંઝાર. ૫
 એકજુ વાર કુપાત્રને, દેતાં ફલ પામંત;
 તે ફલ વિપરીત પાત્રમે^૬, બહુ કાલે ન લહંત. ૬

દાલ ૩૬ મી.

("એકલે ભાર ધણો છે રાજ, વાનાં કેમ કરો છો ? " એ દર્શી.)

૧ સચિવ સુધી મન માંહે સમજ્યો, વલિ પૂછે ઇંદુ મુનિને;
 ભગવન ! મુનિના દાન તણું ફલ, અતિશય થયો જિમ મુજને
 શુરુ મુજ મેહર કરીને હો રાજ, ભાપો ભેદ એ મુજને. ૧
 તિમ કોઈ અપર લહ્યો, ફલદાને, મુનિવરણ ! બહુ માને;
 તવ તપો ૧૧ ધન^૧ ભાજે મંત્રીને, મુણ્ણે દક્ષિણ થાને. ૨
 રાય સોમપ્રભ બેનાતટપુરે, સોમપ્રભા પટનારી;
 પ્રાદાણુ ભક્ત રક્ત પ્રદા મતમે^૨, દાન દિયે દિલ ધારી. ૩

૧ ઇંદુ. ૨ રાખ. ૩ ફેફલું. ૪ ખારી બુમીકા. ૫ વાવ.
 ૬ સેલડી. ૭ લિંબડો. ૮ સ્વાતિ નક્ષત્રના પાણીનું બિંદુ છીપમુખે
 પડતા શુક્તાફલ થાય છે. અને તેજ બિંદુ સર્પ મુખમાં પડતાં વિષ
 થાય છે, ■ ભારે-મોટા. ૧૦. પ્રધાન. ૧૧ મુનિમહારાજ.

પ્રહ્મ વિના નહિ કેા જગ તારક, ધારક મતિ તેહ સભા;
 કન્યા ^૧ધેનૂ ધન બહુ દેતો, દાન માન નૃપ ઝાઝા. શુ. ૪
 ઇક દિન નરપતિ નિજ મન ચિંતે, દ્રવ્ય બહુ મેં ઉપાયું;
 દાનાદિક ઉપયોગ કરતો, સફલ હોય ઇમ ભાયું. શુ. ૫
 દાન લોગ ને નાશ ^૨ત્રિતય ગતિ, દ્રવ્ય તણી જગ ભાખી;
 દાને' દીધી ન લોગવી જેણે, તસ તૃતિયા ગતિ દાખી. શુ. ૬
 ઇમ ચિંતી બહુ સુવરણ નામે, યજ્ઞ કરાયો સચેં;
 આદિ મધ્ય અવસાન કનકનો, બહુલો દાન હેવાયે. શુ. ૭
 વિપ્ર ભણી ^૩હુતવહ હોમાયે, તિલ મધુ કુશ ધૂત વિધિયે;
 ઇહ લવ પરલવ સુખ જો કરિયે, યજ્ઞન વેદની શુધિયે. શુ. ૮
 વિશ્વભૂતિ નામે દ્વિજવર રહ્યો, શાલા ^૪યજ્ઞન સમીપે;
^૫સાવધિ નિયમ નિરવધિ યમને, ધરતો બેઠો હીપે. શુ. ૯
 યજ્ઞ સ્તૂપ^૬ મોટો આરોખ્યો, થાપી કુંભની વેદી;
 ધાન્યદેવથી ^૭કપોત વૃત્તિથી, જવ લેઈ તેહને લેદી. શુ. ૧૦
 શેઠી પીસી જલની સાથે, પિંડ ચતુષ્થ કરતો;
 હોમ નિમિત્ત નિજ ભોજન કાજે, નિજ નારી ભણી ધરતો. શુ. ૧૧
 ત્રીજો વસી ચોથો અતિથિને, ભોજન માટે કહ્યા;
 ઇમ નિત નિત તે વેદવિધિથી, કરતો આપ અજ્ઞપા. શુ. ૧૨
 ઇક દિન વિશ્વભૂતિ ગૃહ અંગણ, જંગમ ^૮સુરતર આયા;
 પિહિતાશ્રવ નામે મુનિ ભિક્ષા, કારણ તસ મન ભાયા. શુ. ૧૩
 પરમાનંદ લહી ગ્રહિ હાથે, પિંડ જે નિજ જમવાને;
 તેહથી પ્રતિલાક્ષ્યા વલિ નારી, તિણે પણ જે પોતાનો; શુ. ૧૪
 દીધો વલિ અતિથિને તિમહિજ, ધન્ય થયો ઇમ ચિંતે;
 તુમ પ્રસાદ અવિવાદપણેથી, લાભ લહ્યો તુમ અતિથે. શુ. ૧૫

૧ ગાય. ૨ ત્રણ. ૩ અગ્નિ. ૪ યજ્ઞ. ૫ અવધિવાળું. ૬ સ્તંભ.

૭ પારેવો-કપુતર. ૮ ચાલતા હાલતા કલ્પવૃક્ષ.

તતક્ષણ ચિતવિત પાત્રશુદ્ધિથી આકર્ષ્યા ^૧સુર આયા;
 સાઢી બારહ કોટિ સોવનની, વૃષ્ટિ કુસુમ વરસાયા ! શુ. ૧૬
 ગંધોદક વરસે વલિ દુન્દભી, ગરજે ^૨ધન જ્યુ ^૩ગગને;
^૪સાધુવાદ ઇતિ પંચ દિવ્ય તે, કરિને સુર હણે ^૫અધને. શુ. ૧૭
 રાયને જાઇ કહ્યું કોઇ પ્રાદાણ, સ્વર્ણ યજ્ઞ ફલ દેખો;
 સોવન લેવા વિમ્બ ઉભાણા, દેખે ^૬ઇગાલ વિશેષો. શુ. ૧૮
 રાય પ્રસુખને દેવ કહે તવ, દાનવૃક્ષ અતિ ફલિયો;
 વિશ્વભૂતિનો સુષ્ટિ લઘુકર્મો, નરવર મહા પુદ્ધિ બલિયો. શુ. ૧૯
 દાન સુપાત્રનો ફલ મન સમજ્યો, જ્ઞાનરવિ કહિ એહ;
 એ શુણ્ણ આલીશમી ભવિ જાણો, દાન મહા શુણ્ણ ગેહ. શુ. ૨૦

દોહડા.

વિશ્વભૂતિને નૃપ કહે, અહો ! ધન ! તુજ અવતાર;
 મહા સુપાત્રને પોષિયા, પામ્યો ફલ નિરધાર. ૧
 રાજા મંત્રી શુરુ કને, વિનય કરી કહે એમ;
 દાન સ્વરૂપ અભાણુને, અમને કહો હોય જેમ. ૨
 કહે શુરુ ચાર પ્રકારથી, દાન કહ્યો સુણ્ણ રાજ;
 સ્વર્ગ વલી અપવર્ગને, સાધક કહે જિનરાજ. ૩
 શુદ્ધ પાત્ર શુદ્ધ ભાવથી, દ્રવ્ય ભાવ ગિહુ લેહ;
 પુન્યબંધ વલિ નર્જશ, મહા ફલ લહે ગત ખેદ. ૪
^૧અન્ન વલિ ^૨ઔષધ ^૩અભય, ^૪જ્ઞાન દાન તિમ્બ જાણ;
 દેહનો અન આધાર છે, દેહતે સખ શુણ્ણ ઠાણ. ૫
 ઔષધ ^૬ગદ ^૭વિરહિત કરે, તપ જપ સંયમ સાધ્ય;
 તેહથી કર્મ જાણે ઘણા, કર્મ ક્ષયે શિવ થાય. ૬

૧ દેવ. ૨ મેધ. ૩ આકાશ. ૪ ભક્ષોવાદ- મહોદાન.
 એવો નિર્ધોષિ શબ્દ થયો. ૫ પાપ ગારાં રહિત.

ઢાલ ૪૦ મી.

(“ બે બેને” મુનિવર વોહોરણ પાંગુર્યાણ ”—એ દશી.)
સાંભલ રાજન અભયને ભય નહીં છ, એકણ પણ પ્રાણીને દીધરે;
તોપણ નિર્ભયતા લહતા સદારે, તો શું ! કહિવું સર્વને અભય બે કીધરે.
દાન ધર્મ તુમ સેવો ભવિજના છ, જેહને સેવી અનંત છવ

ગત મોક્ષરે ઢા. ૧

મેધરથ મેઘકુમર હમનકાલિકા છ, અવિચલ સુખ ભોગી જિમ થાયરે;
ચોથું જે જ્ઞાનનું દાન કહ્યું ભણું છ, જેહથી તત્ત્વ અતત્ત્વ
જણાય રે ઢા. ૨

કૃત્ય અકૃત્ય હિતાહિત જાણિયે છ, પેય અપેયને ગમ્યાગમ્ય રે;
ભક્ષ્ય અભક્ષ્ય દ્રવ્ય વલિ ભાવને રે, નિશ્ચય વ્યવહાર સ્વરુપ
અગમ્ય રે. ઢા. ૩

નિમિત્તોપાદાન કારજ કારણ ભણી રે, જાણે જેહથી ઉત્સરગ
અપવાદ રે;

સમ્યક મિથ્યા તથ્યા શુણને શુણીરે, સાધ્ય સાધન જાણે અવિ-
વાદરે ઢા. ૪

૧માતૃકા પદ વલિ તત્ત્વ રતન ૨ત્રયીરે, ૩ધ્યાતાને ૪ગ્યાતા
૫દાતા ત્રીકરે;

રાગ વૈશમ્ય ૬દંડ દાનજ દયારે, શુભિ સમકિત શસ્ત્ર ગારવ
ત્રણુ ઠીકરે ઢા. ૫

ધ્યાન ધરમ અનુયોગ પ્રમાણુતારે, ભાષા કષાય નિશ્લેષ અભાવરે;
ઘાતી અઘાતી તીરથ ગતિ ઉપમાછ, આર એ જ્ઞાનથી જાણે
ભાવરે ઢા. ૬

અસ્તિકાય મહામત સુમતિનંદિ ક્રિયારે, અવયવ ભાવ પંચ તિમ
કાયરે;

૧ ત્રિપદી. (ઉત્પાદ-વ્યય-પ્રાવ્ય) ૨ જ્ઞાન. દ્યોન ચારિત્ર.

૩ ધ્યાતા ધ્યેય ધ્યાન, ૪ જ્ઞાતા. જ્ઞેય. જ્ઞાન. ૫ દાતા. દેય. દાન,

૬ દંડ ત્રણુ મનનો, વચનો, કાપાનો;

૧કારક લેશ્યા સ ૨નિકર્ષ એ પટ લલાલ, લય નય સમ લાંગ
સમુદાયરે દા. ૭

અષ્ટ લાંગી મદ ખાણી જીવનીરે, પ્રવચન માતા રસ નવ જાણુરે;
પ્રદ્ય શુભિ નીયાણા નવ કહ્યાલ, દશ યતિ ધર્મ દિશાનું જ્ઞાનરે દા. ૮
પ્રતિમા એકાદશ દ્વાદશ લેદથી જ; દ્વાદશ અંગ લાવના તેમરે;
તેર ક્રિયા પૂરવ ચાહે ગ્રહેજ, કેવલ મોક્ષ લહે જહુ પ્રેમરે દા. ૯
ધૃત્યાદિક જ્ઞાનદાનથી જાણિયે જ, રસના એકે નવિ લહિયે
તસ પારરે;

લિખન લિખાવન શ્રુતનો શોધવોરે, અક્ષર સંખ્યા જેટલી
ધારરે. દા. ૧૦

તેટલા પદ્યોયમ આશુ સુર ભવેજ, વિલસે મુખ આયતિ પણ
લહે જ્ઞાનરે;

મોટો એ જ્ઞાન કહ્યો જિનરાજજીરે, ધારીને કરવું એહિજ
જ્ઞાનરે. દા. ૧૧

જ્ઞાનનું ફલ એ દેખી સાંભલીજ, પિહિતાશ્રવ ગુરુ પાસેથી રાયરે;
સોમપ્રભ સમ્યક હાથી શ્રાવકોજ, વિશ્વભૂતિ પણ ધર્મ પમાયરે.
દા. ૧૨

૧શાસ્ત્ર અભ્યાસ ૨શીલ ૩તપ ૪જપ વલીજ, ૫જ્ઞાન જિન
૬લક્ષિત એ પટ કર્મરે;

નિત નિત કરતા સંયમ આદરીજ, અનુક્રમે ખામ્યા બિહુ શિવ
શર્મરે. દા. ૧૩

સોમશર્મા સુધિ વાત ગુરુમુખેજ, સમાધિ ગુપ્ત પ્રત્યે કર જોડરે;
વિનય યકી કહે ગુરુ મુજ લાખિયેજ, જેન ધર્મ જસ નહિ
જગ જોડરે. દા. ૧૪

અણુગાર આગાર ધર્મ હુવિધ કહ્યાજ, સાંભલિ શ્રાવણ પ્રતિપત્તરે;
દર્શન પૂર્વક વલિ ગુરુમુખ યકીજ, સત્ય પ્રતિજ્ઞા કીધી મન્નરે. દા. ૧૫

લોહ આયુધે ન કરું યુદ્ધનેરે, એવો નિયમ કરી ગુરુ પાસરે;
અન્યત્ર વિચર્યો ગુરુજી ^૧મિત્રવીરે, ^૨કાષ્ટમયી નિપજાવી ^૩અસિ
ખાસરે. ઠા. ૧૬

મનહર ^૪કનકમયી ^૫કાષેકરીરે, ધરતો નિત કરતો નરપતિ સેવરે;
ધર્મ આરાધે સાધે તત્ત્વનેરે, મંત્રીવર રાજ્યધુરા ધર ભેવરે. ઠા. ૧૭
સમકિત કૌમુદી રાસે એ કહીરે, જ્ઞાન સંપદ પામે વા જેમરે;
^૬સુરમણિ સમ આલીશમી ભવી સુણીજી, જ્ઞાન રવિ કવિ ભાષે
એમરે ઠા. ૧૮

દોહા.

ઇક દિન ^૧પિશુન નૃપતિ કને, કહે તુમ મંત્રી સ્વામ !
કાષ્ટ ખર્જીથી સેવના, કરતો તુમચી જામ. ૧
‘પ્રહરણુ લોહ વિના કહો, સંશ્રામે જયવાદ;
કિમ મેલવશે સ્વામિનો ? ભક્ત નહિં અવિવાદ. ૨
અદ્ય કાજ નિજ ચિંતિને, ખલ ખલુ જન પ્રતિ ફૂલ;
કુષ્ટિ મક્ષિકા દુખ થકી, ચિંતે તમ અનુકૂલ. ૩
કુષ્ટ વચન સુણિ નરપતિ, મન ધારી એ વાત;
ઇક દિન ^૪આરથાને રહો, ^૫રાજ કુલી સંઘાત. ૪
વાત ચલાવી ખર્જીની, નિજ અસિ કાઢી તામ;
રાજા રાજ કુમર તણી, કરે પરીક્ષા જામ. ૫
સભા સમસ્તની દેખિને, મંત્રીને કહે રાય;
અહો સચિવજી તુમ તણી, અસિ દો અમ દેખાય. ૬

૧ પ્રધાન. ૨ લાકડાની. ૩ તલવાર ૪ સુવર્ણ. ૫ મીયાન.
૬ ચિતિત ક્ષેત્રનાર ચિંતામણી રત્ન. ૭ ચાકીયો. ૮ પ્રહાર. ૯ સભા
મહા. ૧૦ રાજ રાજવાડાઓ સહિત.

હાલ ૪૨ મી.

(“ સોનાની ઝારી રે ” એ દેશી.)

નૃપ વચન સુણીને હે સાહિબા મંત્રી તામ, નિજ ચિતબ્યું એમ;
અહો ! કોઈ પિયુને ભાંભેરિયોલ;

નહિ તો મુજ રૂપાણુ સા. માગે કેમ ? ભૂપતિ પરીક્ષા કાજ.
આજ એ અવસર પાવિયોલ. ૧

દુર્જન પ્રેર્યા હે, સા. ભૂપ ચલંત, હય ગય જિમ વહે પંથ—
પ્રેરક નર અનુસારથીલ.

પંડિત જન ઇંગિત સા. ચેષ્ટા દેખ, અંતરગત અભિપ્રાય—
વિણ કહે પણ નિજ બુદ્ધિથીલ. ૨

જાણે સચિવ તિવાર, સા. નિજ મન સાથ, દેવગુરુ નમી તામ,
ચિતબ્યું એ મન માહરે લ;

દેવગુરુ વલિ ધર્મ, સા. દૃઢતા એ હોય, તો એ મુજ અસિ ધાય,
લોહમયી સહુ જાહરેલ. ૩

ઇમ ચિંતી નૃપ હાથ સા. દીધી તિવાર, અસિ બ્યું આદિત્ય તેજ,
કાઠી કોપથી અલહલેલ;

નિરૂપમ ખર્જ તે દેખ, સા. નૃપતિ વિશેષ, દુર્જન નર સનમુંખ,
એયું તવ તે ખલભલેલ. ૪

કહે રાજા કરી કોપ, સા. રે તું હુદ બૂઠ કહ્યું કેમ એમ ?
શક શેખર અછતું કહેલ.

ઈંડ હિયું તુમ આજ, સા. સચિવ સુભણુ, જાણી નૃપનો કોપ,
અનુકંપા મનમે વહેલ. ૫

‘સત્યસંધી’ પરધાન, સા. કહે કરજેડ, ભૂપ સલાએ જૂઠ,
નવિ કહેલું એમ ધારીનેલ;

કહે સુણો સ્વામી સ્વરૂપ સા. કારણ કોય, છે ઇંડમાં તિણે કોપ,
મકરો ઇણ ઉપર મનેલ. ૬

૧ ચાડીયો. ૨ તલવાર. ૩ ચેષ્ટાનો જાણુ. ૪ જોતાં. ૫ સર્પ.

૬ મીયાન. ૭ હુમ્યાનો સરદાર. ૮ સત્યનો બેલી.

ઇચ્છુ કહી સાચી વાત, સા. સુણી તવરાય, અહો ! સત્પુરૂષ સાક્ષાત,
 અપકારી પણ ઉપકરેલ;
 ૧અંબદૃષ્ટ હણે કાચ, સા. ફલ દીએ સદા તિમ જે જન ૨અનવધ,
 અવગુણથી પણ ગુણ કરેલ. ૭
 ધિક્ તસ ન્યાય અન્યાય, સા. કરતા અપાય, ઇમચિંતી નરરાય,
 કહે કહો શું કારણ અછેલ;
 કાષ્ટથી કિમ લોહ, સા. થયો એ વૃષાણ, ૧ મંત્રી પૂર્વ વૃત્તાંત,
 કહો લોહ આયુધ નિયમ છેલ. ૮
 દેવગુરુ પરસાદ, સા. થઈ અવિવાદ, ૧દારૂ થકી ૫અયખર્જ,
 નીપતું સહો અપરાધ એલ;
 તિણુ અવસર સુરહે, સા. આવી તામ, જય જય શબ્દનો વાદ,
 કહે ધન્ય સચિવ અખાધ એલ. ૯
 રાય પ્રમુખ સહુ હે, સા. લોકના ચોક, પરચંચો કહે રાય,
 અભૂત જયો પરસન થયોલ;
 સભ્ય ગુણો મહા હે, સા. મહિમા ધર્મ, પરતક્ષ દેખો એહ,
 જેન વિના નહિ દેખિયો લ. ૧૦
 દુર્ગતિ રોકે હે, સા. લહે શિવ ધર્મ, તિહુયણ પહુનો ધર્મ,
 અખંડ અચલ જગમે જયોલ;
 અતિશય દુખ ૧દવહે, સા. મેઘ સમાન, વિકટ જે સુકિત કપાટ,
 ૭અર્ગલા તોડણુ ૮અલાંજયોલ. ૧૧
 કેવલ લક્ષ્મી હે, સા. જેએ જેમ, ચુંબક લોહને તેમ;
 મોક્ષ વધુ કાર્મણુ કહ્યોલ;
 નર સુર સુખનો હે સા. કત ૧પ્રતિહસ્ત, નરક તિરિગતિ દુઃખ;
 તેહની જલાંજલિ સમ લહ્યોલ. ૧૨
 તિણુ કારણ હે સા. ધર્મ વ્યાપાર, નિજ હિત ઇચ્છક જેહ,
 બદ્ધ આદર ભવજલ તરેલ;

૧ આંખાને પથ્થર. ૨ નિર્દોષ. ૩ ખર્જ. ૪ લોકડાની. ૫ લોહાની
 તરવાર. ૬ દાવાનંદ. ૭ જુગળ. ૮ સમર્થ. ૯ વસીકરણ. ૧૦ દીધેલ
 સામે હાથ.

ધર્મ કહી રાજ્ય હે સા. ધરિ વૈરાગ્ય, સુત જ્ય સોંપી રાજ્ય,
 સોમશર્મ મિત્રીધરેલ. ૧૩
 સુત દેવશર્મા હે સા. ^૧નિજપદે યાપ, ^૨આપ થયા પ્રત ધાર,
 બીજા પણ સાથે ઘણાલ; ૧૪
 ગુપ્ત સમઘી હે સા. સૂરી સમીપ, શ્રમણપણું ગ્રહી સાર,
 તપ જપ કરતા નહિ મણાલ. ૧૫
 મુખલા રાણી હે સા. સચિવની નાર, સોમા પ્રમુખ અપાર,
 અભય મતિ ગુરૂણી કરીલ; ૧૬
 ચરણ કરણની હે સા. વિધિ આરાધ, અનુક્રમે સહુ નિર્ભાધ,
^૩અયુનર્ભવ સિરી જઈ વરીલ. ૧૭
 વિષ્ણુસિરી કહે હે સા. પરતક્ષ દીઠ, 'મહમંદિમા જિન ધર્મ,
 બાણી સમકિત ધિર થયેલ; ૧૮
 અર્હંસ સુણી હે સા. તુમે કહું સત્ય, ^૪કિંચિત નહિય અસત્ય;
 ધન્ય માનવ ભવ ^૫અથ ગયેલ. ૧૯
 અપર 'રમણીયે હે સા. ^૬સર્દણું સાચ, કુંડલતા કહે ^૭વાચ,
 હું નવિ ધન્યું એ વાતનેલ; ૨૦
 રાજા મિત્રી હે સા. ચાર જે તેહ, સાંભલી નિજમન સાથ,
 ચિંતે ^૮ધિક એ ^૯કુળતનેલ. ૨૧
 વિષ્ણુસિરીની હે, સા. વાતજ એહ, નવિ માને ^{૧૦}પાપીષ્ઠ,
 ધણ સહુને જે છતીલ; ૨૨
 ઉત્તમ કુલમે હે સા. ઉપની તોહિ, જાતિ સ્વભાવ ન જાય;
^{૧૧}નીરગામી જિમ જલગતિલ. ૨૩
 જિમ ચંદનથી હે સા. અસિ ^{૧૨}સંભૂત, ભસ્મ કરે તિમ એહ,
 કરતી ખલતા અતિ ઘણીલ; ૨૪

૧ પોતાને સ્થાને, ૨ પોતે, ૩ જ્યાંથી ફરી આવવાનું નથી એવી
 મોક્ષશ્રી વર્ષા, ૪ મોટા, ૫ જરા પણ, ૬ પાપ, ૭ બીજા, ૮ સ્ત્રીએ,
 ૯ સાચું સત્ય જણ્યું, ૧૦ વાણી, ૧૧ ધિકાર, ૧૨ કુળતિલીને.
 ૧૩ પાપણી, ૧૪ નીચી છે ગતિ જેહની અર્થાત્ નીચે જનાર,
 ૧૫ ઉપનિષદ.

ઠંડજ દેશું હે સા. ^૧રવિ ઉગત, સહુજન પણ દેખત,
 ચિંતવીચું ચિત ^૨ભૂધણીજી, ૧૯
 મજ રક્ષક ગુરૂ હે સા, તસ લધુ જાત, સંજમથી વય વૃદ્ધ,
 મતિ શુત ^૩સરિતાપતિ યથાજી;
 કીર્તિ ^૪કમળા હે સા. ^૫વિમલા જેણુ, વરી જન ^૬પદમે તેણુ,
 જ્ઞાન-વંદ કેશરી તથાજી. ૨૦
 તસ પદ સરોજ ^૭ફૂલ હે સા. મધુકર જેમ, રવિપદ અગ્ર
 નિયુદ્ધ, નામથી બાલ લીલા કરીજી;
 સમકિત કૌમુદી, હે સા. રાસનો પૂર્ણ, ખંડ બીજે ધરી પ્રેમ,
 દાલ એકતાલીશમી ખરીજી. ૨૧
 ઇતિ ખંડ બીજે

અથ ખંડ ત્રીજો.

દોહા.

શાંતિકર ^૧અધહર પ્રભુ, શંભુ સ્વયંભૂદેવ;
^૨શંકર તીર્થંકર વિભૂ, કરૂં તનમનથી સેવ. ૧
 એક અનેક નામે કરી, સમરે વિન્ધ સમસ્ત;
 મહા દાનો જ્ઞાની ગુણી, વશ ^૩દિનમણી નહિ અસ્ત. ૨
^૪કપ્તાલિક બાહિર ક્રિયા, ભવ મુખ ઉત્પતિ ઠાણુ;
 પણ અંતર ક્રિયા ભલી, શિવ મુખ ^૫જનની નાણુ. ૩
 આપ સ્વરૂપે આત્મા, રહે અલૌકિક લેહ;
 જઠર ^૬ભરણુ હિત કષ્ટ તે, કેવલ મિથ્યા ખેદ. ૪

૧ સૂર્ય, ૨ રાજા, ૩ સમુદ્ર, ૪ લક્ષ્મી, ૫ નિર્મલ, ૬ દેશમા,
 ૭ કમળ, ૮ ઉત્પન્ન થએલ પાપને હરવા વાળા, ૯ કલ્યાણ કરનાર.
 ૧૦ સૂર્ય, ૧૧ કષ્ટ વાળી, ૧૨ જનેતા-માતા. ૧૩ ઉદર ભરવા માટે.

- અર્હદાસના ચરિત્રનો, સુણે તૃતિય ઉદ્ધાસ;
સોકર કાકર સમ થઈ, એહનો લહિ પીતાસ. ૫
- થોતા સુણે સજ થઈ, વિકથા તણ પ્રમાદ;
બાસ પ્રમાદે બાયશે, નહિ લહયો તે સ્વાદ. ૬
- અર્હદાસ વળતું વદે, નામસિરી ગુણ ખાણુ !
૧ભામિની ત્રિભુવન સ્વામિની, આણુ કરી પરણામ. ૭
- તેનું કારણ કયો કહો, નિર્મલ ૨અમ સમકિત;
થાય વિશેષેમાં-જિયું; તલ આદર્શ પવિત્ર. ૮
- સા કહે સ્વામિ ! સુણે કથા, દીઠી-મીઠી જેહ;
કાશી દેશ વણારસી, પુરો અતિ સુંદર તેહ. ૯
- ૩સોમવંશ ૪ઉદ્ભવ તિહાં, જિત ૫અરિ ૬ભૂધવ ભૂર;
૭હય ૮ગય બલ દલ સામટો, વિલસે પુન્ય પંડૂર. ૧૦
- કનક સુચિત્રા તેહની, રાણી અતિ સુકુમાલ;
તેહનો જન્મી ઇક સુતા, નામ મુંડિકા બાલ. ૧૧
- બાલપણેથી મુંડિકા, લક્ષણ મૃતિકા કીધ;
પાંડુ રોગ પરગટ પણે, દેહે બહુ દુઃખ લીધ. ૧૨

હાલ ૪૨ મી.

(હાડોતીરો હાડોળ બદ બુંદીરો મેવાસી જેપુર ઝિલ્લ
રહો. ” એ દર્શી.)

૧સચિવ મુદર્શન શોભતો, રાય તણે બહુ માન હો રાજ;
મહા બુદ્ધિવંત અભય સમો, નારો મુદર્શના બાન હો રાજ.
૨ સુણે હો સસનેહી પ્યારા સુજ અંતર આતમ ખુલી રહો. ૧
અન્ય દિવસ ગુણ અગણ્યની, ધારક ગુરૂણી ૩ ત્યાંહિ હો રાજ;
પ્રથમસિરી જયું સમય સુરી, આઈ વશ્યા પુરમાંહિ હો રાજ. ૨

૧ સી, ૨ આમર્શ, ૩ ચંદ્ર, ૪ ઉપજેલ, ૫ શત્રુ, ૬ રાજ, ૭ ઘોડા. ૮ હાથી. ૯ પ્રધાન: મંત્રીશ્વર.

૧શશિધર ૨કુસુદ વિકાસ વા, અંબર ઉદય લહંત હો રાજ;
 લબ્ય હૃદય ૩અલોજને, ઉલસિત કરત મહંત હો રાજ. ૭.
 સેવિત સમુદય શ્રાવિકા, નૃપ પુત્રી પણ આય હો રાજ;
 ૪ભુવનશુદ્ધનાં ધર્મનો દે ઉપદેશ સુણાય હો રાજ. ૭.
 ધાર્મિકા મુંડિકાને કરી, પ્રતિબોધી મત ધાર હો રાજ;
 દેવ શુરુની પ્રભાવિકા, આરજિકા ઉપકાર હો રાજ. ૭.
 જિનવર ધર્મની સેવના, વિધિથી નિર્મલ બુદ્ધિ હો રાજ;
 તેથી રાગ ગયો થયો, —આનંદ અતિ ચિત શુદ્ધિ હો રાજ. ૭.
 આશ્રય પંડિત જન તણે, જડ પણ જ્ઞાન લહંત હો રાજ;
 ધારાધર ધારી થકી, જિમ ગિરિ શિખર પડંત હો રાજ. ૭.

યતઃ

આશ્રયસ્ય વિશેષેણ, જહોપિ પટ્ટતાં વ્રજેત્

સ્વજ્ઞધારાસ્થિતં તોયં, મિનત્તિ નગમસ્તકં ॥ ૧ ॥

કઠિન કર્મ પણ ધર્મથી, દૂર હુવે ૧તમઃ જેમ હો રાજ;
 ૨તિમિરારિ થકી તિમ થયું, ધર્મે બહુલો પ્રેમ હો રાજ. ૭.
 રુપ સૌભાગ્ય ભલો લહી, અમ્બર નયું કહે તામ હો રાજ;
 તુમ પ્રસાદથી મુજ થયું, શુદ્ધી ગુણગણ ધામ હો રાજ. ૭.
 વત્સે ! સુષુ શુદ્ધી કહે, મતવિધિ પૂર્વક જેણ હો રાજ;
 સેવ્યો સુરિંદ મુનીંદ્રની, લહોં સપદ નર તેણ હો રાજ. ૭.
 કેવલ ૩ભૂતિ મુક્તિ લહે, અતુલ અનંત મત શક્તિ હો રાજ;
 સુષુ બહુ હરખથી મુંડિકા, કરે શુરુ દેવની ભક્તિ હો રાજ. ૭.
 ૪ઉપવર નાણી પુત્રિકા, ૫ભૂલતાં તિણ વાર હો રાજ;
 સ્વયંવરે રાજ કુમર લણી, તેડયા આયા તિવાર હો રાજ. ૭.
 પંક્તિબદ્ધ બેસાડિયા, કુંવરી નિરખી સર્વ હો રાજ;
 પણ મન કોઈ રૂચ્યો નહિ, ગત પાછા ગત ગર્વ હો રાજ. ૭.
 એક દિન માગધ જનપદે, નગર નામ ૧૦ચિત્રકૂટ હો રાજ;

૧ ચંદ્ર. ૨ કમવ. ૩ કમવ. ૪ તીર્થકર. ૫ અધકાર. ૬ સૂર્ય.
 ૭ લક્ષ્મી. ૮ વર યોગ્ય. ૯ રાજ. ૧૦ ચિતોડ.

ભગદત્ત દાને કરણુ ન્યું, નૃપતિ તેજ અદ્ભૂત હો રાજ. ૭.
 રૂપ લાવણ્ય ધર ગુણુ યુતો, પૂરણુ વસ્તુ સમસ્ત હો રાજ;
 પણુ એક ભતિ વિહીન છે, અંદ ન્યું ગ્રહણુથી અસ્ત હો રાજ. ૮.
 લક્ષણુવતી લક્ષ્મીવતી, રાણી ગુણુધિ પરધાન હો રાજ;
 ગુણુવતી ભાર્યા સચિવની, એક દિન નૃપ સુણુ કાન હો રાજ. ૯,
 મુંડિકા રૂપ યૌવનસિરી, યાત્રી જનક સમીપ હો રાજ;
 દ્વિત મુખે દેવરાવિયું, રાય જિતારિયે^૧ ખિચ્છ હો રાજ. ૧૦.
 ઉત્તમ ભતી રાયના, કુમર તણુ કિમ તુજ હો રાજ;
 ભતિ વિહીનને પુત્રિકા, નહિ આપું, કહ્યું ગુજ હો રાજ. ૧૧.
^૨પુનરપિ ભગદત્ત લાખતો, શું ભતીનું કામ હો રાજ;
 ગુણુ બહુ માન્ય છે જગતમે, ઉત્પતિ સ્થાન ન કામ હો રાજ. ૧૨.

ચતઃ

કૌશ્લેયં કૃમિજં સુવર્ણમુપલ્લાદૂર્વાપિ ગોરોમતઃ

પંકાત્ત્રામરસં શશાંકમુદધેરિંદીવરં ગોમયાત્ ।

કાષ્ઠાદગ્નિરદેઃ ફળાદપિ મણિર્ગોપિત્તતો રોચનં,

પ્રાકાશં સ્વગુણોદયેન ગુણિનો ગચ્છંતિ કિં જન્મના ॥

^૩કૃમિ કુલથી ^૪કૌશ્લેય ન્યું, ^૫ઉલ્લથી સોવન નેય હો રાજ;
^૬પંકથી ^૭પંકજ નીપજે, સમુદ્રે ^૮શશાંક ન્યું હોય હો રાજ. ૧૩.
 અગ્નિ ન્યું કાષ્ઠથી, ^૯નાગથી-મણિ વિપ હરણુ સમસ્ત હો રાજ;
^{૧૦}ગોશિરથી ગોચંદનો. ^{૧૧}મૃગમદ મૃગથી પ્રસસ્ત હો રાજ. ૧૪.
 ગુણુથી ^{૧૨}મહર્થતા પામિયે, ધમ સમજે તુમ રાય હો રાજ;
 નેપાલ રાય ભાલે પડ્યો, કર્દમ જો કદિ આય હો રાજ. ૧૫.
 લોક કહે કસ્તુરિકા, છાંટી રાય સુભણુ હો રાજ;
 ઉત્તમ કામે અધમ તે, લે' ઉત્તમતા પ્રમાણુ હો રાજ. ૧૬.
 ખેતાલિયમી ઢાલને, રાનરપિ કહ્યો એહ હો રાજ;
^{૧૭}કંચન ^{૧૮}કામની જગતમે, અનરથકારી જેહ હો રાજ. ૧૭.

૧ સીધ. ૨ ફરી-ખીજવાર. ૩ ક્રીડા. ૪ રેશમ. ૫ પથ્થર.

૬ કાદવ. ૭ કમલ. ૮ ચક્ર. ૯ સર્પ. ૧૦ ગાયનુ મસ્તક. ૧૧
 કસ્તુરી. ૧૨ મોઠાઈ. ૧૩ કાદવ. ૧૪ સોનું. ૧૫ સી.

દોહા.

- રાય જિતારી કહે સુણો, લાગ્યહીન ભગદત્ત;
 મુજ પુત્રીની યાચના, કરતો નહીં લગ્નજત. ૧
- માલા મોક્ષિતક કાકને, કંઠ નવિ ચોભાંત;
 તિમ તુજ ભતિ વિહીનને, મમ પુત્રી ન મિલત. ૨
- યો માં જયતિ સંગ્રામે યો મે વર્ષ વિનાશયેત્ ।
 યો મત્પતિવલ્લો વીરઃ સ કન્યાધિપતિર્ભવેત્ ॥
- વચન સુણી ભગદત્ત થયો, કોપવત તત્કાલ;
 રાયજિતારી ઉપરે, મુદ્દ કરણ ઉજમાલ ૩
- ચતુરંગી દલ સજ કરી, અભિમાની ભગદત્ત;
 મહો આઠંબરથી ચડયો, શુભ શકુને સંપત. ૪
- ૧૬ધિ ૨૬ર્વા ૩૬ક્ષત પૂર્ણ ઘટ, ૫૦૪ ૪૬ધિ ૬૦૩;
 વીણા સધવા ૫માનીની, ઇલાદિક સુખ કંઠ ૫
- રાય જિતારી ભણિયું શત્રુ દલ આવંત;
 કોપાનલ જલતો કહે, રંક એ કિયું કરંત. ૬

દોહા ૪૩ મી.

રાગ બંગાલ.

- ૧અમરખ ભરિયો ધરિયો ક્રોધ, રાય જિતારી કહે સુણો બ્રાધ ।
 મન માની લે,
 સર્પ ગરૂડ ઉપર કિમ ભય, ૨લંબકરણ કિમ અશ્વ હઠાય ।
 દિલ ભાનિ લે. ૧
- યમ સામે કિમ ભૂત હુવંત, ૩મૃગ ૪મૃગપતિને કેમ છલંત;મ.
 ૧વાયસ સીંચાનકને જેમ, પરિભવ કિમ કરે ભણો તેમ. દિ. ૨
- જો કરે તો મરે નિશ્ચય જોમ, જો ધરે યમધર ભવણ પ્રેમ; મ.
 શુભ વૃત્તિ આવી ભગદત્ત, વાણારસી ઘેરી ૧૧પરિવૃત્ત. દિ. ૩

૧ દહિ. ૨ એક ભતનું ઘાસ. ૩ ચોખા. ૪ શેલડીનો સાંઠો.
 ૫ ત્રી. ૬ ઝેર. ૭ ગધેડો. ૮ હરણ-મૃગનો. ૯ સિંહ. ૧૦ કાગડો,
 ૧૧ ચોતરફ.

સૈન્ય સજ સન્મુખ ^૧નિકસંત, રાય જિતાર અતિ ઉલસંત. મ.
 નિર્ગમ સમયે તામ તુરંત, વારિત અપશુકન ^૨દુરહંત. દિ. ૪
^૩વૃદ્ધિ અકાલ વલિ ^૪ભૂકંપ, ^૫નિર્ધાત ^૬ઉદકાપાત અત્યંત; મ.
 રજઃવૃદ્ધિ વલિ પવન પ્રચંડ, એ અપશુકનથી દેવનો દંડ દિ. ૫
 સચિવ સુદર્શન કહે શુભો દેવ, એ અપશુકને ન ભયું હેવ; મ.
 કન્યા દેહ સુખથી કરો રાજ, ન કરો સંતાપ એ રાજના આજ. દિ. ૬

યતઃ

અવ્યાપારેષુ વ્યાપારં, યો નરઃ કર્તુમિચ્છતિ ।

સ એવ નિષનં યાતિ, કીલોત્પાટીવ વાનરઃ ॥

કુલ રક્ષણને તજવા એક, કુલ તજવું ગામ અર્થે વિવેક; મ.
 તજવું ^૧જનપદ ગામ નિમિત્ત આતમ અરથે પૃથ્વી પવિત્ર દિ. ૭
 નીતિવચન કિમ લ ઘો સુભણ, તવ નૃપ કહે સુણ મંત્રી વાણ; મ.
 અહો ! અબિહ કિમ બિહો અયાણ ? મમ અસિ ધાવ સહે કુણ રાણ !
 કોણ પુરૂષ સહે વજ પ્રહાર, લ ઘે ભુજથી સમુદ્ર અપાર; મ.
 ક્ષયન કરે કુણ અગનિમાહિ, કાલકૂટ કુણ ખાય ઉછાહિ. દિ. ૮
 તિમ મુજ ખડ્ગ, પ્રહાર ન કોય, ન ખમે ન શકે સન્મુખ જોય; મ.
 મંત્રી કહે ફલ બહુલ છે તાસ, આપણું અલ્પ માનો અરદાશ દિ. ૧૦
 રાય કહે જય સત્યથી હોય, મોટાને ઉપકરણે ન જોય; મ.
 કટક પડાવ કયો પુરણાર, ફૂત આવ્યો ભગદત્તનો તિવાર. દિ. ૧૧

॥ યતઃ ॥

રયસ્યૈકં ચક્રં મુજગમિતાઃ સમ્પતુરગાઃ

નિરાલંબો માર્ગશ્ચ, ચરણરહિતઃ સારથિરપિ; ।

રવિ યાતિ નિત્યં પ્રતિદિનમપારસ્ય નભસઃ

ક્રિયાસિદ્ધિઃ સત્ત્વે, વસતિ મહતાં નોપકરણે. ૧

૧ નિકલ્યો. ૨ દુખે વારવા જોગ્ય. ૩ વર્ષાદ. ૪ પૃથ્વીકંપ. ૫ પવનનું તોફાન. ૬ તારાનું ખરવું. ૭ દેશ.

મેઘાવીં પદુ વચન વિલાસ, પરિમિત લક્ષક ધીર નિવાસ; મ.
 સ્વામિં ચમોક્ત વાદિ સૂર, સમય સૂચક દૂત લક્ષણ ભૂર. દિ. ૧૨
 આવી કહે દિઉં સુંડકા રાય, રાજ્ય કરો સુખથી મહારાય; મ.
 નહિ તો કોપ ^૧અનલ મુજમાંહિ, ^૨શલભ સમાન મથાઈ માહિ. ૧૩
^૧અનુચિત કર્મતણો આરંભ, ^૨સજન વિરોધએ દુખનો થંભ; મ.
^૩બલવંત ઈર્ષ્યા ^૪પ્રમદા વિશ્વાસ, આરએ ભણો મૃત્યુ નિવાસ. ૧૪
 દૂત વચન સુણી બ્રહ્મટી ચઢાય, કહેરે વરાકે જયું કાકે તેં જાય; મ.
 જે ભાવી ભવતુ ^૩પણુ ટેક, નવિ છોડું કહું વાત એ છેક. દિ. ૧૫
 જઈ કહેજે તુજ રાયને જાય, અર્થ ચંદ્ર કરિ દૂત ધકાય; મ.
 કાઢ્યો તેતાલિશમી ઢાલ, જ્ઞાન રવિં કહીં સગ ઐંગાલ. દિ. ૧૬

દોહા.

નિર્ઘોષિત^૪ હવેં દૂતને, ભૂત સમો નૃપ પાસ;
 આવી કહે તુમને પ્રભુ! તૃણવત ગણે ઉલાસ. ૧
 સાંભલીં ભુજ આરકાલતો, મૂછે વલ ધાલંત;
^૫સમરાંગણુમે શૂરતા, પ્રગટ પણે દીસંત. ૨
 ઇંમ કહિ ઉભય હલે થયો, રણુલભાનો નાદ;
 સિંધુ રાગ સરણાઈયું, ધન જયું ગરજે સાદ. ૩
 માગધ જન જય જય કહે, કથા પુરાતન રાય;-
 સંભલાવે, રસ શૌર્યનો, વૃદ્ધિવંત જિમ થાય. ૪

ઢાલ ૪૪ મી.

કઠખાની દેશી.

શૂર રસ પૂર મુખ નૂર આણી ઘણો,
^૧સગર રસ આખવા અધિક રસિયા;

૧ અગ્નિ ૨ પતંગીઈ. ૩ ભવે યાઓ. ૪ કાઢ્યો. ૫ મુદ્ધ બુમિમાં.

સુભટ ભટ વિકટમેં હાક વાળી મહા,
બખતરો પેરિયા અંગ કસિયા. શૂર. ૧

હલ સખલ ઉમટયો સમુદ્ર નયું ઉલટયો,
૧ધરણિ મૂળે હથિયાર પૂળે;
નલધિ^૨ કલ્લોલ ઉલ્લોલ અતિ ઉરછલે,
કેશરી નયું આરિ પાસ ગુંળે. શૂર. ૨

૩ભુજગપતિ શલશલ્યો, ભારથી ખલભલ્યો,
૪નગશિખર અડગ પણ પતન થાવે;
ગજધટા મેઘ નિમ, મહ છટા વરસતા,
પવનગતિ અતિ રતિ અશ્વ આવે. શૂર. ૩

રથ ચલે અકથ શસ્ત્રે લયો સામટા,
ધ્વજ ચમર છત્રવર સરસ સોહે;
ઉડી રેણુ^૫ ઘણી છાધયો દિનમણી,^૬
ઝતુ રહિત નાણિયે મેઘ મોહે શૂર. ૪

શબ્દ વર વીર નિર્દોષ ત્રંબાલુના,
નાલના નાહ અલ્યાંડ કુટે;
ઉભય હલ આથડે માહો માંહિ લડે,
તીર પડે નીર ધારા અખુટે. શૂર. ૫

૭કુંત અસિ ઉલસી મેઘ પુત્રી નિસી,
હલમૂશલ શક્તિ મુદ્ગર 'કૃપાણી;
વજ્ર ચક્રે મુદા પટિસેં વલિ ગદા,
મુદ્ર અતિ કુદ્ર શસ્ત્રે વખાણી શૂર. ૬

ભટ મહા રસ ચડયા કાયરા લડયડયા,
ધડપડયા રડવડયા કેઈ પડિયા;
ધીર મહોવીર કેઈ સ્વામિ સતકારને,
પામિ નહિ ખામિ ઇમ સુભટ અડિયા. શૂર. ૭

૧ પૃથ્વી. ૨ સમુદ્ર. ૩ શેષ નાગ ૪ પર્વતનું શિખર. ૫ રજ. ૬ સૂર્ય. ૭ ભાલો. ૮ તલવાર.

અસિ છુરી આદિ જ્યે ભાતિ મીનાકૃતિ,
 માંસ કાદવમયી કેશ સ્નાયુ;
 દેખિયે જેમ સેવાલ, ભટ ગર્જના,
 મેઘની તીર પખ જેમ વાયુ. શૂર. ૮

૧ ધલ કલેવર ઇસ્યા જાણો પર્વત જિસ્થા,
 રૂધિર જલ જોગિની પાત્ર નાવા;
 મનુષ્ય મુખ કમલ સમ અસમ પડિયા તિહાં,
 રસમર ૨ અલોનિધિ સમ મુંહાવા. શૂર. ૯

સ્વામી પરસંશતા, અન્યને નિંદતા,
 અસિ લતા રૂઢિર પીવાં ૪ અતિત્તી;
 માંહોમાંહે ભડે, ગજ જિમા આથડે,
 એક એકજુ ધરી કરિ અભિત્તી. શૂર. ૧૦

બાણથી જેમ મંડપ ગગન જેહવો,
 એહવો ઘોર સંગ્રામ થાતે;
 રાય જિતારિના સુભટ નાઠા તદા,
 સચિવ કહે સૈન્ય થઇ દૈન્ય જાતે. શૂર. ૧૧

સ્વામિ ! પાછા વલો વિનતિ સાંભલો,
 રાય કહે સચિવ તું કેમ લીરૂ ?
 થાય છે જાય છે ટેક સત્પુરુષની,
 જીવવાથી હુવે મરણ વારૂ ! શૂર. ૧૨

જીતવે જયસિરી પામિયે જગતમેં,
 મરણથી ૫ નાકિનારી વરાયે;
 કષ્ટિક કાયા જ્યું છાયા નલ ૬ કુસુમની,
 મિંત નહિ ચિંત રણ મરણ થાયે. શૂર. ૧૩

યતઃ

જિતે ચ લભ્યતે લક્ષ્મી, મૃત્યૌં ચાપિ સુરાંગના ।
ક્ષણવિધ્વંસિની કાયા, કા ચિંતા મરણે રણે ? ॥ ૧ ॥

તોહિ પણ મંત્રી મુદ્ધર્શનો ઉમ્મહો,
રણ થકી સમુદો નયર આલ્યો;
રાય જિતારિ તે કહો અહો ! શું કરે ?
હાસ્ય થોગ્યો અથોગ્યો ન્હાલ્યો. શૂર. ૧૪

સચિવ કહે સ્વામિ ! નવિ પામિ ખામી ઇલાં,
નયરગામી થતાં કાંઈ જોયો;
સૈન્યનો ^૧અધિપતિ વૃહપતિ પ્રહરણે,
વજ્ર સૈનિક શૂરા મહો પ્રપંચો. શૂર. ૧૫

ઉઘ મહો દુર્ગજસ સ્વર્ગ ખલુ ઇદ્રને,
^૨વારણેરાવણો ધૈર્યવંતો;
એહ અચરજ બલી જેહ દાનવ થકી,
^૪સંગરે હારિયો હરિ કહંતો. શૂર. ૧૬

ભાગ્ય અતુલિત બલી, કોઈ ન શકે છલી,
પુરૂષનો બલ નહી કાંઈ લેખે;
એમ સંતોષિયો પોષિયો નૃપતિને,
સચિવ મુદ્ધર્શને ^૫નય વિશેખે. શૂર. ૧૭

નૃપતિ મંદિર ગયો, મુંડિકા સાંભળ્યો,
એહ વૃત્તાંત વલિ નયણ દીઠો;
અહો મુજ કારણે એહ અનરથ થયો,
નારિ કહિ મારિ સરિખી ઉછીઠો. શૂર. ૧૮

જન્મ ધિક માહરો ! ચિંતી મનમે' પરા,
દેવ ગુરુ પ્રણમી ઝંપા કરાયો;

જલ હૃદમાંહિ તે મહંત સાહસ ધરી,
પડિય જેવે થલ સ્થાન યાચો.

શૂર. ૧૯

ધર્મ મહિમા થકી દેવ સાનિધિ કરી,
રત્નમયી ગૃહવરી તેહ માંહિ;
રત્ન સિંહાસને સતીય સીતા પરે,
મુખ થકી બેઠિ સુર જય કરાંહિ.

શૂર. ૨૦

પંથ આશ્ચર્ય વર પ્રગટ સુરવર કરી,
મુંડિકા પૂજિ સત્વે અદ્વલ;
ઢાલ સાકર સમી ચાર આલીશમી;
જ્ઞાન રવિ ભવિજને ચિત્ત યૂઝી.

શૂર. ૨૧

દોહા.

ભાગ્યો શય જિતારિ તે, ભવયુ' ભગદત્ત ભમ;
સૈન્ય સહિત પેઠો ધસી, વાણારસૌ પુરિ નામ. ૧
ચહેર લૂંટીને સામટો, ક્રોધ ભયો વિકરાલ;
શય જિતારી મંદિરે, તુરતજ આયો ચાલ. ૨

ઢાલ ૪૫ મી.

(“હરિ ! યા મન લાગો” એ દર્શી.)

શય મંદિર લૂંટણુ લણી, મુંડિકા લેવણુ કાજરે;

સ્વામિણ સસનેહી.

આયો પ્રતોલિ દ્વાર તે, ભગદત્ત જળ નર રાજરે. સ્વા. ૧

શાસન સુરી પ્રગટી તહાં, થંભ જ્યુ' ચંક્યા અચંભરે; સ્વા.

પામ્યા ચિત્તે, એ શુ' થયુ' ! પાદ લરણુ દુરલંભરે. સ્વા. ૨

નભ તલ વિમલપણે મલ્યા, દેવ કહે ઇંમ વાણુરે; સ્વા.

ખામો કન્યાને જઈ, તો છૂટે મહિરાણુરે. સ્વા. ૩

કોઈ નરે આવી કહ્યો, કન્યાનો વરતંતરે;	સ્વા.
સુષ્ણિ નરરાયે ^૧ રણસથી, મદ ^૨ વિરહિત લગદતરે	સ્વા. ૪
ચરણે ચાલી વિનયથી, બાઈ નમ્યો ^૩ ભૂમીસરે;	સ્વા.
રે ! કન્યા ! ધન્યા ! ^૪ ધરા ! ધર્મની અતિ સુજગીસરે.	સ્વા. ૫
માત પિતા તુજ વંશને, અહો ! સુભગે ! શાખાસરે;	સ્વા.
લો ! લગિની ! અસાનથી, કીધા ફોક પ્રયાસરે.	સ્વા. ૬
સત્યવતી ! અધિકી રતી, મંદમતિ મેં આજરે;	સ્વા.
^૫ કૃત અપરાધ સહો સહી, ન કહે ફરિ હું અકાજરે.	સ્વા. ૭
ધર્મ કહી રાય જિતારિને, તેડ્યો તુરત તિવારરે;	સ્વા.
હાથ ભેડી અવનત ^૬ થઈ, કહે મહો દુખ દાતારરે.	સ્વા. ૮
સહનશીલ છો સ્વામિજી ! સહન કરો અપરાધરે;	સ્વા.
ધર્મ થકી શું નવિ હુવે ? મહિમા ભસ અગાધરે.	સ્વા. ૯
^૭ સેતુ સંસાર સમુદ્રનો, કેતુ ^૮ કીર્તિ પ્રાસાદરે;	સ્વા.
હેતુ ^૯ નેતુ ^{૧૦} ભવભવે, ધર્મથી અતિ આદહારરે.	સ્વા. ૧૦
કર્મ કાંતાર ^{૧૧} કૃશાનુ ^{૧૨} તે, મિથ્યા પ્રમાદ ^{૧૩} પિહીતરે;	સ્વા.
આત્મ સ્વરૂપ પ્રગટ કરે, પવન મરે સુવિહીતરે.	સ્વા. ૧૧
જ્ઞાન ગરબ વૈરાગ્યથી, ભવ ઉદ્ધવિગ્ન થપાયરે;	સ્વા.
રાજ્ય સ્વપુત્ર ભણી ભલો, લગદત ઉદ્યત યાયરે.	સ્વા. ૧૨
રાય જિતારિ સુદર્શનો, સુબુધિ સચિવ બુધિવંતરે;	સ્વા.
સંત્યસાગર મુરીધરા, તસ સમિપે મતિવંતરે.	સ્વા. ૧૩
સંજમ સમ સુખ પુજને, આદરિ હર્ષ ભરણરે;	સ્વા.
કનક ચિત્રા સુદર્શના, નૃપ રાણી હરખેણરે.	સ્વા. ૧૪
સચિવ ^{૧૫} સુપત્ની શુભવતી, લક્ષ્મીવતી સતિ સારરે;	સ્વા.
જિનમતી શુધમતી સાધવી, પાસે મહોત્તર લારરે.	સ્વા. ૧૫

૧ ઉતાવળ. ૨ રહિત. ૩ રાજ. ૪ પૃથ્વી. ૫ કરેલ. ૬ નીચો નમી. ૭ પાલ. ૮ ધ્વજ. ૯ મહેલ. ૧૦ હિત કરનારો. ૧૧ મધ્ય નારો. ૧૨ અટવી. ૧૩ અગ્નિ. ૧૪ દાંકનાર. ૧૫ પ્રધાન.

કેઈક શ્રાવક સમકિતી, લદ્દક મતિ કઈ યાતરે; સ્વા.
 જિન મારગ અનુસારિયા, ખહુ થયો ધર્મ વિખ્યાતરે. સ્વા. ૧૬
 નાગસિરી સારી કહી, કહે મેં નયણે દીઠરે; સ્વા.
 એ સવિ વાત પ્રગટપણે, દ્રઢ સમકિત મુજ ઇઠરે. સ્વા. ૧૭
 શેઠ કહે સહુ મત્ય એ, સરદહું મન મુખકારરે; સ્વા.
 અન્ય નારી પણ ઇમ લણે, વાંછું અમે ઇણ વારરે. સ્વા. ૧૮
 કુંઢલતા કહે અન્યથા, નવિ માનું એ વાતરે; સ્વા.
 રાય પ્રમુખ ચિંતે મને, સતને અસત કહાતરે. સ્વા. ૧૯
 દુષ્ટા અદુષ્ટા પૂરવે, એહવી ખલ કોઈ નારરે. સ્વા.
 કાક તૃપ્તિ જિમ નવ લહે, વિષ્ટા વણુ નિરધારરે. સ્વા. ૨૦
 સમકિત કૌમુદીમે કહી, હાલ એ ચાલિયા પંચરે; સ્વા.
 જ્ઞાન સૂરજ ઘટમે કરે, શાશ્વત મુખનો મંચરે. સ્વા. ૨૧

ટોહા.

કથા પાંચ પૂરણ હુઈ, હવે છઠી કહું માર;
 એહુંદાસ અરિહંતનો, ધારક ધર્મ તિવાર. ૧
 ૧પદ્મિની પદ્મલતા પ્રતે, લાખે હે ! સુકુલીન !
 બ્રાધિ બીજ શિવ તરૂ તણે, કારણ કહો પ્રવીણ ! ૨
 હૃદિતોદય મંત્રી વલી, રૈખ્યપુરો પણ તેમ;
 એકમના યદને મુણે, ધારી અતિશય પ્રેમ. ૩
 અહો ! ધન્ય ! રજની^૨ જિણે, એહ અપૂરવ વાત;
 શ્રવણે સુણિયે ચિંતવે, શેઠ સુનારો સુખત. ૪
 પદ્મલતા કહે પિયુ લણી, કહું કથા અલિરામ;
 સાવધાન^૫ થઈ સાંભલો, અંગ દેશ ઇતિ નામ. ૫

૧ સ્ત્રી. ૨ રાત્રિ. ૩ પૂર્વે ન મળેલ ૪ પતિ. ૫ મનોહર.
 ૬ હુંથીયારે યદ.

હાલ ૪૬ મી.

(“ભાધરા મેવાડા મારા” એ દેશી.)

ચંપાપુરિ તિહાં સુરપુરી સમ અતિ દીપતીલ,
 લંકા થઈય સશંક સદ્ગુણ પૂરેરે,
 સ્વામિલ ! સુણે મુજ વાતડીલ;
 કરિ અંપા સમુદ્રમેં, નરપતિ સુરપતિ સારિખોલ,
 ધાડી વાહન અતિ વંક. સ. ૧

પદમાવતી સતી રતિ રંભાસમ શોભતીલ,
 રાણી રાયની ભણુ;
 તિણુપુર શેઠલ વૃષભદાસ વસે ગુણ નિલોલ,
 શિરવહે જનવર આણુ. સ. ૨

ભારભા ગુણવતી નામથી પદમાવતી અછેલ,
 પુત્રી પદ્મસિરી તાસ;
 અપર શ્રેષ્ઠીબલિ ગલિ સમ બુધમત રંગમેંલ,
 રંગાણે બુધ દાસ. સ. ૩

બુધ દાસી પ્રિયતમા બુધસિંહ સુત સહુ એક મતેંલ,
 કામદેવ તસ મિત્ત;
 એક દિન બુધસિંહ રૂપરેહ રતી આગલીલ,
 પદ્મસિરી નિરખંત. સ. ૪

શ્યામા ચૌવનશાલી, મધુર વચનવાણી બાળીનેલ,
 બાલ મંભરાલની જેમ;
 ગતિ અતિ મંધર સ્તન મંત્ર ઇંદ્રા કુંભ સારિખોલ,
 ઝળિંખોણી ગલ તેમ; સ. ૫

વહન ચશાકે જ્યું નેત્ર કમલદલ પાંખડીલ,
 નાશા કીર જ્યું ચંચ; સ.

૧ ગલીના રંગ જેમ. ૨ રૂપરેખા. ૩ રતિમાં. ૪ હંસ. ૫ મ-
 દોન્મત. ૬ હાથી. ૭ રાતા જોડવાળી. ૮ ચંદ્ર.

- ૧ કૃશોદરી ગુણભરી, સુંદરી રૂપે મોહિયોલ,
 ઘર આઈ કરે પરપંચ. સ. ૬
- વચન લોજન તબ્યા, ચિંતા પરાયણ દેખિનેલ,
 જનની મનનીરે વાત; સ.
- પૂછે કારણ શું છે ? ભાજો ન રાજો અંતરોલ,
 તવ બુધસિંહ કહાત. સ. ૭
- ઇંદ્રી લક્ષ્મી મુજ, ૨ લક્ષ્મી પદમસિરિ ને મિલેલ,
 જીવિત સફલ ગણત; સ.
- મુણિ બુધદાસને-સ્વામિને સુતની વાતનેલ,
 પ્રગટ કરી પ્રભણત. સ. ૮
- પિત્ર સુણી પુત્રને, કહે શું વૃથા કરો હું સનેલ,
 મધ ૩ માંસાશી અણ; સ.
- ચાંડાલ સમ ગિણે, તિણે કિમ આપે પુત્રિ કાલ,
 અશક્ય ઇચ્છા જોહ તુલ. સ. ૯
- જસ સમચિત્ત વિત્ત જાતિ કુલ વય ૪ સામ્યતાલ,
 મૈત્રી ભાવ ભજત; સ.
- કન્યા ૫ સંબંધ તિમ, અણ સરિખે ન હુવે કદાલ,
 કરત અપ્રીતિ લહંત. સ. ૧૦
- બુધસિંહ સુત કહે, શું ઘણું કહેવે ? તે વિનાલ,
 પ્રાણ તણું હું અવશ્ય; સ.
- સુણી પિતા મન ચિંતા, કરતો, વિષમગતિ કામનીલ,
 સુરઅસુરાં કર્યા વશ્ય. સ. ૧૧
- ૬ ગુરુ જન ૭ ગુરુપણું, મન નિશ્ચયપણું ત્યાં લગેલ,
 વિદ્યાવિચાર વિવેક; સ.

૧ નાના પેટવાળા. ૨ સ્ત્રી. ૩ મધ માંસ બફી. ૪ સરખા.
 ૫ લગન-જોડાણ-મિલાપ. ૬ મોટા માણસ. ૭ મોટાપણું.

હૃદયે ^૧નયણ બાણ, મર્મ વેધી વીધ્યા નહિંલ,
સહગુણ લોપે વિશેષ. સ. ૧૨

સમુદ્ર તરણ ભુજ, - કુપિત ^૨ભુજગમ લપવોલ,
સુલલ પણ દુર્લભ;
મૂરખ ચિત્ત તણો જ્ય કરવો સુલલ નહીંલ,
ચિંતે ^૩જનક અવિલંબ. સ. ૧૩

અતિ ઘણો આગ્રહ, નિરખી સુતનો જનક ભણેલ,
ધીરજથી ઇંદ કામ;
કરશું ધીરજ ધરો, ઇમ કહી કપટ કોઠાર તે લ,
મુનિ યશ્વંતર ગુરુ નામ. સ. ૧૪

કુટુંબ સહિત સહુ, શ્રાવક મત અંગી કર્યાલ,
પોષધ શાલ વસંત;
શેઠ વૃષભદાસ, સાથે પ્રીતિ ધણી કરીલ,
સગપણ સ્વામિ ગણ્યંત. સ. ૧૫

ચતઃ

વદાતિ પ્રતિગૃહ્ણતિ, ગુહ્યમાख्याતિ પૃચ્છતિ ।
મુંક્તે ભોજયતે ચૈવ, પદ્મવિષં પ્રીતિલક્ષણં ॥ ૧ ॥

અન્ય દિન શેઠલ, બુધ સુકુટુંબ તેડિયોલ,
નિજઘર લોજન કાજ;
મુખ શુદ્ધિ કરી, બુધ, - દાસ ચાચી તસ પુત્રિકાલ,
પુત્ર નિમિત્ત શુભ સાજ. સ. ૧૬.
શેઠ સુણી નિજ મન, અહો ધન્ય એ ભણેલ,
મિથ્યા મત પરિહાર,
ચિંતી કહે ધન્ય । મુજ પુત્રી વર ધાર્મિકોલ,
મલિયો મુજ ઇલુવાર. સ. ૧૭

કહિ શુભ દિન લહી; પાણીગ્રહણ કરિને વલ્યોલ,
મન હરખ્યો બુધદાસ; સ.

ચિતે દુષ્કર પણ સુકર થયું મુજ લાગ્યથીલ,
સફલ થયોરે પ્રયાસ. સ. ૧૮

પદ્મસિરી ^૧વધૂ લઇ નિજ ઘર લણી આવિયોલ,
છિતાલિશ વર દાલ; સ.

થઇ કહિ જ્ઞાન રવિ, ભવિ મ-કરો માયા તુમેલ,
જેહથી હોય જન્મલ. સ. ૧૯

હોહા.

ઘર આવી બુધસિંહ તે જોધ ધર્મ સેવત;
પુનરપિ^૨ પ્રથમ પદે વહી, જેન ધર્મ છોડત. ૧

પિતા પદ્મસિરીને સુણ્યું, દેખ્યું તસ આચાર;
અહો! કપટ કરિ ધુતિયો^૩ મુજને ઇલ નિરધાર. ૨

જેઠ લલો મનમેં ઘણો, દુઃખ પણ સહો ન જાય;
બલવંતી ^૪ભવિતબ્યતા, ^૫કિણહી કલિ ન શકાય. ૩

સમલ મન સંતોષથી, શેઠ વસે સુખમાંહિ;
ઇલ અવસર બુધદાસનો, પદ્મસિંહ શુર ત્યાંહિ. ૪

આંચો ^૬આડંબર ઘણે, ભાખે તવ બુધદાસ;
^૭સૌગત મત સળ ધર્મમેં, વહુઅર ! જાણો ખાસ. ૫

જોધ યોધ સમ ધર્મની, હોઠ કરે નહિ ^૮અન્ય;
તે માટે અંગીકરો, પદ્મસિંહ શુર ધન્ય ! ૬

૧ વહુ. ૨ ફરી. ૩ ઠગ્યો. ૪ ભાવી. ૫ કાષ્ઠી. ૬ ઉપરનો
ડોળ. ૭ બૌદ્ધમત. ૮ સરખામણી. ૯ બીજા.

દાળ ૪૭ મી.

(“ગાપીયંદ લક્ષ્મી જોગરે, તજ દે રાજને.” એ દેશી.)

૧શ્વશુર વચન વલિ પતિ તણા સરે, સાંભલિ તામ કહંત;
પદમસિરી જિણુ માર્ગને સરે, તણ ઉનમાર્ગ ન ભજંત.
મુજ મન શાસન જિન વિના સરે, ૨અપર નવિ પ્રવિશંતરે. ૧
હો સુણો પ્રીતમણ ! સૌગત મત મુજ મન માને નહીં,
હો સુણો વાલમણ ! અરિહંત મન હૃદયે વસિયો સહી. ૨
ગુણ ભરિયા ગુરુ જૈનથી સરે, દેવશુર પ્રતિપક્ષ;
ધર્મરૂપ ધન સંગ્રહો સરે, કહ સમકિત મુજ મન.
કલ્પવૃક્ષ છોડી કરી સરે, બાવલ બાથ ન મનરે. હો સુ. ૩
શુદ્ધ ધર્મની ટેકને સરે, જે છોડે મતિહીન;
તેહને છોડે સુખ ૩સિરી સરે, ૪ભ્રમત ભવે દુખહીન;
ચક્ર ૫અદિત ૬મૃત પિંડ ૭જથું સરે, અનધન વિણુ
મિસકીનરે. હો. ૪

ટેક ધર્મ નિર્વાહતાં ૮ સરે, તૃણવત ૯ માનું પ્રાણુ;
૧૦સ્વહિત કર્ક ન ધર્મ મને સરે, મૂરખ જન વચ બાણુ;
બખતર વર જિન બાણુનો સરે, ધર્યો તનુ ૧૧ કહ બાણુરે હો. ૫
૧૨નિર્ભય બોલ એ સાંભળી સરે, પદ્મસિરીના તામ;
મૌન રહ્યા સહુ તિણુ સમે સરે, અવસર ઉચિતજ બમ;-
આવે તખ સમજવથું સરે, ધમ બાણી તિણુ કામરે. હો. ૬
પદ્મસિરીના અન્યકા સરે, માતપિતા શુભ ધ્યાન;
કાલ કરી સુરી સુરવર ૧૩ યથા સરે, પદ્મશ્રી સુણિ બ્યાન;
તસ દુઃખે દુખ જલનિધિ ૧૪ સરે, ૧૫ઉલટ્યો મન ૧૬અસમાનરે
હો. ૭

૧ સસરો. ૨ ખીજો. ૩ લક્ષ્મી. ૪ ભમે. ૫ ચડેલ. ૬ મારી.
૭ ગોજો. ૮ નિભાવતાં. ૯ તૃણ તુલ્ય. ૧૦ પોતાનું હિત. ૧૧
શરીર. ૧૨ ભય રહિત ૧૩ દેવતા ૧૪ સમુદ્ર. ૧૫ ઉલટ્યો. ૧૬
ધણી-અત્યંત.

૧જનની ૨જનક વિયોગથી સરે, અતિ દુઃખભર દિલગીર;
 તે અવસર પામિને સરે, અશુર^૩ કહે જિમ તીર^૪;
 વેધક વચન બહુ સુણો સરે, મમ શુર ગ્યાને ધીરરે હો. ૮
 પિતર^૫ તુમારા અરણ્યમે^૬ સરે, મરિ મૃગ જન્મ લહંત;
 બુદ્ધ શુદ્ધ વિષુ ધર્મથી સરે, પશુ ભવ પામિ ભમંત;
 મહા જ્ઞાની ઇમિ અમ શુર સરે, લવલવ વાત કહંતરે હો. ૯
 એવા જ્ઞાની શુદ્ધ લણી સરે, ઉવેજો વહુ કેમ ?
 દેખ્યો શુ જિન ધર્મમે^૭ સરે, મહામલ મલિન ન ખેમ;
 સુષ્ટિ પદ્મા કોષે કરી સરે, ભરિ નખ શિખ, ગત પ્રેમરે હો. ૧૦
 પશુ ચતુરા ચિત બલવી, સરે કહે અહો ! મુજ અજ્ઞાન;
 એવા જ્ઞાની શુદ્ધ નહીં સરે, આદર્યા એ ગત ભાન;
 શુદ્ધ કરિ હવે મત આહરૂં^૮ સરે, સેતું થઈ એક તાનરે હો. ૧૧
 હઠ છોડ્યો જુઠો સહી સરે, આજ થકી મેં લીધ;
 શુદ્ધ સાચા કાચા નહીં સરે, ખોધ ધર્મ આરાધ;
 સુષ્ટિ સહુ મન આનંદિયા સરે, બહુ સમજી^૯ નિર્બાધરે હો. ૧૨
 એક દિવસ બુધ ‘ચતિ લણી સરે, ઘણી લક્ષિત કરિ તાસ;
 ભોજન નિમિતે તેડિયો સરે, આયો અતિ ઉદ્ધાસ;
 મહા આહર કરિ નિજ ઘરે સરે, બેસાડ્યો બુધદાસરે હો. ૧૩
 પદ્મશ્રી પશુ કપટથી સરે, વાંધો પૂજ્યો છક;
 મહાનસ બેઠી રસવતી સરે, કરતી પદ્મમા એક;
 ૧૦ પાદનાથુ દાસીધકી સરે, મંગાવ્યાં સવિવેકરે. હો. ૧૪
 ૧૧ શુભપણે આચાર્યનો સરે, મોળી સૂક્ષ્મ કીધ;
 ૧૨ ખંડ કરીને શાકમે^{૧૦} સરે, નાખીને તસ દીધ;
 રસવતી સુંદર સરસ તે સરે, જિમ ૧૩ પ્રશંસે પ્રસિદ્ધરે હો. ૧૫

૧ માતા. ૨ પિતા. ૩ સસરો. ૪ બાણ. ૫ માત પિતા. ૬
 જંગલમાં. ૭ સુખ. ૮ સાધુ ૯ રસોડું. ૧૦ પગરખું. ૧૧ છાનીરીને.
 ૧૨ કટકા. ૧૩ વખાણે.

ગંધ વિલેપન ચંદને સરે, તાંબૂલાદિક તામ;
 આપી સત્કાર્યો ઘણો સરે, જાવણ લાગો જામ;
 પાદત્રાણ ઇકિ નવિ જડે સરે, ઘણું ચોધું બુધ સ્વામરે. હો. ૧૬
 ક્યાંહિ ન દીકું પૂછતો સરે, ^૧ચેટીને તિણવાર;
 કહે ચેટી બાણું નહીં સરે, મચિયો સોર અપાર;
 પદમસિરી મુણિ આવિને સરે, અવસર ^૨ઉચિત વિચાર હે હો. ૧૭
 હવે પદમસિરી જે કહે સરે, સડતાલિશમી ઢાલ;
 જ્ઞાનરવિ કહે સાંભલો સરે, આગલ થઈ ઉજમાલ;
 મિથ્યા અભિમાને કરી સરે, હુવે જુઓ ^૩જંજાલરે હો. ૧૮

દોહા.

કહે પદ્મા કિમ નવિ જડે ? પાદત્રાણ ઇણિવાર;
 એવા જ્ઞાની ગુરુ ગુણી ! કહે લવ લવ ^૧વિસ્તાર ! ૧
^૨ભૌતાચાર કહે સહિં, ^૩એતાદ્ય તુમ જ્ઞાન;
 કહે પદ્મા નિજ ^૪જઠરગત, નવિ જાણો અજ્ઞાન ! ૨
 જાણિ કેમ મમ પિતૃ^૫ ગતિ ? મુણિ ચમક્યો નિજ ચિત;
^૬વમન ^૭વિરેચ પ્રયોગથી, ચર્મ ખંડ અપવિત્ત. ૩
 દેખી અતિ લાજિજત થયો, ગયો તે આપણ કામ;
 પદમસિંહ બુધદાસને, કહે માહું કર્યું કામ ? ૪
 લાજ ઘટાવી માહરી, ધીઠ દુષ્ટ પાપીણ;
 તુજ ઘર લાયક એ નહીં, દેખી ધર્મ કલીષ્ટ ૫
 કપટ સિંધુ તુજ મુત ^{૧૧}વધૂ, મુણિ કોપ્યો બુધદાસ;
 પુત્ર સહિત વધૂ ઘર થકી, કાઢી કહુ વચ લાપ. ૬

૧ દાસી ૨ ચોગ્ય ૩ દુઃખ. ૪ વાત ૫ પૂર્વે થઈ ગએલ
 વાત. ૬. એવું. ૭ ઉદર. ૮ પિતા. ૯ ઉપદેશ. ૧૦ જુલાબ
 ૧૧ પુત્રવધુ

હાળ ૪૮ મી.

(“ધર્મ આરાધિયે” એ” એ દેશી.)

‘દ’પતિ નીકલો ઘર થકો એ, ‘જ’પતિ પતિ લણી લાપ;
પદમસિરી ઈમ કહે એ, વૃદ્ધ માતા ગૃહ ચાલિયેએ;

સ્વામિ સુણો અરદાશ. પ. ૧

કહે બુધસિંહ ‘શ્યામા સુણો એ, એહ અવસ્થામાંહિ; પ.

‘વ્યાઘ્ર’ ગળે’દ્ર સેવિત વને એ, વર વસવું ઉચ્છાંહિ. પ. ૨

પત્ર ફલાદિક આહારવું એ, તૃષ્ણ શય્યા શયનીય; પ.

વલ્કલ^૧ વસ્ત્ર ધરણ વડે એ, સુંદર મરણ કહીય. પ. ૩

પણ નહિ સ્વજન ધરે ભલુંએ, વસવું વેલિ પુરમાંહિ; પ.

તે લણી પરભૂમિ વિના એ, મુદરી! એય ન કયાંહિ. પ. ૪

એમ ‘સિદ્ધાંત’ કરી તદા એ, ચાલ્યા, દ’પતિ તેહ; પ.

બુધસિંહ બુધ ધર્મી ખરો એ, પણ શ્યામા ઉપર સ્નેહ. પ. ૫

ગામ બાહિર આબ્યા યદા એ, ધરિ ધીરજ નિજ ચિત્ત; પ.

દોય સારથવાહ તેહને એ, મિલિયા તદા વિણ વિત્ત. પ. ૬

તસ સાથે આવી વર્યા એ, ‘પાંથશાલે’ ધરિ હર્ષ; પ.

મન ચિંતે એ શાહનો એ, સાથ મિત્રો ઉત્કર્ષ. પ. ૭

પદમસિરીની દેખિને એ, રૂપસિરી ચલ ચિત્ત; પ.

થયો બિહુનો નિજનિજમને એ, ચિંતે એ નારો પવિત્ત. પ. ૮

‘અપરશેઠ’ બુધસિંહનો એ, દોય તણો કરો ઘાત; પ.

રતિ રૂપા અંગિકરી એ, વિલસું વિષય એ સંઘાત. પ. ૯

ઈમ કુબુદ્ધિ ચિંતી તદા એ, વિષ મિશ્રિત અન્ન લેય; પ.

બુધસિંહ બોલાવી કરી એ, ભોજન કરણ કહેય. પ. ૧૦

નારી વારિત પણ તિહાં એ, બેઠો ભોજન કાજ; પ.

ખાંતથી ખાતા પરસ્પરે એ, પોહોતો ઘર ચમરાજ. પ. ૧૧

૧ સ્ત્રી ભર્તાર. ૨ કહેતી ૩ સ્ત્રી. ૪ વાધ. ૫ હસ્તિ. ૬ વૃક્ષ-
ની ઊલ. ૭ નિશ્ચય. ૮ તણુ ૯ બીજો.

- શેઠ તિમ બુધસિંહજી એ, મૂર્છાગત ગતયેષ; પ. ૧૨
 ૧ધરણી ૨તલ ધસકી પડ્યા એ, શાખિ જ્યુ' શાખ યથેષ. પ. ૧૨
 નિજ સ્વામી પામી દયા એ, મરણ તણી તિહાં દેખ; પ. ૧૩
 શોકાકુલ રહતી સતી એ. દુખ ન ખમાય વિશેષ. પ. ૧૩
 કર્મ ઉદય કેવો થયો એ, હૈ હૈ દેવ ! અચિંત; પ. ૧૪
 શું કરું ? ક્યા જાઉં ? હવે એ, એ થયું અતિ વિપરીત. પ. ૧૪
 ૧શ્વશુરે ઢાલી ઘર થકી એ, માતપિતા પરલોક; પ. ૧૫
 આય બેઠી વનમે' ઇહાં એ, ઉલટયો દુખનો થોક. પ. ૧૫
 તેહ તણ ગયો નાહલો એ, હવે કેનો આધાર ? પ. ૧૬
 છાતી ફાટે દુખ થકી એ, મૂકે અતિય પુકાર. પ. ૧૬
 યુથ બ્રહ્મ જિમ હરણલી એ, જલ વિષુ જેવું મીન; પ. ૧૭
 પંખ વિહુંભો પંખિયો એ, તિમ પતિ વિષુ સતી દીન. પ. ૧૭
 પદસિરી ૧ચિયુ ચિયુ કરે એ, જોલ દિયો ઇકવાર; પ. ૧૮
 જિમ જિમ પતિ જોલે નહીં એ, તિમ તિમ દુઃખ અપાર. પ. ૧૮
 ૧શેષ રાત્રિ ૧અતિક્રમ કરે એ દુખભર ભરિ તેહ નાર; પ. ૧૯
 દેખિ પ્રભાતે કોઈનરે એ, બુધદાસને તિણ વાર. પ. ૧૯
 તુજ ૧સુત મૃત પડ્યો બાહિરે એ, સહસા સાંભળી વાત; પ. ૨૦
 વળાહત આબ્યો તિહાં એ, લેઈ કુદુંખ સંઘાત. પ. ૨૦
 અડતાલીશમી ઢાલમે' એ, પદસિરી બહુ દુઃખ; પ. ૨૧
 જ્ઞાન સૂરજ ઉદયે થયું પણ સત્યથી હોસે સુખ. પ. ૨૧

દોહા.

શેઠ સમુદ્ર ૧નિમજ તે, ચલિ આયો બુધદાસ;
 ૨શળવત્ સુત નિરખ્યો તિહાં, હવો અધિક દાસ. ૨

૧ પૃથ્વી. ૨ તળિયુ. ૩ સમરો. ૪ પતિ. ૫ બાકી રાત્રિ. ૬ ગાળે. ૭ પુત્ર. ૮ બુદેલ. ૯ મુઠાવત.

નગર લોક જહુલા મિલ્યા, ધરિ મન જહુલો ફૂધ;
 જુદદાસ પદ્મા લણી, બાવે ઇમ ઉદ્દેશ. ૨
 રે ! શાકિની ! તું ડાકિની, પાપિણી માર્યો મુજ;
 સુત વલિ સારથવાહને, લક્ષ કરણ અવિહુજ. ૩
 કિંજહુના મમ પુત્રને, કર તું 'સજીવન આજ;
 નહિતો 'નિગૂહ તાહરો, કરશું ! કહું 'ગત લાજ. ૪
 ઇમ કહિ 'કરણ સ્વરે રુએ, 'વિલવે જેમ 'અનાથ;
 પદ્મસિરી મુણિ એહવું, ચિંતે નિજ મન સાથ.
 મુજ પૂરવકૃત કર્મનો, ઉદય થયો 'અનિરોધ;
 'લિખિત લેખ 'લંધાય નવિ, 'સુર 'નરપતિ
 'અતિયોધ. ૬

ઢાળ ૪૯ મી.

દેશી હંમખડાની.

સતિ મન અતિ ધીરજ ધરીરે, ચિંતે ચિત્ત મિંઝાર;
 જુઓ ગતિ કર્મની.
 કલેંક અંસત મુજ ઊપરરે, આઇ ચડયો ઇણ વાર. જુ. ૧
 ધર્મ સહાયી ઇણ સમેરે, મારે કોઈ ન અન્ય; જુ. ૨
 ઇમ કહિ કરિ નિજ અંજલીરે, કોશીકત મતિ ધન્ય. જુ. ૩
 'અહોનિથ જો મુજ મન વસે, કમલ વને જ્યું સુગંધ; જુ. ૪
 'ભુવનગુરુ ગુરુ ધર્મનોરે, ગુરુ મહિમા પ્રભાધ. જુ. ૫
 ધર્મ પતિવ્રત માહરોરે, અખંડ છે મમ શીલ; જુ. ૬
 વ્રત પચખાણુ અખાધ છેરે, આજ લગણુ અતિ લીલ. જુ. ૭

૧ જીવ સહિત ૨ નાચ. ૩ છોડી. ૪ કામવ. ૫ વિશેષે રૂઢન
 કરે. ૬ નિરાધાર. ૭ વાળી ન સકાય તેવો. ૮ લખેયો. ૯ ઉપધાય.
 ૧૦ દેવ. ૧૧ રાજ. ૧૨ લડવૈયો. ૧૩ રોજ. ૧૪ તિર્યકર.

તો ઝહો ! શાસન દેવતે રે, પતિ વલિ ^૧શાર્યપ બેહ; જી.
 જિમ જીવતર સહુ દેખતારે, લહે તિમ કરો કહું એહ. જી. ૫
 ઈમ કહિને તત્કણ તદારે, કહે ઉઠો ધરિ ટેક; જી.
 કિમ સૂતા ? ભગી જીવોરે ! કરસ્યા કરથું વિવેક. જી. ૬
 આસન કંપ થયો તદારે, જલ જયું ^૨શશિ પ્રતિગિંબ; જી.
 અવધિ જ્ઞાને જાણિયું રે, આવી તિહાં ^૩અવિલંબ. જી. ૭
 શાસનસુરિ એ મત હુવોરે, સતી વચ ^૪અલિક કિ વાર ! જી.
 ચિંતીને બિહું જણ તિહારે, ઉડિ બેઠા તિવાર. જી. ૮
 પુષ્પવૃષ્ટિ દેવે કરીરે, પદ્મસિરી શિર ભમ; જી.
 ધન્યવાદ દેવનિ ^૫અંબરેરે, કરતા નાચે તામ. જી. ૯
^૬નાગરજન યુધદાસને રે, દેખિ વિશેષ અચંભ; જી.
 ચિતી જીએ ધર્મની.
^૭અસંભવ ^૮સંભવિયુ ઇહારે, સહુ ચિત્ત ^૯ગતદંભ. થિ. ૧૦
^{૧૦}શત સંખ્યા જન શૂરકોરે, ^{૧૧}સહસ્રજને વિદ્વાન; થિ.
 લક્ષજને વક્તા મિલેરે, કોટિ નરે હતદાન થિ. ૧૧
 વિદ્યા થકી પંડિત નહીરે, રણ ^{૧૨}નિર્જિત નહિ શૂર; થિ.
 નહિ વક્તા વાચાલતારે, દાતા ન અનધન પૂર. થિ. ૧૨
 ઇદ્રિય જય કરે શૂર તેરે, પંડિત ધર્મ ધરંત; થિ.
 વાચાલ વક્તા સત્યનોરે, દાયક અભય મહંત. થિ. ૧૩
 શૂર પંડિત વક્તા વલીરે, દાયક જ્ઞાયક સર્વ; થિ.
 ગુણ ^{૧૪}ગણના ન થઈ શકેરે, પદ્મસિરી નિપાર્વ. થિ. ૧૪
 નૃપ ચરમુખ ચરિત્ર કહેરે, મનહર રૂપ આરોગ્ય; થિ.
 ગુણિ ^{૧૫}સુત ^{૧૬}કાંતા સૌભાગ્યનીરે, બહુજન માન્યતા યોગ્ય. થિ. ૧૫

૧. સાર્યવાહ. ૨ ચંદ્ર. ૩ હતાવળી. ૪ અસત્ય ૫ આકાશ.
 ૬ નગરીના લોક. ૭ ન ચવાનું. ૮ યયુ. ૯ દોગ મૂકીને. ૧૦ સો.
 ૧૧ હજાર. ૧૨ જીતેલ. ૧૩ સંખ્યા. ૧૪ પુત્ર. ૧૫ સ્ત્રી.

શુભમતિ સંપતિ કીર્તિનેરે, ^૧ વિદુષ શુરુ સંયોગ;	થિ.
ધર્મ વિના નવિ પામિયેરે, ઇષ્ટ વસ્તુનો યોગ.	થિ. ૧૬
ઈમ અતિ નતિ- ^૨ થુતિ નૃપ કરીરે, ધારી મન સંવેગ;	થિ.
નયવિક્રમ નિજ ^૩ તનયનેરે, થાપી રાજ્ય સુવેગ.	થિ. ૧૭
ધારી વાહન ^૪ ભૂધવ ખહુરે, જન ^૫ સહૃદય ઉછરંગ;	થિ.
સૂરીશ્વર વર ચશ ધરુરે, પાસ લિય મત અંગ ^૬	થિ. ૧૮
બુધદાસ બુધસિંહાદિકારે, શ્રાવક મત પ્રતિપક્ષ;	થિ.
નૃપ ^૭ મહિષી પદ્માવતીરે, પદ્મસિરી વર મત્ર.	થિ. ૧૯
ખીજી પણ નારી ઘણીરે, શ્રમણી સરસ્વતી પાસ;	થિ.
શ્રદ્ધી દિક્ષા શિક્ષા વહેરે, શુરુકુલ વાસ ઉલાસ.	થિ. ૨૦
નિરતિચાર આરિત્રનેરે, પાલી કેઈ ^૮ અપવર્ગ;	થિ.
પામ્યા કરિ આરાધનારે, ^૯ વામિ વિરાધના સર્વ.	થિ. ૨૧
જ્ઞાનરવિ ભાપી ભલીરે, દાલ ^{૧૦} એશુણ્યપંચાશ;	થિ.
પદ્મલતા કહિ વાત એરે, સમકિત કૌમુદી રાસ.	થિ. ૨૨

દોહા.

પદ્મલતા ^૧ભરતા ભણી, ભાપે નયણે દીઠ;
 તિણથી સમકિત થિર થયો, મિથ્યામતિ ^૨અનીઠ. ૧
 શેઠ કહે સુણ સુદરી, તુમ અનુભવિયું જેઠ;
 ભાખ્યું તે હું સત કહું, જેમાં નહિ સંદેહ. ૨
^૩કાંતા કહે તિમહિજ ^૪અપર, કુંદલતા કહે જુઠ;
^૫મહિપતિ પ્રમુખ મને કહે, એ નારી અતિ દુઠ, ૩
 દુર્જન ઉત્તમ જન ભણી, દેખી કોપે મંદ;
 નિષ્કારણ વેરીપણું, કરતો ખલ દુષ્ણ કંદ. ૪

૧ વિદ્વાન. ૨ નમસ્કાર-સ્મૃતિ ૩ પુત્ર. ૪ રાજા. ૫ સહિત.
 ૬ મોટો. ૭ સુદર. ૮ પટરાણી ૯ મોક્ષ ૧૦ તણ. ૧૧ ઓગણ્યપચાસ.
 ૧૨ પતિ-સ્વામી. ૧૩ અનિષ્ટ ૧૪ સ્ત્રી. ૧૫ ખીજીઓ. ૧૬ રાજા.

દુર્જન સજન પટંતરો, પ્રગટપણે દેખાય;
 ૧કૃષ્ણ ૨કાક સહુ બાણિયે, ૩ઉજવલ હંસ કહાય. ૫
 કસ્તુરી વલિ હીંગનો, ઉત્તમ અધમ સ્વભાવ;
 જિમ નહિ છાડે જોહ પણ, તિમ ચિંતે નૃપ ૪તાવ. ૬

ઢાલ ૫૦ મી.

(ભવિયાં નૃપની બેટી ગુણની પેટી ખંતશુરે લોલ એ દશી.)

ભવિયાં ! અરહદાસ ઇતિ ૧નિરમલ મતિથી, ઇમ કહેરે, લોલ.
 કામિની કનકલતાને લો.

ભ. ભામિની ભાખો, સમ સુખ આખો; અંતરે રે લો.
 સમકિત ગુણ ચિરતાને લો. ૧

ભ. સમકિત ચિત્ત પ્રાપ્ત, તેહનું કારણ કહો કથીરે લો.
 કનકલતા કહે તેહવે લો.

ભ. દેશ અવંતી ત્યાં જયવંતી નામથીરે લો.
 ઉજયની પુરી કહેવે લો. ૨

ભ. સુંદર નયરી, અત્યા વયરી, ૧વૃંદનેરે લો.
 ખાગે ૨ત્યાગે દીપે લો;

ભ. નરપાલ જૂપાલો, ૩કટક ૪વિશાલો, તેહનેરે લો.
 રૂપે રતિરે અપે લો. ૩

ભ. મહન જ વેગા, ગુણ ૧૦જેરેગા, સુંદરીરે લો.
 રાણી નૃપ બહુ માને; લો.

ભ. સચિવ અંદ્રપ્રભ, બુદ્ધિ સમ શશિપ્રભ, નિર્મલીરે લો.
 તેહની સોવન વાને લો. ૪

ભ. સોભા નારી બહુ ધન ધારી, શેઠજીરે લો,
 સાગરદત્ત ઇતિ નામે લો.

૧ કાળો. ૨ કાગડો. ૩ ચેત. ૪ ત્યારે. ૫ સ્વચ્છ. ૬ સમૃદ્ધ.
 ૭ દાન. ૮ સેન્ય. ૯ ધણો. ૧૦ અધિક.

ભ. સાગરદત્તા નિજપતિ રત્તા, પુત્ર છે રે લો,
નામે ઉમય સુકામે લો. ૫

ભ. પુત્રી જિનદત્તા, ચૌવન^૧પત્તા, જાણિનેરે લો,
કોશાંબી પુરી વાંસી લો;

ભ. જિનદત્ત સુશ્રાવક, ધર્મ પ્રભાવક, રંગ્યાહિયોરે લો,
શેઠ સુતા દલાસી લો. ૬

ભ. જિનદત્તા રવધૂ, સહ નિજ જંધુ, લેઈનેરે લો,
જિનદત્ત નિજપુર આયો. લો.

ભ. ધર્મ કર્મ કરે રૂદ્રપતિ, અતિય સુસંપથી, રેલો;
પૂરવ પુન્ય ઉપાયો લો. ૭

ભ. શેઠ તણો સુત, ઉમય વ્યસન રત, અતિ થયોરે લો,
વ્યસની પવિટલ સંગતથી; લો.

ભ. ચોરી પરનારી, મહા દુખકારી, અકાળનેરે લો,
ગજ જિમ વિણ અકુશથી; લો. ૮

ભ. ઉચ્છૃંખલ ફરતો, શંક ન ધરતો, કોઈનીરેલો,
પુરમા તે ગત શરમા; લો.

ભ. માતપિતૃ એકાંતે, બહુ બહુ ભાંતે, હિતે રેલો,
શીખદે પણ બહુકરમા. લો. ૯

ભ. હુર્ચસન ન છંડે, કુલ કમ ખંડે, તે ઘણો રેલો,
એક દિન ચોરી કરવા; લો.

ભ. રાત્રી સમયમાં, કિણહિક ઘરમાં, પેશિનેરે લો,
પરદ્રવ્ય હાથ હરવા. લો. ૧૦

ભ. ચમદંડ ફિરતો, રક્ષણ કરતો, શહેરની રેલો,
તલવર ત્યાં કણ એહવે; લો.

ભ. આયો તવ ચાલી, નયણે ભાલી, ૧૦ખાત્રનારે લો.
સુખથી નીકળ્યો જે હવે. લો. ૧૧

૧ પ્રાપ્ત. ૨ પરણાવીઓ. ૩ સ્ત્રી. ૪ સ્ત્રી ભરતાર. ૫ વટખેવ.
૬ હસ્તી. ૭ ભારે કર્મી. ૮ ખરાબ વ્યસન. ૯ કોટવાલ. ૧૦ ચોરી
કરવા પાડેલું બાકું.

ભ. પકડયો ^૧કાઠો, જે બહુ માઠો, ઉમય તેરે લો.

દેખિ આળખી ચિત્તે; લો.

ભ. અહો ! શેઠ તણે ^૨સુત ! એવું અકૃત, એ કરેરે લો.

^૩તરકર ^૪ગણ પણ જીતે લો.

૧૨

ભ. શેઠની ^૫લગ્ન, બહુ જસ માળ, જાણિનેરે લો.

ફિરિ મત કરજે કહિને; લો

ભ. મૂકયો કોટવાલે, નેહ સંભાલે, તાતનોરે લો.

આદ્યો ઉમય વહીને, લો.

૧૩

ભ. ^૬ગુપ્તિપાલ તવ, નિજ મન માહે, ચિંતવેરે લો.

અહો ! એકોદર જાતા ? લો.

ભ. ભાઈ ભગનીમા, અવગુણ ગુણમાં, બેહુમારે લો.

અંતર અતિશય ચાતા. લો.

૧૪

ભ. એકણ વલિના, તુંબી ફલના, નીપનારે લો.

પાત્ર યથા ^૭યતિ પાસે; લો.

ભ. બીજે ફલ લાયક, જાણી ગાયક, તુંબરુરે લો.

કીધો અધિક ઉલ્લાસે લો

૧૫

ભ. તૃતિય ^૮અલાણુ, બાંધી દૃઢ ^૯વયુ, જલ તરેરે લો.

ચોથો મહિરાપાની; લો

ભ. પામીને સીધો, મહિરા પીધો, તેહથી રેલો.

એમ અતર જુઓ ^{૧૦}આની ! લો.

૧૬

ભ. તલવર ધમ ધારી, મન સુવિચારી, આલિયોરે લો.

ચોહોતો જઈ નિજ ^{૧૧}ધામે;

ભ. જગજંતુ રાણી, બુદ્ધિ વિકાશી, કર્મ છેરે લો.

જેઠે અશુભ શુભ કામે. લો.

૧૭

૧ ગાદો. ૨ પુત્ર. ૩ ચોર. ૪ સમુહ. ૫ લાજ. ૬ કોટવાળ
૭ સાધુ ૮ તુંબડુ ૯ શરીર. ૧૦ હે સમજુ લોકો. ૧૧ રહેવાનું
ઠેકાણું.

ભ. ઉમય ^૧પુનરધિ, અશુભ સંકલ્પી, ચોરીનેર લો.
કરતો પુરમે વિચરે; લો.

ભ. દાલ પચાશગી, લવિજન મન ગમી, આદરેરે લો.
જ્ઞાન રવિ એમ ઉચરે. લો.

૧૮

દોહા.

^૨કતિપય દિવસે ઉમય તે, ખાત્ર મુખે ^૩ગૃહવાય;

^૪તલવર ચમકડે વલી, લાયો ^૫ભૂપતિ પાય.

૧

પકડી બાંધ્યો ઝકડિ તે, કહે નરવરને એમ;

^૧રાજશેઠ સોહામણો, સાગરદત સુત^૭ નેમ.

૨

જાતી કુલ ઉત્તમ લક્ષ્મી, પણ નવિ ઉત્તમ એહ;

^૮દીપકથી કાજલ ચયા, ^૯છગણે ^{૧૦}વૃશ્ચિક દેહ.

૩

તિમ કુલ ^{૧૧}ખંપણ એહને, વારંવાર ^{૧૨}નિષિદ્ધ;

પણ ^{૧૩}તસ્કર બ્યાપારમે, મતિ અતિશય ^{૧૪}પ્રતિબદ્ધ.

૪

ન તજે ચોરી કર્મને, દેવ હવે જિમ આણ;

તિમ કરિયે તલવર કહ્યું, સુણિ કહે નરપતિ વાણ

૫

સમુદ્રદત ગુણ ^{૧૫}મણ ભર્યો, ^{૧૬}સાયર જ્યુ ^{૧૭}સલિલેણ;

ખિંદુ માત્ર પણ ગુણ નહિ ! સુત કિમ કહિયે તેણ ?

૬

દાળ ૫૧ મી.

(“ નવલ સનેહીરે ચંદ ભૂપાલ ! ” એ દર્શી.)

^૧તમ હણી ન કરે પ્રકાશનરે, ^૨ઉપકૃતિ ન કરે લોક;

ઉલટું દુખ દિયે મનુષ્યનેરે, શનિ, ^૩રવિ સુત નામ જ્યુ દેક.

સુગુણ સનેહીરે, નૃપતિ સુખણ

અનય કરેહિરે, ભૂપ સુખણ

૧

૧ વળા. ૨ કટલાક. ૩ પકડાય ૪ કોટલાલ. ૫ રાજા. ૬ નગરશેઠ.

૭ પુત્ર. ૮ દીવો. ૯ છાણ. ૧૦ વીંછી ૧૧ કુવમાં કવક લગાડનાર. ૧૨

વાર્યો. ૧૩ ચોર ૧૪ બધાએલ. ૧૫ સમુદાય. ૧૬ સમુદ્ર. ૧૭ પાણી.

૧૮ અધકાર. ૧૯ ઉપકાર. ૨૦ સર્વ

ઇમ કહિ નરપતિ શેઠનેરે, બોલાવી બોલતં;
 તુમ સુત કરત અકાળનેરે, કિમતે તુમ નવિ બાણંત ? સુ. ૨
 'બ્યાધિ વિપમ પદે' ઘર થકીરે, દૂર કરો તત્કાલ;
 નહિ તો તુમ મહા માનનીરે, ધન હાનિ થશે સંભાલ. સુ. ૩
 'ધૂમપટલ જિમ' 'સૌધનીરે, ઉત્તલતા કરે દૂર;
 રાહુ જિમ શશિબિંબનેરે, તિમ તુમ સુત પાપનો પૂર. સુ. ૪
 'દુર્જન જન' 'સંસર્ગથીરે, સાધુ જન પણ દોષ;
 ગંગાજલ 'જલનિધિ વિચેરે, પડતાં હોય 'લવણનો પોપ. સુ. ૫
 નૃપવય તહત કરી, ગ્રહેરે, આવી શેઠ કહંત;
 નિજ નારીને શીઘ્રથીરે, સુત કાઢવો ઘર થકી તંત. સુ. ૬
 નહિતો નરપતિ આપણેરે, અનરથ કરશે વિરૂપ;
 સુત પણ વૈરી સારિભોરે, સમજાવ્યો તાસ સ્વરૂપ. સુ. ૭
 'મલ જિમ કાઢ્યો ઉભયનેરે, રે ! કુલ ખંપણુ તુજ;
 સુત વિષુ 'સારથે માહરેરે, સુખ ન દેખાવિશ મુંજ. સુ. ૮
 'હડસેલી હાથે કરીરે, કહિ કહુ વચન અત્યંત;
 કાઢ્યો કરિ અપમાનનેરે, દુરશુષ્ક ફલ તુરત મિલંત. સુ. ૯
 નિકળ્યો નયરથી બાહિરેરે, કોઈક સાથ સંઘાત;
 કૌશાંબી ભગિની ઘરેરે, ઉભય ચલી આયાત. સુ. ૧૦
 તસ 'દુશ્ચરિતની વારવારે, 'લશુન પરીમલ જેમ;
 તેલ બિંદુ સમુદ્રપરેરે, પસર્યો અપયશ તેમ સુ. ૧૧
 ઉભયથી પહેલાં પહોંચિયોરે, ભગિની હૃદયે આય;
 વાત 'વિરૂપ તેણે કરીરે, મંદ આદર દરશાય. સુ. ૧૨
 તેપણુ બંધવ બાણિનેરે, રાખ્યો ઉભય તિવાર;
 દુખ મિશ્રિત વૈરાગ્યથીરે, ચિંતે નિજ મન મોઝાર. સુ. ૧૩

૧ પીડા. ૨ ધૂમસમૂહ. ૩ મહેલની. ૪ દુષ્ટ. ૫ સંગ. ૬ સમુદ્ર.
 ૭ ક્ષાર-ખારો. ૮ વિદ્યા. ૯ આલેશ. ૧૦ ધક્કો મારી. ૧૧ ખરાબ
 ચરિત્ર. ૧૨ લસણ. ૧૩ ખોટી.

મંદ ભાગ્ય ^૧શેખર જિજ્ઞેસે, દેવ થયો મુજ ^૨વામ;
 પામ્યો મુજ અવગુણ યકીરે, અપયશ ઇમ કામો કામ. સુ. ૧૪
^૩ઉદુગણ ^૪પરિવૃત ^૫નાયકોરે, અમૃતમય જસ દેહ;
 કાંતિયુક્ત પણ ચંદ્રમારે, મૂર્તિ વિકલતા ધરેહ. સુ. ૧૫
 મંડલ પામી સૂર્યનારે, તિમ ^૧જન પરધર વાસ;
 પામે આપદ પગપગેરે, ઇમ ચિંતે તે ઉદાશ. સુ. ૧૬
 લગિની ભાઈ સુધારવારે, શ્રુતસાગર મુનિપાસ;
 લાવી ધર્મ મુણાવતીરે, નિતનિત પરણમિયો તાસ. સુ. ૧૭
 ભાગ્ય ઉદય થયો પાધરોરે, ઉમય તણો તિણવાર;
 મુનિ સંગતિથી શ્રાવકોરે, ^૭દર્શનપૂર્વક મતધાર. સુ. ૧૮
 સમ વ્યસન નિવૃત્તિ કરીરે, ફલ ^૮અજ્ઞાતનો લક્ષ;
 પથજયા ભાવથી મુનિ થકીરે, પાપ ગયા થયો હક્ષ. સુ. ૧૯
 કલ્પવૃક્ષ પામી કરીરે, કુણ માગે નર ભીખ;
 કાલ એકાવનમી કહીરે, જ્ઞાન રવી ઇમ શીખ. સુ. ૨૦

દોહા.

શુભિજનના ^૧પરસંગથી; હીનગુણી શુણધાર;
 થાયે જાણી જિનદતા, ચિત હર્ષિત સુખકાર. ૧
 ઉત્તમ સંગતિ સેવિયે, કુમતી મોહ કરે દુર;
 નીતિ વિવેક નવનવ હુવે, પુન્યતણો હોય ^{૧૦}પૂર. ૨
 રજપણ પવન પ્રતાપથી, ચઢિ ^{૧૧}અંખર ^{૧૨}રવિખિંબ;
 તસ પણ ઢાંકે ^{૧૩}નિજલ તે, સંગતિ ફલ ^{૧૪}અવિલંબ. ૩
 સદ્ગુરુ સંગતિથી ^{૧૫}સખર, ઉમય મહા શુણધાર;
 શ્રાવક ^{૧૬}શ્રદ્ધાવંત તે, થયો આતમ હિતકાર. ૪

૧ શિરોમણિ. ૨ વાંકો. ૩ તારાનો સમૂહ. ૪ ઘેરાવતો. ૫ સ્વામી
 ઉપરી. ૬ મનુષ્ય. ૭ સમકિત. ૮ અજ્ઞાપ્ત. ૯ સંગતથી. ૧૦ મધુક.
 ૧૧ આકાશ. ૧૨ સૂર્ય. ૧૩ નિર્જલ. ૧૪ શીઘ્ર-ઉતાવળ. ૧૫ સાર.
 ૧૬ શ્રદ્ધાપુક્ત-મકિતવંત.

લગિની ^૧ગૌરવ કહિ ઘણો, ઉમય લણી દે દ્રવ્ય;
 તેથી કરે ^૨વ્યવસાયને, ન્યાય થકી તે ભગ્ય. ૫
 લાલ મેળવ્યો ^૩સામટો, જસ કીરતિ ખહુ ધાય;
 ધર્મ કર્મ સાધે સુખે, ઇચ્છુ અવસર ^૪તરૂં આય. ૬

લાલ ૫૨ મી.

(દશી રસિયાની.)

અન્ય દિવસ ઉજ્જયની નગરીનો, વાસી કોઇક ચેઠ, મુળણો;
 કોઇક કામ ઉદ્દેશી આઇયો, કૌશાણીપુરી ઠેક, મુગણો. ૧
 સવિજન ! સંગતિ સેવો સજ્જનની, ઇહ પરભવ મુખ ધાય, અમાને;
^૫કુમતિ ટળે ^૬સુમતિ આવી મળે, ભવભવ મુખ ^૭વિવસાય, રમાને ભ. ૨
 ન્યાય માર્ગ ^૮રત દેખિ ઉમય તે, પરશ્વર્યો અતિ તાસ, સનેહી;
 ધન્ય તું ઉત્તમ સંગતિથી થયો, ઉત્તમ ગુણ મણિ વાસ, તું નેહી. ભ. ૩
^૯કેમ ^{૧૦}રજત ^{૧૧}ગિરિવૃક્ષ જે આગ્રયા, નવિ નિજ ગુણ ખદલંત, શું તેણે;
 હિમગિરી પત્થરમય પણ નિંજ તે, અંદનમય નિપજત, તે જેણે. ભ. ૪
^{૧૨}તાતો ^{૧૩}અયઃવામણ સ્થિત જલતણો, બિંદુ વિવચ જિમજાય, સુદેખો;
 તિમહિજ ^{૧૪}નલિની ^{૧૫}પત્ર રહ્યો ભલો, મુક્તાકાર દેખાય, વિશેષો. ભ. ૫
 પ્રાયે ઉત્તમ અધમ સંગતિ લહી, ગુણ અવગુણ લહે તેમ, તિવારે;
 મહા વ્યસની પણ ઉમય વ્યસન તણે, ધર્મ ધની થયો કેમ ? કિ વારે ? ૬
 શક્ષ લહી કઇક દિન ત્યાં રહી, ઉજ્જયની ફિરી આય, પિતાને;
 ઉમય તાતને કહિ સહુ વાતને, સાંભલી હરખ અતિશય, માને. ભ. ૭
 જિનદત્તા પણ ^{૧૬}પિતરને મોકલ્યો, કોઇક નરની સાથ, સંદેશો;
 અધવ પરમ સુખે નિવસે ઇહાં, પાર લહ્યો દુખ ^{૧૭}પાય, વિશેષો. ભ. ૮

૧ મોઝાઈ. ૨ વ્યાપાર. ૩ ઘણો. ૪ ત્યાં. ૫ ખરાબ મતિ.

૬ સારી મતિ. ૭ ભોગવાય. ૮ આનંદ માનતો. ૯ સોનું. ૧૦ રૂપ.

૧૧ પર્વત. ૧૨ તમ. ૧૩ લોહ. ૧૪ કમવ. ૧૫ પાંદડું. ૧૬ પિતા.

૧૭ સમુદ્ર.

એક દિન ^૧કેતિપય જન સાથ મલી, માન પિતા મિલનાય, વિચારી;
^૨કિરિઆણા બહુ લેઈ ચાલિયો, શેઠનો ^૩સુત હરખાય, સંભારી. લ. ૯
 રાત્રી સમય પરમાદપણે કરી, મારગ ભૂલી જાય, ^૪કુપયે;
 પડિયા મહા ^૫અટવી માંહે સહુ, ભૂખ તૃષા પીડાય, ઉમયે. લ. ૧૦
 સૂર્ય ઉદય વેલા સહુ સાથ તે, પામી એક પ્રદેશ, ને બેઠા;
^૬વનરાજી તાજી ફલફૂલથી, ^૭હરખ્યા દેખિ વિશેષ ઉલ્લેખ. લ. ૧૧
 રૂપ વરણ રસ સ્વાદે અંબ જયું, દેખી ફલ અતિ સરસ, સુગંધા;
 ભક્ષણ કરવા કાજે લેઈને, રસના ઇન્દ્રિય વશ, ^૮પ્રતિબંધા. લ. ૧૨
 દેઇ પરસ્પર ઉમય લણી દિયે, તવ નિજ તત સંભાર, રસીલો.
 તે કહે એ ફલનું શું નામ છે ^૯કહેતા તે તિલુવાર, છળીયો. લ. ૧૩
 નામ તણું શું કામ અ છે? સુણો, ^{૧૦}કહુ ફલ ઊડી મિથ, જમીજે;
 ઉમય કહે મમ ફલ અજ્ઞાતના, નિયમ અછે નહિ ઈષ્ટ, ન લીજે. લ. ૧૪
 અહો! એવા ફલ મધુર તે કેમ તજે? ઇમ કહી સહુએ રે તે ફલ, ખાધા;
 ફલ કિંપાક તણા તેથી થયા, મૂર્છાગત ધરણી તલ, ખાધા. લ. ૧૫
 પડિયા બહુ નડિયા દુખમાંહિ તે, દેખી ઉમય સશોક, વિચારે;
 હા ! હા !! એ વિષ ફળ !!! અણુભણતે, ખાવે લહ્યા દુખથોક, ઉચારે. લ. ૧૬
 યોર ભયંકર ^{૧૧}કાંતારે પડ્યા, મરણ અવસ્થા એહ, સહાયી;
 પામ્યા હવે કિમ કરિયે? કોઈ નવી મળે ઉપાય કરેહ, અમાવી. ૧૭
 ઇમ અતિ મન ચિંતા થાતે થકે, ઇણ અવસર થયું જેહ, કહું હવે;
 બાવનમી કહિ ઢાલ મનોહર, જ્ઞાનરવિ ગુણ જેહ, સુણો સવે. ૧૮

દોહા.

તદનંતર વન દેવતા, તત નિશ્ચય કરણાય;

મનહર અપ્સર રૂપને, ધારીને ત્યાં આય. ૧

શેઠ પુત્ર સન્મુખ રહી, કહે પંથી સુણ બોલ;

ફલ કિંપાક કરે લઈ, લ્યો એ ફળ નિર્મોલ. ૨

૧ કેટલાક. ૨ વેચવાની વસ્તુઓ. ૩ પુત્ર. ૪ ઉન્માદ. ૫ અરણ્ય-
 જંગલ. ૬ વૃક્ષની શ્રેણી. ૭ રાજ યવા. ૮ તટસ્થ. ૯ વિશેષ બાંધ્યા.
 ૧૦ કડવા. ૧૧ અટવી.

કલ્પવૃક્ષ સમ નવિ મિલે, પુન્ય વિના કૃળ એહ;
 ભક્ષ કરણથી સર્વથા, બ્યાધિ રહિત હોય દેહ. ૩
 રોગ શોગ સઘલા મિટે, દુખ નવિ ઉપજે કોય;
 કદિય ન હોવે મરણ પણ, અતિ દુર્લભ કૃળ જોય. ૪
 વળી પૂર્વ વૃદ્ધા હતી, ^૧જરસા ^૨જર્જર દેહ;
 એ કૃળ ^૩ભક્ષણથી થઈ, હું નવયોવન ગેહ. ૫
 એવા ગુણ ^૪અતિશય કૃળે, લ્યો તિણે ઈમ કહે દેવ;
 ઉમય સુણી અખ જે કહે, સુણો સહુ તેના લેવ. ૬

હાલ પડ મી.

(“ સીતા હો પ્રિય સીતા. એ દેશી. ”)

ઉમય હો કહે ઉમય સુણો તુમ વાણ,
 એહનો હો કહો એ કૃળનું શું નામરેણ !
 બોલે હો ઇમ બોલે દેવી, ન નામ,
 જાણું હો નવિ નામનું શું તુજ કામ છેણ. ૧
 એવા હો કૃળ એવા કલનો નીમ,
 ભક્ષણ હો વર ભક્ષણ કરવા માહરેણ;
 લિખિયો હો જેહ લિખિયો લલાટે તેહ,
 ન મિટે હો સુણ તિલ ^૧તુખ પણ વચ તાહરેણ. ૨
 મલિયો હો મુજ મલિયો અરિહંત ધર્મ,
 તેહથી હો કોઈ તેહથી અધિક ત્રિભુવન નહીણ;
 પામ્યો હો તે પામ્યો ભાગ્ય વરોણ;
 ન હો એ હો દુખ ભવ ભવ સુખ હોવે સહીણ. ૩
^૪કૃત્રિમ હો કરી કોપ કહે ^૫સુરી તામ;
 ભક્ષણ હો કર નહિતર ખડગથી મારવુંણ;

૧ ઘડપણથી. ૨ જર્જરી ભુત. ૩ ખાધાથી. ૪ ધણા. ૫ જરા માત્ર. ૬ ખોટો-ઉપરનો. ૭ દેવી.

ખંડન હો મત ખંડન તેહથી ઐય,
 મરણુજ હો વર મરણુ લલુ^૧ નહિ જીવવુંજ. ૪
 એહવા હો વર ધીરજમય મુણિ બોલ,
 દેવી હો તવ દેવી તુષ્ઠ થઇ લણેજ;
 તુઠી હો હું તુઠી કોઇ વર માગ,
 વાંછિત હો કરું વાંછિત તાહરું^૨ તુજ ગુણેજ. ૫
 ઉદમ હો વલી ઉદમ સાહસ ધેર્ય,
 બલને હો બલ બુદ્ધિ પરાક્રમ પટ લલાજ;
 વરને હો જસ એહવા ગુણુ તસ દેવ,
 સેવા હો કરે સેવ સદા અતિ નિરમલાજ. ૬
 ઉમય હો તવ ઉમય કહે^૩ સંતુષ્ઠ,
 જો હુઇ હો તું જો હુઇ એહ^૪ સહાયીનેજ;
 જાગૃત હોકર જાગૃત^૫ સજ સહુ તેમ,
 પડિયા હો એહ પડિયા વિષ ફલ ખાઈનેજ. ૭
 મારગ હો અમ મારગ દાખો^૬ સદા,
 જાણું હો અમ જાણું પુરિ ઉજળેણીએજ;
 દેવી હો તવ દેવી થઇ સુપ્રસન્ન,
 ક્રીધા હો સહ સજ ક્રીધા તવ તેણિયેંજ. ૮
 સાવધ હો થઇ સાવધ સાથના લોક,
 પ્રણમી હો કહે તુજ પ્રભાવે જીવિયાજ;
 તારા હો અમે મતનો મંહિમા દીઠ,
 મતથી હો સહુ સુરનર વથ ઇમ ભાવિયાજ. ૯
 અટવી હો ઘર આંગન સરળી હોય,
 જલનિધિ હો જલનીક સમો સદગુણુ થકીજ;
 જિલપરેં હો હોયે જિલપરે વિવર પાતાલ,
 મેરુ હો હોયે પત્થર ટૂક સમો નકીજ. ૧૦

૧ તારા. ૨ રાજ. ૩ સહાયતા કરવાવાળા. ૪ તૈયાર. ૫ તત્કાલ.
 ૬ હુધીયાર. ૭ આંગણું. ૮ સમુદ્ર.

ઇમ કહિ હો ઇમ કહિ સુરી દેખાયો માર્ગ,
 અનુક્રમે હો તે પોતા નિજ નયરે ચલીલ;
 ૧નરવર હો તવ પિતર પ્રમુખ ૨પુર લોક,
 આયા હો સદુ સાહમા ૩પ્રવ નગ અટકતીલ. ૧૧
 સાથનો હો જન મુખથી વન વૃત્તાંત,
 સુણિને હો તેહ સુણિને પરશંસ્યો અતિલ;
 નયરનો હો જેહ નયગ્રક્ષક દેવ,
 આવિ હો કરિ ૪અલિવંદન અતિ ૫યુતિ ૬નતીલ. ૧૨
 ઉમયને હો કરી રત્નમંડપ તેહ માંહિ,
 અલિપેક હો વર પુષ્પ મુગંધે પૂજિયોલ;
 એહયો હો એહ અચરજ દેખી રાય,
 જિનનો હો જેહ ધર્મ કર્મકુર જાણિયોલ. ૧૩
 નિજ મુતને હો નિજ મુતને યાપી રાન્ય,
 મિત્રી હો વક્ષી શ્રેષ્ઠી ઉમય પ્રમુખ ઘણાલ;
 મુનિવર હો વર સહસ્રકીરતિ શુરુ પામ,
 વ્રત ગ્રહી હો મુનિ તપ જપ કરતા નહિ મણાલ. ૧૪
 રાણી હો નૃપ મદનવેગા ઇતિ નામ,
 ૭સચિવની હો તવ ૮શ્યામા મોમા નામથીલ;
 શેઠની હો તિહાં નારી અનંતમતી નામ;
 શુરુણી હો લહી શુરુણી ભવ ભય મેટતીલ. ૧૫
 સ્વર્ગને હો કેઈ લહી ૯અપવર્ગ કરંત,
 નરનો હો ભવ સફલ કિયો લાહો લિયોલ;
 એહિજ હો કહિ કનકલતા સવિવાત,
 દેખ્યું હો મેં પરતક્ષપણે વિશેષિયોલ. ૧૬
 સમકિત હો મુજ સમકિત સ્થિરતર યાય,
 નિમિત્તથી હો તેહ નિમીત્તે શેઠ મુણી કહેલ;

૧ રાજા. ૨ નગરનાં માણુઓ. ૩ પ્રધાન પુરુષ. ૪ વદના. ૫
 સ્તુતિ. ૬ નમસ્કાર. ૭ પ્રધાન. ૮ સ્ત્રી. ૯ મોક્ષ.

ધન ધન ! હો તુમ ધર્મ રુચ્યો મનમાંહી,
 સાચું હો સહુ સાચું રાચું અવિતહેલ. ૧૭
 અન્યા હો વલિ ધન્યા નારી તેમ,
 સરદહું હો અમે તુમચી વાત એ નિરમલીલ;
 ત્રેપન હો એહ ત્રેપનમી વર ઢાલ,
 જ્ઞાને હો વર જ્ઞાને સૂરજ સમ કહી ભલીલ. ૧૮

હુહા.

કથા સુણી હરણિત હુવા, શેઠ વલી નરરાય;
 કુંદલતા બોલી તદા, હું નવિ માનું કાંય. ૧
 પરમારથ નવિ જાણિયો, ધર્મ તણો તુમ કોઈ;
 રીસાણો રાગ સુણી, પાપિણી એહિજ જોઇ. ૨
 દિન ઉગે કરશું સમી, ચાલણા સરખી એહ;
 છોડી સાર અસારને, ગ્રહણ કરે અતિ જેહ. ૩
 હવે શેઠ વિદ્યુદ્ધતા, પ્રતિ વચ ધર્મ પલણુંત;
 તુમ સમકિત કારણ કહો, જિમ અંતર ઉદ્ધમંત. ૪
 ભામા વલ્લર્તુ ભાખતી, હું દાખું ^૧વિરતંત;
 રોમ રોમ સમકિત રૂચ્યો, કહું સુણજો મતિમંત, ૫
^૨સાવધાન થઈ સાંભલો, એકણ ચિત અવદાત;
 નિદ્રા વિકથા પરિહરી, ^૩અવિતથ કહું મુજ વાત. ૬

ઢાલ ૫૪ મી.

(“ નથ લાજ્યો રાજ ” એ દેશી.)

ભરતરૂપી ભરતજેત્ર સુ ઠામ, નયરી કોથાંખી અતિ અભિરામ,
 સુણો નેહીલ હો રાજ, મમકિત ચિત મુજ રમી રહેા રાજ;
 પુરિ પ્રથવીમેં પાગી પ્રસિદ્ધ, મંદિર ગઢમઢ પોલથી હદ. સુ. ૧

• ૧ ખરો અર્થ. ૨ હુંશીવાર. ૩ સત્ય-સાચી.

વિહાર વલિ ^૧આરામ સુશોભ, શત્રુજન ન કરે કદિ હોભ; સુ.
 લખમી ચલ જાણી ^૨પરિખામીશ કીધ, વિધિયે રૂઢું પરે બંધન સિદ્ધ. સુ.
 ધન ધરમે કરી પૂરણ લોક, પર ઉપકારિ મહાજન થોક; સુ.
 રાય સુદંડ કૃપા વલિ કોપ, નિષ્ફલ નહિ નહિ સીમાનુ લોપ. સુ. ૩
 રાણી વિજયા વિજયા અન્ય, રૂપ કલા મહિલા ગુણ ધન્ય; સુ.
 સુમતિ સચિવ ગુણસિરી તસ નાર, નયર શેઠ તહાં સુરદેવ સાર સુ. ૪
 નામ યથાર્થની ધારક ^૫વામ, શેઠની ગુણવતી શુભમતી ધામ; સુ.
^૬દંપતિ ઇકમતિથી સુખ ભોગ, વિલસે ઉલસે પુન્ય સંભોગ સુ. ૫
 અરિહંત ધર્મ વસ્યો જસ ચિત્ત, અંતર આતમ પરમ પવિત્ત; સુ.
 દેવગુરુ સાધર્મીક નિત્ત, સૈવે સુખેત્રમે, ખરથે ^૭વિત્ત. સુ. ૬
 એક દિન ^૮વાણિજ્ય કરણ સંકેત, શેઠ ગયો દેશ લગુલ છે જેત; સુ.
 તિણ દેશથી સુવિશેષથી શેઠ, રૂપ ગતિ ગનહર રતી જ્યેઠ. સુ. ૭
 અશ્વ સમુદય પંચ કસ્યાણ, લક્ષણવંત સુશોભિત જાણ; સુ.
 લઈ નિજપુર આયો સુરદેવ, ^૯બૂધવને મિલિયો તતખેવ. સુ. ૮
 એક ^{૧૦}તુરંગમ વર કયો લેટ, સ્વામિ સુલકત અતિશય શેઠ; સુ.
 અશ્વ જોઈ હરખ્યો નૃપ તામ, પરશંસી બહુ દીધું હામ. સુ. ૯
 ઇક દિન શેઠ તણે ધર આય; ગુણધર ગુણસેન સુનિવરસાય; સુ.
 ચરણ કગણ ગુણ ખાણ સુજાણ, પઉધાર્યા ^{૧૧}પટકામના ત્રાણ. ૧૦
 બહુ આદર કરિ ^{૧૨}આગમરીત, યતિપતિ પ્રતિલાખ્યા ધરિ પ્રીત; સુ.
 દાન ^{૧૩}સુરદ્રુમ રૂઢ્યો અપાર, આકર્ષ્યા સુર આયા તિવાર સુ. ૧૧
 સુરદેવ ધરે સુર કરે તીહા પંચ, અદ્ભુત દિવ્ય દ્રવ્ય તથો સંચ; સુ.
 પુરમે મહીમા પસર્યો અત્યંત, શેઠ તણે નૃપ બહુ માનંત સુ. ૧૨
^{૧૪}મરીતા સહિત ^{૧૫}પતિ જેમ મિલંત, શેઠ તણે ધર લક્ષ્મી અનંત; સુ.
^{૧૬}દાનાધિન ^{૧૭}લગ્ન પુર લોક, કહે સુનિ સુર પોતા નિજ ^{૧૮}ઓક સુ

૧ જગીચો. ૨ ખાઈ ૩ સ્ત્રી ૪ સ્ત્રી ભરતાર ૫ ધન ૬ વ્યાપાર
 ૭ રાજ. ૮ ઘોડો ૯ જીકામના રક્ષક ૧૦ સાત્ર પ્રમાણે ૧૧ કલ્પદક્ષ.
 ૧૨ નદી ૧૩ સમુદ્ર ૧૪ દાનને આધીન ૧૫ લક્ષ્મી. ૧૬ ધર. -

તિલુહિજ નયર ^૧અપર ^૨ગત દ્રવ્ય, શેઠ સાગરદત નિવસે લબ્ય; સુ.
 શ્રીદત્તા ^૩ભાર્યા ^૪સંભૂત, નામ સમુદ્રદત ઝોંક તસ ^૫સુત. સુ. ૧૪
 સુરદેવને સત્પાત્રનું દાન, ફલ અતિથય દેખી તિલુ ઠામ; સુ.
 મન ચિત્તું અહો! હું પણુ એમ, દ્રવ્ય રહિત તેથી કહું કેમ ? સ. ૧૫
 ધન ઉપારણું જઈ પરદેશ, ઇમહિજ દેગ દાન વિશેષ; સુ.
 લક્ષ્મીથી લોકમે ^૧ગૌરવ હોય, કુલ કલા અધિક ગણે નહિ કોય. સુ. ૧૬
 કાષ્ઠ ભતિ પણુ ^૨શ્રીખંડ નામ, દેખો કેહને ન વલભ ધામ; સુ.
 તો ધનપતિ પ્રિય જગતમે હોય, શું કહેવું? ઇમ ચિંતવે સોય. સુ. ૧૭
 ‘પંકિલ ક્ષાર’ ^૩કુઆહનું થાન, ^૪સાગર લછિ ^૫આગર ઇમ જાન; સુ.
 આદરથી નહિ સેવ્યો કેણુ ? મિત્ર સહિત ઇમ ચિંતવ્યું તેણુ. સુ. ૧૮

॥ ચત્તઃ ॥

કોતિધારઃ સમર્થાનાં, કિં દૂરં વ્યવસાયિનાં ।

કો વિદેશઃ સુવિદ્યાનાં, કઃ પરઃ મિયવાદિનાં ॥૧॥

પરદેશ દુઃખ થકી લયભીત, પરમાદી સુખ લહે ન મિત્તાં સુ.
 મિત્ર સહિત આવ્યો પરદેશ, શકુન સુહૃત જોઈ વિશેષ. સુ. ૧૯
 પોલાસપુર આયા અતુકમે ચાલ, ચોપનમી એહ ઢાલ રસાલ; સુ.
 જ્ઞાનરવિ લવિ! થઈ ઉજ્જમાલ, સાંભળતાં હોય મંગલમાલ. ૨૦

હોહો.

આલંતા ચારે સખા, આયા પુર પોલાસ;
 મંથ થકી થાકો કહે, સમુદ્રદત ઇમ ભાપ. ૧
 મેં તો રે'શું ઇણુ પુરે, થેં કિરિયાણુક લેય;
^૧નિકુચ અરથ આગલે, જાવો લહોં જિમ શ્રેય. ૨
 ત્રીન વરસ અવધી પછી, ફરિ આવો ઇણુ ઠામ;
 આપણુ સાથે જાઈશું, મિત્ર મિલી નિજ ધામ. ૩

૧ જીજો. ૨ દ્રવ્ય રહિત ૩ સ્ત્રી. ૪ ઉપજેલ. ૫ પુત્ર. ૬ મોટાઈ.
 ૭ મંદન. ૮ ઠાલવ. ૯ મગર. ૧૦ સમુદ્ર. ૧૧ ખાણ. ૧૨ વેચવા.

તુમ અમ એ સંકેત છે, તીન મિત્ર તિણ વાર;
 અર્થ કમાવણુ ચાલિયા, દેશાંતર સુવિચાર. ૪
 સમુદ્રદત્ત લાંહિજ રહ્યો, ચિંતે ચિત્ત તિવાર;
 શું કીજે મુજ ધન નહીં, દારિદ્રી શિરસરદાર. ૫
 નરને કદ મુરખપણું, યૌવનમેં દારિદ્ર;
 પરધર વાસ પ્રવાસ તિમ, કદ અતિશય ખુદ્ર. ૬

ઠાલ ૫૫ મી.

(“હાંજ વાખ્યા જંગી ઠાલ, ૨ નાદે અંખર ગાજિયારે” એ દેશી.)

હાંજ પુન્ય વિના નહિ માન. હાં (૨) લહે ઈમ જિન કહેરે. લ. ૧
 હાંજ પોલાસપુર નિવસાય, હાં (૨) કૌટુંબિક નામથીરે; કૌ.
 હાંજ અશોકદત્ત પુરમાંહિ, (૨) પ્રસિધ થયો દામથીરે. પ્ર. ૨
 હાંજ વીતશોક તસ નાર, (૨) કન્યા કમલ સિરીરે; ક.
 હાંજ યૌવન વય સંપન્ન, (૨) કલા મહિલા વરીરે. ક. ૩
 હાંજ તનુ સુંદર સુકુમાલ, (૨) અશોક કરે સદારે; અ.
 હાંજ તુરંગતથો વ્યવસાય, (૨) બહુ મનથી સુદારે. બ. ૪
 હાંજ યોદક સાતસેં તાસ, (૨) ખોલે રક્ષક નરેરે; ખો.
 હાંજ સમુદ્રદત્ત સુણિ વાત, (૨) હરખ લહી મન ખરોરે. હ. ૫
 હાંજ શેઠ અશોકની ખાસ, (૨) આવી કહે હું રહુંરે; આ.
 હાંજ તુરંગમ રક્ષા હેત, (૨) બાણ તસ વિધિ સહુરે. બા. ૬
 હાંજ શું દેશો રૌજગાર, (૨) અશોક કહે તદારે; અ.
 હાંજ લોજન દિન હોય વાર, (૨) દેશું પ્રતિદિન સદારે. દે. ૭
 હાંજ યટ માસે પાદત્રાય, (૨) કંબલ વલિ પાઘડીરે; કં.
 હાંજ ત્રણ વરસે દ્વય અશ્વ, (૨) મુચ્છિત તુજ દિદિ વલીરે. ધ. ૮
 હાંજ લવતુ કહી રહ્યો તેહ, (૨) યોદક ગણ પાલતોરે; યો.
 હાંજ શેઠ સુતા તસ દેખ, (૨) તરુણપણું માલતોરે. ત. ૯

૧ સ્ત્રી. ૨ શરીર. ૩ વ્યાપાર. ૪ યોડા. ૫ યોડા. ૬ પગાર.
 ૭ પગરખા. ૮ બે. ૯ બસે. ૧૦ પુત્રી.

હાંલ તુરત થયો અનુરાગ, (૨) અધિક દિન દિન વહીરે; અ.
 હાંલ મનહર સુંદર ફૂલ, (૨) ફલાદિક મન રહીરે. ક. ૧૦
 હાંલ આપે ગીત વિનોદ, (૨) કલા કૌશલપણુરે; ક.
 હાંલ દેખાવે માંહો માંહે, (૨) સનેહ થયું ઘણુરે. સ. ૧૧
 હાંલ ચિતડું ચોરી લીધ, (૨) પ્રીતિ નખમાંસ જ્યુરે; પ્રી.
 હાંલ નેહ સરીખો ફંદ, (૨) ન જગમેં દેખિયુરે. ન. ૧૨
 હાંલ સીતેર કોડા કોડી, (૨) સાગર બંધ અતિ ઘણુરે; સા.
 હાંલ તીવરસે સંસાર, (૨) ભમે પરવશ પણુરે. ભ. ૧૩
 હાંલ નેહથી તિલ પીલાય, (૨) નિસ્નેહથી રજકણુરે; નિ.
 હાંલ તસ નહિ પીલે કોય, (૨) નેહથી દુઃખ અતિ ઘણુરે. ને. ૧૪
 હાંલ પ્રીતની રીત અનાદિ, (૨) વિવય વિવથી ભરીરે; વિ.
 હાંલ તેહને તોડે જીવ, (૨) ભેડે નિજગુણ સિરીરે. ભે. ૧૫
 હાંલ નેહ વિન ન રહાય, (૨) તો રાગ ત્રિવિધ તણુરે; તો.
 હાંલ ધર્મ રાગ ધરો ચિત્ત, (૨) સુર શિવસુખ દ્યો ભણુરે. સુ. ૧૬
 હાંલ રાગી સંગે રાગ, (૨) દિશા વધે વેલ જ્યુરે; વિ.
 હાંલ સાયરની લહિવાય, (૨) વધારે સસાર ત્યુરે. વ. ૧૭
 હાંલ નિરાગી સું રાગ, (૨) ભવ વલ્લિ છેદવારે; વ.
 હાંલ તીક્ષણ^૧ જાણુ કુઠાર^૨, (૨) અમોઘ^૩ શક્તિ લવારે. અ. ૧૮
 હાંલ નિમિતાશ્રિત ઉપાદાન, (૨) સાધન વશ સાધ્યતારે; સા.
 હાંલ ભેડિ પ્રશસ્ત^૪ ઉપાય, (૨) છેડી અપ્રશસ્તારે. છા. ૧૯
 હાંલ સાધ્ય સિધ્ધિ પામંત, (૨) જ્ઞાને મૂરજ સમીરે; જ્ઞા.
 હાંલ ^૫પંચપંચાશર્મી ઢાલ, (૨) કહી ભવિ મન ગમીરે. ક. ૨૦

દોહા.

કમલ સિરીના મન વિષે, ઇમ પ્રતિભાસ કરાય;

મમ ભર્તા એ થાય તો, અતિ સુંદર કહિવાય. ૧

૧ તીખો-ધાર સહિત. ૨ કુઠાડો. ૩ પાછી ન ફરે તેવી.

૪ લણુવા-કાપવા. ૫ ભવા-રૂડા. ૬ ખરાબ. ૭ પચાવનગી.

ઇમ ચિ'તવતી ^૧અહનિશે, પ્રીતિબંધ થયોં જોર;
^૨ઇધનથી અગ્નિ નવી, પામે ^૩તૃપ્તિ નિઠોર. ૨
^૪ઉદધિ ^૫અપગા ગણુ થકી, નવિ પૂરાયે જેમ;
 ઇદ્રિય વિપય થકી કદી, આણી તૃપ્ત ન તેમ ૩
 તીન વરસ અવધિ પછી, સમુદ્રદત પલણુંત,
^૬મુલગે ? તુજ પરમાદથી, દિવસ સુખે નિગમંત. ૪
^૭મર્યાદા પૂરી થઇ, જાણુ હું નિજદેશ,
 વચન શુભાશુભજે કહ્યું, મહું સહેવું સુવિશેષ. ૫
 સુણી કમલ સિરી ^૮નેહથી, જિમ ^૯પાવસ ^{૧૦}પરનાલ,
 આખે આંસુ નાખતી, જોલે ^{૧૧}ગદ્ગદ ^{૧૨}જાલ. ૬

ઢાળ પદ મી.

(“ વીરો સાંભયો ” એ દર્શી.)

કમલ સિરી સાયર લણીરે, જાખે જો નિજ દેશ;
 જાવો તો સુજને લેખનેરે, તુમ સાથે સુવિશેષરે,
 પ્રીતમ ! માહરા, તુમ વિષુ ન રહ્યો જાયરે શુણુ બહુ તાહરા ૧
 વિરહ ^{૧૩}વ્યથા ન સહી શકુરે, ઇણુ ભવ તુ હિજ નાથ;
 મનથી મે' અંગીકર્યો, નવિ છેડું તુમ સાથરે ૨
 રનેહ વચન સાગર મુણીરે, જોલે શુ કહો વાત ?
 તું ધનપતિ પુત્રી ભત્રીરે, રૂપવતી તું સુભતરે. ૩
 હું પરદેશી પથિક છુરે, મહા દરિદ્ર નિવાસ;
 કલ્પવૃક્ષ ^{૧૪}કથેરી જ્યુરે, અંતર તુજ સુજ ખાસરે. ૪
 સુજ સંગે તુજ સુખ નહીરે, જો છાને લઇ જાણ,
 તો કુલ લાજે જિહુંતણુરે, લણુ હરામિ ન થાજિ. ૫

૧ હરોજ ૨ લાકડાથી ૩ પૂર્તિ ૪ સમુદ્ર. ૫ નદી ૬ હે
 ભત્રી સ્ત્રી ૭ હદ ૮ સ્નેહથી ૯ વરસાદ ૧૦ પરનાળ. ૧૧ રોતીરોતી.
 ૧૨ જાલા ૧૩ ખીડા. ૧૪ કાંટાનુ વૃક્ષ

તાતજ^૧ આપે પુત્રિકારે, મનમાન્યો વર દેખ;
 એહિજ રીતિ જગતમેરે, સમજે ચિત્ત વિશેષ પ્રી. ૬
 નિર્ધન પરદેશી લણીરે, નવિ આપે તુજ તાત;
 મન સમજાવી આપણરે, મ કરો એવી વાત. પ્રી. ૭
 વચન મુણી કુમરી કહેરે, સાચ કહો તુમ વાચ;
 તુમ વિણ કાણ ઇક નવિ રહુરે, જૂઠું ન લાખું સાચરે. પ્રી. ૮
 જો જાવો મૂકી ઇહારે, પ્રાણ તણું નિરધાર;
 સાચર સમજાવી ઘણીરે, હઠ નવિ છોડે લગારરે. પ્રી. ૯
 આશ્રહથી અંગીકર્યુરે, લાવી જગ બલવંત;
 સુખ દુઃખ સજ્યું પામિયેરે, ઇમ ચિંત્યું મતિવંતરે. પ્રી. ૧૦
 વલિ કહે અવધી અંતમેરે, ઘોટક દેશુરે દોય;
 તુજ જનક ઠહરાવિયુરે, લેશું તિણે હવે સોયરે. પ્રી. ૧૧
 તે સુણિ કમલસિરી કહ્યુરે, સ્વામિ ! સુણો કહું લેક;
 સાતસૌ અંધ સમૂહમેરે, દોય તુરંગ ગતખેઢરે. પ્રી. ૧૨
 અતિ ઉત્તમ જાતિ જસૂરે, દુર્જલ અંગ દિખાય;
 ઇક જલગામી દૂસરાદે, ^૨નભગામી કહેવાયરે. પ્રી. ૧૩
 રક્તને ચેત વરણ કમેરે, તે બિહુના મુજ તાત;
 પાસેથી એ દોયનેરે, માગિ લેજો મુજતરે પ્રી. ૧૪
 મન ધારી એ વાતનેરે, તુરંગમ તે વારે જોય;
 મન હરખ્યો સાચર ઘણારે, ચિંતામણિ સમ દોય. પ્રી ૧૫
^૩સમિહિત અર્થ ન પુન્ય વિનારે, પામી જે જગ કેહ;
 જો એ અંધ મિલે કદારે, તો મુજ ભાગ્ય અછેહરે. પ્રી. ૧૬
 ઇણ અવસર દેશાંતરીરે, મિત્ર કયાણક લેય;
 યોગ્ય જેહ નિજ દેશનેરે, વસ્તુ અમૂલ્ય ગ્રહેયરે. પ્રી. ૧૭
 આવિ મિલ્યા નિજ મિત્રનેરે, દિન કેતાઈક ત્યાહિ;
 રહિ નિજપુર જાવા લણીરે, તત્પર ચારે ઉછાહિરે. પ્રી. ૧૮

સમુદ્રદત તવ આવિયોરે, શેઠ અશોક ^૧સક્રામ;
 પ્રણમીને કહે મુજ પ્રભુરે, જાણ દેશ ઉલાસરે. પ્રી. ૧૯
 સીમા ^૨ત્રીન વરસ તણીરે, પૂરી થઈ મુજ મિત્ત;
 દેશાંતરથી આવિયારે, તે ત્રણ મુજ નિમિત્તરે. પ્રી. ૨૦
 તે લણિ હું પણ જાયસુરે, મમ સેવાનુરે મૂલ;
 કરી અનુગ્રહ ઘો તાતજીરે, જે હોયે અનુકૂલરે. પ્રી. ૨૧
 શેઠ હવે કહ્યે સુણોરે, આગલ વાત રસાલ;
 છાપનમી બુધ મન ગમીરે, જ્ઞાન રવિ કહિ હાલરે. પ્રી. ૨૨
 દોહા.

ખોલે શેઠ અશોક તવ, એ હય વર સમુદાય;
 માહેથી તમ મન રુચે, ત્યો ઇમ સુણિ તસ વાય. ૧
 નામ કપોત ને હંસલો, એ મન ગમતા આસ;—
 ઘો, ઇમ સાલણી શેઠજી, ચિતમે થયો ઉદાસ ૨
 ના ન કહાયે મુખ થકી, સારં સુરી સંસાર;
 દેતાં જીવ વહે નહીં, બાંધ્યો ખોલ સંભાર. ૩
 ભાખે શેઠ તું દીસતો, મૂરખનો સરદાર;
 સમજ ન સાર અસાર તુજ, અતિ દુર્ગલ આકાર ૪
 આજ કાલ કદ્રૂપ એ, મરશે સહી મત લેહ;
 અન્ય બહુ મૂલો ભલા, સુંદર ^૫ઉપચિત દેહ. ૫
^૬સુરી યુગ્મ ગ્રહોને તુમે, થાઓ કૃતારથ ભાય;
 તે કહે મુજ એહિજ રુચે, અપરનું કામ ન કાંચ. ૬

દાલ ૫૭ મી.

(“ નથરો નગીનો મારો ” એ દેશી.)

કહે શેઠ જેહ દુરાગ્રહી, ભવિ સુણો, વિધિ પણ શું કરે તાસાં હો.
^૧કૃષ્ણ પાપાણના ^૨ખંડને, ભ મેઘ ન કરે મૃદુ બાસ હો;

૧ સમીપે ૨ મર્યાદા ૩ સારી. ૪ અથ. ૫ કાળો. ૬ કટકો-ડુકડો.

સાયર સુવિચારી સારી, મતિ સુખકારી ભારી, માંગિયું, લ.
 અગટયો પુન્ય પ્રસિદ્ધ હો. ૧
 સમીચીન^૧ વસ્તુ લાલ તે, લ. ન લહે લાગ્યહીન હો;
 શેઠ અચોક સચોકથી, લ. થયો અતિ ચિંતા લીન હો. સા. ૨
 ચિંતે ચિત એ તુરંગની, લ. ખખર પડી કિમ? બહુ હો;
 લેહુ વિષુ બાણે નહીં, લ. એ પરદેશી અચાણુ હો. સા. ૩
 લેહ દિયો કિણુ માહિલે, લ. ઇચ્છમેં શંક ન કોય હો;
 ઘર ફૂટો જોટો કહે, લ. જગમેં ઇમ સહુ લોય હો. સા. ૪
 ઘર ફૂટો રાવણુ તણો, લ. જીવિત રાજ્ય વિનશ્ન હો;—
 પામ્યો તિમ એ પણુ થયું, લ. ચિંતીઆયો અવશ્ન હો. સા. ૫
 નિજ પરિવારને પૂછતો, લ. કિણુ એ હય વન દે;—
 દીધો, કોપ કરી કહે, લ. જખ પૂછયું ધરિ એ;— સા. ૬
 તવ પરિજન ભાષે મુંઝો, લ. શેઠને શ્રમ્ય કહે;—
 અમેં નવિ જાણું એ વાતમેં, લ. તિણુ મને કહે હો. સા. ૭
 કમલસિરી ચેદિત સવે, લ. કહ્યું તમ મને કહે હો;
 સુષ્ટિ મનમાં નિશ્ચય કર્યો, લ. ઇમકિર વન નહાંતો. સા. ૮
 શુદ્ધ ખલે જલ તેલ બધું, લ. પદ્મે અવિરત તેમ હો;
 અષોષિત ધિક કુલકમ ભણી, લ. દરે અવશ્ય તેમ હો. સા. ૯
 પતિ સુત શુર મિતને ઠગે, લ. નરન નિ નીચ હો;
 પ્રદેશિયું પુત્રી મલી, લ. પ્રેમ ને મનસીય હો. સા. ૧૦
 તુરંગ ન આપું જો કહી, લ. કિટ મને લગ હો;
 પુત્રિ ઉપર કરું કોપ તો, લ. મુજ કા મન એ ચંગ હો. સા. ૧૧
 બાણે છે તિણુથી વલી, લ. મને મન નિદાણુ હો;
 તે પણુ કહેશે પુત્રિકા, લ. વરિષ્ઠને શ્રીય વિનાણુ હો. સા. ૧૨
 એહમાં દોષ ન એહમે. લ. મેં અવિચારિત કીધ હો
 પ્રથમ થકી બધાં, લ. મને મેં ઇચ્છને કીધ હો.

તો એ દુખ આવી અડચું, લ. કન્યા નહિ ઘર યોગ્ય હો;
 ઈમ મન ચિંતી અશોકજી, લ. શુભ મહૂરત આરોગ્ય હો. સા. ૧૪
 લહિ સાયરને નિજ સુતા, લ. ઉચ્છવ સહ પરણાય હો;
 અન્ધ યુગલ પણ દીધલું, લ. ગાયર મન હરખાય હો. સા. ૧૫
 'કતિચિત દિવસ અનંતરે, લ. હયવર વધું નિજ સાથ હો;
 'પ્રવહણુ લરિયા માલથી, લ. શીખ લઈ જલનાથ હો. સા. ૧૬
 પૂજેપકરણે^૪ પૂજિયો, લ. પ્રવહણુને^૫ તિણ વાર હો;
 દેતો^૬ જ્ઞાન સાયર ઘણું, લ. આયા સમુદ્ર કિનાર હો. મા. ૧૭
 મિત્ર સહિત બેઠા સહુ, લ. નિર્યામિકને^૭ અશોક હો;
 તેડી સંકેત ઇકાંતમે, લ. કીધો ઈમ તિણે ફેક હો. સા. ૧૮
 હે ! 'નાવાહક ઉદધિ વિચે', લ. સાયરમે^૮ જવ જાય હો;
 'ભાટકમે' એ માંગજે, લ. ઘોટક યુગલ તું લાય હો. સા. ૧૯
 દ્રવ્ય દેશું તુમને ઘણું, લ. લાવિશ બે એ તુખાર^૯ હો.
 શુભ એ વાત તું રાખજે, લ. શું કહું તુજ બહુ વાર હો. સા. ૨૦
 ઈમ સમજાવિ નિયામકો, લ. પુત્રી જમાઈ સુશીખ હો;
 આપી સુખે જાવો વલી, લ. આવજો કહિ સુવિવેક હો. સા. ૨૧
 ખડોઆઈ પાછા વલ્યા, લ. સત્તાવન એહ ઢાલ હો;
 પૂરણ જ્ઞાન શુર કહી, લ. બાલ સૂરજ ઉજમાલ હો. સા. ૨૨

કોહા.

નાંગર અવ ઉપડાવિયા, સટ પૂયો પ્રવણેણુ;
 ચાલ્યો વાહણુ વેગસું, વરણ્યું જાયે કેણુ ? ૧
 સાયર સાયરમે^૮ ચાલ્યો, લેઈ નિજ પરિવાર;
 અતિ ઉછરંગ થકી જીવે, જલ કોતુકે તિણ વાર. ૨
 આયા જલધિ અધવિચે, શેઠ વચન સંભાર;
 નિર્ધામક કહે માહરૂં, ભાટક દો ઇણ વાર. ૩

૧ કેટલાક. ૨ વહાણુ ૩ સાગર. ૪ પૂજનો સામાન-સાહિત્ય.
 ૫ વહાણુ. ૬ નાવિક. ૭ વહાણુ ચલાવનાર. ૮ ભાડુ-દૂર. ૯ ઘોડા.

એહ થિતિ અમ કુલતણી, સાયર મધ્ય સુઝાર;
લિયે મજુરી, સમુદ્ર તવ, - કહે દ્યો સુખે તિવાર. ૪
નૌવાહક લાખે સખર, હયવર લેશું દોય;
બોદ્યો સાયર, બોલ તું-વચન વિચારી નેય. ૫
અવર દ્રવ્ય દેશું સહી, જે માગે તું હેવ;
પણ હયવર આપું નહીં, લાખે પણ સુણ લેવ. ૬

ઠાલ પત્ર મી.

(ભોડિલા હંસારે વિપય ન રાચીએ; એ દેશી છ.)

અન્ધ રતન બહુ જતન કરી લિયા, ભાગ્ય પ્રમાણે રે હો હોંસ;
કરિયે, કહેતોરે નૌવાહક^૧ તદા, કરિને સખલોરે નેસ;-

પુન્ય પ્રમાણે સવિ સુખ સંપન્ને. ૧

સમુદ્ર ન ખાર ઉતાડું હું તુજ લણી, ને નવિ આપે તુખાર^૨;

સાયર કહે ઇક કોડી નવિ દઉં, અગડો મચિયો તિવાર. પુ. ૨

કમલસિરી એહ ચરિત દેખો કહે, સુણ સ્વામી ઇલુવાર,

અન્ધ એ અંખર^૩ ગામો ઉપરે, આપણ થઈ અન્ધાર પુ. ૩

જલગામી તુરી હાથ ધરી ચલો, જલ તરિ જઈયે રે ગેહ;

સાયરદત્ત સુણિ તિમહિજ કર્યું, ખેડોતા નિજ ઘર તેહ. પુ. ૪

નાવડિયો ઇમહિજ રડતો રહ્યો, નેર ન ચાલ્યો કોય;

સાયર ઘર આપો સહુ મજનનને, મિલિયો હર્ષિત હોય. પુ. ૫

સાયર આડંબર કરી નરપતિ, સુદંડ લેટયોરે બાય;

તુરંગમ ગામી ગગન ધરિ લેટને, ઉલો શીશ નમાય. પુ. ૬

કરિય પરીક્ષારે હયવરની ઘણો ભૂપતિ મન હરખાય;

રાજા, રાજ્ય અરધ બેટી લાલી, અનંગસેના પરણાય પુ. ૭

સર્વ નયર જન બહુ માને સદા, દાન પુન્ય શુભ કર્મ;

૧ નાવિક-વહાણનો ચનાવનાર ૨ ધોડા. ૩ આકાશ.

કરતો વિચરેરે સાયરહત ૧ મુધી, વિધિ પૂર્વક વલિ ધર્મ. પુ. ૮
 વિશ્વાસી નરવરનો શેઠજી, વૃષભદાસને રે કીધ;
 રક્ષણ અર્થેરે અશ્વ રતન લાણી, જતન કરો ધર્મ કીધ. પુ. ૯
 જવ માગુ તવ હાજર કીજ્યે, તહત કરી નિજ ઘેર;
 શેઠજી લાચેરે તુરી બહુ જતનથી, રાખે પાલે સુપેર. પુ. ૧૦
 શેઠ વિચારેરે નિજ મનમેં અહો ! ૨ નભગામી એહ ૩ આસ;
 એહ મેં પાચેરે તો સફલ કરું, સુજ મેંનની સહુ આસ. પુ. ૧૧
 દિવસ ગમાવી રાત્રે કર થકી, ફરસી અશ્વ આરોહ;
 વિજય વખારારે મેરૂ પ્રમુખ વને, જાયે હરખ સંદોહ. પુ. ૧૨
 નંદીશ્વર વરરૂચક વિષે વલી, નંદિપેણુ વારિપેણુ;
 અંદ્રાનના વર્ધમાના શાશ્વતી, જિન પડિમા હરખેણુ. પુ. ૧૩
 જોવે કોતુક નિજેચ્છાએ નિરંતરે, (વલિ) વિહરમાન વિચરંત;
 વંદે નિકંદેરે પાપ પટલ સહા, વિમલ ગિરિયે ગમંત. પુ. ૧૪
 અર્બુદ વલી ગિરનાર પ્રમુખ થલે, રવેચ્છાએ ત્યાં જાય;
 અશ્વ પ્રભાવેરે કોઈ અગમ્ય નહીં, ફરીને વલી ધર આય. પુ. ૧૫
 ધર્મ શુરનેરે વંદે કોઈ સમે, ધર્મ કરતાં કેઈ કાલ;
 મુખથી ગમાવેરે ભાવે ધર્મને, શેઠ મહા મુરસાલ. પુ. ૧૬
 એહવે પર્વત ૪ પહિમાંહે રહે, જિતશત્રુ પહિનાહ;
 દુર્ગ પ્રભાવેરે ઉગ્ર પ્રતાપથી, કરતો રાજ્ય ઉછાહ. પુ. ૧૭
 કોઈક લિલ્લેરે અન્ય દિવસ કહ્યું, પહિ પતિનેરે પાસ;
 પુરિ કૌશાંબીરે શેઠ તણે ધરે, ૫ ખંગામી હય આસ. પુ. ૧૮
 હય આરોહીરે પ્રતિદિન આપણી, પહિ ઉપર થઈ જાય;
 વિવિધ વિનોદને પરમ પ્રમોદથી, નિરખે મન હરખાય. પુ. ૧૯
 પહિપતિ મન હરખ્યો સાંભલી, પૂરણ હુઈ સુપ્રમાણ;
 અઠાવનમીરે જ્ઞાનરવિ કહી, પુન્યે કોડિ કલ્યાણ. પુ. ૨૦

૧ સારી બુદ્ધિવાળો. ૨ આકાશગામી. ૩ અશ્વ. ૪ ગામડું-
 નાતું ગામ. ૫ આકાશગામી.

દોહા.

- અન્ય દિન ગગનપથે જતો, દીઠો શેઠ મહંત;
જિતશત્રુ દેખી થયો, વિસ્મય અતિય લહંત. ૧
- પલ્લિપતિ નિજ સુલટને, બોલાવી કહે વાણ,
એહ અન્ધ મુજ આણિદે, શૂરવીર ભટ બાણ ૨
- તેને રાજ્ય અરધ વહી, મમ પુત્રી સસનેહ;
આપું થાપું, જીવથી, અધિકો માતું તેહ. ૩
- મલિન કાળ કરવા વિષે, 'ખલ અતિ નિપૂણ હુવંત;
'કૌશિકની' ૩તિમિરે અધિક, હૃદિ જિમ વિકસંત. ૪
- કોઇક કુંદલ નામથી, સેવક પલિપતિ બોલ;
સોલસો તે ઇમ બોલિયો, એહ તુરંગ અમોલ ૫
- હું લાણ કલબલ કરી, તો મુજ નામ પ્રમાણ;
કરી પ્રતિજ્ઞા એહવી આલ્યો કરી પ્રયાણ. ૬

દોહા પદ્મ મી.

- (" સાબરમતિયે" આવેલા ભરપૂર ને, " એ દેશી.)
- હાંરે મારે, ચાર વિચારે કુણુદિ ચિત ઇષ્ટ લાંતિને;
ધર્મ કપટ વિષ્ટ શેઠનવિ ચકિયે ઠગીરે લો;
હાં. ધારિ વિચારી કિણુદિક ગામ મુઝાર ને,
સાગરચંદ્ર મુનીશ્વર લેટયા ઉમંગીરે લો. ૧
- હાં. ચક્રસ્તવ સ્તવનાદિક આવશ્યક રીત ને,
ધારી થઇ બ્રહ્મચારી તપ અતિ સેવતોરે; લો.
- હાં. મહા કપટ શ્રાવક સરદાર તે થાય ને,
આયો અનુક્રમે કૌશાણીપુરિ ચાલતોરે લો. ૨
- હાં. વૃષભદાસના ધર્મોલયમા ઠાય ને,
માયાવી શ્રાવક કરણી કરતો રહ્યોરે; લો.

૧. હુમ્મયો. ૨ ધૂવડ-ઉલ્લૂક. ૩ અધારામાં

- હાં. કપટ થકી પટ નેત્ર પુટે સંબદ્ધ નો,
મહતી વેદન ચક્ષુતણી મુજ ઇમ કહોરે લો. ૩
- હાં. ધર્મ સંબધી કરણી કરવા શેઠ નો,
આયો તવ તિહાં બેઠો દીઠો તેહને રે; લો
- હાં એ કુણ ? પૂછ્યા સેવક આગ્યાકાર નો,
ભાષે પરદેશી શ્રાવક તજિ ગેહનેરે. લો. ૪
- હાં નિજ શુરુ વંદન પાપ નિકંદન કામ નો,
દેશ વિદેશે વિચરે ગુણવતો ભલોરે; લો.
- હાં. બુધિવત પણુ નેત્રબ્યથા અતિ થાય નો,
તિણુ પીકાથી પીડિત શ્રાવક ગુણુનિલોરે. લો. ૫
- હા. સેવક મુખથી નિમુણી પ્રશંસા તામ નો,
શેઠે સહધર્મી જાણી આણી દયારે; લો.
- હાં. લો ! શ્રાવક ! અનુચહ કરિ મમ ગ્રહમાહિ નો,
આબ્યા વિણુ કિમ નયન બ્યથા મિટશે રયારે. લો. ૬
- હાં. ધુર્ત કહે મુજ ^૧વહેવી જિનશુર આણુ નો;
ગૃહસ્થધરે સ્થિતિ ^૨અનુચિત ધર્મ વિઘન હુવેરે; લો.
- હાં, શેઠ કહે વનમાહે સરાગી જન નો,
વાસ વસે પણુ દોષ નિધાન હોવે સવેરે. લો. ૭
- હાં. નિરાગી ઇન્દ્રિય નિગ્રહ જિણુ કીધ નો,
ગૃહ વસતા પણુ તપ નીપજે બાધા નહીરે; લો.
- હાં તિણે ચાલો મુજ ઘર કહી મહતા કષ્ટ નો,
પ્રહસ્યારી ઘર આપુયો શેઠ તદા વહીરે લો. ૮
- હા. કોઈક નર બુધિ ^૩પ્રવર કહે સુણો શેઠ નો,
એ નર રાખ્યો ઘરમે નહિ ^૪વર જાણિયેરે લો;
- હાં. રાખો કોઈક અપર કિકાણે એહ નો,
અહિનાણે હું જાણું દંભી વાણિયેરે લો. ૯

- હાં. કપટિ કુટિલ જ્યુ^૧ ઝક તાપસ સમ બાણુને,
 'પઉમ કમલ 'દલ આકૃતિ વદન તણી કરેરે લો;
 હાં. પાયા ચંદન શીતલ સરિસી બસ ને,
 હૃદય 'કતરણી તુલ્ય 'ધુર્ત ધરેરે લો. ૧૦
- હાં. એહવાં વચન મુણિ કહે શેઠ તિવાર ને,
 રે ! તું અધમ ! જિતેન્દ્રિયની નિંદા કરેરે લો;
 હાં. ઉન્મત 'ઇલના કુંલ ફલન સમચ્ચ ને,
 કોઇક 'મૃગપતિ ચંડ પ્રચંડ નિજવશ ધરેરે લો. ૧૧
- હાં. આશીવિપ^૭ વચકરણ હરણ વિષ દક્ષ ને,
 પણ 'કંઠર્પનો 'કર્પ ફલન વિરલા નરારે લો;
 હાં. એ પ્રહારી મુખકારી નહિ લોભ ને,
 અછતા ગૃહે જે અવગુણ ગુણ લોપે વસારે લો. ૧૨
- હાં. તે પાખી નિંદક ઇમ કહેતો શેઠ ને,
 તવ ફિરી લાખે તે નર હું કહું હિત બણીરે લો;
 હાં. સુમ ધરથી એ નર ઇચ્છે કાંઈ વસ્તુ ને,
 ને કરશે વિશ્વાસ દગો દેશે રણીરે લો. ૧૩
- હાં. કોપ કરી કહે શેઠ તું સદગુણ લોપ ને,
 કરતો તેહના વચ મુણી પાપ ભરાઇયેરે લો;
 હાં. ધુર્ત 'શિરોમણી લાખે મકરો રાસ ને,
 જસ જેવી મતિ તેહની વાત કરાઇયેરે લો. ૧૪
- હાં. શેઠ વધી તસ સમિપ રહ્યા નર જેહ ને,
 લાખેરે મહાપુરુષ 'વિવાહ હરખ નહીરે લો;
 હાં. અહંકારાદિક નવિ દીસે તિલ માત્ર ને,
 વૃષભદાસ તસ વૈયાવૃલ્ય કરે સહીરે લો. ૧૫
- હાં. કપટી કહે ધન્ય ! શેઠ ! તુમે તંસાર ને,
 બાણી અનિત્યને નિત્ય ધર્મ સાધો જિણેરે લો;

૧ પદ્મકમલ. ૨ પા. ૩ કાનર. ૪ ઠગ ૫ હાથીના. ૬ સિંહ.
 ૭ સપે. ૮ કામદેવનો. ૯ મદ. ૧૦ ધૂર્ત શેખર. ૧૧ શેઠ

હાં. ઉત્પલ ^૧દલ ગત નિમ જલ ચંચલ લચ્છી ને,
યૌવન પણ ઉભતો નવિ રાખ્યો કિણેરે લો. ૧૬

હાં. દાન પુન્ય કરી કરો નર ભવ સુકયચ્છ ને,
ધમ બહુ વચન રચનથી શેઠ સંતોષિયોરે લો;
હાં. ધમ કરતાં એક દિવસ સમય હવે શેઠ ને,
માયી શ્રાવક, તેહી કહે હું ^૨ઉપોસિયોરે લો. ૧૭

હાં. પોષધ કરશું તુરંગ તણી રખવાલ ને,
કરજો ધમ કહી શેઠ ગયો પોશો કિયોરે લો;
હાં. દૂધ બિલીને બાગ વાનરને જેમ ને,
ચારને ઘર, નારી જીમ ભરને સોંપિયોરે લો. ૧૮

હાં. શાણો ઘણો પણ શેઠ ન કિયો વિચાર ને,
ભાવી ભાવના વશથી શેઠ ઠગાઇયોરે લો;
હાં. કપટી હરખ્યો મનમે, ચિંતે આજ ને,
અવસર પાયો મનને લાયો આઇયોરે લો. ૧૯

હાં. સૂતાં રાત્રે ઘર માણસ જીવ વાર ને,
આયો વાજ સમીપે મન ઉલટ ઘણેરે લો;
હાં. એજીવસઠમી હાલ કહી મનોહાર ને,
ભાખી મધુર રસ આખી, જ્ઞાન રવિ બણેરે લો. ૨૦

હોહા.

સ્વામી કામ સુધારવા, ઠગ આયો હય પાસ;
અદિને આલ્યો અંબરે, ^૨ધરતો અધિક ઉલાસ. ૧

^૪સુદર્શન ^૫નગ છે જીહા, ચલી આયો હય તત્ર;
પૂરવ અલ્યાસો કરી, આવી ઉલો અત્ર. ૨

આગલ હાંકે અતિ ઘણો, હાલે હય ન લગાર;
કશાઘાત ^૬મારે ઘણા, પશ્યતહર તિણવાર. ૩

૧ સ્વામ કમલ-નીલ કમળ. ૨ ઉપવાસ કરેલ છે. ૩ આકાશે.

૪ મેર. ૫ પર્વત. ૬ આણુકનો માર.

તેજી પાછા તત્ક્ષણે, રોસ ભર્યો ભૂખીઠ;
 પીઠ થકી પાડયો તદા, તરફર જે અતિ ધીઠ. ૪
 હય ત્યાંહિજ જિલો રહ્યો, તિણુ અવસર તિહાં આય;
 ચિંતાગતિ ને મનોગતિ, ચારણુ મુગ મુનિરાય. ૫
 દોષક વિદ્યાધર તિહાં, આવી મુનિ પ્રણમંત;
 કરનેડી મુનિવર પ્રતે, ખગપતિ^૨ ઈમ ભણુંત. ૬

દાલ ૬૦ મી.

(“ તુંગિયા ગિરિશિખરસોહ. ” એ દર્શી.)

કૃપાસિંધુ ! એહ સૈંધવ, કવણુ ધણી વિણુ આયરે ?
 ઈહાં ઉભો એકલો એ, કહો મુજ ગુરુરાય ? રે;
 અહો ! ભાવી ભાવ બલિયો, કહાયો કિણુહિ ન ભયરે. ૧
 અવધિ જ્ઞાની મુનિ ભાપે, ગગનગતિ કેઠાણુરે;
 શેઠને મુંઢર રાયે, સોંપિયો હિત આણુરે. અ. ૨
 પૌષધશાસ્ત્રે આજ રજની રહ્યો પૌષધ ઠાયરે;
 આતમા નિજ સંવયો એહ, કર્યો ચોર અપાયરે. અ. ૩
 ધૂર્ત શ્રાવક પણું ધારી, તુરી આયો લેયરે.
 ચોર ભૂમીતલ પછાડયો, આય ઉભો એ લેયરે અ. ૪
 અપર કહું વલો અશ્વ નિમિતે વૃષભદાસને થાયરે;
 ઉપસર્ગ મોહટો નહીં છોટો, પૂછે કર્ણુદેવી ખગ રાયરે. અ. ૫
 વાર ત્રણ કેઠાણુ કરસી, કરથી કરિ આરોહરે;
 શીઘ્ર જાઓ શેઠ પાસે, ધર્મિ રક્ષણુ ચોહરે. અ. ૬
 સાંભળી જાણીએ વૃત્તંત ખગપતિ, ઉપકૃતિ મતિ જાસરે;
 અશ્વ આરોહણુ કરી, નભ મારજે પુરિ પાસરે. અ. ૭
 આઈયો, અવ મુણો ચેકજી, પાલિ પૌષધ સૂરરે;
 ઉદય વેલા આઈયો ઘર, ઉમંગલર પુન્ય પૂરરે. અ. ૮

૧ ધોડો. ૨ વિદ્યાધર. ૩ ધોડો. ૪ કર્ણુ પિતામ્હીની દેવી. ૫ આકાશ.

અશ્વ રત્ન ન દેખિયો જળ, પેખિયો નહિ ધૂર્તરે;
 જાણિયું લે ગયો ઠગિયો, ધરી આવક મૂર્તરે. અ. ૯
 કલ્પ વૃક્ષજ જાણિયો પણ, નીવડયો ^૧જળજૂલરે;
 અતુલ અમૃત પરખિયો ફલ, ^૨હલાહલ વિષ મૂલરે. અ. ૧૦
 અહો ! અનરથ થયો ! આયો, અશુભ કર્મ અપાયરે;
 અશ્વનિમિત્ત અવશ્ય નરપતિ, શીથ છેદ કરાયરે. અ. ૧૧
 સુખ અથવા દુઃખ ^૩રજજી, બાર્ધો બલથી દેવરે;
 લેઈ જાયે ન કંઈ થાયે, પ્રાણિ માત્ર સદેવરે. અ. ૧૨
 જેહ ભાવી તેહ યાઓ, કુટુંબને કહે શેઠરે;
 ભક્તિ નિજશુરુ યથાશક્તિ, કરો ભાવથી શ્રેષ્ઠરે, અ. ૧૩
 કહી ઇમ વહી શીઘ્ર પૌષધ, ચાલમે તત્કાલરે;
 આવી ભાવે જન શુરુ નમી, શેઠ તવ ઉજમાલરે. અ. ૧૪
 લો ! પ્રભો ! મમ એહ ^૪ઉવમગ્ગ,--વગ્ગ આયો ચાલરે;
 વિલય થાયે વિઘન જાયે, તુમ પચાયે કૃપાલ ! રે. અ. ૧૫
 અન્ન પાણી લેઈ તખડી, પચખી ચાર આહારરે;
 ઉચ્ચરી સાગારી અનશન, ગ્રહી ટેક તિવારરે. અ. ૧૬
 વોસરાવી કાય કાઉસગ, કરો રહો ઇક ઠોરરે;
^૫પિશુન, ^૬લશુન જ્યું દુષ્ટગંધી, વચન વમતો નિઠોરરે. અ. ૧૭
 ભૂખ પાસે અશ્વનો કહ્યો, ચરિત દુરિત નિવાસરે;
 સુણી રાજ કોપ બ્યાપો, રક્તરંગ આભાસરે. અ. ૧૮
^૭શુભિપાલ ભૂપાલ તેડયો, કરે હુકમ અવિચારરે;
 પકડીને હઠ ઝકડીને, દિઉં શેઠ શૂત્રિ સેનારરે. અ. ૧૯
 વાત વિસ્તરિ શૈહેર સઘલે, સજન જન ખેદાયરે;
 દુષ્ટ જન મિથ્યા મતિ સુણિ, ચિત્ત અતિ હરખાયરે. અ. ૨૦
 સાઠમી સ સનૂર ભાખી, ઢાલ રસ ભરપૂરરે;
 જ્ઞાન રવિ કહે કષ્ટ આબુ, થયે ધર્મથી દૂરરે. અ. ૨૧

૧ બાવલનુ આડ. ૨ ઉમ. ૩ દોરડી. ૪ ઉપસર્ગ સમુદાય. ૫
 ચાડીઓ. ૬ લસણ ૭ કોટવાલ.

દોહા.

શેઠ રહ્યો નિજ ધ્યાનમે, ગ્યાનમાહિ ગરકવ,
કોટવાલ ધસિ ધાઈયો, આયો બાણ્યો દાવ ૧
પદ્મી ચાલ્યો શેઠને, પુરમે હાહાકાર,—
સુખિયો સુખિયો પુરવિયે, અંતિ દુખિયો ઇજીવાર ૨
આપદ એને એહવી, ન ઘટે ધર્મી ધન,
પણુ ગતિકર્મ વિચિત્ર છે, ઇમ કહેતા પુરજન ૩
વૃષભદાસ મન ચિતવે, કર્મ ઉદય હુયો આય,
નવિ છુટે વિણુ લોગબ્યા, ઇમ કહે શ્રી જિનરાય. ૪
અરિહંત શરણુ સિદ્ધનુ, સાહુ અરિહંત ધર્મ,
આરે શરણુ પડિવજ્યા, બાણુપણુનો મર્મ ૫
દેવ નહીં ઠગ જિપરે, નૃપ જિપર નહિ રોષ,
સમભાવે અહિયાસ તો, પુન્ય તણો કરે પોપ ૬

ઢાલ ૬૧ મી.

(વાધાના ભાવનની દેશી.)

૧૬૦વાસિક ચમદડ તિવારે, શૂલ્યારોપણુ કરવા હે,
સસનેહી હો ! લવિજન ! જીન વચન મન દદ કરો,
કુપિત થઈ નરપતિ આણાથી, શેઠને ચમદર ધરવા હે સ ૧
વૃષભદાસ સાહસ મન ધારી, નિજ આતમ દદ કીધો હે, સ
નહિ અન્યથા હોય લિખિતની વાતો, ચિત્ત ચિતે ઇમ સીધો હે સ ૨
પૂરવલપ સચીત જે કોઈ, લોગવે ઇણુ લવ આણી હે, સ
જે જિનરાય ! કર્મ નચાયા, પાયા અંતિ દુખ આણી હે સ ૩
એકજ માહરો આતમ શાન્ધત, દશણુ નાણુ સુચગો હે, સ
લક્ષણુ લક્ષિત પરિણવી ચરની, આહિજ ભાવસુ રગેર હે સ ૪
દેહ વિનાશે સુજ નહિ વિણુસે, અખંડ અચલ અવિનાશી હે, સ

અનર અમર આનંદધન આતમ, પરમાનંદ પ્રકાશી છે. સ. ૫
 લવ કોડે પણ સુરતરુ સરખો, 'બોધિ વિશોધિ દુલ્લભ છે; સ.
 તે પામી જિન ગુરુ સુપસાયે', નર સુર શિવ સુખ સુલભ છે. સ. ૬
 ઉપશમ સાર ધરમ ધોરીને, આપકમે સુવિશેષે છે; સ.
 અગર મુગધની અનલ ચઢે જળ, ખખર પડે સહુ દેખે છે. સ. ૭
 અનુભવ સરસ રસે લાવિત મતિ, સુખ દુખ ન ગણે લેખે છે; સ.
 આતમ રામ રમાવે પાવે, નિજગુણ ધિરતા દેખે છે. સ. ૮
 શૂના હાટે વાટતણી પરે, મરણધર્મી સહુ પ્રાણી છે; સ.
 હરખ શોક નહિ પણ મુજ ધરમે આધ મ યાચો સુખણી છે. સ. ૯
 પંકિત મરણ ઉત્સવ સમ માને, શેઠને મારણ થાયો છે; સ.
 'ક'ડવાસિક લાયો શમશાને, શૂલિ શિખર આરોપ્યો છે. સ. ૧૦
 તિણ પ્રસ્તાવે શાસનસુરતું, 'ધ્વજપટ જેમ પવનથી છે; સ.
 આસન ક'ચુ' અવધિ પ્રચુ'લ, દેખી વિચાર્યું ચતનથી છે. સ. ૧૧
 અહો ! અતિ ધર્મી શેઠ સુકર્મી, નિરઅપરાધી 'લાધી છે; સ.
 એહવી આપક, આપણ જઈને, કરિયે' તસ સુસમાધી છે. સ. ૧૨
 જૈન શાસનમે લઘુતા લાગે, ઇમ ચિંતી સુર આયા છે; સ.
 શીઘ્ર ગતિયે' શેઠ મુટેકે, આકર્ષ્યા હરખાયા છે સ. ૧૩
 શલિ થકી સિંહાસન વિરચ્યું, સેવ કરે ગણ દેવ છે; સ.
 જ્યે જ્ય જ્ય તું શેઠ ! મુગુણથી, દેવ કે'તા તતખેવ છે. સ. ૧૪
 વિદ્યાધર પણ 'હયવર લેઈ, આઈ ઉતરિયો હેઠો છે; સ.
 અન્ધ સમર્થો શેઠને 'ખગપતિ, પ્રણમી સનમુખ બેઠો છે. સ. ૧૫
 વાત કહી સંલગાવી સઘળી, સુલિ સહુ વિરમય લહિયા છે; સ.
 તત અતિશય નિરખી હરખી કહે, નૃપને જઈ ગહગહિયા છે. સ. ૧૬
 'સપરિચ્છદ નરપતિ તિહાં આયો, પયચારી મુ વિચારી છે; સ.
 ભયધારી અદ્ભુત દેખીને, પ્રણમ્યો પય સુખકારી છે. સ. ૧૭

૧ સમકિત. ૨ કોટવાલ. ૩ ધનનું લુગડું. ૪ મળી. ૫ ધોડો.
 ૬ વિદ્યાધર. ૭ પરિવારસહિત.

કર-^૧પંકજ-સુકુલિત કરિ રાખા, તાબા વયણ ઉચરતો હે. સ.
^૨સુવિહિત ^૩વિહિત ધરમધનિ ખ્યારા, તુજ જશ જગ વિસ્તરતો
 હે. સ. ૧૮

મેં અજ્ઞાનપણે તુમ કીધો, મહા અપકાર સહીજે હે; સ.
 શેઠ તઢા કાઉસગ મત પાલી, મધુર વચન ઇમ કહીજે હે. સ. ૧૯
 નીતિવંત નરપતિ ! તુમ શ્યાણા, લવ અપરાધ ન કોઇ હે; સ.
 એ અપરાધ તે પૂર્વ કરમનો, નિમિત્તમાત્ર પર હોઇ હે. સ. ૨૦
 અગ્નિ અય^૪ સંગત લહિ સહેતો, જિમ ગાઢા ઘણુ ધાવ હે; સ.
 ખાર માર ખુંદણુ જિમ ખમતો, કયરામલ અનુલાવ હે. સ. ૨૧
 નિષ્કર્મી મિથ સકલ કારજને, ^૫અંબરવત અવિનાશી હે; સ.
 તે ધન્ય કૃત પુન્ય કૃતારથ, સાદી અર્જત સુખરાશી હે. સ. ૨૨
^૬કુસુમ ^૭નિકર વરસાબ્યા શિરપર, પંચ દિવ્યતિહા પ્રગટયા હે; સ.
 ઠાલ એકસઠમી જ્ઞાનરવિ કહી, શેઠ પ્રબલ પુન્ય ઉમટયા હે. સ. ૨૩

હાલો.

અન્ધ રતન નરપતિ લણી, સોંખ્યો શેઠ સુભણુ;
 વિદ્યાધર વંદી ગયો, શેઠ લણી નિજ ઠામ. ૧
 રાય નયર જન સહુ મિલ્યા, દેખી પ્રગટ પ્રલાવ;
 પૂજ્યો પરશર્યો ઘણો, કહે નરપતિ લહિ ઠાવ. ૨

હાળા ૧૨ મી.

(“ રૂહે રૂપરે પુત્ર તુમારા રાણી દેવકી ! ” એ દેશી.)

ધન જમ્મુ વણલ ધનને દેવે, કામાર્થિને કામ;
 પુત્રાર્થિને પુત્રહ ભાખ્યો, ધર્મ મહા ગુણ ધામ;
 રૂડે રંગેરે જિનમત ‘સુરતરુ સારીજો. ૧

૧ હાપ બોડી. ૨ સારો. ૩ બવો. ૪ લોહું. ૫ આકારા.

૬ કુલ. ૭ સમૂહ. ૮ કંપવૃક્ષ.

રાજ્યાધિને રાજ્યના પદનો, દાતા ^૧ત્રાતા લયથી;
 મનખલ વચખલ તન ખલ આપે, કાપે લવલય ^૨રયથી. રૂંડે. ૧
 યથા સૌભાગ્ય આરોગ્ય અખંડિત, સ્વર્ગ વહી ^૩અપવર્ગ;
 કર્મ કટક ^૪લીપણને છપણ, અથ વજ્રમયી ^૫દુર્ગ. રૂંડે. ૩
 રમું ઘણું ^૬ઐહિક મારમાયિક સુખ, દેતો જિનવર ધર્મ;
 શુદ્ધમને અવિરૂદ્ધપણથી, સમજી ધર્મનું મર્મ. રૂંડે. ૪
 વૃષભદાસનો એહ ઉપદ્રવ, જિમ પ્રતિકુલ પવનથી;
 મેઘઘટા વિધ્વંસ હુવે તિમ, વિલય થયો દંઠ મનથી. રૂંડે. ૫
 એહવો મહિમા પ્રત્યક્ષ દેખ્યો, અચિંત ચિંતામણિ સરિખો;
 ધના ધના ધના ઈમ સુખ સહુ ભાખે, નિરમલ નિજગુણ પરખો. રૂંડે. ૬
 ધર્મ મહા સુખદાયક સાચો, જાણો હીરો ન કાચો;
 ઈમ જાણી રાચો ભવિ ખાણી, ખાણી ગુણમણિ માચો. રૂંડે. ૭
 તંત્રનંતર નિજ પુત્ર સુપુત્રે, નિજ પદ યાપી, કાપી;-
 મોહ લતા મન મંડલથી નૃપ, જ્ઞાન કુઠારને યાપી. રૂંડે. ૮
 મુહંડ નરવર સુમતિ સચિવવર, શૂરદેવ નૃપ શ્રેષ્ઠી;
 વૃષભદાસ સુવિલાસ અપર પણ, અધિકી અનુભવ પુટી. રૂંડે. ૯
 તજી મમતા ભજિ સમતા ભાવે, જિનદત્ત સૂરી સમીપે;
 સુનિવૃત્ત ગ્રહતા સંગને તજતા, કર્ગ વિકટ ભટ છપે. રૂંડે. ૧૦
 કેઇક શ્રાવક વ્રત પડિવજતા, ભદ્ર ભાવ કઇ ભજતા;
 જૈનમાર્ગ અનુસારી થાતા, મિથ્યા મલ કેઇ તજતા. રૂંડે. ૧૧
 રાણી વિજયા મોહથી અજયા, ગુણ સિરો મિત્રી સુનારી;
 ગુણવતી લક્ષ્મી શેઠ સુકલ્પ, પડિવજળ સુવિચારી. રૂંડે. ૧૨
 અનંતસિરી સંયમ સિરી ધારી, વારી કામ વિકારી;
 ગુરૂણી સારી પ્રવર નારી તે, દિક્ષા ^૭અથ પરિહારી. રૂંડે. ૧૩
 ખીજી પણ બહુ મહિલા સરલા, સંયમ શ્રાવક વ્રતને;

૧ રક્ષણ કરનાર. ૨ ઉતાવળથી. ૩ મોક્ષ. ૪ આકરા. ૫ કાચો.
 આ લોકના. ૭ પાપ.

આદરિયા પાપ પખાલે, જિન ગુરુ સેવે જતને. રૂઠે. ૧૪
 મહો ઉઘોત થયો જિનમતનો, પુરમે' તિમ ઘરઘરમે';
 દેશ વિદેશે' યથા સુવિશેષે, પસરે જ્યુ' કર 'દીનકરમે'. રૂઠે. ૧૫
 અનુકરમે' સુર શિવ સુખ લહેશે, ગુણિજન નીત થુતિ કરશે;
 શાશ્વત લક્ષ્મી તે નર વરશે, લવસાયર લધુ તરશે. રૂઠે. ૧૬
 વૃષભદાસ શ્રેષ્ઠી ગુરુ મહિમા, મતનો દીઠો મીઠો;
 વિદુલતા કહે સમકિત રત્તા, જગગુરુ ધર્મ ગરીઠો. રૂઠે. ૧૭
 મુજ અંતર આતમ ઉલસીઓ, બહિસતમ વલી ખસિયો;
 વસિયો 'ભુવનગુરુ મન ધર્મે, ગત લરમે ગુણ રસિયો. રૂઠે. ૧૮
 વાત મુણી મુળત શેઠલ, અર્હદાસ ઇમ ભાષે;
 ભો! મુદતી! શુભ મતિ અતિ તુમચી, દર્શન લક્ષિત ઉલાસે રૂઠે. ૧૯
 સર્વહું સાચું ઇચ્છું વાંછું, આદરથી કહે પાછું;
 જ્ઞાનરવિ કહે ઢાલ બાસઠમી, સમકિત રતનજ આછું. રૂઠે. ૨૦
 રોહા.

ભણતી ભામની અપર પણ, તુમ વચ સાચું એહ;
 કુંદલતા નવિ માનતી, કહે અસત કહે જેહ. ૧
 સાત 'સપત્ની માહરી, 'દરસન કરસન વાત;
 કહી તેહ ન રૂચે મને, નવિ રંજે મુજ ધાત. ૨
 'મેદનિપતિ મંત્રી વલી, 'ભોષક મન ઇમ ભાષ;
 કુંદલતા એ વિપલતા, સરખી ચિત પરખાય. ૩
 સર્વ સત્ય વનિતા તણી, વાત અસત્ય કહંત;
 પ્રાત સમય 'નિગ્રહ કરું, હિંદ 'શિક્ષા મન અંત. ૪

ઢાલ ૬૩ મી.

("હો હલધરજી આપણુ ભાઈનું કહિવું નેમ ન માને." એ દેશી.)
 પદ્મભોદય નરપતિ મન ધારે, એ કુંદલતા નહીં કિણ સારે;
 દુર્જનપણું નવિ છિડે ક્યારે હો, નરપતિજ;

૧ સૂર્ય. ૨ તીર્થંકર. ૩ શામ. ૪ સમકિત. ૫ રાજા. ૬ ચોર-
 શાખ પુરો. ૭ કેદ. ૮ દંડ.

અવિચારી હઠવાદી નારી નિકામી, હો મહિપતિભ;
 ધીકપણું અતિ દીકું નિકુર ન ખામી. એ આંકડી. ૧
 અપકાર કરણ ઉપકાર વિષે, નવિ તૃપ્તપણું ખલ મતપુરે;
 સહુ જગ જિમ રાત્રે 'તમથો' ગ્રસે, હો. અ. ૨
 કરતો સવિતા પરકાશ સદા, ઇમ કહિ નરપતિ પરમુખ તદા.
 નિજ નિજ ઘર આયા અધિક મુદા, હો. અ. ૩
 શેઠજી સારી નારી ખ્યારી, કરિ જાગરણા વિધિમું સારી;
 પ્રતિક્રમ ઉલંઘણ અઘડારી, હો. અ. ૪
 મત ધારી ધર્માલય બારી, નીકલિયો પરવરિયો ખ્યારી;
 'અરુણોદય રક્તપ્રલા ધારી, હો. અ. ૫
 અકવાક 'વિરહ દૂરે કરતો, વલિ કમલ 'નિકર પ્રપુલિત નિરતો;
 ઉલુ તસ્કર ગિરિ 'ગજહર ધરતો, હો. અ. ૬
 તમ 'પટલ કિરણ કરથી ઠેલી, કરિ 'અંત દિગંત તિહાં મેલી;
 થયો પ્રાત સમય યઈ રંગરેલી, હો. અ. ૭
 કરિ દ્રવ્યાવશ્યક નૃપ બેઠો, આસ્થાન સલા પૂરી જેઠો;
 કતિપથ જન સહ મંત્રી નેઠો, હો. અ. ૮
 નૃપ પ્રમુખા શેઠ ઘરે ચાલી, આયા મન લાયા નૃપ લાલી;
 મહા આદર દેઈ અવર દાલી, હો. અ. ૯
 આસન માંડી સહુ બેમારી, પુર જન મલિયા વિરમય ધારી;
 શેઠ કહે કરબોડો હુ જાઉં વારી, હો. અ. ૧૦
 કરિ 'ઉચિત વિધિ નૃપની ભારી, પ્રભુ ! પરકાશો સેવા સારી;
 તવ ભૂપતિ ભાજે સુવિચારી, હો. અ. ૧૧
 આજની 'રજની પુરિ 'ચરિ જોતે, તુમ ધરમે આય અમે પોતે;
 તુમ હંપતિ વાત કરત વિગતે, હો. અ. ૧૨

૧ અધાર્. ૨ સૂર્યોદય. ૩ વિયોગ. ૪ સમુહ ૫ પર્વતની શ્રદ્ધા.
 ૬ સમુહ. ૭ દિશાઓના દાથી-દિગ્પાળ. ૮ યોગ્ય. ૯ રાત્રિ.
 ૧૦ ચર્ચા.

સમકિત પ્રાપ્ત્ય અવિતથ કથા, તુમથી નિસુણી અમે આય ચથા;

પણ કુંદલતા સહુ કહેતી વૃથા, હો. અ. ૧૩

૧મહિરાણની આણુ તુમે ભાંગી, રહી ઘરમે ધરમે લય લાગી;

તેહથી મુજ રીસ અધિક લાગી, હો. અ. ૧૪

કહે અહેવાસ તવ કર જોડી, અહો ! પ્રભુજી, રીસ દિઓ છોડી;

કહું સાંભલ ભૂપતિ મદ મોડી, હો. અ. ૧૫

તિથિ પખ દિવસ જિન આણુ વહું, જિન આણુ તોડું કેમ કહું;

જેહથી ભવ ભવમે દુખ લહું, હો. અ. ૧૬

નરપતિ શાસન ખડન કરતા, ઇણિહિજ ભવમે દુખ અનુસરતા;

જિન આણુ ખડન દુખ ૧ગુરુ ધરતા, હો. અ. ૧૭

તુમ દક્ષપણે મુજ લક્ષ લહો, જો હોય અપરાધ તો મુખથી કહો;

મુણી રાય કહે શાખાસ અહો ! હો. અ. ૧૮

રહી ઘરવાસે પ્રભુ આણુ વહો, તન મન મુખર્મની ટેક અહો;

ઇમ શુભ મતિ કુમતિ કાષ્ટ હહો, હો. અ. ૧૯

નરપતિ શિરપાવ દિઓ ભારી, શેઠને, નેંસઠમી મુવિચારી;

હાલ જ્ઞાન રવિ કહિ મુખકારી, હો. અ. ૨૦

હહો.

હવે નરપતિ કહે શેઠને, મેં મુણિ સપક્ષી વાત;

તુમ નારી જે આઠમી, માને નહિ ૧તિવમાત ૧

૨દુષ્ટા ૩ભાર્યા મિત્ર ૪શઠ, આકર ચેર મ્રમાપ;

ઘરમે રહેતાં નીપજે, મહા દુખનો અંતાપ. ૨

॥ ચત ॥

દુષ્ટા ભાર્યા શઠ મિત્રં, મૃત્યુચોત્તરદાયકાઃ ।

સસર્પે ચ શ્વે વાસો, મૃત્યુર્નૈવ ન સંગ્રયઃ ॥ ૧ ॥

૧ રાખ. ૨ ભારે. ૩ ભા. ૪ ભૂ. ૫ ખગામ-હમીદ

૬ હુમે.

- તુમ મરણ જો હોય તો, પૂછું કારણ તાસ;
ચિંતે શેઠ ન કુટિલતા, નૃપ મનમેં લણે લાસ. ૩
- શેઠ કહે પૂછે સુખે, કુંદલતા તેડાવિ;
આવી કહે રાજન પ્રત્યે, ઉભી શીથ નમાવી. ૪
- સત્ય કથા આઠે સુણી, સરધા નહિ મનમાંય;
તે કારણ મુજને કહો, ઇમ જાંપે મહારાય. ૫
- કુંદલતા બોલી હવે, માંભલજો મહિરાણ ?
ઇણ વિધ મેં માની નહીં, કહું કારણ તુમ આણ. ૬

ઢાલ ૬૪ મી.

(વણજારાની દશી)

- નરસાયારે, કુંદલતા કહે બોલ, વચન અમોલ સુધા સમા; ન.
ન. એ સાતે મુજ બહીન, વાત કહી અતિથય રેમા. ન. ૧
- ન. શેઠ તિમજ વલિ શોક્ય, સમકિત પ્રાપણ નિજ કથા; ન.
ન. હું નવિ માનું કોય, બાણું સહુ કરી વૃથા. ન. ૨
- ન. પીયર પ્રભાવ ધર્મ, પામી કુણ અચરજ કહે ? ન.
ન. પ્રાયે જૈન અપત્ય, જૈન તણ અન્ય નવિ ગ્રહે. ન. ૩
- ન. કુલ રૂઢીથી ધર્મ, પ્રાપ્તિ સુગમ છે પ્રાણિને; ન.
ન. મુજ જનકાદિક બાણ, મિથ્યા મત દુખ પ્રાણિને. ન. ૪
- ન. અંગીકરતા તેણ, મુજ મન પણ તેહિજ ગમ્યો; ન.
ન. પરવડ્યા પછી નરસાય ! અરિહંત મારગ ચિત્ત રમ્યો. ન. ૫
- ન. પ્રત્યક્ષ પરિચય દેખ, ધર્મે દૃઢતા ધારતા; ન.
ન. મેં નહિ પરિચય કોય, દેખ્યો નહિ કોઈ વારતા. ન. ૬
- ન. તોપણ વગર નિમિત્ત, તનમન સમકિત સું રૂમ્યો; ન.
ન. કર્મક્ષયે નિજ ચકિત, ઉલસી ધર્મન ગુણ મર્યો. ન. ૭

૧ રાજ. ૨ મનોહર. ૩ પીતર. ૪ સંતાન-છોકરો. ૫ સમકિત.

- ન. કષ્ટ પડે જળ આય, પરિચય દેખે નવિ જલા; ન.
 ન. જિનવર ધર્મમેં એહ, ચિરતા નવિ ધારે તદા. ન. ૮
 ન. ધરમ મરમ જળ ઔર, સમજે તે નર ઔર છે; ન.
 ન. ગત ¹અનુગત છે લોક, તત્ત્વ અહણુ નર ²ભૌર છે. ન. ૯
 ન. દુરિ બોલે નર રાય, કુંદલતા સુણે માહરી; ન.
 ન. વયલુ³વિચારી ભાખ, મુજ ન ગમે વાત તાહરી. ન. ૧૦
 ન. અવર ન સમજે કોય ! ⁴ધર્મમર્મ તુંડિજ લહે; ન
 ન. જો ઇમ છે તો દેખાઉ, પ્રત્યક્ષ પરિચય નૃપ કહે. ન. ૧૧
 ન. તો માનું તુજ ⁵વાય, સાચપણે ⁶ભામનિ બણે; ન.
 ન. દિવસ ⁷અનંતર વીન, દાખવું તુમ ⁸ઉલટપણે. ન. ૧૨
 ન. ⁹ભૂધવ ભાવે તિવાર, ¹⁰કોતુક જોવા અતિ ઘણુ; ન.
 ન. દેખાડો ધરિ મેહ, ઉલરયું તન મન અમ તણુ. ન. ૧૩
 ન. સા કહેતી તિણુ વાર, એકાંત થાન કરિ દીજિયે; ન.
 ન. મત આવો કોઇ પાસ, તુમચો મન જયું પતીજિયે. ન. ૧૪
 ન. ટાલું સહુના ¹¹ભર્મ, ¹²મર્મ વતાવુ ધર્મનો; ન.
 ન. તો દેજો શાખાસ, ટાલું ¹³મલ સુજ કર્મનો. ન. ૧૫
 ન. માની સહુએ વાત, અતિ આનંદ ચિત પામતા; ન.
 ન. રાય પ્રમુખ-પુર લોક, અચરિજ દેખણુ ¹⁴કામતા. ન. ૧૬
 ન. શ્રોતા જન ! સુણો વાત, હવે જે કુંદલતા કરે; ન.
 ન. કહી એસઠમી દાલ, જ્ઞાનરવિં ઊલટ ભરે. ન. ૧૭
 દોહા.

લહિ ઇકાંત વર જાયગા, કુંદલતા તિણુ માંહિ;
 ખેટી ¹યોગાસન કરી, ધરિ ચિર યોગને ત્યાંહિ. ૧
 રાય પ્રમુખ પુરજન સહુ, પોતા નિજ નિજ ધામ;
 ¹²વિમલ મતિ મોટી સતી, કુંદલતા હવે તામ. ૨

૧ ગતાનુગતિક ૨ વિરલા. ૩ રહસ્ય. ૪ વાણી. ૫ સ્ત્રી.
 ૬ પછી. ૭ હેસથી. ૮ રાજા ૯ આશ્ચર્ય. ૧૦ વહેમ. ૧૧ રહસ્ય.
 ૧૨ મેલ. ૧૩ કામી-અરથી ૧૪ યોગનુ આસન ૧૫ નિર્મલ

ઢાલ ૬૫ મી.

(“ ધન પ્રભુ રામભ, ધન પરિણામભ.” એ દેશી.)
 અરિહંત અશરીરી નિજ આતમ, કરી સાક્ષી પ્રતિપત્ત જે;
 અપુનર્બંધક ક્રમ ગુણગણે, કરિ ગુણ શ્રેણિ જતન જે. ૧
 ધન સતી નામભ, શુધ પરિણામભ, ગુણલતા અવતંસ જે;
 ધન! તુજ જનની જનકાદિક ધન! જન તુજ કુલ ધન વંશ જે. ધ. ૨
 યોગનદી પ્રવિશિત ^૧કલિમલને, શુદ્ધ પરિણુતિ જલ ધોય જે;
 મૈત્રી ભાવ કર્યો જગ જનતા, સાથ સ્વરૂપ નિજ ભોય જે. ધ. ૩
 પુર્ણલહલ ખુતો નિજ ચૈતન, કાદી ધર્યો ગુણ મૂલ જે;
 લેહ વિજ્ઞાને શમ અંતોષી, આતમ પોષી અભલ જે. ધ. ૪
 અદ્ય સમય જનનીને ખોલે, ખેલે ^૨ખંતી ^૩ખગ્ગ જે;
 ધરી હાથે નિજ વીર્ય સંધાતે, મોહ સુભેદ અઠગ્ગ જે. ધ. ૫
 ૪પરમાર્નદ ^૫ધન ^૬સંવેગ ^૭તટિની, ^૮સલિલે ઝીલે ખાલ જે;
 શરીર ^૯સુરથને સુવિધે લાયો, ^{૧૦}યોગ પંથ સુચાલ જે. ધ. ૬
 યુજનકરણ અનાદિ નિવારી, ગુણ કરણે ધિત થાય જે;
 યોગક્ષેમ ગુણધારી સારી, વારી વિષય ક્ષાય જે. ધ. ૭
 જૈન ^{૧૧}મહી સુવિવેક ^{૧૨}શૈલથી, અનુભવ રસનો કુપ જે;
 સુભગ સૈંતોપતણા મંદિરમા, ક્ષાયિક ભાવને સૂપ જે. ધ. ૮
 સુખ દુખ શત્રુ મિત્ર સમાનો, તૃણમણિ પત્થર હેમ જે;
 પુર વનવાસે ^{૧૩}અકીદાસે, મુક્તિ સંસારને તેમ જે. ધ. ૯
 પંચકરણ મૃગ ^{૧૪}પંચાનન જ્યુ, અતુલ ખલે વશ કીધ જે;
^{૧૫}અનુસમયે આતમ ગુણ પુટી, સુરતિ સ્વરૂપમે દીધ જે. ધ. ૧૦
 જિમ જિમ શાંતિ રસનું સક્રમ, આતમ પ્રદેશમે થાય જે;
 તિમ તિમ તાત્ર તણ કાંચનતા, નિત્યાનંદે સમાય જે. ધ. ૧૧
 રમવા માહી ખાઈ ક્ષપકની, જ્ઞાન સુદર્શન ^{૧૬}અક્ષ જે;

૧ પાપમેલ. ૨ ક્ષમા. ૩ ખગ્ગ ૪ કલિદૃષ્ટ આનંદ ૫ સમુદ. ૬ વૈરાગ્ય. ૭ નદી. ૮ પાણી. ૯ ભલો રથ. ૧૦ યોગમાર્ગ ૧૧ પૃથ્વી. ૧૨ પર્વત. ૧૩ અકર્ષણ ૧૪ સિંહ. ૧૫ પ્રતિ-દેરક, ૧૬ પાસા.

સમકિત પીઠ ^૧ઉચ્છિઠકરીતે, દાલિદ્ર દલન સુપક્ષ બે. ધ. ૧૨
 ધ્યાન ધેય ધ્યાતા ગુણ એકે, મહા સામાયિક તામ બે;
^૨તીક્ષણ જ્ઞાન ^૩ચરણની ધારા, છેદે કર્મ ઉદ્ધામ બે. ધ. ૧૩
 અકરણ વીર્ય ઉદ્ધાસ થયો તવ, કર્મ ^૪અરી ઠરે જોર બે;
 ઉદ્ધ ધ્યો લઘુ લાઘવ કલથી, ઉપશંત મોહ ગુણ ^૫મેર બે. ધ. ૧૪
^૬દ્વાદશમે ગુણ ભૂમિ સ્થિતિ કરી, શૈલેશી પસરંત બે;
^૭ધ્યાનાનલ અતિ ઉચ્ચ કર્મના, ઇધન હઘ્ધ કરંત બે. ધ. ૧૫
 શુકલ સુધ્યાન, ^૮ધાતિગિરિ ^૯પવિ સમ, તોડી જોડી અનંત બે;
^{૧૦}લક્ષિ વિવિધ સિધિ અનંત ચતુષ્થય, કેવલ જ્ઞાન મહંત. બે. ધ. ૧૬
 પાયો કુંઢલતા મહા સતીએ, ^{૧૧}અપ્રતિપાતી વાણ બે;
 લોકાલોક પ્રકાશ થયો તવ, યથાખ્યાત ગુણ બાણ બે. ધ. ૧૭
 તેરસમી ગુણ ભૂમિયે રહિયા, પરમ પવિત્રા થાય બે;
 કાર્ય તણ પામી કારણતા, જવસાગર ઉલ્લંઘાય બે. ધ. ૧૮
 દીઠી સમકિત કૃષ્ણ દેવે, ^{૧૨}ક્ષપણા કર્મની ધાતી બે;
 કેવલજ્ઞાન ઉદય અનુમાની, આયાસુર બહુ જાતિ બે. ધ. ૧૯
 સાધુ વેપ ધર્મો સુહ આગે, વાગે હુંહુલિ નાહ બે;
 અતિ સંતુકી વુકી કુસુમની, કરતા 'જય ! જય !' વાહ બે. ધ. ૨૦
 કમલાસન વિરચ્યું તિણ બેપર, બેઠા શાંત સ્વરૂપ બે;
 શેઠ શોક્ય નરપતિ પુરજન સુષ્ટિ, દોડી આયો અનુષ બે. ધ. ૨૧
 "એ શું ? એ શું ?" મુઅર્ચું કહિતા, અનુલવતા આનંદ બે;
 અહ્ભુત અચરજ દેખ્યું પ્રભુણ ! ધન ધન ! આપ ^{૧૩}અમંદ બે. ધ. ૨૨
 નરભવ સફલ ^{૧૪}અકલ સાધ્ય સિદ્ધિ, કીધી થયા કૃતકૃત્ય બે;
 અક્ષય ઋધિ આતમની પ્રગટી, ^{૧૫}વિગટી લવ ^{૧૬}સંસૃત્ય બે. ધ. ૨૩

૧ ઉચ્છિઠ. ૨ તીખી. ૩ ચારિત્ર. ૪ શત્રુ. ૫ મેર. ૬ બાર.

૭ ધ્યાન રૂપી અગ્નિ. ૮ ધાતિકર્મ રૂપ પર્વત. ૯ શુકનધ્યાન રૂપ વજ્ર.

૧૦ લક્ષ્મી ૧૧ ફરી નહિ પડનારો. ૧૨ ક્ષપકચેષ્ટિ. ૧૩ પરિપૂર્ણ.

૧૪ કોઈપણ કળા ન સકાય ૧૫ નાશ પામી. ૧૬ સંસૃતિ-જન્મ

મરણનું કરવાપણું.

કેવલો કુંદલતાને પ્રણમી, ઉચિતાસન ^૧ઉપવિઠુ બે;
 શાંત ^૨સુધાની સારણી સરખી, અદ્ભુત દેશના ^૩ઈકુ બે. ધ. ૨૪
 વિષય તૃષા ^૪ઉપશમન નિમિત્તે, ઈક ચિત્તે ભવિ પીધ બે;
^૫કર્ણ ^૬કટોરી ભરિ ભરિ રસથી, નરભવ લાહો લીધ બે. ધ. ૨૫
 પાંસઠમી એ હાલે લાખ્યો, મહિમા યોગ ઉદાર બે;
 જ્ઞાનરવિ કહે ભવિજન ગુણિને, વહો વારંવાર બે. ધ. ૨૬
 દોહા.

પંચમ નાણુ તણા ધણી, નિમુણી તેહની વાણુ;
 મિટિ જ્ઞાંતિ નયણે નિરખી, આતમગુણ મણિ ખાણુ. ૧
 રોમ રોમ ઉલસિત થયા, વધ્યો રંગ વૈરાગ્ય;
 તુમ સમ કુણુ મિલશે વલી ? ધર્મગુરુ મહો ભાગ્ય. ૨
 કેવલો કહે અવસર લહી, સાધન ધર્મ અમંદ;
 જાતિ કુલની આર્યતા, કુણુ હારે મતિમંદ ? ૩
^૪ક્ષેત્ર 'કર્મ ભાષા વલી, 'દર્શન નાણુ ચરિત્ત;
 નવમું આર્ય વિજ્ઞાન તિમ, નરભવ વિણુ ન પવિત્ત. ૪

દોહા ૬૬ મી.

(“તુજ સાથે નહિ બોલું ઋપભણ ! તે' મુજને વીસારીછ”
 એ દેશી.)

કુંદલતા કહે કેવલનાણી, ભવિ પ્રાણી ? સુણો વાણીછ;
 નરગતિ વિણુ ન અપુનરાવૃત્તિ, ગતિ કેવલની સહિ નાણી છ. કું. ૧
 તિર્થંકર પદવી ઉપભોગે, દાન તણા નહિ યોગોછ;
 નરવિણુ નવિ ^૧ચતુરંગ સધાયે, ન મિટે અંતર રોગોછ. કું. ૨
 જિન ચક્રી ^{૧૧}હરિ મુગ્ધ પ્રતિ હરી, ^{૧૨}ચારણુ પૂરવ ધારીછ;

૧ બેઠા. ૨ અમૃત ૩ ઈષ્ટ-પ્રિય ૪ શમવા. ૫ કાન. ૬ વાટકી-
 ખાલી. ૭ દેશ-ગ્રામ. ૮ વ્યાપાર. ૯ સમક્ષિત. ૧૦ ચાર અંગ (ધર્મ ૧,
 અર્થ ૨, કામ ૩, મોક્ષ ૪.) ૧૧ વાસુદેવ. ૧૨ ચારણુ મુનિ-વિદ્યાચારણુ
 જંધાચારણુ.

તિમ ગણધર જિન રુધિધર નર એ, નહિ નરવિણ સુખકારીજી.કું.૩
 સમવસરણ મંડાણ ક્ષપકની, - શ્રેણી, ચોથું નાણુજી;
 પરમાવધિ આહારિક ^૧તતુ ક્ષાયિક. સમકિતનું વિનાણુજી. કું. ૪
 ઇત્યાદિક નવિ પામે નર વિણુ, અવસર ઉચિત વિચારીજી;
 કાજ કરે જે ^૨દક્ષ વિવિક્ષણુ, ઇહ પરલવ હિત કારીજી. કું. ૫
 માનવ ભવ પાણી નર ^૩મૂઢા, સેવે વિવય પ્રમાદજી;
 છંડે ધર્મ ^૪સુંહકર ^૫સુરમણિ, અવિરતિને ઉન્માદજી. કું. ૬
 અમૃત ફલ છોડી ખલ ખાવે, ^૬મગ્ગાર્થી ^૭ઉમગે જાવેજી;
 સાહેબ ઉપરાઠો કરિ સેવે, ^૮દુમકને સુખ કિમ પાવેજી. કું. ૭
 એ ઉપદેશ સુણી કેવલિનો, જિમ ^૯પુષ્કરજલ ધારાજી;
 મૃતિકાસમ ^{૧૦}મૃદુ હૃદયમે પ્રગટયો, પુન્યાંકુર વિસ્તારાજી. કું. ૮
 સંસૃતિ ભૂમી આતમ મહિરુહ, રાન ^{૧૧}જલદવૈરાગ્યજી;
 પવન પ્રચંડથી ઉખડી પડિયા, સંયમ મહિમા ભાગ્યજી. કું. ૯
 સાત ^{૧૨}સપત્ની સંયમ લીધો, આતમ અર્પણ કીધોજી;
 રાજા ઉદિતોદય પુન્ય ઉદયો, સુબુધિ સચિવ સુપ્રસિધોજી. કું. ૧૦
 તસ્કર રૌપ્યખુરો થઈ શૂરો, ગુણ પૂરો ભલું સમતાજી;
 નિજ નિજ મુતને નિજ નિજ કામે, - થાપી, - ઉથાપી મમતાજી.કું.૧૧
 શ્રમણોપાસક અર્હદાસજી, મહા મહોચ્છવ મહાદાનોજી;
 દેતા ગુણધર સૂરી સમીપે, લિયે સંયમ ઇકતાનોજી. કું. ૧૨
 રાય સુરાણી પત્ની સચિવની, કેવલિ દિક્ષા દઈનેજી;
 સોંપી ઉદયસિરી શ્રમણીને, ગુરૂ સેવે ચિર થઈનેજી. કું. ૧૩
 બીજા પણ નરનારી બહુતાં, બૂઝયા દિક્ષા ગ્રહતાજી;
 ઉભય સુશિક્ષા ધરતા ^{૧૪}કુસુમસુજ, જન આણા શિર વહતાજી.કું.૧૪
 સંયમ સિંહપરે ગ્રહિ સઘળા, આરાધે થઈ સિંહજી;
 નવ નવ તપ જપ કિરીયા કલાપહ, પરિસહ કટકે અળીહજી. કું. ૧૫

૧ શરીર. ૨ ડાહ્યા. ૩ મૂર્ખ. ૪ સુખકર. ૫ ચિંતામણી રત્ન.
 ૬ માર્ગ. ૭ ઉન્માર્ગ. ૮ દક્ષ. ૯ પુષ્કર મેઘ-વર્ષાદ. ૧૦ કોમલ.
 ૧૧ વર્ષાદ. ૧૨ સાક્ષ. ૧૩ કુલની માળા.

યુવ જ્ઞાનર તરવા ભુધિ 'જેડી, આરોહી દર ચઢિયું;
 અપ્યાતમનું રત્ન પ્રવલ્લક, સદૃશ યથુ 'અગ્ર મટિયું. કું. ૧૬.
 'અપયુષ્ઠ પરનિંદા કદાચક, 'પરિકરિ યુવયુલ્લ ઠાણે;
 ચદતા બૂમડલ 'વિચરંતા, પર ઉપકાર મુનલે. કું. ૧૭
 કરતા અનુક્રમે દેવલિ દેવલ, -પર્યય, પાલી 'મુવિહિયેં;
 યોગ નિરુધી ચદયા અનેગી, યોદ્યમે પાવડિયેં. કું. ૧૮
 'પદ્ય સમાન રિયતિ લહી અપિયા, શેવ જે ભવ ઉપચાલી,
 કર્મને ગાલી ઇચી 'પભાચ, પુલ્કર્ણ રજા અવગાલી. કું. ૧૯
 લોપામે નષ્ટ વસિયા રસિયા, આદિ અનંત રિયતિ લાધી,
 સદૃશ અદેહી લ્યોતિમે મિલિયા, કુંદલતા સિધિ આધી. કું. ૨૦
 ભવજમણા સવિ મૂર્ટી અપૂર્વી, લીલા સહજ મુગુણી;
 પામ્યું પૂર્ણ નરનનનું પદ, પ્રચરી કીર્તિ પ્રગુણી. કું. ૨૧
 ભવિજન ! કુંદલતા દેવલિને, 'કરચંપુટ કરિ ભાલે,
 પામી આનેહો પાપ નિકંદો, વંદો ભાવે ત્રિજલે. કું. ૨૨-
 અર્હદાસાદિ અનિ ચિંત ચોખે, ચારિ- અભાધ;
 કંઠાનની પરે કાય કચીરે, કરી અદ- ૨૩
 જિન આણા 'સમુદા રહિ ઉમુહા, -
 પરિત ભરણ લહી : ગીને, સ્વર્ગ મુ-
 ૧૧ અવર દોય મુ- ૧૨ અદ-
 વેમાનાધિપ સુરવર.

કોહા.

મુક્તિ પંથ 'શ્રમ ટાળવા, સુરલવ કરી' વિશ્રામ;
અવિને પૂર્વ વિદેહમે', કચ્છ વિજયમે' તામ. ૧

મહાપુરિ નયરિ છતારિ નૃપ, પુત્રપણે પ્રગટાય;
ઠલાઝહી થાવન લહી, લહી સદ્ગુણ નિરમાય. ૨

સુણિ ઉપદેશ વૈરાગ્યથી, શુદ્ધ મન સંયમ લેય;
આરાધી આદર ઘણે, 'વિમલપણે હરખેય. ૩

ધ્યાન ધૈત 'કલિમલ તદા, ટાલી કર્મ કલેશ;
લહેશે કેવલ 'જૂતિને, સરસે કાળ અશેષ. ૪

વરશે સિદ્ધિ વધૂ વરા, તરશે ભવજલ સિંધુ;
અજ અવિનાશી અમર અરુણ, નમો નમો જગ બંધુ. ૫

કોહા ૬૭ મી.

રાગ ધનાશ્રી.

ગાયો ગાયોરે મેં સમકિત મહિમા ગાયો, એ આંકડી.
'મગધાધિપ નર રાય સુણાયો, ઝાતમ ગણધર રાયો. ગા. ૧
વીર ત્રિજગપ્રભુ સુખથી સુણિયું, એક અરિત્ર અમાયો;
અર્હદાસ પ્રમુખાની દહતા, ધર્મે ધાત દેંગાયો. ગા. ૨

એ ઉપનય સુણિ ભવિજન ભાવે, સમકિત ગુણ ધિર ધાયો,
'તન 'તર ઉલસે 'મનકજ વિકસે, નાશે દૂર 'અપાયો ગા. ૩
શ્રેણિક નરવર પુરજન સઘળા, સુણિ ચિત હરખ ન માયો;
'ધન' સુખ કહેતા વિભુજી નમતા, રાજગૃહી પુરો આયો. ગા. ૪

૧ યાક. ૨ વીસામો. ૩ નિર્મળપણે-શુદ્ધ પણે. ૪ ધોવાએલ
૫ પાપ. ૬ લક્ષ્મી-સંપદા ૭ મગધ દેશનો અધિપતિ ૮ સરીર.
૯ વૃક્ષ. ૧૦ મનરૂપી કમળ. ૧૧ પાપ

શ્રુત સાગર તરવા ભુધિ ^૧બેડી, આરોહી કર ચઢિયું^૨લ; અધ્યાતમનું રતન પ્રયત્નહ, સફલ થયું ^૩અથ મટિયું^૪લ. કું. ૧૬
^૫અપ્યથુષ્ઠ પરનિંદા કદાગ્રહ, ^૬પરિહરિ શુભશુભ ઠાણે^૭લ; ચઢતા ભૂમંડલ^૮ વિચરતા, પર ઉપકાર સુખણે^૯લ. કું. ૧૭
કરતા અનુક્રમે કેવલિ કેવલ, -પર્યય, પાલી ^{૧૦}સુવિહિયે^{૧૧}લ; યોગ નિરુધી ચઢયા અભોગી, ચોદશમે પાવડિયે^{૧૨}લ. કું. ૧૮
^{૧૩}પંચ સમાન સ્થિતિ લહોં ખપિયા, શેષ જે ભવ ઉપગ્રાહી^{૧૪}લ; કર્મને ગાલી ઇસી ^{૧૫}ખલારા, પુઢવોં રહ્યા અવગ્રાહી^{૧૬}લ. કું. ૧૯
લોકાથે જઈ વસિયા રસિયા, સાદિ અનંત સ્થિતિ લાધી^{૧૭}લ; સકલ અદેહી જ્યોતિમે^{૧૮} મિલિયા, કુંઢલતા સિધિ સાધી^{૧૯}લ. કું. ૨૦
ભવભ્રમણા સવિ છૂટી અખૂટી, લીલા સહજ મુગુણી^{૨૦}લ; પામ્યું^{૨૧} પૂર્ણ નરંજનનું પદ, પ્રસરી કીર્તિ પ્રગુણી^{૨૨}લ. કું. ૨૧
લવિજન ! કુંઢલતા કેવલિને, ^{૨૩}કરસંપુટ કરિ ભાલે^{૨૪}લ; પામોં આનંદો પાપ નિકંદો, વંદો ભાવે ત્રિકાલે^{૨૫}લ. કું. ૨૨
અર્હદાસાદિ મુનિ ચિત ચોખે, ચારિત્ર પાલિ અખાધ^{૨૬}લ; કંચનની પથે કાય કસીજે, કરી અણુસણ નિર્જાધ^{૨૭}લ. કું. ૨૩
જિન આણા ^{૨૮}સમુદા રહિ ઉમુદા, -ભવધોં સમાધિ સંપન્ના^{૨૯}લ; પંડિત મરણ લહી સુરશ્રીને, સ્વર્ગ મુખમે ઉપન્ના^{૩૦}લ. કું. ૨૪
^{૩૧}અથર દોય મુખ સાયર ઝીલે, અદ્ભુત દુતિવર કાંતિ^{૩૨}લ; લેમાનાધિય સુરવર થઇને, નાહોં ઉપાધિ અચાંતિ^{૩૩}લ. ૨૫
છાસકમી એ ઢાલ સનૂરી, ^{૩૪}મુધા ^{૩૫}મુધા એહ આગે^{૩૬}લ; લાખી જ્ઞાનરવિ રસ ચાખી, ભવ ભવ ભય છમ ભાગે^{૩૭}લ. ૨૬

૧ નાવ. ૨ પાપ ૩ આત્મ સ્તુતિ-પોતાની સ્તુતિ. ૪ મુકી-છોડી ૫ પૃથ્વી પંડળમાં. ૬ સુવિધિએ. ૭ પાંચ લઘુ સ્વર. ૮ મુક્તિ શિલા. ૯ હસ્ત યુગ્મ. ૧૦ સન્મુખ. ૧૧ સાગર. ૧૨ અમૃત. ૧૩ વ્યર્થ.

દોહા.

૧. મુક્તિ પંથ ૧ શ્રમ ટાળવા, સુરલવ કરો ૨ વિશ્રામ;
અવિને પૂર્વ વિદેહમેં, કચ્છ વિજયમેં તામ. ૧૧
૨. મહાપુરિ નયરિ છતારિ નૃપ, પુત્રપણે પ્રગટાય;
કલાગ્રહી યૌવન લહી, લહીં સદ્ગુણ નિરમાય. ૧૨
૩. સુણિ ઉપદેશ વૈરાગ્યથી, શુદ્ધ મન સંયમ લેય;
આરાધી આદર ઘણે, ૩ વિમલપણે હરખેય. ૧૩
૪. ધ્યાન ૪ ધૌત ૫ કલિમલ તદા, ટાલી કર્મ કલેશ;
લહેંશે કેવલ ૧ ભૂતિને, સરસે કાજ અશેષ. ૧૪
૫. વરશે સિદ્ધિ વધૂ વરા, તરશે ભવજલ સિંધુ;
અજ અવિનાશી અમર અરુજ, નમો નમો જગ બંધુ. ૧૫

દોહા ૬૭ મી.

રાગ ધનાશ્રી.

- ગાયો ગાયોરે મેં સમકિત મહિમા ગાયો, એ આંકડી.
૭ મગધાધિપ નર રાય સુણાયો, ઝાતમ ગણધર રાયો. ગા. ૧
- વીર ત્રિજગપ્રભુ સુખથી સુણિયું, એહ ચરિત્ર અમાયો;
અર્હદાસ પ્રમુખાની દહતા, ધર્મે ધાત દેંગાયો. ગા. ૨
- એ ઉપનય સુણિ ભવિજન ભાવે, સમકિત શુણિ ધિર થાયો;
૮ તન ૯ તરુ ઉલ્લસે ૧૦ મનકજ વિકસે, નાશે દૂર ૧૧ અપાયો ગા. ૩
- ઐણિક નરવર પુરજન સઘળા, સુણિ ચિત હરખ ન માયો;
૧૨ ધન સુખ કહેતા વિજુણ નમતા, રાજગૃહી પુરો આયો. ગા. ૪

૧ યાક. ૨ વીસાગો. ૩ નિર્મળપણે-શુદ્ધ પણે. ૪ ધોવાએવ.
૫ પાપ. ૬ લક્ષ્મી-સંપદા. ૭ મગધ દેશનો અધિપતિ. ૮ ચરીર.
૯ વૃક્ષ. ૧૦ મનરૂપી કમળ. ૧૧ પાપ.

૧શ્રમણગણે પરિવૃત સ્વામી પણ, ૨જનપદમે વિચરાયો;
 બોધકરણ ભવિજન મન પંકજ, ૩તિમિરારિ દરશાયો. ગા. ૫
 સમકિત મહિમા સરસ મેં ગાયો, રસના પવિત્ર કરાયો;
 ૪સુકવિજન એ ચરિત્ર સુણીને, હાસ્ય મ કરજો લાયો. ગા. ૬
 ૫અઘટિત પદ જો એહમાં હોવે, સજ્જન જન સુધરાયો;
 નહિ પરિચય ૬સંયોજન ગતિમે, કવિજન-બાલક પ્રાયો. ગા. ૭
 મુજ મનથી મેં કરી ૭શિશુકીડા, ૮ત્રીડા પાત્ર જણાયો;
 તોપણ ગુણિજનના ગુણ ગાયા, મહોટો લાલ ઉપાયો. ગા. ૮
 નિંદે જો કોઈ મુજ કવિતાઈ, ૯તદપિ હાણિ ન કાંયો;
 પામે સંપદ ૧૦પાવન થાયે, ચરિત જે કારણે સુણાયો. ગા. ૯
 ન હોય તો કિમ શુચિ કહેનારો, સુગુણિ હારદ સમજાયો;
 સમકિત ધિરતા કરવા ભવિને, ૧૧શિક્ષા શુભ દરસાયો. ગા. ૧૦
 વીર ૧૨વિરોચન પાટ સોહંકર, સ્વામિ સુધર્મા આયો;
 જાસ ૧૩પરંપરા પંચમ કાલે, ચાલે છે ૧૪અનેકાયો. ગા. ૧૧
 જૈન ધર્મમાં કાલ સંયોગે, ૧૫ગણ ૧૬ઉપગણ બહુ થાયો;
 આગમ અર્થ સુદમતર લેદે, ન્યારા ન્યારા ઠાયો. ગા. ૧૨
 લોકાગચ્છ પ્રભાવક સ્વામી, ધર્મદાસજી ગવાયો;
 ક્રિયા ઉધાર કરી શુભ રીતે, ચરણ કરણ સુહાયો. ગા. ૧૩
 તાસ સુશિષ્ય ઇંદ્રજી સ્વામી, મુનિ મંડલ મહારાયો;
 પૂજ્ય કૃષ્ણજી ૧૭જ્ઞાનપયોનિધિ, સોમચંદજી ૧૮સુવાયો. ગા. ૧૪
 ચોલાણજી પૂજ્ય ડાહ્યાજી સ્વામી, મૂલચંદજી મુનિરાયો;
 પૂજ્યદેવજી સ્વામી છુધીવંતા, જૈનધર્મ દીપાયો. ગા. ૧૫

૧ સાધુસમુદે. ૨ દેશ. ૩ સૂર્ય. ૪ હેમવા, કવિજનો. ૫ અ-
 યોગ્ય. ૬ જોડતર. ૭ બાલકીડા. ૮ લગ્ન પાત્ર. ૯ તોપણ. ૧૦ પવિત્ર.
 ૧૧ ઉપદેશ. ૧૨ નિર્મળ. ૧૩ પાટાનુપાટ. ૧૪ અનેકાંત રીતે. ૧૫
 સમુદાયનો કોટો. ૧૬ નાનો કોટો. ૧૭ જ્ઞાન સમુદ્ર. ૧૮ બલી વાણીવાળો.

તેહના શિષ્ય રવિ શશિ સરખા, જ્ઞાન ધ્યાન સવાયો;
 લાધોલ કર્મચંદ્રલ સ્વામી, વાદિ ગણ સહુ જીતાયો. ગા. ૧૬
 પૂજ્ય કર્મેન્દુ ગુણના દરિયા, શિષ્ય સમુદ્ધ બહુ થાયો;
 પૂજ્ય વિજ્ઞપાલજી સ્વામી ગુણ ધારી, જેણે મહામોહ હરાયો. ૧૭
 જ્ઞાનચંદ્રલ સ્વામી સુખ કારી, બહુ ગુણભણિ ગુણ રાયો;
 ૧વાંચનાચાર્ય ૨ઉત્ત તપસ્વી, ૩જસ જસ ૪દિગંત છવાયો. ૧૮
 તાસ ૫પદાંબુજ ૬મધુકર સરખો, સૂર્યમહલ કહાયો;
 જન્મભૂમી સુજ છે ૭મઝધરમાં, રામા ગામ લહાયો. ગા. ૧૯
 ચોતુર્ભાસ રહિ દેશલપુરમાં, પંચાવનની માંયો;
 રાસની રચના રૂડી કીધી, ૮અભીનવ ઢાલે ગાયો. ગા. ૨૦
 પ્રથમ ખંડે વીસ છે ઢાલું, એકવીસ બીજા માંયો.
 ત્રીજે ખંડે છવીસ ઢાલું, મિલતા સડસડ થાયો. ગા. ૨૧
 સડસડ ઢાલે રાસની રચના, વર્ષા કાલે કરાયો;
 ત્રીજે ખંડે એ પૂરણ હૂઓ, સુજ મન હર્ષ સવાયો. ગા. ૨૨
 ૯સ્વપર આતમ ૧૦ઉપકૃતિ કરવા, રૂઠો રામ રચાયો;
 સડસડમી એ ઢાલ પ્રકાશી, જ્ઞાનરવિ પદ પાયો. ગા. ૨૩
 ૧૧જબલગ ૧૨ગગને ૧૩રવિશશિ ચોલે, લવણે વેલ સુહાયો;
 જીનવર જલધર કંચન ગિરિવર, સત્ય સુમેરૂ ઠહરાયો. ૨૪
 તબલગરાસ ૧૪જગતીમાં ૧૫જયતું, (તિમ) ૧૬વક્તા ૧૭શ્રેતાસહાયો;
 ૧૮કલ્યાણ ૧૯દિશતુ ૨૦જિનનાયક, જયતુ ૨૧વાહ્યમય ૨૨માયો. ૨૫

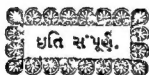
૧ સર્વને સિદ્ધાંતની વાંચણીના દેરાવાળા. ૨ આકાશ. ૩ મ-
 હિમા. ૪ દિશાઓનાં અંત સુધી ૫ ચરણક્રમ. ૬ ભરો. ૭ મારવાડ
 દેશ. ૮ નવીન નીન. ૯ પોતાના તથા બીજાના. ૧૦ ઉપકાર. ૧૧ જ્યાં
 લગી. ૧૨ આકાશ. ૧૩ સૂર્યચંદ્ર ૧૪ પૃથ્વીમાં ૧૫ જ્યવંત રહો.
 ૧૬ ઉપદેશ આપનારા. ૧૭ ઉપદેશ અવણ કરનારા. ૧૮ મગન.
 ૧૯ ખતાવો-કરો. ૨૦ જિન સમુદ્ધ. ૨૧ વાણી દેવી-સરસ્વતિ.
 ૨૨ માતા

કલશ.

હરિગીત.

૧સંશુદ્ધ સમકિત શૈલિ ધારક, અરહદાસ ૨ઉપાસકો;
તિણ આઠ નારી કથા સારી, ૩દૃઢ સમકિત વાસકો,
તિમ ભૂપ મંત્રી ત્રિયા સર્વે, પરસ્પર પ્રતિબોધ એ;
તે નિસુણી નિર્મળ હૃદય કીધો, આત્મશુણ સંબોધ એ. ૧

“સમકિત કૌમુદી રાસ” કીધો, પૂર્ણ ત્રણે ખંડ એ;
કવિ જ્ઞાનરવિ કૃત રાસ રૂઠો, રહો સદાય અખંડ એ,
કાંવિ વિચમાં ભુજપુર આમે, અશાડિ પુનમે પૂરણ કૃતમ્;
૪ન્યૂનાધિક ૫વિપરીત ૬કિંચિત્, ૭તાસ ૮મિથ્યા ૯દુષ્કૃતમ્ ૨

૧ વિશેષે શુદ્ધ. ૨ શ્રાવક. ૩ નિશલ. ૪ ઓછુ અધિકં.

૫ ખોટું. ૬ કાંઈક. ૭ તેનું. ૮ નિષ્કલ. ૯ દુષ્કૃત (પાપ).

ચૌજી-પ્રસિદ્ધ વક્તા પંડિત લાલન.

આ પુસ્તક માટે મ્યુ. સ્કુલના આ. સુપ્રીન્ટેન્ડન્ટ રા. રા. હિંમતલાલ ગણેશજી અંબારીઆ. એમ. એ. લખે છે કે-છટાદાર વક્તા યવાને ઇચ્છનારાને તો આ પુસ્તક સારી પેઠે માર્ગદર્શક થઈ પડે તેવું છે, એટલુંજ નહિ પણ સામાન્ય વાંચકને પણ તે એક બોધદાયક અને ઉચ્ચ આશય બતાવનાર સન્મિત્ર જેવું થઈ પડશે એમ મને સાદત અવલોકન પછી ખાત્રી થાય છે. તેનો પહેલો ભાગ દરેક વિદ્યાર્થીએજ નહિ પણ દરેક વિચારકે પણ અવશ્ય વાંચવા જેવો છે. ભાષણતું જોર, વિચારશ્રેણી, દલીલતું વજન, અને નિર્ણયાત્મક વચનોતું માર્ગિયે દરેક વાંચનારને ખરેખર ધણુંજ લાભકારક નિવડે તેવું મને જણાય છે. આ સિવાય આ ગ્રંથની એકી અવાજે પ્રસસા કરનાર રા. ગ. એન. જી. વેલીનકર, એમ. એ. એલ. એલ. બી. મ્યુનિ. સ્કુલોના સુપ્રીન્ટેન્ડન્ટ, રા. રા. જમીયતરામ જો. શાસ્ત્રી બી. એ. ડ. ઈન્સપેક્ટર, રા. રા. જેડીશનદાસ જેઠાભાઈ બી. એ. સંસ્કૃત પ્રાઈસર શામળદાસ કોલેજ ભાવનગર, રા. રા. કવિ નાનાલાલ દલપતરામ એમ. એ. પ્રાઈસર રાજકુમાર કોલેજ, ઉત્ત-વિદ્વાનો એ પુસ્તકનું મનન કરવા ભગ્વામજી કરે છે, અને સાથે જણાવે છે કે આવું ઉત્તમ પુસ્તક ગુર્જર ભાષામાં એ વિષયનું હજી એક પણ બહાર પડ્યું નથી. મૂળ કિંમત રૂપીઆ એક હતી પણ કેટલાક સજ્જનોત્તી મદદથી માત્ર રૂ. ૦-૧૨-૦.

પ્રવૃત્તિ-નિવૃત્તિ.

લેખક મુનિમહારાજ શ્રી ચારિત્રવિજયજી.

પૂર્વ તથા પશ્ચિમના દેશોમાં પ્રવૃત્તિ તથા નિવૃત્તિ વિષે જે ભુલ ભયાં વિચારો પ્રવર્ત્યા છે તેનો આ ગ્રંથમાં પ્રૌઢ-શૈલીથી ઉદાપોહ કરવામાં આવ્યો છે. લેખકનું માનવું એવું છે કે, હિન્દવાસીઓ પ્રવૃત્તિનો મયાર્થ આશય નહિ સમજી શકવાથી આજે ઉદ્યોગકીન તેમજ દરિદ્ર બની ગયા છે. શ્રીમદ્ રાજચંદ્ર જે પ્રવૃત્તિને એક સ્થળે “સાધન જહુ. બંધન થયા” એ નામથી બ્યવહરે છે તેનું પ્રકાશતરે સ્પષ્ટિકરણ કર્યું છે અને જેઓ માત્ર બાલક્રિયાઓમાંજ પરમ નિવૃત્તિ માની બેઠા છે, તેઓને વાસ્તવિક નિવૃત્તિની યોગ્ય સમજ આપવામાં આવી છે. દરેક વ્યક્તિને ખાસ-વિચારવા ભોગ વિષય ઉચ્ચ જોજ કાગળ ઉપર છપાવી પાકા પૂઠાથી બધાયેલ છે. મૂલ્ય રૂ.

ત્રેમથી મુક્તિ.

લેખક મુનિમહારાજ શ્રી ચારિત્રવિજયજી.

આ નામનું પુસ્તક વાંચવા અને વિચારવા ભેગ છે, તેમાં ત્રેમનો પૃથક્કરણપૂર્વક મુક્તિની સાધનામાં ત્રેમ કેટલે અંશે ઉપયોગી છે તે ધણીજ અસરકારક અને બળવાન દલીલોથી પુરવાર કર્યું છે. જૈન અને જૈનેતર વિચારકો કિંવા વિદ્વાન પુરોને એક સરખા ત્રેમ અને ઉત્સાહથી વાંચી શકે એવો રસ અને પ્રબંધ શ્લેષમંદ રીતે સાચ્યો છે. કિંમત આઠ આના.

લેખ સંગ્રહ.

પ્રસિદ્ધવક્તા મુનિમહારાજ શ્રી ચારિત્રવિજયજીની તેજસ્વી લેખિનીથી આજ સુધીમાં લખાયેલ તમામ લેખોનો સંગ્રહ આ પુસ્તકમાં પ્રગટ કરવામાં આવ્યો છે. તેમાં જૈન સમાજના તથા આર્ય પ્રજાના આવશ્યક ધાર્મિક નૈતિક તથા સામાજિક પ્રશ્નો વિશે પૂર્ણ સ્વતંત્રતા તથા વિદ્વાનપૂર્વક ઉદાપોહ કરવામાં આવ્યો છે. દરેક જૈને તેની એક પ્રત અવશ્ય રાખવી જોઈએ. પાકું સુંદર પૂઠું. કિંમત રૂ. ૦-૧૨-૦.

જૈનદર્શનનાં મૂળતત્ત્વો.

આ ગ્રંથના કર્તા જાણીતા વિદ્વાન પંડિત હીરાચંદ લીલાધર ઝવેરી એમ. આર. એ. એસ. એ. એલ. એ. એ. એફ. એ. એ. એફ. બી. ટી., એફ. સી. આઈ., આ ગ્રંથનો ઉપોદ્ધાત લખનાર એલ. ડી. બારોનેટ એમ. એ. એલ. આઈ. ડબલ્યુ. ટી. ડી. છે. ગ્રંથમાં જૈન દર્શન એ શું છે? તે જાણવાની ઇચ્છા હોય તો આ ગ્રંથ અવશ્ય વાંચો; આ ગ્રંથને આપણા મુનિરાજોએ પણ વખાણ્યો છે. કિંમત રૂ. ૦-૪-૦.

નીતિસૂત્ર માળા.

કર્તા રા. રા. મણીલાલ હાકેમચંદ ઉદાણી એમ. એ. એલ. એલ. બી.

નીતિમાન થવા ઇચ્છનારે આ ગ્રંથ ખાસ વાંચવો, વંચાવવો અને તન, મન, અને ધનના ભોગે એ ગ્રંથનો ફલાવો કરવો. આ પુકની આપણા નામદાર દિલસોજ ગવર્નર સાહેબે પણ એક અવાજે પ્રશંસા કરી છે, કિંમત રૂ. ૦-૨-૦.

મળવાનું ઠેકાણું:—

મેસર્સ મેઘજી હીરજીની કંપની,

જૈન પુસ્તકો વેચનાર અને પ્રસિદ્ધ કરનાર,

પાચધુની—સુબઈ.